

חלק א' - כללי

1. הגדרות

בהוראות אלה -

"**איגרות חוב**" - לרבות שטרי חוב ושטרי התחייבות, אך למעט כתבי התחייבות נדחים ;

"**ארגון מחדש של חוב בעייתי**" (Troubled debt restructurings) -

1. ארגון מחדש של חוב הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי אם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, התאגיד הבנקאי מעניק לחייב ויתור (Concession) אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק. ויתור זה נובע מהסכם בין החייב לבין התאגיד הבנקאי או נכפה מכח חוק או על ידי בית משפט.
2. לדוגמא, יכול שתאגיד בנקאי יארגן מחדש את תנאי החוב כדי להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב. לעתים קרובות ארגון מחדש של חוב בעייתי כולל שינויים בתנאי החוב שגורמים להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, בכדי לסייע לניסיון של החייב לשפר את מצבו הכספי וכתוצאה מכך את יכולתו לשלם לתאגיד הבנקאי. לחילופין, התאגיד הבנקאי יכול להסכים לקבל מזומן, נכסים אחרים או זכות בהון העצמי של החייב כפרעון של החוב, למרות שהשווי שמתקבל נמוך מסכום החוב, מאחר שהתאגיד הבנקאי מגיע למסקנה שצעד זה ימקסם את החזר ההשקעה שלו.
3. ארגון מחדש של חוב יכול לכלול אחת מהפעולות הבאות, או שילוב שלהן, אך אינו מוגבל בהכרח לפעולות אלו:
 - 1) העברה מהחייב לתאגיד הבנקאי של: חובות של צד שלישי, נדל"ן, או נכסים אחרים כפרעון מלא או חלקי של החוב (לרבות העברה שנובעת מתפיסה של נכסים - foreclosure or repossession),
 - 2) הנפקה על ידי החייב לתאגיד הבנקאי או הענקה בדרך אחרת של זכות בהון העצמי כפרעון מלא או חלקי של חוב, אלא אם הזכות בהון העצמי מוענקת בהתאם לתנאים קיימים המאפשרים להמיר את החוב בזכות בהון העצמי,
 - 3) שינוי, לרבות מותנה, בתנאים של חוב (Modification of terms), למשל באמצעות אחת מהפעולות הבאות או שילוב שלהן:
 - א) הקטנה (מוחלטת או מותנית) של שיעור הריבית שנקבע למשך יתרת התקופה המקורית של החוב,
 - ב) הארכת מועד (או מועדי) הפרעון של חוב, בשיעור ריבית הנמוך משיעור הריבית הנוכחי בשוק לחוב חדש עם אותם סיכונים,
 - ג) הפחתה (מוחלטת או מותנית) של הסכום הנקוב או של היתרה לפדיון של החוב כפי שנקבעה במכשיר או בהסכם אחר,
 - ד) הפחתה (מוחלטת או מותנית) של ריבית שנצברה.

4. בכל צורה שבה התאגיד הבנקאי מעניק לחייב ויתור בארגון מחדש של חוב בעייתי, המטרה של התאגיד הבנקאי הינה להפיק את המירב ממצב קשה. כלומר, התאגיד הבנקאי צופה שהענקת הויתור תאפשר לו לקבל מהחייב יותר מזומן או שווי אחר גבוה יותר, או תגדיל את ההסתברות לגבייה, לעומת מצב שבו הוא לא היה מעניק את הויתור.

5. לענין זה, ארגון מחדש של חוב אינו בהכרח ארגון מחדש של חוב בעייתי, גם אם החייב נקלע לקשיים פיננסיים מסוימים. לדוגמא, ארגון מחדש של חוב לא יחשב לארגון מחדש של חוב בעייתי אם:

- (1) השווי ההוגן של מזומן, נכסים אחרים או זכות בהון העצמי שקיבל תאגיד בנקאי מחייב כפרעון מלא של החוב שווה לפחות ליתרת החוב הרשומה בספרי התאגיד הבנקאי.
- (2) התאגיד הבנקאי מקטין את שיעור הריבית האפקטיבי של החוב בעיקר כדי לשקף ירידה בשיעורי הריבית בשוק באופן כללי או ירידה ברמת הסיכון, כדי לשמור על קשר עם חייב אשר יכול בקלות לגייס כספים ממקורות אחרים בשיעור הריבית הנוכחי בשוק.
- (3) במקום חובו הקיים, החייב מנפיק מכשיר חוב סחיר חדש הנושא שיעור ריבית אפקטיבי, המבוסס על מחיר השוק של החוב, שהינו זהה או קרוב לשיעורי ריבית נוכחיים בשוק של חובות עם מועדי פרעון ושיעורי ריבית נקובים דומים שהונפקו על ידי חייבים שאינם בעייתיים.

ככלל, חייב שיכול לגייס מזומן, ממקורות אחרים שאינם המלווה הנוכחי, בשיעורי ריבית זהים או קרובים לשיעורי הריבית שנקבעים בשוק לחובות שאינם בעייתיים, אינו מעורב בארגון מחדש של חוב בעייתי. בארגון מחדש של חוב בעייתי, החייב יכול לגייס מזומן ממקורות אחרים, שאינם המלווה הנוכחי המעורב בארגון מחדש של החוב הבעייתי, אם בכלל, רק בשיעורי ריבית אפקטיביים (המבוססים על מחירי שוק) גבוהים עד כדי כך שאינו יכול להרשות לעצמו לשלם אותם.

6. ארגון מחדש של חוב בעייתי אינו כולל שינויים בהסכמי חכירה או בהסכמים שקשורים ליחסי עובד מעביד (כגון, תוכניות פנסיה וחוזי תיגמול נדחים). בנוסף, ארגון מחדש של חוב בעייתי אינו כולל דחיה של תאגידים בנקאיים של נקיטת צעדים משפטיים כדי לגבות סכומי קרן וריבית בפיגור, אלא אם היא נובעת מהסכם לארגון מחדש בין התאגיד הבנקאי לבין החייב.

7. להנחיות נוספות, ראה סעיף 30א.

אינדיקציה לאיכות אשראי ("Credit Quality Indicator")

מידע סטטיסטי על איכות האשראי של החובות;

"אשראי" - כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981 (להלן - חוק הבנקאות), למעט ערבות, אשראי תעודות והתחייבות על חשבון לקוח;

"בנק" - תאגיד בנקאי, בנק מרכזי וכן בנק מסחרי בחו"ל המקבל פיקדונות עו"ש מהציבור;

"בסיס" (Underlying) - של מכשיר נגזר -

שעור ריבית, מחיר נייר ערך, מחיר סחורה, שער חליפין של מטבע חוץ, מדד מחירים או שערים, או משתנה אחר (לרבות עצם ההתרחשות או אי ההתרחשות של אירוע מסוים, כגון תשלום בהתאם ללוח זמנים שנקבע על ידי חוזה) שצוינו. בסיס יכול להיות מחיר או שער של נכס או התחייבות, אך אינו הנכס או ההתחייבות עצמם.

"בעל עניין" - כמשמעותו בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

"גוף מוסדי" - כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה - 1995, ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

"דוח כספי" - מאזן, דוח רווח והפסד, דוח על השינויים בהון העצמי, ודוח על תזרימי המזומנים לרבות הביאורים להם, כשהם ערוכים ליום 31 בדצמבר ולתקופה שנסתיימה באותו תאריך, לגבי כל אחת מהשנים המדווחות;

"דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" - כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות;

"הלוואה" - לרבות פיקדון;

"הלוואות במגוון שיעורי ריבית (Blended rate Loans)" -

הלוואות במגוון שיעורי ריבית כרוכות במתן הלוואות חדשות בריבית שוק יחד עם הלוואות קיימות בשיעורי ריבית הנמוכים מריבית השוק הנוכחית (כספים חדשים אלו אינם ניתנים בהתאם לקו אשראי קיים).

"הלוואה לדיור" - כמשמעותה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 - "נהלים למתן הלוואות לדיור".

"הלשכה" - לשכת רואי חשבון בישראל;

"הממשלה" - ממשלת ישראל, למעט חברות ממשלתיות ותאגידים שהוקמו על פי חוק;

"המפקח" - המפקח על הבנקים שנתמנה על פי סעיף 5 לפקודת הבנקאות, 1941;

"הסדר להתחשבות נטו (master netting arrangement)" -

מסגרת שלפיה מספר חוזים, בין אם מאותו סוג של חוזי החלפה או התניות ובין אם מסוגים שונים, עם צד נגדי יחיד כפופים להסדר חוזי המאפשר (provides for) סילוק נטו של כל החוזים באמצעות תשלום יחיד במטבע יחיד במקרה של כשל אשראי (default) או ביטול (termination) של אחד מהחוזים.

"השקעה נטו בהלוואה מקורית (Net Investment in an Original Loan)" -

יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נידחות נטו או עלויות נידחות נטו שנוקפו ליתרת החוב בהתאם להוראות הדיווח לציבור וטרם הופחתו.

"השתתפות בהלוואה (Loan Participation)" -

עסקה שבה תאגיד בנקאי יחיד מעמיד הלוואה גדולה ללווה ולאחר מכן מעביר זכויות בלתי מפוצלות (undivided interests) בהלוואה לקבוצת בנקים או לישויות אחרות.

"התקשרות איתנה" (Firm commitment) -

הסכם עם צד שאינו קשור, המחייב את שני הצדדים ובדרך כלל ניתן לאכיפה משפטית, בעל המאפיינים הבאים:

א. ההסכם מפרט (specifies) את כל התנאים המשמעותיים, כולל הכמות שתוחלף, המחיר הקבוע והעיתוי של העסקה. המחיר הקבוע יכול להינתן

כסכום שצוין במטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי או במטבע חוץ. כמו כן הוא יכול להינתן כשיעור ריבית שצוין או כתשואה אפקטיבית שצוינה.

ב. ההסכם כולל תמריץ שלילי למקרה של אי ביצוע, שהוא גבוה דיו כדי שהביצוע יהיה קרוב לודאי.

”זמן מבוזבז (Idle Time)” –

זמן מבוזבז מייצג את הזמן שבו עובדים של התאגיד הבנקאי אינם מעורבים באופן אקטיבי בביצוע פעילויות ליצירת הלוואות ספציפיות. זמן מבוזבז יכול להיווצר כתוצאה מגורמים רבים, לרבות היעדר עבודה, עיכובים במהלך עבודה (workflow), וכשל בצידוד. זמן מבוזבז יכול להימדד על ידי קביעת עלויות תקן, חקר זמנים (time studies), יחסים בין זמן פרודוקטיבי לבין זמן לא פרודוקטיבי, ושיטות אחרות.

”חבות” - כמשמעותה בהוראה מס’ 313 בנושא ”מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים”, למעט השקעות במניות ולמעט ערבויות שנתן הלווה לצד שלישי להבטחת אשראי שקיבל הצד השלישי מהתאגיד הבנקאי;

”חברה” - לרבות שותפות או מיזם משותף;

”חברת אם” - חברה שהתאגיד הבנקאי המדווח הינו חברה בת שלה;

”חברת בת” - כמשמעותה בחוק ניירות ערך;

”חברה כלולה” - חברה, למעט חברה מאוחדת, שהשקעת התאגיד הבנקאי בה כלולה בדוחות התאגיד הבנקאי על בסיס השווי המאזני;

”חברת כרטיסי אשראי” –סולק המנפיק כרטיס חיוב. לעניין זה, ”מנפיק” ו-”כרטיס חיוב” – כמשמעותם וכהגדרתם בחוק כרטיסי חיוב, התשמ”ו-1986, לפי העניין;

”חברה מאוחדת” - חברה שדוחותיה מאוחדים עם דוחות התאגיד הבנקאי;

”חברה מוחזקת” - חברה מאוחדת או חברה כלולה;

”חברה מסונפת” - חברה כלולה שאינה חברה בת של התאגיד הבנקאי;

”חוב” (Loan, Debt) -

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת כנכס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמא פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו’). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

”חוב בפיגור” (Past due) -

מצב הפיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. לעניין זה, תקופת חסד (grace period) שמתיר תאגיד בנקאי, לאחר שחוב הפך טכנית לחוב בפיגור, אולם לפני שביצע חיובים בגין האיחור, לא תובא בחשבון בקביעת מצב הפיגור. לעניין זה מובהר שכאשר תאגיד בנקאי מתיר תקופת חסד כאמור, ספירת

הימים לצורך קביעת מצב הפיגור תתחיל כאשר תסתיים תקופת החסד כאמור, או כאשר יחלפו שבועיים לאחר שהחוב הפך טכנית לחוב בפיגור, לפי המוקדם. זאת ועוד, חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר קרן א ריבית לא שולמו בנסיבות הבאות:

א. חוב עם מועד סיום ברור אשר נפרע בתשלומים חודשיים (closed-end installment loan) הוא חוב בפיגור של 30 ימים או יותר אם החייב לא שילם שני תשלומים חודשיים או יותר (תאגיד בנקאי רשאי להגדיר חוב הנפרע בתשלומים חודשיים כחוב בפיגור של 30 ימים או יותר כאשר תשלום חודשי אחד לא שולם במשך 30 ימים או יותר אחרי המועד). חובות אחרים אשר נפרעים בתשלומים, שאינם חודשיים, יוגדרו כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר כאשר תשלום תקופתי אחד לא שולם במשך 30 ימים או יותר אחרי המועד.

ב. חוב מתחדש ללא מועד סיום ברור (open-end), כגון חוב בכרטיס אשראי או בתוכניות אשראי מתחדשות אחרות בהן קיים תשלום חוזי מינימלי חודשי, יוגדר כחוב בפיגור של 30 ימים או יותר כאשר הלקוח לא שילם את התשלום החוזי המינימלי החודשי הנדרש במשך שני מחזורי חיוב או יותר.

ג. חוב (לרבות איגרת חוב ונכס אחר) אשר נפרע בתשלום אחד של קרן או לפי דרישה ומשלם תשלומי ריבית תקופתיים ידווח כחוב בפיגור של 30 ימים או יותר כאשר אחד מתשלומי הריבית לא שולם במשך 30 ימים או יותר אחרי המועד.

ד. חוב (לרבות איגרת חוב ונכס אחר) אשר נפרע בתשלום אחד של קרן וריבית יוגדר לאחר מועד הפרעון כחוב בפיגור של 30 ימים או יותר כאשר קרן א ריבית לא שולמו במשך 30 ימים או יותר אחרי המועד.

ה. בוטל.

ו. חוב בחשבון חח"ד או עו"ש ידווח כחוב בפיגור של 30 ימים או יותר בהתקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1) כאשר החשבון נותר ברציפות (continuously) בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר (גם אם עדיין לא חויבו בגינו ריביות חריגות).

2) אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי. החל מהמועד שבו התקיים תנאי זה החוב יוגדר כחוב בפיגור של 30 ימים או יותר, וספירת ימי הפיגור תימשך ממועד זה ואילך, עד למועד שבו תנאי זה הפסיק להתקיים.

לעניין זה, תאגיד בנקאי יעשה שימוש באחת משתי השיטות המפורטות להלן כדי להתחשב בתשלומים חלקיים בגין חובות שנמצאים בתחולת סעיף 5.ד29:

א. לצורך חישוב הפיגור, ניתן להתייחס לתשלום ששווה ל-90 אחוזים או יותר מהתשלום החוזי כאל תשלום מלא. כאשר קיימים סכומים בפיגור בגין מספר תשלומים חוזיים של

אותו חוב, ניתן לייחס תשלומים שהתקבלו לתשלומים החוזיים המוקדמים יותר שטרם נפרעו (לפי שיטת נכנס ראשון יוצא ראשון).

ב. לחילופין, בחובות הנפרעים בתשלומים חודשיים, תאגיד בנקאי רשאי לחבר תשלומים ולזכות כל תשלום חלקי שהתקבל. לדוגמא, אם התשלום החודשי הרגיל הינו 300 ש', והחייב משלם במשך תקופה של ששה חודשים רק 150 ש' בכל חודש, סכום הפיגור בגין החוב יהיה 900 ש' (חוסר של 150 ש' כפול ששה תשלומים), כלומר החוב יהיה בפיגור של שלושה תשלומים חודשיים. תאגיד בנקאי רשאי להשתמש בכל אחת מהשיטות או בשתייהן לגבי חובות שההפרשה בגינם נערכת על בסיס קבוצתי, אבל אינו רשאי להשתמש בשתי השיטות בעת ובעונה אחת לגבי חוב בודד.

"חוב לא צובר" (Nonaccrual loan) -

ראה סעיף 30.

"חוב שגבייתו מותנית בביטחון" (Collateral dependent) -

ראה הגדרה בנושא 326 בקודיפיקציה.

"חוק החברות" - חוק החברות, התשנ"ט - 1999 ;

"חוק ניירות ערך" - חוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 ;

"יתרת חוב רשומה" (Recorded investment, Recorded amount) -

יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או נכיון שטרם הופחתו, עמלות נידחות נטו או עלויות נידחות נטו שנוקפו ליתרת החוב בהתאם להוראות הדיווח לציבור וטרם הופחתו, בניכוי כל סכום חוב שנמחק חשבונאית בעבר. בשונה מיתרת חוב נטו, אין לנכות מיתרת החוב הרשומה הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. מובהר כי ריבית שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה, בהתאם לסעיף 30, לא תיכלל ביתרת החוב הרשומה.

"יתרת חוב נטו" (Net carrying amount) -

יתרת חוב רשומה, בניכוי הפרשה להפסדי אשראי שבגין אותו חוב.

"כתבי התחייבות נדחים" - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים

האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג ;

"כללי החשבונאות" - העקרונות החשבונאיים המקובלים וכללי הדיווח המקובלים ;

"כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב" - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ניירות ערך בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב, וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי מס' 168, "הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים – תקן המחליף את תקן חשבונאות אמריקאי מס' 162"¹.

לעניין זה מובהר כי למרות ההיררכיה שנקבעה בתקן אמריקאי מס' 168, כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

"מגזר אשראי" (Portfolio Segment) –

הרמה שבה תאגיד בנקאי מפתח ומתעד שיטה עקבית כדי לקבוע את ההפרשה להפסדי אשראי שלו.

"מועד הארגון מחדש" (Time of restructuring) –

ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיתרחש לפני, אחרי או במועד הפרעון המוצהר של החוב, ויתכן שיחלוף זמן בין מועד ההסכמה, ההחלטה של בית משפט וכו', לבין ההעברה של הנכסים או זכות ההון העצמי, המועד האפקטיבי של התנאים החדשים או התרחשות ארוע אחר המעיד על כך שהארגון מחדש נכנס לתוקף. מועד הארגון מחדש הינו המועד שבו הארגון מחדש נכנס לתוקף (date of consummation).

"מטבע פעילות" (Functional currency) –

המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה התאגיד פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה תאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים. מטבע הפעילות של תאגיד בנקאי בישראל הינו שקל חדש. מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות בחו"ל ייקבע בהתאם להנחיות בסעיף 12 בהוראות.

"מכשיר נגזר" – ראה סעיף 22א.

¹SFAS 168, "The FASB Accounting Standards Codification™ and the Hierarchy of Generally Accepted Accounting Principles – a replacement of FASB Statement No. 162"

"מכשיר פיננסי" (Financial instrument) –

מזומן, ראייה לזכות בעלות בתאגיד או חוזה המקיים את שני הסעיפים הבאים :

א. מטיל על צד אחד מחויבות חוזית²

(1) להעביר מזומן או מכשיר פיננסי אחר³ לצד שני,

או

(2) להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד השני בתנאים העלולים להיות לרעת

הצד הראשון.

ב. מעניק לצד השני זכות חוזית³

(1) לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מהצד הראשון ;

או

(2) להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד הראשון בתנאים העשויים להיות

לטובת הצד השני.

"מכשירי אשראי חוץ מאזניים" (Off balance sheet credit instruments) –

מכשירים כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים). ראה

דוגמאות נוספות למכשירי אשראי חוץ מאזניים בסעיף 46 (מכשירים פיננסיים חוץ

מאזניים).

"ממשלה זרה" – ממשלה מרכזית (או פדרלית) ;

"נכס פיננסי" (Financial Asset) –

מזומן, ראייה לזכות בעלות בישות, או חוזה המקנה לישות אחת זכות

לעשות אחד מהבאים :

א. לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מישות אחרת.

ב. להחליף עם ישות אחרת מכשיר פיננסי אחר בתנאים פוטנציאליים

עדיפים.

"סולק" – כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 472, למעט תאגיד בנקאי שעוסק

בסליקה.

"סולק לא מהותי" – סולק שמתקיימים לגביו שני התנאים הבאים :

(1) הוא אינו עומד בתנאי שנקבע סעיף 5(ב) להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 472,

וכן

(2) הוא לא מוגדר תאגיד מדווח לפי חוק ניירות ערך, התשכ"ח 1968.

"סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת" (Special Mention) –

סיכון אשראי מאזני בהשגחה מיוחדת וסיכון אשראי חוץ מאזני בהשגחה מיוחדת.

לעניין זה מובהר כי :

לסיכון אשראי מאזני בהשגחה מיוחדת (Special Mention Asset) יש חולשות פוטנציאליות

שראו שיקבלו תשומת לב מיוחדת של ההנהלה. אם לא יטופלו, התוצאה של חולשות

² מחויבויות חוזיות כוללות גם את אלו שמוטנות בקרות אירוע מסוים וגם את אלו שאינן מוטנות. כל המחויבויות החוזיות שהנן מכשירים פיננסיים עומדות בהגדרה של **התחייבות**, למרות שכמה מהן ייתכן ולא יוכרו כהתחייבויות בדוחות הכספיים - ייתכן שיהיו "חוץ מאזניים" - כיון שאינן מקיימות מבחן אחר כלשהו לצורך ההכרה. לגבי מספר מכשירים פיננסיים, המחויבות הנה חוב כלפי או של מספר צדדים ולא צד יחיד.

³ השימוש במונח **מכשיר פיננסי** בהגדרה זו הנו רקורסיבי (כיון שהמונח **מכשיר פיננסי** כלול בה), אף על פי שאינו מעגלי. ההגדרה דורשת שרשרת של מחויבויות חוזיות המסתיימות עם העברת מזומן או זכות בעלות בתאגיד. כל מספר של מחויבויות להעברת מכשירים פיננסיים יכולות להיות חוליות בשרשרת המכשירה חוזה מסוים להיחשב כמכשיר פיננסי.

³ **זכויות חוזיות** כוללות גם את אלו שמוטנות בקרות אירוע מסוים וגם את אלו שאינן מוטנות. כל הזכויות החוזיות שהן מכשירים פיננסיים מקיימות את ההגדרה של **נכס**, למרות שכמה מהן ייתכן ולא יוכרו כנכסים בדוחות הכספיים - ייתכן שיהיו "חוץ מאזניים" - כיון שאינן מקיימות מבחן אחר כלשהו לצורך ההכרה. לגבי מספר מכשירים פיננסיים, הזכות מוחזקת על ידי מספר צדדים ולא צד אחד או המחויבות הנה מחויבות של מספר צדדים ולא של צד אחד.

פוטנציאליות אלו עלולה להיות הידרדרות בסיכויים לפירעון של סיכון האשראי המאזני או במעמד של התאגיד הבנקאי כנושה (**credit position**) בתאריך עתידי מסוים. סיכון אשראי מאזני בהשגחה מיוחדת אינו מסווג בסיווג שלילי (**adversely classified**) ולא חושף תאגיד בנקאי לסיכון שהינו מספיק כדי שידרש סיווג שלילי.

סיכון אשראי חוץ מאזני יסווג בהשגחה מיוחדת אם מתקיימים שני התנאים הבאים: (1) קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית (**Reasonably Possible** – ראה סעיף 47.ב.ז), לכך שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ מאזני תתממש; וגם (2) החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג של חובות בהשגחה מיוחדת.

“סיכון אשראי בסיווג שלילי” (Classified) –

סיכון אשראי נחות (**Substandard**) וסיכון אשראי לא צובר.

“סיכון אשראי בעייתי” (Criticized) –

סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

“סיכון אשראי חוץ מאזני” –

סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך המגבלה על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313) למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי לתאגיד בנקאי. סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים יחושב כסך ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך הסכומים שנכללו בחבות הלווה בגין מכשירים נגזרים, לאחר הפחתת סיכון אשראי, לבין סיכון האשראי המאזני של הלווה בגין מכשירים נגזרים.

“סיכון אשראי מאזני” – חובות וכן יתרת נכסים בגין מכשירים נגזרים לאחר הפחתת סיכון אשראי;

“סיכון אשראי מסחרי” (Commercial Exposure) –

סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור, למעט סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין אנשים פרטיים.

“סיכון אשראי נחות” (Substandard) –

סיכון אשראי מאזני נחות וסיכון אשראי חוץ מאזני נחות.

לעניין זה מובהר כי:

סיכון אשראי מאזני נחות מוגן באופן לא מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס (**current sound worth**) ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור נדרש שתהיה חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. סיכון האשראי המאזני מאופיין בכך שקיימת אפשרות ברורה שהתאגיד הבנקאי יספוג הפסד מסוים אם הליקויים לא יתוקנו. למרות שלחובות נחותים, כקבוצה, קיים פוטנציאל ברור להפסד, לא נדרש שיהיה פוטנציאל ברור להפסד בחוב בודד בכדי שהוא יסווג כחוב נחות. הסיכון לכשל בחובות נחותים בודדים נמוך מהסיכון לכשל בחובות לא צוברים. להוראות נוספות לגבי סיווג חובות בחובות נחותים ראה סעיף 5.29.

סיכון אשראי חוץ מאזני יסווג בסיווג נחות אם מתקיימים שני התנאים הבאים : (1) קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית (**Reasonably Possible** – ראה סעיף 47.ב.ז), לכך שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ מאזני תתממש ; וגם - (2) החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג שאינו טוב יותר מסיווג כחובות נחותים.

"סיכון אשראי לא צובר" – סיכון אשראי מאזני לא צובר וסיכון אשראי חוץ מאזני לא צובר.

לעניין זה מובהר כי :

סיכון אשראי חוץ מאזני יסווג כלא צובר אם מתקיימים שני התנאים הבאים : (1) צפוי (**probable**) שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ מאזני תתממש ; וגם - (2) החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג כחובות לא צוברים או שלא ראוי להכיר בהם כנכסים במאזן.

"סינדיקציה של הלוואה (Loan Syndication)" –

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

"סכום מדווח" – כהגדרתו בתקן חשבונאות מספר 12 (כפי שתוקן) של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות – הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים.

"סכום נקוב (Notional amount)" –

מספר של יחידות מטבע, מניות, יחידות מידה לסחורות (**bushels, pounds**), או יחידות אחרות שצוינו במכשיר נגזר.

"עלויות ישירות ליצירת הלוואה (Direct loan origination costs)" –

עלויות ישירות ליצירת הלוואה מייצגות עלויות המיוחסות ליצירת הלוואה. עלויות ישירות ליצירת הלוואה שהושלמה (**completed**) כוללות רק את העלויות המפורטות להלן :

א. עלויות תוספתיות ישירות שנגרמו בעסקאות עם צדדים שלישיים בלתי תלויים לצורך אותה הלוואה.

ב. עלויות מסוימות הקשורות ישירות לפעילויות ספציפיות שבוצעו על ידי התאגיד הבנקאי לצורך אותה הלוואה. פעילויות אלו כוללות :

1. הערכת מצבו הכספי של הלווה מכאן ואילך (**prospective**).
2. הערכה ורישום של ערבויות, ביטחונות (**collateral**) והסדרי ביטחון אחרים.
3. משא ומתן על תנאי ההלוואה.
4. הכנה ועיבוד של מסמכי ההלוואה.
5. סגירת העסקה.

העלויות הקשורות ישירות לפעילויות אלו יכללו רק את אותו החלק מהתגמול הכולל של העובדים ומההטבות הנלוות לשכרם שקשור ישירות לזמן שהושקע בביצוע פעילויות אלו לצורך אותה הלוואה ועלויות אחרות הקשורות לפעילויות אלו שלא היו נגרמות אלא לצורך הלוואה זו. ראה דוגמאות בהנחיות ליישום (חלק 310-20-55 בקודיפיקציה).

“עלויות תוספתיות ישירות (Incremental Direct Costs)” –

עלויות לצורך יצירת הלוואה שיש להן את שני המאפיינים הבאים :

- א. הן תוצאה ישירה של עסקת ההלוואה והן חיוניות לביצועה.
- ב. הן לא היו נגרמות לתאגיד הבנקאי אם עסקת ההלוואה לא הייתה מתקיימת.

“עמלות הקצאת אשראי (Commitment Fees)” –

עמלות שחויבו עבור כניסה להסכם המחייב את התאגיד הבנקאי להעמיד או לרכוש הלוואה או לקיים מחויבות של הצד האחר בהתקיים תנאי ספציפי. עמלות הקצאת אשראי כוללות עמלות עבור מכתבי אשראי (letters of credit), מחויבויות לרכישת הלוואה או קבוצת הלוואות ומחויבות לתת תעודות העבר באמצעות (Pass through certificates).

“עמלות יצירת הלוואה (Loan Origination Fees)” - עמלות יצירה כוללות :

- א. עמלות שהלווה חויב בהן שמהוות ריבית ששולמה מראש או שנועדו כדי להפחית את שיעור הריבית הנומינאלי של ההלוואה, כגון תשלום עבור הפחתה בשיעור הריבית interest buy- downs (התאמות מפורשות בתשואה).
- ב. עמלות שמהוות החזר הוצאות (reimburse) לתאגיד הבנקאי עבור פעולות יצירה.
- ג. עמלות אחרות שהלווה חויב בהן הקשורות ישירות להעמדת ההלוואה (לדוגמה, עמלות ששולמו לתאגיד הבנקאי כפיצוי על מתן הלוואה מורכבת או עבור הסכמה להלוות במהירות).
- ד. עמלות שאינן מותנות בכך שההלוואה תינתן על ידי התאגיד הבנקאי שמקבל את העמלה, אבל מהוות במהות, התאמות לא מפורשות בתשואה (implicit yield adjustments) משום שההלוואה ניתנה בשיעורי ריבית או בתנאים שלא היו ניתנים בהעדר העמלה (לדוגמה : עמלות סינדיקציה מסוימות המוזכרות בסעיף 10.5.19).
- ה. עמלות שהלווה חויב בהן בקשר לתהליך היצירה, המימון מחדש או הארגון מחדש של הלוואה. מונח זה כולל, אך אינו מוגבל לנקודות (Points), דמי ניהול, עמלות ארגון (arrangement), עמלות השמה, עמלות הגשת בקשה (application), עמלות חיתום ועמלות אחרות הנלוות לעסקאות מתן הלוואות וכן כוללות עמלות סינדיקציה ועמלות השתתפות בהלוואה (participation) עד לגובה המיוחס לחלק ההלוואה שנשמר על ידי התאגיד הבנקאי.

"עמלות כרטיסי אשראי (Credit Card Fees)" – העמלות התקופתיות האחידות (uniform) אשר מעניקות למחזיקי כרטיסים זכות להשתמש בכרטיסי אשראי. הסכום של עמלות אלו בדרך כלל אינו תלוי בהיקף האשראי הזמין לניצול (level of credit available) או בתדירות השימוש בכרטיס. באופן טיפוסי, השימוש בכרטיסי אשראי מאפשר למחזיק כרטיס האשראי לשלם עבור רכישת טובין (goods) ושירותים באופן תקופתי, במועד החיוב (בדרך כלל חודשי), כרוך בהעמדת אשראי, ואם התשלום לא מתבצע במועד החיוב, כרוך בחיובי ריבית או מימון. עמלות כרטיסי אשראי כוללות עמלות שהתקבלו בהסדרים דומים, למשל עמלות בגין כרטיס חיוב (charge card) וכרטיס חיוב במזומן (cash charge card).

"עסקה חזויה (Forecasted transaction)" –

עסקה הצפויה (expected) להתבצע, אשר בגינה אין התקשרות איתנה. כיוון שלא בוצעה עדיין שום עסקה ולא התרחש עדיין שום אירוע וכיוון שהעסקה לכשתבצע או האירוע לכשיתרחש יהיו לפי מחיר השוק באותה עת, עסקה חזויה אינה מקנה לתאגיד הבנקאי שום מחויבות בהווה לויתורים בעתיד.

"ערך נוכחי (Present Value)" –

כלי המשמש על מנת לקשר סכומים עתידיים (תזרימי מזומנים או ערכים) לסכום נוכחי, תוך שימוש בשיעור היוון (יישום של גישת ההכנסה). טכניקות ערך נוכחי שונות זו מזו בדרך שבה הן כוללות התאמה לסיכון ובסוג תזרימי המזומנים בהם הן משתמשות. ראה הגדרת טכניקת התאמת שיעור היוון בסעיף 19.

"פיקדון" – לרבות הלוואה מכל סוג;

"פיקדון לפי דרישה" – פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

"פיקדון לזמן קצוב" –

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה, אלא אם כן משיכה מוקדמת מחויבת בקנס שסכומו לפחות 7 ימי ריבית פשוטה על הסכום שנמשך.

"פיקדונות לפי מידת הגבייה" –

פיקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי, ואין לתאגיד סיכון להפסד מהאשראי שניתן מפיקדונות אלה, שלגביהם המפקיד קובע לאיזה לווה או קבוצת לווים יינתנו סכומי הפיקדונות הנ"ל כהלוואות ובתנאי שהלוואות אלו ניתנות לפי אותן תקופות ובאותו סוג הצמדה או באותו מטבע שקבע המפקיד;

"פיקדונות מיועדים" –

"פיקדונות מיועדים" –

פיקדונות, שלגביהם המפקיד קובע לאיזה לווה או קבוצת לווים יינתנו סכומי הפיקדונות הנ"ל כהלוואות ובתנאי שהלוואות אלו ניתנות לפי אותן תקופות ובאותו סוג הצמדה או באותו מטבע שבו הועמדו הפיקדונות (אם התאגיד הבנקאי נתן הלוואה במטבע שונה מהמטבע שבו הועמדו הפיקדונות, ייחשבו הפיקדונות כ"מיועדים" רק אם גודר סיכון שער החליפין של מטבע חוץ של הפיקדון או של ההלוואה); החזרת הפיקדונות למפקיד אינה מותנית בגביית האשראיים שניתנו מפיקדונות אלה;

"פיקדון נושא ריבית" - פיקדון שבו התאגיד הבנקאי משלם למפקיד תשלום כלשהו כפיצוי עבור השימוש בכספי הפיקדון. פיקדון שבו שיעור הריבית מותאם תקופתית בתגובה לשינויים בריבית שוק וגורמים אחרים צריך להיות מדווח כפיקדון נושא ריבית אפילו אם השיעור הופחת לאפס, בהינתן ששיעור הריבית על פיקדון זה יכול לעלות כאשר תנאי השוק ישתנו. פיקדון אשר משועבד כביטחון להלוואה או לנכס פיננסי אחר ידווח כפיקדון נושא ריבית.

"פיקדון שאינו נושא ריבית" – פיקדון שאינו "פיקדון נושא ריבית".

"פעילות בחו"ל" - פעילות שביצעה שלוחה בחו"ל;

"פעילויות מתן הלוואות (Lending Activities)" – מתן הלוואות, התחייבויות למתן הלוואות, מימון מחדש או ארגון מחדש של הלוואות, ארגון מכתבי אשראי (arranging standby letters of credit), יצירת סינדיקציה של הלוואות, הינן פעילויות למתן הלוואות.

"צד קשור" - כמשמעותו בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

"ציבור" - למעט הממשלה, ממשלות זרות ובנקים;

"קבוצת רכישה" – קבוצת רכישה היא התארגנות של קבוצת אנשים על מנת לרכוש קרקע ולבנות פרויקט מגורים הכולל עשר יחידות דיור ומעלה. ההתארגנות יכולה להיעשות באופנים שונים, לרבות באמצעות עמותה.

"קבוצת חובות (Class of Financing Receivable)" -

קבוצה של חובות שנקבעת על בסיס כל הגורמים הבאים:

1. מאפייני הסיכון של החוב
2. השיטה של התאגיד הבנקאי למעקב והערכת סיכון אשראי

"רווח כולל (Comprehensive income)" -

השינוי בהון העצמי (equity) של תאגיד בנקאי במהלך תקופה מעסקאות ומאירועים ונסיבות אחרים הנובעים ממקורות שאינם מקורות של הבעלים (non-owner). שינוי זה כולל את כל השינויים בהון העצמי במהלך תקופה, למעט אלה הנובעים מהשקעות על ידי בעלים ומחלוקות לבעלים.

"ריבית" - לרבות הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הריבית, הפרשי שער על הריבית, והפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הקרן.

"שווי הוגן (Fair value)" -

המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה (orderly) בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

"שיעור החלפת ריבית ליבור (LIBOR swap rate)" -

שיעור הריבית הקבוע בחוזה החלפת שיעורי ריבית במטבע יחיד, בעל סכום נקוב קבוע (constant-notional interest rate swap), שבו הרגל המשתנה מתייחסת לליבור London LIBOR - (Interbank Offered Rate) ללא תוספת מרווח מעבר לליבור בגין רגל משתנה זו. שיעור ריבית קבוע זה הוא השיעור הנגזר אשר יביא לכך שהשווי ההוגן של חוזה ההחלפה במועד תחילתו יהיה שווה לאפס, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הקבועים, המבוסס על אותו שיעור שווה לערך הנוכחי של תזרימי המזומנים המשתנים.

"שיעור ריבית אפקטיבי (Effective Interest Rate)" -

ראה הגדרת שיעור ריבית אפקטיבי בסעיף 13 (עמוד 13-632) להוראות הדיווח לציבור.

“שיעור ריבית עוגן (Benchmark interest rate)” –

שיעור מוכר ומצוטט באופן נרחב בשוק פיננסי פעיל, שיש בו כדי להצביע על הרמה הכללית של שיעורי ריבית שניתן לייחס אותם ללווים בעלי איכות אשראי גבוהה בשוק זה. זהו שיעור שבו נעשה שימוש נרחב בשוק פיננסי נתון כבסיס לקביעת שיעורי הריבית של מכשירים פיננסיים בודדים ואשר מקובל להתייחס אליו בעסקאות הקשורות לשיעורי ריבית.

באופן תיאורטי, שיעור ריבית העוגן צריך להיות שיעור חסר סיכון (כלומר חסר סיכון של חדלות פרעון (default)). בשווקים מסוימים, שיעורי הריבית על מלוות ממשלתיים עשויים לשמש כעוגן. בשווקים אחרים, שיעור ריבית העוגן עשוי להיות שיעור ריבית בינבנקאית מוצעת. בארה"ב כיום, שיעורי הריבית על מחויבויות ישירות של האוצר של ממשלת ארה"ב

(direct Treasury obligations of the U.S. government), שיעור החלפת ריבית ליבור ושיעור ריבית ההחלף האפקטיבי על כספים של ה-FED (Fed Funds Effective Swap Rate), המכונה גם שיעור ריבית OIS (Overnight Index Swap Rate) על הדולר האמריקאי נחשבים כשיעורי ריבית עוגן. בכל שוק פיננסי, השיעורים שנעשה בהם השימוש הנרחב ביותר והם השיעורים המצוטטים ביותר, יכולים להיחשב כשיעורי ריבית עוגן.

שיעורי התשואה הגלומים במלוות קצרי מועד (מק"מ) של ממשלת ישראל וריבית OIS אשר בהן ההתחשבות בפקיעה מתבססת על ריבית התלבור לתקופה של יום עסקים אחד נחשבים כיום כשיעור ריבית עוגן בעסקאות במטבע ישראלי לא צמוד.

בעסקאות במטבע חוץ (שאינו דולר ארה"ב) לגבי נקבעים שיעורי ריבית ליבור, רק שיעור החלפת ריבית הליבור באותו מטבע נחשב כשיעור ריבית עוגן.

שליטה

כהגדרתה בחוק הבנקאות;

"תאגיד בנקאי" -

תאגיד שקיבל רשיון לפי סעיף 4 לחוק הבנקאות, למעט חברת שירותים משותפת;

"תאגיד בנקאי מיוחד" -

בנק למשכנתאות, בנק למימון השקעות ומוסד כספי כמשמעותם בחוק הבנקאות;

"תאריך אישור הדוחות לפרסום" - התאריך שבו אישר את הדוחות לפרסום דירקטוריון התאגיד הבנקאי.

2. תחולת ההוראות

- א. כל תאגיד בנקאי יערוך את הדוח הכספי השנתי על פי הוראות אלה.
- ב. הוראות אלה חלות הן על הדוח הכספי של התאגיד הבנקאי והן על הדוח הכספי המאוחד, אלא אם צוין אחרת.

א2. מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות

- תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בדבר מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, ולרבות נושא 250 בקודיפיקציה בדבר "שינויים במדיניות חשבונאית ותיקון טעויות".
- בעת בחירה ויישום של מדיניות חשבונאית, תאגיד בנקאי יפעל כמפורט להלן:
- א. תאגיד בנקאי יטפל חשבונאית בנושא מסוים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו שחלות ספציפית על נושא זה.

ב. בוטל.

ג. בוטל.

ד. מובהר כי בעת בחינת מהותיות, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להנחיות בנושא מהותיות שנקבעו בסעיפים M ו-N, בנושא מס' 1 בקודיפיקציה של המכתבים בנושאי חשבונאות של צוות רשות ניירות ערך בארה"ב⁴, ובהתאם להחלטת רשות ניירות ערך מס' 99-4 בדבר "מהותיות".

3. כללים לעריכת דוח כספי

- א. הדוח הכספי ייערך לפי כללי החשבונאות.
- ב. הדוח הכספי ישקף באופן נאות בהתאם לכללי החשבונאות את מצב עסקי התאגיד הבנקאי לתאריכי המאזנים, את תוצאות פעולותיו, את השינויים בהונו העצמי ואת תזרימי המזומנים שלו בשנות הדיווח.
- ג. בנוסף לפרטים הנדרשים בהוראות אלה יפורטו כל פרט, מידע או הבהרה אשר :
 - (1) בהעדרם הדוחות הכספיים לא ישקפו באופן נאות את אשר הם אמורים לשקף לפי סעיף קטן ב';
 - (2) דרושים בנסיבות העניין כדי שהדוח הכספי או חלק ממנו לא יהיו עלולים להטעות. כמו כן רשאי תאגיד בנקאי להוסיף על דרישות הגילוי בהוראות אלה אולם לא לגרוע מהן.

א3. סימון הנתונים בדוחות ובביאורים

- א. במאזן ובביאורים המציגים נתונים מאזניים (כגון: ביאור 15) יוצגו הנתונים כדלקמן :
 - נכסים, התחייבויות, הפרשות להפסדי אשראי, הפרשות למס והון יוצגו ללא סוגריים, פרט לסעיפים הבאים שיסומנו בסוגריים :
 - (1) התחייבות או הפרשה הנרשמת בין הנכסים, נכס הנרשם בין התחייבויות, הקטנה של נכס, הקטנה של התחייבות והקטנה של הפרשה ;
 - (2) נכסים בניכוי התחייבויות, כשהפרש שלילי.
- ב. בדוח רווח והפסד ובביאורים המתייחסים (למעט הביאורים שבסעיף קטן ג. להלן) יוצגו הנתונים ללא סוגריים, פרט לסעיפים הבאים שיסומנו בתוך סוגריים :
 - (1) הפסדים (לדוגמה : הפסד מימוש מניות) ;
 - (2) רווח המיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה ;
 - (3) בוטל ;
 - (4) הוצאות הנרשמות בין הכנסות והכנסות הנרשמות בין הוצאות.
- ג. בביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית, ובביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית הפסדים והוצאות, כלומר סכומים המקטינים את הרווח, יוצגו בתוך סוגריים.

⁴ Codification of Staff Accounting Bulletins, Topic 1, "Financial Statements",

- ד. בדוח על תזרים המזומנים - שינויים ביתרות ובפעולות המגדילות את יתרת המזומנים יוצגו בלא סוגריים ושינויים כנ"ל המקטינים את יתרת המזומנים בהתאמה יסומנו בתוך סוגריים.
- ה. בדוח על שינויים בהון העצמי - שינויים המגדילים את ההון העצמי יוצגו ללא סוגריים ושינויים המקטינים את ההון העצמי יוצגו בתוך סוגריים.

4. דוחות כספיים בסכומים מדווחים

הדוחות הכספיים ייערכו על בסיס סכומים מדווחים, אלא אם כן נאמר אחרת בהוראות אלה.

א4. בוטל.

5. דוחות השוואתיים

- א. במאזן ובביאורים המתייחסים אליו יוצג לצד כל סכום הסכום המקביל לו בדוח הכספי של השנה הקודמת.
- ב. בדוח רווח והפסד, בדוח על השינויים בהון העצמי ובדוח על תזרימי המזומנים ובביאורים המתייחסים אליהם יוצגו לצד כל סכום הסכומים המקבילים לו בדוחות הכספיים של שתי השנים הקודמות.
- ג. חל באחת משנות הדיווח הכלולות בדוח הכספי שינוי בכללי החשבונאות או באופן יישומם בהשוואה לשנת הדיווח קודמת - יש לנהוג כאמור בסעיף 76.
- ד. בעת שינוי ההצגה או הסיווג של נתונים בדוחות הכספיים, תאגיד בנקאי יסווג מחדש את נתוני ההשוואה, יסמן בדוחות כל סכום שהוצג או סווג מחדש, ויתן גילוי לפרטים הבאים:
- (1) המהות של הסיווג מחדש
- (2) הסכום של כל פריט או של כל קבוצה של פריטים שסווגו מחדש; וכן
- (3) הסיבה לסיווג מחדש.

6. הצגה בנפרד

- א. פרטים הנדרשים בהתאם להוראות אלה יוצגו בנפרד בדוח הכספי, זולת אם בנסיבות העניין אינם מהותיים. אין חובה לציין היעדר קיומו של פרט פלוני, אלא אם כן נקבע במפורש אחרת בהוראות אלה.
- ב. המידע על אשראי מפיקדונות מיועדים ופיקדונות מיועדים יינתן כאשר הפעילות במיועדים מהותית. לעניין זה, פעילות תיחשב מהותית בהתקיים אחד מהתנאים הבאים:

- (1) סכום ההכנסות או ההוצאות הנובעות מהפעילות במיועדים גדול מ- 1% מסך הכנסות הריבית בגין נכסים או הוצאות הריבית בגין התחייבויות בהתאמה.
- (2) סכום יתרת האשראי מפיקדונות מיועדים או סכום יתרת הפיקדונות המיועדים גדול מ- 1% מסך יתרת הנכסים או ההתחייבויות הכספיים בהתאמה.
- ג. המפקח רשאי לפטור תאגיד בנקאי מגילוי פלוני בדוחות הכספיים, אם לדעתו עלול גילוי לפגוע בסודות מסחריים של התאגיד הבנקאי או של לקוחותיו, או לפגוע במפקידים.

7. מבנה הדוחות הכספיים

- א. הדוחות הכספיים ייערכו בהתאם לדוגמאות המובאות בתוספות להוראות אלה. מצריכים עסקי התאגיד הבנקאי סיווג והצגה אחרים, רשאי התאגיד באישור המפקח, לשנות את מבנה הדוחות הכספיים, ובלבד שהדבר יצויין.
- ב. הפירוטים הנדרשים על פי הוראות אלה יובאו בביאורים, על בסיס סכומים מדווחים, אלא אם נאמר אחרת בהוראות אלה.
- ג. בביאור תפורט המדיניות החשבונאית אשר יושמה בדוחות הכספיים.
- ד. אין חובה לציין בדוחות הכספיים סכומים נומינליים, אלא אם כן נקבע במפורש אחרת בהוראות אלה.
- ה. בוטל.

8. ציון סכומים

- פרט שיש לכלול בדוח הכספי, הניתן לכימות כספי לרבות באומדן סביר, יוצג לגבי הסכום המתאים אלא אם כן נאמר אחרת בהוראות אלה.

9. צירופי עסקים ואיחוד דוחות כספיים

- א. דוח כספי של תאגיד בנקאי לרבות תאגיד בנקאי בבעלות מלאה של חברה אחרת, לא יפורסם ולא יוצג אלא יחד עם דוח כספי מאוחד של התאגיד הבנקאי עם החברות שיש לאחדן לפי כללי החשבונאות וכן ההיפך.
- ב. דוחות מאוחדים ייערכו לפי הוראות אלה, בשינויים המחוייבים.
- ג. בוטל.
1. תאגיד בנקאי יישם את נושא 805 בקודיפיקציה בדבר "צירופי עסקים" ואת נושא 810 בקודיפיקציה בדבר "איחוד". ביישום תקנים אלה יחול האמור להלן:
 - (1) תאגיד בנקאי יישם את ההנחיות בדבר צירופי עסקים שבפרק 10A בהוראות ה-(Bank Accounting Advisory Series) OCC.

- (2) תאגיד בנקאי יישם עמדות רשמיות שפורסמו באתר האינטרנט של רשות ניירות ערך, המתייחסות לצירופי עסקים, שליטה והשפעה מהותית הרלוונטיות לחברות ציבוריות, כל עוד הן אינן סותרות את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

- (3) לפני ביצוע התקשרות בצירוף עסקים מהותי או השקעה בחברה כלולה מהותית, על התאגיד הבנקאי לוודא כי קיימות בקורות אפקטיביות על דיווח כספי, לרבות מדיניות ונהלים ברורים, בנושא ייחוס עודף העלות ובחינת ירידת ערך, בהתאם

לכללים שנגזרים מתקני הביקורת שנקבעו בארה"ב בנושא זה. בקרות אלה יוודאו,

בין היתר, כי :

(א) זוהו כל הנכסים הבלתי מוחשיים של התאגיד הבנקאי הנרכש ;

(ב) יש לתאגיד הבנקאי יכולת למדוד באופן מהימן את השווי ההוגן של כל הנכסים

וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי הנרכש, לרבות נכסים והתחייבויות פיננסיים

ונכסים בלתי מוחשיים ;

(ג) לצורך בדיקת סבירות נוספת של אפקטיביות הבקורות, תאגיד בנקאי יבדוק האם

שיעור סכום המוניטין שנרשם בעת הרכישה מתוך הסכום של המוניטין ושל

הנכסים הבלתי מוחשיים שנרשמו בעת הרכישה, דומה לשיעור האמור

שתאגידים בנקאיים בארה"ב ובאירופה נוהגים לרשום בעת רכישת תאגידים

בנקאיים דומים.

(ד) יש לתאגיד הבנקאי מדיניות ונהלים מפורטים וברורים שמבהירים את הדרך

שבה הוא יוודא שירידת הערך של מוניטין ושל נכסים בלתי מוחשיים אחרים

שנרכשו בצירוף העסקים תירשם במועד בהתאם להוראות הדיווח לציבור וכללי

חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב.

בין היתר, מדיניות ונהלים אלה צריכים :

(1) להבהיר מתי תבוצע בדיקה מפורטת של ירידת ערך ;

(2) להתייחס באופן מפורש לפעולות שינקטו ולהשלכות על הדיווח הכספי

במצבים שבהם יעלה בבדיקה שתיערך במועד דיווח מאוחר יותר כי לא צפוי

יותר שיתקיימו הנחות, אשר בעת ייחוס עודף העלות היה צפוי שיתקיימו, או

כי חל קיטון מהותי או עיכוב מהותי בתזרימי מזומנים, לעומת התזרימים

שהיו חזויים בעת ייחוס עודף העלות.

(3) להבהיר את המשקל שינתן לנתונים רלוונטיים נצפים בשוק בעת קביעת

הסכום בר ההשבה.

(4) ככלל, ככל שיתרת המוניטין שמוכר בדוחות הכספיים של תאגידים

בנקאיים גבוהה יותר, או ככל שתאגיד בנקאי קובע כי אורך החיים

השימושיים של נכסים בלתי מוחשיים הוא ארוך יותר, התאגיד הבנקאי

נדרש לקיים בקורות פנימיות מקיפות יותר בנושא זה.

(4) תאגיד בנקאי יטפל בירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים בהתאם לנושא

350-20 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים – מוניטין ונכסים אחרים".

(5) תאגיד בנקאי יישם חשבונאות Push-down כאשר הדבר נדרש לפי כללי

חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב. תאגיד בנקאי שמתקיימות אצלו נסיבות

שמחייבות שימוש בחשבונאות Push-down בצירוף עסקים יפנה למנהל יחידת

דיווח כספי בפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית.

(6) בוטל.

(7) בוטל.

(8) בוטל.

9) תאגיד בנקאי יטפל בהתחייבויות תלויות, לרבות הפרשה לשינוי מבני, על פי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, בהתאם לסעיף 47 להוראות הדיווח לציבור. תאגיד בנקאי ששוקל להכיר בנכס תלוי במסגרת צירוף עסקים יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית, תוך פירוט נהלי קביעת השווי ההוגן של הנכס התלוי והנסיבות הספציפיות הגורמות לו להסיק כי במקרה זה יש להכיר בנכס תלוי.

10) תאגיד בנקאי יטפל בהתחייבויות או בנכסים המתייחסים להסדרי הטבת עובד של התאגיד הנרכש על פי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בהתאם לסעיף 41 להוראות הדיווח לציבור.

11) אם נותרה בצירוף עסקים יתרת עודף עלות שלילי מהותית שלא יוחסה, לאחר שבוצעה בדיקה נוספת של הייחוס לנכסים ולהתחייבויות של הישות הנרכשת, תאגיד בנקאי יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית, תוך פירוט נהלי ייחוס השווי ההוגן לנכסים ולהתחייבויות שנקטו והנסיבות הספציפיות הגורמות לו להסיק כי במקרה זה קיים מוניטין שלילי.

12) איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות יטופל בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב בהתאם לסעיף 22 להוראות הדיווח לציבור.

ד. חברות נכסים וחברות שרות שלכל אחת מהן יש עיסוק יחיד תיכללנה במסגרת הדוח הכספי של התאגיד הבנקאי (לא מאוחד) באיחוד מלא בהתקיים התנאים כדלקמן:

1) חלקן של התאגיד הבנקאי בהון של החברה המקנה זכויות הצבעה וזכות לקבל רווחים הוא 100% ;

2) החברה נותנת לתאגיד הבנקאי ולקבוצה לפחות 75% מהשירותים הניתנים על ידה או שלפחות 75% מנכסי החברה הם בשימוש הקבוצה ;

3) אם לאחר יישום המבחנים יש ספק לגבי קיומו של אחד מהם, לא תאוחד החברה בדוח הכספי (לא מאוחד) של התאגיד הבנקאי.

ה. בוטל.

ו. תאגיד בנקאי שהיקף הפעילות והנכסים של החברות המאוחדות שלו שולי:

1) יציג בדוח הכספי לציבור דוחות מאוחדים בלבד ;

2) יתן לכך גילויי ביאור על המדיניות החשבונאית תוך ציון העובדה כי אין שוני מהותי בין דוחות התאגיד הבנקאי לדוחות המאוחדים ;

3) יינתן ביאור על נתוני התאגיד הבנקאי (לא מאוחד), בו יוצגו מאזן ודוח רווח והפסד.

לעניין סעיף זה - "היקף פעילות ונכסים שולי של חברות מאוחדות" - כאשר אף חברה מאוחדת אינה "חברה עיקרית" כמשמעותו בסעיף 32.ט. והיקף נכסי כל החברות המאוחדות אינו עולה על 5% מסך הנכסים במאזן המאוחד.

ז. המפקח רשאי להורות לתאגיד הבנקאי לאחד או לא לאחד דוח כספי של חברה בת מסוימת, כאשר לדעתו הדבר דרוש לשם הצגה נאותה של עסקי הקבוצה.

9א. אירועים לאחר תאריך המאזן

הטיפול החשבונאי באירועים לאחר תאריך המאזן והגילוי לאירועים אלה ייערך בהתאם לנושא 10-855 בקודיפיקציה בדבר "אירועים לאחר תאריך המאזן".

מובהר כי תאגיד בנקאי יכלול בדוחות הכספיים גילוי בדבר סכום הדיבידנדים שהוצעו או הוכרזו לאחר תאריך המאזן אך לפני מועד פרסום הדוחות הכספיים. גילוי זה יינתן בביאורים לדוחות הכספיים, ולא יוצג בגוף הדוחות הכספיים כמרכיב נפרד של ההון העצמי.

10. ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער

א. לסכומי נכסים והתחייבויות יצורפו ריבית, הפרשי הצמדה ושער המתייחסים אליהם ושהצטברו ליום המאזן, אלא אם נאמר במפורש אחרת בהוראות אלה.

הפרשי שער – לרבות הפרשי הצמדה למטבע חוץ.

ב. יש לקזז מסעיפי הלוואות ופיקדונות סכומי ריבית, הכלולים ביתרות בספרים, ששולמו או שנתקבלו בגינם בתקופת הדוח הכספי ושמתייחסים לתקופה שלאחר יום המאזן.

ג. כאשר קיים הסכם בדבר השלמת ריבית לפיו תשלם הממשלה לתאגיד הבנקאי הפרשי ריבית בגין הלוואות שנתן אזי;

(1) במאזן בסעיף אשראי לציבור - תוצגנה ההלוואות לזכאים בצירוף סכומי השלמת ריבית שנזקפו לדוח רווח והפסד, כאמור בפסקה (2);

(2) בדוח רווח והפסד - תיזקף השלמת ריבית אל הכנסות הריבית מהלווה לפי הריבית האפקטיבית הגלומה בתזרים המזומנים הנובע מהסכם ההלוואה ומהסכם השלמת הריבית ביחד;

(3) בביאור על אשראי לממשלה - יינתן גילוי ליתרת השלמת הריבית שהועמדה לזכות התאגיד הבנקאי וכן לסכום שטרם נזקף לדוח רווח והפסד ושנוכה מהיתרה הנ"ל.

ד. (1) הכנסות והוצאות של ריבית תיזקפנה לדוח רווח והפסד לפי הריבית האפקטיבית הגלומה בזרם הפרעונות הצפוי.

(2) בגין אשראי אשר לווה רשאי לפרוע בפרעון מוקדם, תיזקף לדוח רווח והפסד ריבית לפי השיעור הנקוב בהסכם למקרה של פרעון מוקדם, או לפי שיעור הריבית האפקטיבית, כנמוך שבהם.

10א. עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות¹**כללי**

א. תאגידים בנקאיים ורואי החשבון שלהם נדרשים לעקוב אחר כללי החשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב המשפיעים על הטיפול החשבונאי בעמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות, שהינם בתוקף בארצות הברית, ולעדכן את הטיפול החשבונאי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים.

ב. תאגידים בנקאיים יישמו את העמדות של ה-OCC (Bank Accounting Advisory Series) בפרק 2D בדבר "עמלות יצירה ועלויות (לרבות פרמיות וניכיונות)".

הטיפול החשבונאי בעמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות

10.1. 310-20-00 – לא נכלל.

10.2. 310-20-05 – סקירה כללית ורקע

10.2.1. סעיף זה קובע הנחיות לגבי הכרה, מדידה, גריעה וגילוי לגבי עמלות שאינן

ניתנות להחזרה, עלויות יצירה, ועלויות רכישה המיוחסות לפעילויות מתן

הלוואות (lending activities) ורכישת הלוואות (loan).

עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות

10.2.2. תאגיד בנקאי עשוי לרכוש הלוואה על ידי מתן הלוואה (יצירת ההלוואה –

originating the loan) או על ידי רכישתה (רכישת הלוואה מצד אחר שאינו

הלווה (borrower)). סעיף זה מסדיר את הטיפול החשבונאי והדיווח הכספי

על עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועל עלויות המיוחסות לפעילויות של מתן

הלוואות ורכישת הלוואות. הפעילויות של תאגיד בנקאי הקודמות

להוצאת כספים (disbursement of funds) מתחלקות בדרך כלל ל:

(א) מאמצים לזהות ולמשוך לווים פוטנציאליים.

(ב) מאמצים הנדרשים ליצירת (originate) הלוואה או מחויבות למתן

הלוואה (loan commitment) לאחר שלווה פוטנציאלי מבקש לקבל הלוואה

או מחויבות למתן הלוואה.

לעמלות שאינן ניתנות להחזרה ישנן שמות שונים בפועל כגון: עמלות

יצירה (origination fees), נקודות (points), עמלות השמה (placement

fees), **עמלות הקצאת אשראי (commitment fees)**, עמלות הגשת בקשה

להלוואה (application fee), דמי ניהול, עמלות בגין ארגון מחדש, ועמלות

סינדיקציה (syndication fees), אך לצורך סעיף זה, עמלות אלו מכונות

עמלות יצירת הלוואה, עמלות הקצאת אשראי או עמלות סינדיקציה.

¹ סעיף זה מבוסס על תרגום סעיף 310-20 "Nonrefundable Fees and Other Costs" בקודיפיקציה של תקני החשבונאות בארה"ב (להלן - הקודיפיקציה). מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את מספור הסעיפים בקודיפיקציה 310-20. כך לדוגמה: סעיף 310-20-05-1 בקודיפיקציה תורגם בסעיף 10.2.1. הנחיות היישום של קודיפיקציה 310-20 לא תורגמו בסעיף זה אך מהוות חלק בלתי נפרד מהוראות הסעיף.

הסדרים של כרטיסי אשראי (Credit Card Arrangements)

10.2.3. קווי אשראי זמינים של כרטיסי אשראי והסדרים דומים של כרטיסי חיוב הינם מחויבויות למתן הלוואות, ועמלות הנגבות בקשר לכרטיסים כאלו (עמלות כרטיסי אשראי) נחשבות בחלקן כעמלות הקצאת אשראי. תאגידים בנקאיים מנפיקים כרטיסי אשראי, כרטיסי חיוב, כרטיסי חיוב בנקאי (bank charge cards), וכרטיסים דומים אחרים (ביחד, כרטיסי אשראי) במגוון של תנאים. מנפיק עשוי לחייב בעמלת יצירה (origination fee) בקשר להנפקת כרטיס אשראי ובעמלת חידוש תקופתית עבור המשך מתן הזכויות שמעניק כרטיס האשראי. כחלק מקידום מכירות כדי למשוך מחזיקי כרטיס חדשים או כדי לשמור על מחזיקי כרטיס קיימים, חלק ממנפיקים אלו עשויים לוותר על התשלום של עמלות כרטיסי אשראי עבור תקופת השימוש הראשונה, או במקרים מסוימים, עבור תקופה ארוכה יותר. תאגידים בנקאיים אחרים מנפיקים כרטיסי אשראי שאינם דורשים תשלום עמלה כלשהי עבור השימוש בכרטיס האשראי.

10.2.4. תאגיד בנקאי (מנפיק כרטיס אשראי) יכול לרכוש חשבונות כרטיסי אשראי (may acquire credit card accounts) על ידי תשלום לצד שלישי. באופן טיפוסי, בגין חשבונות כרטיסי האשראי אין יתרות חייבים שטרם נפרעו

במועד הרכישה. חשבונות כרטיסי אשראי נרכשים באופן פרטני (אחד בכל פעם) על ידי תשלום סכום עבור כל הסכם שאושר להנפקת כרטיס אשראי (approved credit card agreement). הצד השלישי יכול להיות כל אחד מהמפורטים להלן:

- א. מומחה בשיווק ישיר.
- ב. קבוצת זיקה (affinity group) (ארגון מקצועי, תרבותי או אחר).
- ג. ממתג משותף (cobrander) (חברת תעופה, יצרן רכב, מלון או ישות מסחרית או ישות קמעונאית אחרת). תחת הסדר למיתוג משותף, שמו של הצד השלישי מופיע על כרטיס האשראי, ולצד השלישי יש מחויבות נמשכת לספק סחורות או שירותים, כמו הנחות מוצר, למחזיקי הכרטיס לתקופה ארוכה, המועילה (benefits) ישירות או בעקיפין למנפיק כרטיס האשראי.

10.3. 15-20-310 תחולה וחריגים לתחולה**ישויות**

10.3.1. לא נכלל.

עסקאות

10.3.2. ההנחיות בסעיף זה כוללות התייחסות מפורשת לעסקאות הבאות:

- א. ההכרה והסיווג במאזן של עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות המיוחסות לפעילויות מתן הלוואות.

- ב. הטיפול החשבונאי בניכיונות, פרמיות ועמלות הקצאת אשראי המיוחסות לרכישת הלוואות ואגרות חוב אחרות כגון אג"ח חברות, אג"ח ממשלתיות, קבוצות של הלוואות, וניירות ערך מגובי הלוואות (כגון תעודות העבר באמצעות (pass-through certificates), מחויבויות מגובות במשכנתאות והלוואות אחרות המכוננות הלוואות שאוגחו).
- ג. הלוואות שיועדו כפריט מגודר בגידור **שווי הוגן** בהתאם לחלק א'1 בהוראות הדיווח לציבור.

10.3.3. ההנחיות בסעיף זה לא יחולו לגבי העסקאות המפורטות להלן:

- א. עמלות יצירת הלוואה ועמלות הקצאת אשראי הניתנות להחזרה; עם זאת, יש ליישם את ההנחיות בסעיף זה כאשר עמלות אלו הופכות לאחר מכן לעמלות שאינן ניתנות להחזרה.
- ב. עלויות שנגרמו לתאגיד הבנקאי בעסקאות עם צדדים שלישיים בלתי תלויים, אם התאגיד הבנקאי מחייב ישירות את הלווה בעלויות אלו. עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות המיוחסות ליצירת הלוואות או לרכישתן המדווחות לפי שווי שוק, אם השינויים בשווי השוק נזקפים לרווח והפסד. החריג המוזכר בפסקה זו ובפסקה (ב) חל על עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות המיוחסות ליצירת הלוואות שמדווחות לפי שווי שוק, וכן לפרמיות או ניכיונות שנוצרו ברכישת הלוואות המדווחות לפי שווי שוק. הלוואות המדווחות לפי עלות או לפי הנמוך מבין עלות לשוק, הלוואות או אגרות חוב המדווחות לפי שווי שוק כאשר השינויים בשווי מדווחים ברווח כולל אחר (כולל נכסים פיננסיים הניתנים לפירעון מוקדם², ואגרות חוב שסווגו כזמינות למכירה), והלוואות בריבית שוק או הלוואות שמותאמות לריבית שוק אינן נחשבות להלוואות המדווחות לפי שווי שוק.
- ג. עמלות ועלויות המיוחסות להתקשרות (commitment) ליצירת הלוואות, מכירתן, או רכישתן, המטופלות חשבונאית כמכשיר נגזר בהתאם לחלק א'1 בהוראות הדיווח לציבור.
- ד. עמלות ועלויות המיוחסות למחויבות (standby commitment) לרכישת הלוואות אם תאריך הסילוק של מחויבות (commitment) זו אינו תוך פרק זמן סביר או שלתאגיד הבנקאי אין את הכוונה והיכולת לרכוש את ההלוואות (accept delivery) מבלי למכור נכסים.

מכשירים

- 10.3.4. הטבלה הבאה מתארת את היישום של סעיף זה לגבי סוגים שונים של נכסים

<u>סוגי נכסים</u>	<u>הטיפול החשבונאי</u>	<u>ישימות הסעיף</u>
הלוואות או אגרות חוב המוחזקות לפדיון	עלות היסטורית או מופחתת	כן

הלוואות המוחזקות למכירה	עלות או שוק כנמוך	כן
הלוואות או אגרות חוב	שווי שוק, שינויים בשווי	לא
למסחר	נכללים ברווח והפסד	

הלוואות או אגרות חוב זמינות שווי שוק, שינויים בשווי
למכירה¹ מדווחים ברווח כולל אחר

(1) לרבות נכסים פיננסיים הניתנים לפרעון מוקדם² ואגרות חוב ששוויו כזמינות למכירה.

נושאים אחרים

10.3.5. ההנחיות בסעיף זה ייושמו לגבי כל חוזה הלוואה בנפרד. קיבוץ של מספר הלוואות דומות לצורך הכרה בעמלות נטו או בעלויות נטו ובפרמיות או

² כמוגדר בסעיף 21.14 בהוראות הדיווח לציבור.

בניכיונות ברכישה מותר אם התנאים בסעיף 10.6.26 להלן מתקיימים או אם ההכרה שנובעת מכך לא שונה באופן מהותי מהסכום שהיה מוכר בייחוס על בסיס כל הלוואה בנפרד.

10.4. 310-20-20 רשימת מונחים – נכללו בסעיף 1 להוראות הדיווח לציבור.

10.5. 310-20-25 הכרה

10.5.1. סעיף 10.5 מטפל בהכרה בעמלות ועלויות מסוימות בגין מתן הלוואות, ומתייחס ספציפית ל:

- א. עמלות יצירת הלוואה ועלויות ישירות ליצירת הלוואה.
- ב. עלויות אחרות הקשורות למתן הלוואות.
- ג. קביעת עלות.
- ד. עמלות הקצאת אשראי.
- ה. עמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי.
- ו. עמלות מסינדיקציה של הלוואה (Loan syndication).
- ז. רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות.
- ח. צדדים שלישיים בלתי תלויים.

עמלות יצירת הלוואה ועלויות ישירות ליצירת הלוואה

10.5.2. עמלות מיצירת הלוואה ידחו. באופן דומה, עלויות ישירות ליצירת הלוואה יידחו.

עלויות אחרות הקשורות למתן הלוואות

10.5.3. כל העלויות האחרות המתייחסות למתן הלוואות, לרבות עלויות המתייחסות לפעילויות שבוצעו על ידי התאגיד הבנקאי לצורך פרסום, שידול לווים פוטנציאליים, שרות הלוואות קיימות ופעילויות נלוות נוספות הקשורות להקמה וניטור של מדיניות אשראי, פיקוח, וניהול (administration), יזקפו כהוצאה עם התהוותן. תגמול עובדים והטבות הנלוות לשכר הקשורות לפעילויות אלו, מאמצים למתן הלוואה שלא צלחו, ו"זמן מבזבז" (Idle time) יזקפו כהוצאה עם התהוותם. הוצאות הנהלה וכלליות, שכר דירה, פחת, וכל שאר עלויות התפוסה (occupancy) והציוד נחשבות כעלויות עקיפות ויזקפו כהוצאה עם התהוותן.

10.5.4. בהתאם להגדרת עלויות ישירות ליצירת הלוואה, עלויות בגין תוכנה המיועדת לעיבוד וליצירת הלוואה אינן כשירות לדחייה כעלויות ישירות ליצירת הלוואה. עלויות אלו אינן עלויות אחרות הקשורות לאותן פעילויות שלא היו נגרמות אלא לצורך אותה הלוואה, כפי שצוין בהגדרת המונח.

בהתאם להגדרת עלויות ישירות ליצירת הלוואה, עמלות ששולמו ללשכת שירות עבור עיבוד הלוואה אינן כשירות לדחייה כעלויות ישירות ליצירת

הלוואה משום שהשירותים בוצעו לאחר שההלוואה כבר הועמדה; העלויות אינן עלויות יצירה.

10.5.5. בהתאם להגדרת עלויות ישירות ליצירת הלוואה, בונסים המבוססים על העמדת הלוואות מוצלחת ומשולמים לעובדים המעורבים בפעילויות יצירת הלוואה ניתנים לדחייה באופן חלקי כעלויות ישירות ליצירת הלוואה. בונסים הינם חלק מהתגמול הכולל של העובד. החלק מהתגמול הכולל של העובד שניתן לדחייה כעלויות ישירות ליצירת הלוואה הינו החלק המזוהה ישירות עם הזמן שהושקע בפעילויות שצוינו בהגדרת מונח זה וגרם ליצירת הלוואה.

10.5.6. בהתאם להגדרת עלויות ישירות ליצירת הלוואה, אם תגמול לעובד, המשולם באופן טיפוסי על ידי משכורת או שכר לפי שעה, מוחלף במלואו או בחלקו בעמלות בגין העמדת הלוואות מוצלחת, עלויות אלו ניתנות לדחייה באופן חלקי כעלויות ישירות ליצירת הלוואה. כפי שצוין בסעיף 10.5.6, ידחה רק החלק היחסי מהתגמול הכולל של העובדים שקשור ישירות לזמן שהושקע בפעילויות שצוינו בהגדרת מונח זה לצורך הלוואות שהושלמו. הסדרי תגמול מבוססי עמלות בין תאגיד בנקאי לבין עובדיו עשויים להיות דומים להסדרים של תאגיד בנקאי עם צדדים שלישיים בלתי תלויים כגון מתווכי הלוואות (loan brokers). עם זאת, כאשר פעילויות יצירה מתבצעות על ידי עובדי התאגיד הבנקאי, התאגיד הבנקאי חייב להקצות עלויות תגמול מתאימות לפעילויות שצוינו בהגדרת עלויות ישירות ברכישת הלוואה, על בסיס החלק היחסי של הזמן שהושקע על ידי העובדים. הקצאת התגמול הכולל של העובדים בין פעילויות יצירה לבין פעילויות אחרות נעשית כך שרק אותן עלויות המתייחסות לפעילויות מתן הלוואות שצוינו בהגדרת מונח זה ידחו עבור הלוואות שהושלמו, גם אם העמלות מהוות 100 אחוז מתגמול כאמור והן מבוססות רק על עסקאות של הלוואות שהושלמו.

קביעת עלות

10.5.7. סעיף זה אינו מפרט כיצד לקבוע עלויות אלא אלו עלויות חייבות להדחות. במקרים רבים, ניתן להשתמש בתמחיר תקן (standard costing) כדי לאמוד את העלויות שיש לדחות בהתאם לתנאים של סעיף זה. עבור הלוואות מסוימות, עלות היצירה עשויה להיות דומה ותמחיר תקן עשוי להתאים להלוואות אלו, בעוד שלהלוואות אחרות יכול להיות אופי כזה שיגרור לכך שהעלויות יהיו חייבות להיות מזוהות בנפרד. מלווים יכולים להשתמש בכל שיטה או בצרוף של שיטות שישפקו מידע נאות לצורך דיווח על תוצאות כספיות בהתאם לסעיף זה. פיתוח שיטת תמחיר תקן מחייב (require) ניתוח סטיות (variances) תקופתי, ואם נדרש, התאמת האומדנים של תמחיר התקן. שיטות תמחיר תקן אפשריות שעשויות לשמש למדידת עלויות המיוחסות לעסקאות שבוצעו, כוללות עלויות תקן

(standard costs), עלויות בפועל (actual costs), תהליך עבודה (job process) (לדוגמא, הלוואות הומוגניות), או סדר עבודה (job order) (לדוגמא, הלוואות ספציפיות).

10.5.8. המושג החשבונאי של שיטת המאמצים המוצלחים (The successful-efforts accounting notion) שנעשה בו שימוש ברמת התאגיד הבנקאי עלול לגרום לשיטת תמחיר תקן אשר לא תשקף במדויק את סכום העלויות שניתן לדחותן ולהפחיתן בהתאם לתנאים של סעיף זה. מאמצי הלוואה מוצלחים יכולים להיקבע כאחוז מכל פעילות (function) (לדוגמא, הגשת בקשה, אימות, חיתום, הערכת שווי, סגירה), ועשויים להתבסס על אחוז המאמצים המוצלחים והלא מוצלחים שנקבעו לכל פעילות, מותאם בגין זמן מבוצע ובגין זמן שהושקע בפעילויות שהעלויות הקשורות אליהן לא ניתנות לדחייה.

10.5.9. לצורך הטיפול החשבונאי בעלויות המיוחסות ליצירת הלוואות שטרם נסגרו (closed), נדרש להפעיל שיקול דעת כדי להעריך את מספר ההלוואות בתהליך שתוצאתן יצירה מוצלחת של הלוואה. ניתן לדחות עלויות יצירה של הלוואה בתהליך עד שההלוואה נסגרת או עד שההלוואה נחשבת כמאמץ שלא הצליח. אם, לאחר תאריך המאזן אך לפני תאריך אישור הדוחות לפרסום, הלוואה בתהליך נקבעת כמאמץ שלא הצליח, אזי עלויות שנדחו עד לתאריך המאזן יזקפו כהוצאה בתקופה המסתיימת בתאריך המאזן.

עמלות הקצאת אשראי

10.5.10. פרט למה שנקבע בסעיף 10.7.3, עמלות שהתקבלו עבור מחויבות ליצירה או לרכישה של הלוואה או של קבוצת הלוואות יידחו.

10.5.11. עלויות ישירות ליצירת הלוואה שנגרמו כתוצאה מהעמדת מחויבות ליצירת הלוואה יקוזזו כנגד כל עמלת הקצאת אשראי קשורה והסכום נטו יוכר כפי שנקבע בסעיף 10.7.3.

10.5.12. אם עלויות כשירות המיוחסות למחויבויות עולות על עמלות הקצאת אשראי שהתקבלו (או אם לא חויבה עמלה), הקביעה האם העלות נטו תדחה תלויה בהסתברות למימוש המחויבות. סעיף זה חל על עמלות שאינן ניתנות להחזרה וגם על עלויות, וסעיפים 10.7.3 ו- 10.5.1 עשויים לדרוש כי הסכום נטו של פריטים אלו ידחה. עם זאת, אם ההסתברות שהמחויבות תמומש היא קלושה, כל העלויות נטו יזקפו מיידית כהוצאה ולא ידחו ויופחתו על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות.

10.5.13. עמלות שהתקבלו עבור מתן מכתבי אשראי מסחריים (commercial letters of credit) יטופלו לפי סעיף זה. עמלות אלו נחשבות כעמלות הקצאת אשראי, והטיפול החשבונאי מפורט בסעיף 10.7.3.

עמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי

10.5.14. עמלות כרטיסי אשראי בדרך כלל מכסות מגוון שירותים הניתנים למחזיקי כרטיסים. בהתאם לכך, העמלות התקופתיות שמחזיקי כרטיסים מחויבים בהן יידחו. טיפול חשבונאי זה יחול גם על הסדרים דומים בכרטיסים הכרוכים בהעמדת אשראי (extension of credit) על ידי מנפיק הכרטיס.

10.5.15. רק עלויות יצירה הכשירות להיות עלויות ישירות ליצירת הלוואה, כהגדרת מונח זה, כשירות לדחייה. כל העלויות האחרות יזקפו כהוצאה עם התהוותן. לכן, סביר (likely) שעלויות שכשירות לדחייה יהיו גבוהות מעמלות רק כאשר כרטיס אשראי מונפק לראשונה.

10.5.16. עלויות יצירה בגין כרטיס אשראי יקוזזו כנגד העמלה הקשורה לכרטיס האשראי, אם קיימת. במקרים בהם מחויבת עמלה משמעותית, תקופת הזכאות (the privilege period) הינה התקופה שהעמלה מעניקה למחזיק הכרטיס להשתמש בכרטיס האשראי. אם לא מחויבת עמלה משמעותית, תקופת הזכאות תהיה שנה אחת. לעניין זה, משמעותיות תוערך על בסיס סכום העמלה יחסית לעלויות הקשורות.

10.5.17. הטיפול החשבונאי בחשבונות (accounts) כרטיסי אשראי שנרכשו (acquired) באופן פרטני יהיה כמו הטיפול ביצירת הלוואה (originations) בהתאם לסעיף זה. סכומים ששולמו לצד שלישי עבור רכישה של חשבונות פרטניים של כרטיסי אשראי ידחו ויקוזזו כנגד עמלת כרטיס האשראי המתייחסת, אם קיימת.

עמלות מסינדיקציה של הלוואה (Loan Syndication Fees)

10.5.18. תאגיד בנקאי המארגן סינדיקציה של הלוואה (הסינדיקטור) יכיר בעמלות מסינדיקציה של הלוואה במועד השלמת הסינדיקציה, אלא אם נשמר על ידו חלק מההלוואה שנוצרה בסינדיקציה. אם התשואה על חלק ההלוואה שנשמר על ידי הסינדיקטור נמוכה מהתשואה הממוצעת של שאר משתפי הסינדיקציה, לאחר שהובאו בחשבון העמלות שהועברו על ידי הסינדיקטור, הסינדיקטור ידחה חלק מעמלת הסינדיקציה כך שהתשואה על החלק שנשמר על ידו לא תפחת מהתשואה הממוצעת על ההלוואות המוחזקות (held by) על ידי שאר המשתתפים בסינדיקציה.

10.5.19. כל העסקאות שבנויות משפטית כסינדיקציות של הלוואה יטופלו חשבונאית כסינדיקציות של הלוואה בהתאם לתנאים של סעיף זה.

10.5.20. לא נכלל.

רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות

10.5.21. סעיף 10.6.5 מבהיר כי ההשקעה הראשונית בהלוואה שנרכשה או בקבוצת הלוואות שנרכשו תכלול את הסכום ששולם למוכר בתוספת כל העמלות

ששולמו ובניכוי כל עמלות שהתקבלו. לעיתים קרובות, ההשקעה הראשונית בהלוואה שונה מסכום קרן ההלוואה במועד הרכישה. שאר העלויות שנגרמו בקשר לרכישת הלוואות או בקשר לנטילת מחויבות לרכישת הלוואות יזקפו כהוצאות עם התהוותן.

10.5.22. ייחוס של עמלה כעמלת יצירה או ייחוס של עלות כעלות יצירה של הלוואה שנרכשה אינו ראוי מאחר והלוואה שנרכשה כבר נוצרה על ידי צד אחר. עלויות שנגרמו בקשר לרכישת הלוואות או בקשר לנטילת מחויבות לרכישת הלוואות, כולל עלויות בגין **השתתפות בהלוואה** (participation), יזקפו כהוצאה בהתאם לסעיף 10.7.15.

10.5.23. עבור התאגיד הבנקאי יוצר ההלוואה (the originating lender), עמלות ועלויות נטו המיוחסות להשתתפות בהלוואה יהיו מרכיב ביתרת ההשקעה נטו של ההלוואה ויעשה בהן שימוש לחישוב הרווח או ההפסד לאחר מכירה עוקבת כפי שמתואר בסעיף 10.7.16.

צדדים שלישיים בלתי תלויים

10.5.24. אם תאגיד בנקאי משתמש בצד שלישי לצורך יצירת הלוואות והצד השלישי לא נחשב בלתי תלוי בגלל מספר סיבות, אבל הוא גם אינו עובד של התאגיד הבנקאי, התאגיד הבנקאי ידחה את אותן עלויות הקשורות ישירות לפעילויות ספציפיות, שניתן לקבוע כי הן עומדות בקריטריון של עלויות ישירות ליצירת הלוואה בהתאם להגדרת מונח זה, כל עוד עלויות אלו לא היו נגרמות אלא לצורך הלוואה זו.

10.5.25. עמלות המשולמות לצדדים שלישיים בלתי תלויים עבור שרותי ייעוץ בנוגע לפעילויות ליצירת הלוואה, אפילו אם אותן פעילויות מתבצעות באופן פנימי, אינן נחשבות ככאלה שנגרמו עבור הפעילויות הספציפיות שנקבעו בהגדרת המונח עלויות ישירות ברכישת הלוואה, והן יזקפו כהוצאה עם התהוותן, בין אם הן שולמו לצדדים שלישיים בלתי תלויים ובין אם הן התבצעו באופן פנימי.

10.5.26. עמלות ששולמו לצד שלישי בלתי תלוי, או נגרמו באופן פנימי, עבור ניהול תיק או ייעוץ השקעות נחשבות כעלויות אחרות שנגרמו בקשר לרכישת הלוואות או בקשר לנטילת מחויבות לרכישת הלוואות, מפני שהן מהוות עלויות יעוץ השקעות, ולא עלויות לצורך יצירת הלוואה. לכן, עלויות אלו יזקפו כהוצאה בהתאם לסעיף 10.7.15 בין אם העלויות שולמו לצדדים שלישיים בלתי תלויים ובין אם הן נגרמו באופן פנימי. בנסיבות מסוימות נדרש להפעיל שיקול דעת כדי לקבוע אם צד שלישי הוא בלתי תלוי.

10.6. 310-20-30 מדידה לראשונה

כללי

10.6.1. סעיף 10.6 מטפל במדידת סוגים מסוימים של עמלות ועלויות בגין מתן

הלוואות, בפרט:

א. עמלות יצירת הלוואה ועלויות יצירת הלוואה.

ב. עמלות סינדיקציה.

ג. רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות.

עמלות יצירת הלוואה ועלויות יצירת הלוואה

10.6.2. עמלות מיצירת הלוואה ועלויות ישירות ליצירת הלוואה עבור הלוואה

נתונה יקוזזו ורק הסכום נטו יידחה.

10.6.3. עבור הלוואות בשיעור ריבית עולה, יתרת החוב הרשומה נטו של הלוואה

(the recorded net investment in a loan) עשויה להיות גבוהה מהסכום בו

יכול הלווה לסלק את המחויבות רק אם העודף נובע מפרמיה ברכישה

(הלוואות שנרכשו) או מעלויות הלוואה הכשירות לדחייה גבוהות מעמלות

הלוואה (הלוואות שנוצרו).

עמלות סינדיקציה

10.6.4. סעיף 10.5.19 מבהיר שאם התשואה על החלק של ההלוואה שנשמר על ידי

הסינדיקטור נמוכה מהתשואה הממוצעת של שאר משתתפי הסינדיקציה

לאחר שהובאו בחשבון עמלות שהועברו על ידי הסינדיקטור, הסינדיקטור

ידחה חלק מעמלת הסינדיקציה כך שהתשואה על החלק שנשמר על ידו לא

תפחת מהתשואה הממוצעת על ההלוואות המוחזקות על ידי שאר

המשתתפים בסינדיקציה.

רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות

10.6.5. ההשקעה הראשונית בהלוואה שנרכשה או בקבוצת הלוואות שנרכשו

תכלול את הסכום ששולם למוכר בתוספת כל העמלות ששולמו ובניכוי כל

העמלות שהתקבלו. ביישום התנאים של סעיף זה עבור הלוואות שנרכשו

כקבוצה, הרוכש יכול להקצות את ההשקעה הראשונית לכל הלוואה

בנפרד או לטפל חשבונאית בהשקעה הראשונית באופן מצרפי.

10.7. 310-20-35 מדידה עוקבת (subsequent measurement)

כללי

10.7.1. סעיף 10.7 מטפל בסוגיות מדידה של עמלות ועלויות מסוימות הקשורות

למגוון דרכים למתן הלוואות, ומתייחס ספציפית ל:

א. עמלות יצירת הלוואה ועלויות יצירת הלוואה.

- ב. עמלות הקצאת אשראי ועלויות הקצאת אשראי.
- ג. עמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי.
- ד. מימון מחדש וארגון מחדש של הלוואה.
- ה. רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות.
- ו. שיטת הריבית ונושאים אחרים הקשורים להפחתה.
- ז. אומדן פירעונות מוקדמים של קרן.
- ח. עסקאות מתן הלוואות שאינן קשורות ליצירת הלוואות.

ט. הלוואות במגוון שיעורי ריבית

עמלות יצירת הלוואה ועלויות יצירת הלוואה

10.7.2. עמלות מיצירת הלוואה שנדחו בהתאם לסעיף 10.5.2 יוכרו לאורך חיי ההלוואה כהתאמת תשואה (הכנסות ריבית). באופן דומה, עלויות ישירות ליצירת הלוואה שנדחו בהתאם לסעיף זה יוכרו כהפחתה בתשואה ההלוואה, פרט למה שנקבע בסעיף 10.7.12 (במקרה של ארגון מחדש של חוב בעייתי). סעיף 10.6.2 מבהיר כי עמלות מיצירת הלוואה ועלויות הקשורות ישירות ליצירת הלוואה עבור הלוואה נתונה יקוזזו ורק הסכום נטו יופחת.

עמלות הקצאת אשראי ועלויות הקצאת אשראי

10.7.3. פרט למה שנקבע בסעיף 10.7.3, עמלות המתקבלות עבור מחויבות ליצור או לרכוש הלוואה או קבוצת הלוואות, אם המחויבות מומשה, יוכרו לאורך חיי ההלוואה כהתאמת תשואה או, אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, יוכרו בדוח רווח והפסד במועד פקיעת המחויבות:

א. אם הניסיון של תאגיד בנקאי בהסדרים דומים מצביע כי ההסתברות למימוש המחויבות קלושה, עמלת הקצאת האשראי תוכר לאורך תקופת המחויבות על בסיס קו ישר כהכנסה מעמלות. אם לאחר מכן המחויבות מומשה במהלך תקופת המחויבות, יתרת עמלת הקצאת האשראי שטרם הופחתה במועד המימוש תוכר לאורך חיי ההלוואה כהתאמת תשואה. המונח "קלוש" המצוין לעיל, עקבי עם הגדרתו בסעיף 47 להוראות הדיווח לציבור.

ב. אם סכום עמלת הקצאת האשראי נקבע רטרואקטיבית כאחוז מקו האשראי שהיה זמין ולא נוצל בתקופה קודמת, ואם אחוז זה זניח (nominal) ביחס לריבית הנקובה על הלוואה קשורה כלשהי, ואם הלוואה זו תישא את ריבית השוק במועד העמדת ההלוואה, אזי עמלת הקצאת האשראי תוכר כהכנסה מעמלות במועד הקביעה.

עמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי

10.7.4. ההנחיות הבאות מטפלות בהפחתת עלויות יצירה נדחות של כרטיסי אשראי עם עמלות, ללא עמלות, או כאשר ויתרו על העמלות לתקופת זמן מוגבלת.

10.7.5. עמלות שנדחו בהתאם לסעיף 10.5.15 תוכרנה על בסיס קו ישר לאורך התקופה שהעמלה מעניקה למחזיק הכרטיס את הזכות להשתמש בכרטיס. טיפול חשבונאי זה יחול גם על הסדרים דומים בכרטיסים הכרוכים בהעמדת אשראי על ידי מנפיק הכרטיס.

10.7.6. בקשר להנפקת כרטיס אשראי, למנפיק יכולות להיגרם עלויות מסוימות ביצירת כרטיס אשראי הכשירות כעלויות ישירות ליצירת הלוואה בהתאם לסעיף זה. סעיף 10.5.16 מבהיר שרק עלויות היצירה הכשירות כעלויות ישירות ליצירת הלוואה, כהגדרת מונח זה, כשירות לדחייה. ההגדרה מבהירה שכל העלויות האחרות יזקפו כהוצאה עם התהוותן. לפיכך, הגדרה זו מבהירה שסביר (likely) שעלויות כשירות לדחייה יהיו גבוהות מעמלות רק כאשר כרטיס אשראי מונפק לראשונה.

10.7.7. הסכום נטו של עלויות יצירת כרטיס אשראי המקוּזז כנגד עמלת כרטיס האשראי הקשורה, אם קיימת, ומוכר בהתאם לסעיף 10.5.17, יופחת על בסיס קו ישר לאורך תקופת הזכאות. סעיף 10.7.7 קובע כי משמעותיות (significance) לעניין זה תוערך על בסיס סכום העמלה יחסית לעלויות הקשורות, ומספק הנחיות בנושא.

10.7.8. כל סכום נטו שנדחה בהתאם לסעיף 10.5.18 יופחת על בסיס קו ישר לאורך תקופת הזכאות.

מימון מחדש או ארגון מחדש של הלוואה

10.7.9. אם כתוצאה ממימון מחדש או מארגון מחדש של הלוואה, שאינו ארגון מחדש של חוב בעייתי, תנאיה של ההלוואה החדשה עדיפים (favorable) לתאגיד הבנקאי לפחות כמו התנאים של הלוואות בנות השוואה (comparable) ללקוחות אחרים בעלי סיכוני גביה דומים, שלא נוצרו כתוצאה ממימון מחדש או מארגון מחדש של הלוואה על ידי התאגיד הבנקאי, אזי ההלוואה שמומנה מחדש תטופל חשבונאית כהלוואה חדשה. תנאי זה יתקיים אם שיעור התשואה האפקטיבי של ההלוואה החדשה יהיה שווה לפחות לשיעור התשואה האפקטיבי של הלוואות כאלו. כל העמלות נטו או העלויות נטו שלא הופחתו וכן כל הקנסות בגין פירעון מוקדם של ההלוואה המקורית יוכרו כהכנסת ריבית במועד מתן ההלוואה החדשה. בהשוואת שיעור התשואה האפקטיבי יש להביא בחשבון את שיעור הריבית הנקוב, עמלות הקצאת אשראי ועמלות יצירה, עלויות ישירות ליצירת הלוואה, וכאשר מתאים יש להביא בחשבון השוואה של

גורמים אחרים, כמו הסדרי יתרה מפצה (compensating balance arrangements).

10.7.10. אם המימון מחדש או הארגון מחדש אינו מקיים את התנאי שנקבע בסעיף

10.7.9 או אם נעשו רק שינויים מינוריים (minor) בחוזה ההלוואה המקורי, העמלות נטו או העלויות נטו שלא הופחתו בגין ההלוואה המקורית וכן כל הקנסות בגין פירעון מוקדם יכללו כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה. במקרה זה, ההשקעה בהלוואה החדשה תכלול את יתרת ההשקעה נטו בהלוואה מקורית, כל סכומי ההלוואה הנוספים שניתנו באשראי, כל העמלות שהתקבלו, וכל העלויות הישירות ביצירת ההלוואה המיוחסות למימון מחדש או לארגון מחדש.

10.7.11. שינוי של מכשיר חוב יחשב ליותר ממינורי בהתאם לסעיף 10.7.10 אם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים של מכשיר החוב החדש שונה לפחות ב- 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנותרים בהתאם לתנאים של מכשיר החוב המקורי. אם ההבדל בין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים של מכשיר החוב החדש לבין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנותרים בהתאם לתנאים של מכשיר החוב המקורי קטן יותר מ- 10%, התאגיד הבנקאי יעריך האם השינוי הינו יותר ממינורי בהתבסס על עובדות ונסיבות ספציפיות (וגורמים רלוונטיים אחרים) הקשורים לשינוי³.

10.7.12. עמלות שהתקבלו בקשר לשינוי תנאים של ארגון מחדש של חוב בעייתי יופחתו מיתרת החוב הרשומה של ההלוואה. כל העלויות הקשורות, לרבות עלויות ישירות ליצירת הלוואה, יזקפו כהוצאה עם התהוותן.

שינויים בתשלומים של הלוואות משכנתא

10.7.13. הלווה והתאגיד הבנקאי יכולים להתקשר בהסכם במסגרתו הלווה מגדיל את תשלומי המשכנתא בתקופה ספציפית, אשר בסיומה התאגיד הבנקאי מוחל (forgives) על חלק מיתרת קרן ההלוואה. הלווה יכול לסיים את ההסכם בכל עת אבל הוא לא יקבל הפחתה בקרן אם הוא ישלם פחות מ- 12 תשלומים מוגדלים רצופים. ההנחיות בסעיף 10.7.11 ישמשו תחילה לקביעה האם השינוי נחשב יותר ממינורי בהתאם לסעיף 10.7.10. אם לא, ובהנחה שצפוי (probable) שהלווה ימשיך לשלם את התשלומים המוגדלים בתקופה שנקבעה, ההוצאה המתייחסת למחילה החלקית תיצבר לאורך התקופה של התשלומים המוגדלים.

10.7.14. בגלל ירידה כללית בשיעורי ריבית, תאגיד בנקאי עשוי להפחית את שיעור הריבית על הלוואה קיימת ולגבות עמלה. בגלל שהשינוי בשיעור הריבית לא מחייב סגירה נוספת של הלוואה, הלווה אינו מחויב בחלק גדול

³ חישוב הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים לצורך יישום מבחן ה- 10% יעשה בהתאם להנחיות בנושא 470 בקודיפיקציה.

מעלויות הסגירה הסטנדרטיות. יש להשוות בין שיעור התשואה האפקטיבי של ההלוואה החדשה לבין שיעור התשואה האפקטיבי של הלוואות בנות השוואה הניתנות ללקוחות חדשים אחרים של התאגיד הבנקאי, כדי לקבוע האם שיעור התשואה של ההלוואה החדשה הינו עדיף (favorable) לפחות כמו שיעור התשואה האפקטיבי של הלוואות אלו. אם כן, ההנחיות בסעיף 10.7.11 ישמשו לקביעה האם השינוי נחשב ליותר ממינורי בהתאם לסעיף 10.7.10. אם לא, העמלות נטו והעלויות נטו שלא הופחתו של ההלוואה המקורית וכל הקנסות בגין פירעון מוקדם יכללו כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה. אולם, אם השינוי בשיעור הריבית נקבע בהתאם לחוזה ההלוואה המקורי, השינוי בשיעור הריבית יטופל חשבונאית בהתאם לסעיף 10.7.18 ולא יחשב למימון מחדש לעניין סעיפים 10.7.9 עד 10.7.10.

רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות

10.7.15. סעיף 10.6.5 מבהיר שההשקעה הראשונית בהלוואה שנרכשה או בקבוצת הלוואות שנרכשו תכלול את הסכום ששולם למוכר בתוספת כל העמלות ששולמו ובניכוי כל העמלות שהתקבלו. סעיף 10.5.22 מבהיר שלעיתים קרובות ההשקעה הראשונית בהלוואה שונה מסכום קרן ההלוואה במועד הרכישה. הבדל זה יוכר כהתאמת תשואה לאורך חיי ההלוואה.

10.7.16. סעיף 10.6.5 מבהיר כי ביישום התנאים של סעיף זה עבור הלוואות שנרכשו כקבוצה, הרוכש יכול להקצות את ההשקעה הראשונית לכל הלוואה בנפרד או שיכול לטפל חשבונאית בהשקעה הראשונית באופן מצרפי. תזרימי המזומנים שנקבעו (provided) בחוזי ההלוואות שנרכשו (the underlying loan contracts) ישמשו כדי ליישם את שיטת הריבית, פרט למה שנקבע בסעיף 10.7.26. אם בהתאם לסעיף 10.7.26 לא צפויים פירעונות מוקדמים, אך למרות זאת מתרחשים פירעונות מוקדמים או שחלק מההלוואות שנרכשו נמכר, סכום פרופורציונאלי של העמלות הקשורות שנדחו ושל הפרמיה או הניכיון ברכישה יוכרו בדוח רווח והפסד כך ששיעור הריבית האפקטיבי של יתרת ההלוואות שנותרה לא ישתנה.

שיטת הריבית ונושאי הפחתה אחרים

10.7.17. עמלות נטו או עלויות נטו שנדחו לא יופחתו במהלך תקופות שבהן הכנסות ריבית מהלוואה לא מוכרות בגלל ספקות (concerns) לגבי המימוש של קרן ההלוואה או הריבית בגינה.

10.7.18. עמלות נטו או עלויות נטו, שיש להכיר בהן כהתאמות תשואה לאורך חיי ההלוואה/ות הקשורות, יוכרו לפי שיטת הריבית, למעט האמור בסעיפים 10.7.21 ועד 10.7.24. המטרה של שיטת הריבית היא לרשום הכנסות ריבית תקופתיות (כולל הכרה בעמלות ובעלויות) לפי תשואה אפקטיבית

קבועה על ההשקעה נטו ביתרת חוב (receivable) (כלומר, סכום הקרן של יתרת החוב יותאם על ידי עמלות או על ידי עלויות שלא הופחתו ועל ידי פרמיה או ניכיון ברכישה). סכום ההפחתה התקופתי הינו ההפרש בין הכנסות הריבית התקופתיות שנקבעו כאמור לבין הריבית הנקובה על סכום הקרן של יתרת החוב שטרם נפרעה⁴. בהתאם לתנאים של סעיף זה, שיטת הריבית תיושם כמפורט להלן כאשר שיעור הריבית הנקוב משתנה לאורך תקופת ההלוואה:

א. אם שיעור הריבית הנקוב על ההלוואה עולה במשך תקופת ההלוואה (כך שסכום הריבית שנצבר בהתאם לשיטת הריבית בתקופות מוקדמות עולה על סכום הריבית שנצבר בהתאם לריבית הנקובה), הכנסות ריבית יוכרו כל עוד ההשקעה נטו בהלוואה לא תעלה על הסכום שבו הלווה יכול לסלק את המחויבות. קנסות בגין פירעון מוקדם יילקחו בחשבון בקביעת הסכום שבו הלווה יכול לסלק את המחויבות רק בגובה הקנסות שניתן להטיל בהתאם לתנאי ההלוואה (ראה הנחיות יישום בחלק 310-20-55 בקודיפיקציה). בהתאם לכך, מוטלת מגבלה על סכום ההפחתה התקופתי שיכול להיות מוכר. אולם, מגבלה זו לא חלה על היוון עלויות שנגרמו (כמו עלויות ישירות ביצירת ההלוואה ופרמיות ברכישה) הגורמות לכך שההשקעה בהלוואה עולה על הסכום שבו הלווה יכול לסלק את המחויבות. ההיוון של עלויות שנגרמו שונה מהגדלת ההשקעה נטו בהלוואה באמצעות צבירת הכנסות ריבית שהזכות לקבלן היא זכות מותנית בלבד (contingently receivable).

ב. אם שיעור הריבית הנקוב על ההלוואה יורד במשך תקופת ההלוואה, סכום הריבית התקופתי המתקבל בתחילת תקופת ההלוואה בהתאם לריבית הנקובה יעלה על הכנסות הריבית התקופתיות המחושבות לפי שיטת הריבית. במקרה זה, העודף ידחה ויוכר בתקופות עתידיות אלו שבהן התשואה האפקטיבית הקבועה שחושבה בהתאם לשיטת הריבית תעלה על שיעור הריבית הנקוב (ראה הנחיות יישום בחלק 310-20-55 בקודיפיקציה).

ג. אם שיעור הריבית הנקוב על ההלוואה משתנה על בסיס שינויים עתידיים בגורם בלתי תלוי, כמו מדד או שיעור (לדוגמא, שיעור ריבית הפריים, שער הריבית הבין-בנקאית של לונדון (ליבור)), החישוב של התשואה האפקטיבית הקבועה הנדרשת לצורך הכרה בעמלות ועלויות יתבסס על הגורם (המדד או השיעור) שחל ביום מתן (inception) ההלוואה או על הגורם כפי שהוא משתנה לאורך חיי ההלוואה (ראה הנחיות ליישום בחלק 310-20-55 בקודיפיקציה). הלוואה בשיעור

⁴ ראה הנחיות בנוגע לשיטת הריבית בפסקאות 35-2-30-835 עד 35-5 בקודיפיקציה.

ריבית משתנה ששיעור הריבית ההתחלתי שלה שונה מהשיעור שנקבע לפי גורם הבסיס שלה גם כפופה לתנאים בסעיפים (א) ו (ב).

10.7.19. סעיף 10.7.18 קובע שכאשר שיעור ריבית נקובה של הלוואה משתנה על בסיס שינויים עתידיים בגורם בלתי תלוי, התאגיד הבנקאי יחשב תשואה אפקטיבית קבועה על ידי שימוש בגורם בלתי תלוי שחל במתן הלוואה או בגורם כפי שהוא משתנה לאורך חיי הלוואה. ביישום ההנחיות המפורטות בפסקה (ג) בסעיף 10.7.18, התאגיד הבנקאי לא יעבור מחלופה אחת לחלופה אחרת במשך חיי הלוואה. התאגיד הבנקאי חייב לבחור אחת משתי החלופות וליישם את השיטה בעקביות לאורך חיי הלוואה.

10.7.20. בתקופה שבה משתנה הגורם הבלתי תלוי של הלוואה בשיעור ריבית משתנה, התשואה האפקטיבית הקבועה לא מחושבת מחדש ממועד מתן הלוואה אלא ממועד השינוי. להמחשה ראה דוגמא 9 בהנחיות ליישום (פסקה 310-20-55-43 בקודיפיקציה).

10.7.21. הסכמי הלוואות מסוימים אינם קובעים לוחות זמנים לתשלום (הלוואות לפי דרישה); הסכמים אחרים מעניקים ללווה אופציה לקחת מספר הלוואות עד לסכום מקסימאלי שנקבע, לפרוע חלקים מהלוואות קודמות, ואז ללוות מחדש תחת אותו חוזה (קווי אשראי מתחדשים (revolving lines of credit)).

10.7.22. עבור הלוואה שתשולם לפי דרישת התאגיד הבנקאי, כל העמלות נטו או העלויות נטו יוכרו כהתאמת תשואה על בסיס קו ישר לאורך תקופה העקבית עם המפורט להלן:

- א. ההבנות (understanding) בין הלווה לבין התאגיד הבנקאי.
- ב. אם לא קיימות הבנות (understanding), על התאגיד הבנקאי להעריך את תקופת הזמן שההלוואה תיפרע (remain outstanding); כל סכום שלא הופחת יוכר כאשר ההלוואה תיפרע במלואה.
- תאגיד בנקאי ינטר אומדנים אלו באופן סדיר ויעדכן אותם (revised) בהתאם. אם, בניגוד לציפיות, הלוואה עדיין לא נפרעה לאחר שחלף תאריך הפירעון הצפוי, לא נדרשת התאמה כלשהי.

10.7.23. בקווי אשראי מתחדשים (או הסדרי הלוואה דומים), העמלות נטו או העלויות נטו יוכרו בדוח רווח והפסד על בסיס קו ישר לאורך התקופה בה קו האשראי המתחדש פעיל, בהנחה שהלוואות ניתנות לתקופה המקסימאלית שנקבעה בחוזה הלוואה. אם הלווה פורע את כל הלוואותיו ואינו יכול ללוות מחדש בהתאם לחוזה, כל העמלות נטו או העלויות נטו שלא הופחתו יוכרו בדוח רווח והפסד במועד הפירעון. שיטת

הריבית תיושם כדי להכיר בעמלות נטו או בעלויות נטו שלא הופחתו כאשר הסכם ההלוואה קובע לוח זמנים לתשלום ובהסכם לא קיימות הלוואות נוספות כלשהן שינתנו.

10.7.24. לדוגמא, אם הסכם ההלוואה מעניק ללווה אפשרות להמיר קו אשראי מתחדש לתקופה של שנה אחת בהלוואה לזמן קצוב של חמש שנים, במשך התקופה של קו האשראי המתחדש התאגיד הבנקאי יכיר בעמלות נטו או בעלויות נטו בדוח רווח והפסד על בסיס קו ישר על פני אורך החיים המצרפי של קו האשראי המתחדש וההלוואה לזמן קצוב. אם הלווה בוחר להמיר את קו האשראי בהלוואה לזמן קצוב, התאגיד הבנקאי יכיר בעמלות נטו או בעלויות נטו שלא הופחתו כהתאמת תשואה על ידי שימוש בשיטת הריבית. אם קו האשראי המתחדש פוקע וההלוואות מסולקות, העמלות נטו או העלויות נטו שלא הופחתו יוכרו בדוח רווח והפסד במועד הפירעון.

10.7.25. אם ללווה עדיין יש זכות חוזית ללוות בהתאם לקו האשראי המתחדש, עמלות נטו ועלויות נטו המיוחסות לקוי האשראי המתחדשים יופחתו לאורך התקופה של קו האשראי גם אם בתקופה מסוימת לא נעשה שימוש בקו האשראי.

אומדן פירעונות מוקדמים של קרן (estimating principal prepayments)

10.7.26. מלבד האמור במשפט הבא, החישוב של התשואה האפקטיבית הקבועה הנדרשת לצורך יישום שיטת הריבית, יתבסס על תנאי התשלום שנדרשים לפי חוזה ההלוואה, ולא יערך אומדן של פירעונות מוקדמים של קרן כדי לקצר את תקופת ההלוואה (prepayments of principal shall not be anticipated to shorten the loan term). אם התאגיד הבנקאי מחזיק במספר גדול של הלוואות דומות שבגינן צפויים (probable) פירעונות מוקדמים וניתן לאמוד באופן סביר (reasonably estimated) את העיתוי והסכום של הפירעונות המוקדמים, התאגיד הבנקאי רשאי להביא בחשבון אומדנים של פירעונות מוקדמים עתידיים של קרן בחישוב התשואה האפקטיבית הקבועה הנדרשת לצורך יישום שיטת הריבית. אם התאגיד הבנקאי עורך אומדן של פירעונות מוקדמים לצורך יישום שיטת הריבית ונוצר הבדל בין הפירעונות המוקדמים לפי האומדן לבין הפירעונות המוקדמים בפועל, התאגיד הבנקאי יחשב מחדש את התשואה האפקטיבית כדי לשקף את התשלומים שהתקבלו בפועל עד למועד החישוב ואת התשלומים העתידיים הצפויים. ההשקעה נטו בהלוואות תותאם לסכום שהיה נרשם אילו התשואה האפקטיבית החדשה הייתה מיושמת ממועד הרכישה של ההלוואות. ההשקעה בהלוואות תותאם ליתרה החדשה על ידי חיוב או זיכוי של הכנסות ריבית.

10.7.27. הלוואות שיקובצו יחדיו צריכות להיות בעלות מאפיינים דומים באופן

מספק כך שניתן יהיה לצפות שניסיון העבר לגבי הפירעונות המוקדמים של ההלוואות יהיה דומה במגוון סביבות של שיעורי ריבית. (in a variety of interest rate environments). להלוואות שיקובצו יחדיו לצורך יישום סעיף 10.7.26 יהיו סכומים דומים באופן מספק של עמלות נטו או עלויות נטו, כך שבמקרה שהלוואה בודדת (individual) תימכר, זה יהיה מעשי לחשב מחדש את היתרה המאזנית של הלוואה זו.

10.7.28. עבור הלוואות שהינן כשירות בהתאם לסעיף 10.7.26, תאגיד בנקאי יכול להשתמש בכל אחת מהשיטות עבור הלוואות שונות ולבחור בשיטה המתאימה ביותר לקבוצת הלוואות בהתבסס על המאפיינים של הלוואות אלו. (לדוגמא, ניתן לקבץ הלוואות משכנתא הומוגניות אך לטפל חשבונאית בנפרד בהלוואות לבניה). אולם, כאשר התאגיד הבנקאי בחר בשיטה החשבונאית המתאימה לטיפול החשבונאי בהלוואה או בקבוצת הלוואות, התאגיד הבנקאי חייב להמשיך להשתמש באותה השיטה לאורך חיי ההלוואה או קבוצת ההלוואות.

10.7.29. אם הטיפול החשבונאי הינו עבור כל הלוואה בנפרד, עמלות נטו ועלויות נטו יופחתו לאורך חיי החוזה ויותאמו על בסיס פירעונות מוקדמים בפועל.

10.7.30. יש מספר מאפיינים שיש להביא בחשבון בקביעה האם התאגיד הבנקאי מחזיק במספר גדול של הלוואות דומות לצורך אומדן פירעונות מוקדמים בהתאם לסעיף 10.7.26. המטרה היא להעריך את כל המאפיינים שישפיעו על יכולת התאגיד הבנקאי לאמוד את ההתנהגות של קבוצת הלוואות. להלן דוגמאות למאפיינים מסוימים שיש להביא בחשבון כאשר מקבצים הלוואות:

- א. סוג הלוואה.
- ב. גודל הלוואה.
- ג. אופי ומיקום הביטחון.
- ד. שיעור ריבית בתלוש (coupon interest rate).
- ה. מועד פירעון.
- ו. תקופת יצירה.
- ז. היסטוריית פירעונות מוקדמים של ההלוואות (אם קיימת) (if seasoned).
- ח. רמת העמלות נטו או העלויות נטו (level of net fees or costs).
- ט. קנסות בגין פירעונות מוקדמים.
- י. סוג שיעור ריבית (קבוע או משתנה).

יא. פירעונות מוקדמים צפויים במגוון תרחישים של שיעורי ריבית.

10.7.31. אם תאגיד בנקאי עומד בדרישות של סעיף 10.7.26 שצריכות להתקיים כדי להביא בחשבון פירעונות מוקדמים של קרן בחישוב תשואה אפקטיבית קבועה, עליו להביא בחשבון מספר גורמים באומדן פירעונות מוקדמים אלו. התאגיד הבנקאי ייקח בחשבון נתונים היסטוריים של פירעונות מוקדמים לצורך קביעת האומדן שלו לגבי פירעונות מוקדמים בעתיד. בנוסף, התאגיד הבנקאי יביא בחשבון מידע חיצוני, לרבות שיעורי ריבית קיימים וחזויים, תנאים כלכליים, לוחות תמורה שפורסמו, וטבלאות של פירעונות מוקדמים שפורסמו עבור הלוואות דומות. אם התרחשו במהלך התקופה שינויים באומדנים לגבי הפירעונות המוקדמים או שהפירעונות המוקדמים בפועל שונים מאומדן הפירעונות המוקדמים, נדרשת התאמה.

10.7.32. אם תאגיד בנקאי מקבץ הלוואות לצורך אומדן פירעונות מוקדמים ולאחר מכן מוכר חלק מההלוואות, בדרך כלל, ההלוואות שקובצו איבדו את ההבחנה הייחודית שלהן (individual distinction). חישוב פרו רטה (בשיעור יחסי) של עמלות נטו ועלויות נטו על בסיס היחס של יתרות הקרן שטרם נפרעו של ההלוואות שנמכרו יהיה נאות בחישוב הרווח או ההפסד. אם לתאגיד הבנקאי יש רשומות חשבונאיות מספיק מפורטות של ההלוואות שקובצו, ניתן לבצע זיהוי ספציפי בחישוב הרווח או ההפסד.

10.7.33. בהנחה שתאגיד בנקאי רוכש בפרמיה אגרת חוב בודדת שניתנת לפירעון מוקדם, תקופת ההפחתה של הפרמיה לא תהיה עד למועד המוקדם ביותר שבו המנפיק יכול לפרוע בפירעון מוקדם. בהתאם לסעיף 10.7.26, לתאגיד בנקאי חייב להיות מספר גדול של הלוואות דומות כדי להביא בחשבון אומדן פירעונות מוקדמים של קרן ביישום שיטת הריבית.

עסקאות מתן הלוואות שאינן קשורות ליצירת ההלוואות

10.7.34. תאגיד בנקאי יכול לקבל עמלות עבור עסקאות מתן הלוואות שאינן קשורות ליצירת ההלוואות. לדוגמא, לווה יכול לשלם עמלה לתאגיד הבנקאי עבור הארכת מועד הפירעון החוזי של הלוואה קיימת, עבור החלפת משכנתא בשיעור ריבית משתנה בהלוואה בריבית קבועה, או עבור נטילת הלוואה קיימת על ידי לווה חדש. העמלות יוכרו לאורך יתרת חיי ההלוואה כהתאמת תשואה. בכל אחד מהמצבים, התאגיד הבנקאי נתן ויתור מסוים ללווה הראשוני או ללווה שנטל על עצמו את ההלוואה על ידי שינוי התנאים המקוריים של החיתום הראשוני; לפיכך, כל העמלות שהתקבלו יוכרו כהתאמת תשואה לאורך יתרת חיי ההלוואה.

הלוואות במגוון שיעורי ריבית (blended rate loans)

10.7.35. הלוואה במגוון שיעורי ריבית נושאת שיעור ריבית שהוא בין השיעור של הלוואה קיימת לבין שיעור השוק. הלוואה שנוצרה כתוצאה מכך, כפופה לאותם סטנדרטים של חיתום כמו כל הלוואה חדשה אחרת. הסדר זה נחשב כמימון מחדש אבל הוא אינו עומד בקריטריון התשואה המפורט בסעיף 10.7.9. לפיכך, העמלות נטו והעלויות נטו שלא הופחתו בגין הלוואה הקיימת, כמו גם העמלות נטו והעלויות נטו הקשורות למימון מחדש, יועברו להלוואה החדשה, משום שהשיעור המשוקלל (blended rate) נמוך משיעור השוק של הלוואות עם סיכוני גבייה דומים הניתנות ללקוחות אחרים של התאגיד הבנקאי.

10.8. 310-20-40 גריעה

עמלות הקצאת אשראי

10.8.1. למעט במקרים שנקבעו בסעיף (ב) - (א) 10.7.3, עמלות שהתקבלו עבור מחויבות ליצירת או רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות, אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, יוכרו בדוח רווח והפסד במועד פקיעת המחויבות.

10.9. 310-20-45 ענייני הצגה אחרים

סיווג מאזני

10.9.1. יתרת העמלות שטרם הופחתה בגין יצירת הלוואה, עמלות הקצאת אשראי, עמלות ועלויות אחרות ופרמיות וניכיונות ברכישה שהוכרו כהתאמה לתשואה בהתאם לסעיף זה, תדווח במאזן התאגיד הבנקאי כחלק מיתרת הלוואה אליה היא מתייחסת.

10.9.2. עמלות הקצאת אשראי העומדות בקריטריון של סעיף 10.7.3 יסווגו בדוחות הכספיים כהכנסה נדחית.

סיווג בדוח רווח והפסד

10.9.3. סכומי עמלות מיצירת הלוואה, עמלות הקצאת אשראי, ועמלות ועלויות אחרות שהוכרו כהתאמת תשואה ידווחו כחלק מהכנסות ריבית. הפחתה של עמלות אחרות, כמו עמלות הקצאת אשראי המופחתות על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות או שנכללות בהכנסות כאשר המחויבות פוקעת, ידווחו בהכנסות מעמלות.

10.10. 310-20-50 גילוי

עמלות נטו ועלויות נטו

10.10.1. פסקה זו דורשת כי ביאור עיקרי המדיניות החשבונאית יכלול את השיטה להכרה בהכנסות ריבית בגין הלוואות, לרבות גילוי על מדיניות התאגיד הבנקאי בטיפול בעמלות ועלויות קשורות, לרבות שיטת ההפחתה של עמלות נדחות נטו או עלויות נדחות נטו.

10.10.2. תאגידים בנקאיים שמשמשים באומדן של פירעונות מוקדמים לצורך יישום שיטת הריבית יתנו גילוי למדיניות זו ולהנחות המשמעותיות שבבסיס האומדנים של הפירעונות המוקדמים.

10.10.3. עמלות נטו ועלויות נטו שלא הופחתו ידווחו כחלק מכל קבוצת הלוואות (loan category) שניתן לה גילוי נפרד בביאורים. ניתן לכלול גילויים נוספים כמו עמלות נטו ועלויות נטו שלא הופחתו בביאורים לדוחות הכספיים אם התאגיד הבנקאי סבור שמידע זה מועיל (useful) למשתמשים בדוחות הכספיים.

10.10.4. בקשר לעמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי בגין כרטיסי אשראי שנרכשו ובגין כרטיסי אשראי שהונפקו, תאגיד בנקאי ייתן גילוי למדיניות החשבונאית, הסכום נטו שהוון לתאריך המאזן, ותקופת (תקופות) ההפחתה.

11. הצמדה

- א. תאגיד בנקאי יטפל בהצמדה למטבע חוץ בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ". בהקשר זה, נכסים (למעט ניירות ערך) והתחייבויות הצמודים למטבע חוץ ייכללו במאזן לפי שער החליפין לתאריך המאזן אלא אם נקבע אחרת בתנאי ההסכם ואלה הצמודים למדד המחירים לצרכן או למדד אחר, ייכללו לפי תנאי ההסכם.
- ב. ניתנה ברירה למקבל בין ריבית לבין ריבית נמוכה יותר והצמדה למדד יש לכלול את הסכום הגבוה מביניהם.
- ג. בוטל.

- ד. בביאורים לדוח הכספי תוסברנה השיטות לפיהן נכללו הסכומים הצמודים במאזן. כן יצוינו שער החליפין של הדולר ומדד המחירים לצרכן (בנקודות), לפיהם מחושבות היתרות הצמודות במאזן וכן הנתונים המקבילים לשני המאזנים השנתיים הקודמים. כמו כן, יצוינו שער החליפין של מטבע אחר או מדד אחר שיתרות הצמודות להן הוצגו בנפרד בביאור על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי ההצמדה.
- ה. מובהר בזאת כי האמור בסעיף זה לא יחול על נגזר משובץ, כמשמעותו בחלק א'1 – מכשירים נגזרים ופעילויות גידור, שיטופל בהתאם לאמור בחלק א'1.

12. מטבע חוץ

א. כללי:

1. תאגיד בנקאי יישם את נושא 830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ" (להלן – נושא 830).
 2. הכנסות והוצאות במטבע חוץ יתורגמו לצורך הצגתן בדוח רווח והפסד נומינלי לפי שער החליפין התקף ביום זקיפתן. נכסים והתחייבויות יתורגמו לפי שער החליפין התקף ביום הדיווח. בדוח רווח והפסד יכללו הפרשי השער נטו בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
 3. בביאורים לדוח הכספי תוסברנה השיטות לפיהן נכללו במאזן ובדוח רווח והפסד הסכומים שתורגמו ממטבע חוץ. יצוין שער החליפין של הדולר ושל מטבעות אחרים שהיתרות בהם הוצגו בנפרד בביאור על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי ההצמדה ביום המאזן והנתונים המקבילים לשני המאזנים השנתיים הקודמים.
 4. יינתן גילוי בביאור 3 (הכנסות מימון שאינן מריבית) להפרשי שער נטו, בהתאם להנחיה בסעיף 1-45-20-830 בקודיפיקציה.
 5. הפרשי שער – לרבות הפרשי הצמדה למטבע חוץ.
- ב. פעילויות חוץ:

ביישום נושא 830 לעניין טיפול בפעילויות חוץ, יחול האמור להלן:

1. קביעת מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל של תאגיד בנקאי – בקביעת מטבע הפעילות יש בין היתר לבדוק ולתעד את בדיקת כל אחד מהקריטריונים הבאים. כאשר במובהק אחד מהקריטריונים האמורים אינו מתקיים (לדוגמה העסקאות של השלוחה המבוצעות עם לקוחות התאגיד הבנקאי הן משמעותיות עד כדי כך שהן מהוות את רוב העסקאות של השלוחה) הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי. במצב אחר, קביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים¹. קיים קשר בין הקריטריונים.

¹ כאשר מדובר על שלוחה שהיא סניף יש לבדוק ביתר זהירות האם אכן היקף ואיכות התיעוד מראים כי הקריטריונים מתקיימים, לרבות הקריטריון שצוין בסעיף 4.א.13.

התאגיד הבנקאי. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים². קיים קשר בין הקריטריונים.

א. הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא במטבע זר, ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית. לדוגמה - רוב הנכסים, רוב ההתחייבויות, רוב ההכנסות ורוב ההוצאות הן במטבע זר, ואינם מושפעים מהשקל.

ב. לקוחות השלוחה גויסו על ידי באופן אוטונומי. בהתאם לכך, פעילות (לדוגמה יתרות נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות) השלוחה מול לקוחות התאגיד הבנקאי ו/או צדדים הקרובים אליהם³, ו/או צדדים שהופנו אל השלוחה על ידי התאגיד הבנקאי, אינה משמעותית.

ג. פעילות (לדוגמה יתרות נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות) השלוחה מול התאגיד הבנקאי ו/או מול צדדים הקשורים לו אינה משמעותית. בין היתר, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות מימון מהתאגיד הבנקאי ו/או מצדדים הקשורים לו.

ד. פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה, ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה הבנקאית (למשל, לספק מימון או לבצע השקעות עבור הקבוצה הבנקאית). במסגרת זאת, בין היתר, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.

2. תאגיד בנקאי הסבור כי ראוי לשנות מטבע פעילות של שלוחה מהותית, או אם לתאגיד בנקאי יש ספק לגבי המועד שבו כלכלה מסוימת, שבה יש לו פעילות מהותית, מתחילה או מפסיקה להיות היפר-אינפלציונית, עליו לפנות למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית.

12. היוון עלויות ריבית

- א. תאגיד בנקאי יישם את נושא 20-835 בקודיפיקציה בדבר "היוון ריבית".
- ב. תאגיד בנקאי לא יהוון עלויות ריבית, מבלי שקבע מדיניות, נהלים ובקורות ברורים באשר לקריטריונים להכרה בנכסים כנכסים כשירים ובאשר לעלויות הריבית שיהוונו.

13. בוטל

² כאשר מדובר על שלוחה שהיא סניף יש לבדוק ביתר זהירות האם אכן היקף ואיכות התיעוד מראים כי הקריטריונים מתקיימים, לרבות הקריטריון שצוין בסעיף 4.א.13.

³ זאת למעט פעילות כאמור מול השלוחה אשר ניתן להראות שהחלה והתפתחה בלי קשר לפעילות מול התאגיד הבנקאי. צדדים קרובים - כהגדרתם בסעיף 21 להוראות הדיווח לציבור.

הסכם בדבר ביטוח הצמדה או שער, לפיו יוחזרו לתאגיד הבנקאי על ידי המבטח הפרשי הצמדה או שער על הלוואות שניתנו ללווים ללא הצמדה, מהווה נגזר העומד בפני עצמו (לא נגזר משובץ) ולכן יוצג בסעיף בו מוצגות יתרות בגין מכשירים נגזרים כאמור בחלק א'1.

15. עסקאות בנאמנות

א. אין להציג בדוח הכספי עסקה שבוצעה על ידי התאגיד הבנקאי או נכס המוחזק בידי התאגיד הבנקאי כנאמן עבור צד שלישי.

ב. כאשר התאגיד הבנקאי או חברת בת שלו עוסקים בעסקי נאמנות יצוינו סוגי הנאמנות בביאור על התחייבויות תלויות והתקשויות מיוחדות.

15א. קיזוז נכסים והתחייבויות (4/97) (10/02)

סעיף זה אינו מתייחס לגריעה או לאי הכרה בנכסים והתחייבויות. גריעה באמצעות מכירה של נכס או סילוק של התחייבות מביאה לידי הסרת נכס או התחייבות שהוכרו במאזן ובדרך כלל מביאה לידי הכרה ברווח או הפסד. למרות ההבדל הקונספטואלי, לא ניתן להבחין בדוחות הכספיים בין ההשפעה על המאזן של קיזוז, שמביא לידי כך שהסכום המוצג נטו הינו אפס, לבין גריעה ללא רווח או הפסד. בנוסף, אי הכרה בנכסים והתחייבויות בסכום זהה בדוחות הכספיים גורמת להצגה דומה.

א. תאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויצג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

(1) בגין אותן ההתחייבויות, יש לו זכות חוקית בת אכיפה (legally

enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;

(2) בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.

(3) גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts);

ב. תאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות כאמור עם שני צדדים נגדיים שונים ויצג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים הנ"ל ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכותו של התאגיד הבנקאי, בגין אותן ההתחייבויות, לקיזוז.

ג. לעניין זה מובהר כי:

1. חוקי המדינה המתייחסים לזכות קיזוז יכולים לקבוע תוצאות שונות מהתוצאות שבדרך כלל נקבעות בחוזה מסוים או במשפט הכללי. בדומה יתכן כי חוקים מסוימים יציבו מגבלות או איסורים כנגד הזכות לקזז בנסיבות מסוימות בעת פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר. נדרש לשקול קיומן של מגבלות משפטיות בכדי לקבוע כי זכות הקיזוז היא בת אכיפה.

כדי שתתקיים זכות חוקית בת אכיפה, נדרש כי זכות הקיזוז תהיה תקפה גם במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר. רמת הניתוח (the nature of support) הנדרשת בכדי להוכיח כי זכות הקיזוז הינה בת אכיפה בהתאם לחוק לצורך דיווח כספי, תלויה בעובדות ובנסיבות. יש להביא בחשבון את כל המידע הזמין שתומך ביכולת האכיפה ואת כל המידע הזמין שמטיל ספק ביכולת האכיפה. קיזוז הינו נאות רק אם הראיות הזמינות, אלו שתומכות ואלו שמטילות ספק כאמור, מצביעות על כך שקיים ביטחון סביר (reasonable assurance) כי זכות הקיזוז תהיה תקפה גם בעת כשל, לרבות פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר.¹

2. הכרה בכוונת הקיזוז על ידי התאגיד הבנקאי, ואם יש, דוגמאות לביצוע קיזוז במקרים דומים, מקיימת את קריטריון הכוונה בסעיף א. (2) לעיל.
3. תאגיד בנקאי לא יקזז נכסים והתחייבויות בכל מקום בו קיים ספק לגבי קיום של אחד מהתנאים הנדרשים בסעיף קטן א. לעיל.
- ד. פקדונות לפי מידת הגבייה – פיקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לתאגיד הבנקאי סיכון להפסד מהאשראי, עומדים בתנאים הנדרשים לעיל ולפיכך יקוזזו ויוצגו במאזן בסכום נטו.
- ה. מכשירים נגזרים –

(1) אלא אם מתקיימים כל התנאים בסעיף קטן א., תאגיד בנקאי לא יקזז נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים.

(2) תאגיד בנקאי רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב בטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement), גם אם התנאי שנקבע לעיל בסעיף קטן א. (2) אינו מתקיים (נדרש שיתקיימו יתר התנאים שנקבעו בסעיף קטן א.). לעניין סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן או המחויבות להשיב בטחון במזומן, ולעניין זה בלבד, סכומי שווי הוגן כוללים סכומים שמהווים קירוב לשווי הוגן. השווי ההוגן שהוכר בגין חוזים מסוימים עשוי לכלול ריבית תקופתית צבורה לקבל או לשלם שנובעת מהחווה. מובהר כי הסדר להתחשבנות נטו אינו מספק בסיס לקיזוז מכשירים שאינם מכשירים נגזרים.

¹ כדי לבחון האם הראיות הזמינות מספקות ביטחון סביר לכך שזכות הקיזוז תהיה תקפה גם בעת פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר, רואה חשבון מבקר של תאגיד בנקאי יישם את האמור בהבהרה שפורסמה בנושא על ידי ה-AICPA בחודש דצמבר 2001, כפי שעודכנה, בהתאמות הנדרשות:

Au Section 9336 - "Using the Work of a Specialist: Auditing Interpretations of Section 336 – 1. The Use of Legal Interpretations As Evidential Matter to Support Management's Assertion That a Transfer of Financial Assets Has Met the Isolation Criterion in Paragraph 9(a) of Financial Accounting Standards Board Statement No. 140."

(3) תאגיד בנקאי נדרש לקבוע מדיניות חשבונאית לקיזוז סכומי שווי הוגן בהתאם לסעיף קטן ה.(2) לעיל. בחירת התאגיד הבנקאי האם לקזז או לא לקזז מכשירים נגזרים כאמור, צריכה להיות מיושמת בעקביות. תאגיד בנקאי לא יקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים מבלי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן או מחויבות להשיב בטחון במזומן. תאגיד בנקאי שקבע מדיניות חשבונאית לפיה יש לקזז סכומי שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים בהתאם לסעיף קטן ה.(2) לעיל, אך קבע כי הסכום שהוכר בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן או המחויבות להשיב בטחון במזומן אינו סכום שווי הוגן, ימשיך לקזז את המכשירים הנגזרים.

(4) תאגיד בנקאי שקבע מדיניות חשבונאית לקיזוז סכומי שווי הוגן אינו רשאי לקזז סכומים שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן או המחויבות להשיב בטחון במזומן כנגד פוזיציות נטו במכשירים נגזרים אם סכומים אלו (1) אינם סכומי שווי הוגן או (2) שהם נובעים ממכשירים הכפופים להסדר להתחשבות נטו שאינם כשירים לקיזוז.

(5) תאגיד בנקאי ייתן גילוי למדיניות החשבונאית שלו שקובעת האם לקזז או לא לקזז מכשירים נגזרים כאמור. תאגיד בנקאי ייתן גילוי לסכומים שהוכרו לסוף כל תקופת דיווח בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן או המחויבות להשיב בטחון במזומן כמפורט להלן:

א. תאגיד בנקאי, שקבע מדיניות חשבונאית לפיה הוא מקזז סכומי שווי הוגן, ייתן גילוי נפרד לסכומים שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן או המחויבות להשיב בטחון במזומן וקוזזו כנגד פוזיציות נטו בנגזרים, בהתאם להוראות לעיל.

ב. תאגיד בנקאי ייתן גילוי נפרד לסכומים שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן או המחויבות להשיב בטחון במזומן הכפופים להסדר להתחשבות נטו ולא קוזזו כנגד פוזיציות נטו במכשירים נגזרים.

ג. תאגיד בנקאי, שקבע מדיניות חשבונאית לפיה הוא אינו מקזז סכומי שווי הוגן, ייתן גילוי נפרד לסכומים שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן או המחויבות להשיב בטחון במזומן, הכפופים להסדר להתחשבות נטו.

ו. עסקאות רכש חוזר – תאגיד בנקאי רשאי לקזז בין "ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר" לבין "ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר", אם מתקיימים התנאים שנקבעו בסעיפים 11-20-210 עד 17-45-210 בקודיפיקציה.

ז. קיזוזים – דרישות גילוי²

1. דרישות הגילוי המפורטות להלן בסעיפים קטנים ז.2 – ז.5 יחולו על המכשירים המפורטים להלן:
 - (א) מכשירים פיננסיים שהוכרו ומכשירים נגזרים, אשר קוזזו בהתאם להוראות סעיפים קטנים א – ו לעיל.
 - (ב) מכשירים פיננסיים שהוכרו ומכשירים נגזרים, אשר כפופים להסדר להתחשבות נטו הניתן לאכיפה, בין אם קוזזו בהתאם להוראות סעיפים קטנים א – ו לעיל, ובין אם לאו.
2. תאגיד בנקאי ייתן גילוי למידע שיאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים שלו להעריך את ההשפעה או ההשפעה הפוטנציאלית של הסכמי קיזוז על המצב הכספי שלו. האמור כולל את ההשפעה או ההשפעה הפוטנציאלית של **זכויות קיזוז (rights of setoff)** הקשורות לנכסים שהוכרו ולהתחייבויות שהוכרו של התאגיד הבנקאי, שנמצאים בתחולת סעיף קטן ז.1.
3. כדי לעמוד במטרה שבסעיף קטן ז.2, ייתן על ידי התאגיד הבנקאי, בסוף כל תקופת דיווח, גילוי כמותי נפרד בגין נכסים ובגין התחייבות שבתחולת סעיף ז.1, כמפורט להלן:
 - (א) הסכומים ברוטו של אותם נכסים שהוכרו ואותן התחייבויות שהוכרו.
 - (ב) הסכומים שקוזזו בהתאם להוראות בסעיפים קטנים א – ו לעיל על מנת לקבוע את הסכומים נטו שהוצגו במאזן.
 - (ג) הסכומים נטו שהוצגו במאזן.
 - (ד) הסכומים הכפופים להסדר להתחשבות נטו הניתן לאכיפה, או הסכום דומה, שלא נכללו בסעיף קטן ז.3. (ב):
 - (1) הסכומים הקשורים למכשירים פיננסיים שהוכרו ולמכשירים נגזרים אחרים, אשר:
 - א. בהתאם למדיניות החשבונאית שנבחרה על ידי ההנהלה לא קוזזו.
 - ב. סכומים שלא עומדים בחלק או בכל ההנחיות בסעיפים קטנים א – ו לעיל.
 - (2) הסכומים הקשורים לביטחונות פיננסיים (financial collateral) (לרבות בטחונות במזומן).
 - (ה). הסכום נטו לאחר ניכוי הסכומים בסעיף קטן ז.3. (ד) מהסכומים בסעיף קטן ז.3. (ג).

² סעיף זה מבוסס על סעיף 210-20-50 "Balance Sheet – Offsetting – Disclosure" בקודיפיקציה. מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את מספור הסעיפים בקודיפיקציה 210-20-50. כך לדוגמא: סעיף 210-20-50-1 בקודיפיקציה תורגם בסעיף ז.1.

4. המידע הנדרש בהתאם לסעיף 3.ז יוצג בצורת טבלה, בנפרד עבור הנכסים ועבור ההתחייבויות, אלא אם מתכונת אחרת תהיה מתאימה יותר (לגבי מכשירים נגזרים – ראה מתכונת ביאור 2.א.18.ה ומתכונת ביאור 3.ב.18.ב). הסכום הכולל שניתן לו גילוי בהתאם להוראות סעיף קטן 3.ז.(ד) עבור מכשיר לא יעלה על הסכום שניתן לו גילוי בהתאם לסעיף קטן 3.ז.(ג) עבור אותו מכשיר.
5. תאגיד בנקאי יכול תיאור של זכויות הקיזוז הקשורות לנכסים שלו שהוכרו ולהתחייבויות שלו שהוכרו הכפופים להסדר להתחשבנות נטו הניתן לאכיפה או הסכם דומה, שבגינם ניתן גילוי לפי סעיף קטן 3.ז.(ד), לרבות המהות של אותן זכויות.
6. אם הגילוי למידע הנדרש בהתאם לסעיפים קטנים 1.ז – 5.ז ניתן ביותר מביאור אחד בדוחות הכספיים, התאגיד הבנקאי יכול הפניות צולבות בין אותם הביאורים.

ח. קיזוזים - דרישות גילוי - מדריך ליישום³

1. סעיף זה מספק הנחיות נוספות וממחיש את היישום של דרישות הגילוי בגין מכשירים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים.

תחולה

2. הגילוי בהתאם לסעיפים קטנים 2.ז – 6.ז נדרש עבור כל המכשירים הפיננסיים שהוכרו והמכשירים הנגזרים הכפופים להוראות קיזוז בהתאם בסעיפים א – ו לעיל. בנוסף, מכשירים נגזרים, מכשירים פיננסיים ועסקאות אחרות הכפופים להסדר להתחשבנות נטו הניתן לאכיפה, או הסכם דומה שמכסה מכשירים פיננסיים ועסקאות דומים, בין אם הם מקוזזים בהתאם להוראות סעיפים קטנים א – ו לעיל, ובין אם לאו.
3. הסכמים דומים כוללים את ההסכמים המפורטים להלן וזכויות אחרות כלשהן הקשורות לביטחון פיננסי:
- א. הסכמי סילוק נגזרים (derivative clearing agreements).
 - ב. הסכמי רכש חוזר גלובאליים (global master repurchase agreements).
 - ג. הסכמי השאלת ניירות ערך גלובאליים (global master securities lending agreements).
4. להלן מכשירים פיננסיים ועסקאות דומים כמשמעותם בסעיף ח.2:
- א. נגזרים.
 - ב. הסכמי מכר ורכש חוזר וכן הסכמי רכש ומכר חוזר.
 - ג. הסכמי שאילת ניירות הערך וכן הסכמי השאלת ניירות הערך.

³ סעיף זה מבוסס על סעיף 210-20-55 בקודיפיקציה. מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את מספור הסעיפים בקודיפיקציה 210-20-55. כך לדוגמא: סעיף 210-20-55-1 בקודיפיקציה תורגם בסעיף ח.1.

5. להלן דוגמאות למכשירים פיננסיים שאינם נמצאים בתחולת דרישות הגילוי בהתאם לסעיפים קטנים 2.ז – 6.ז לעיל:
- א. הלוואות ופיקדונות של לקוח באותו תאגיד בנקאי (אלא אם כן הם מקוזזים במאזן).
- ב. מכשירים פיננסיים שרק כפופים להסכם ביטחון.

גילוי למידע כמותי בגין נכסים והתחייבויות שהוכרו שנמצאים בתחולת סעיף קטן

1.ז

6. מכשירים שבגינם ניתן גילוי בהתאם לסעיף קטן 3.ז יכולים להיות כפופים לשיטות מדידה שונות (לדוגמא, יתכן שסכום לשלם בגין הסכם רכש חוזר יימדד לפי עלות מופחתת, בעוד שנגזר יימדד לפי שווי הוגן). תאגיד בנקאי יכול למכשירים לפי הסכומים שבהם הם הוכרו ויתאר בגילויים הקשורים הבדלי מדידה כלשהם שנוצרו כתוצאה מכך.

גילוי לסכומים ברוטו של נכסים והתחייבויות שהוכרו

7. דרישות הגילוי בהתאם להוראות סעיף קטן 3.ז(א) מתייחסות רק למכשירים פיננסיים שהוכרו ולמכשירים נגזרים שמקוזזים בהתאם להוראות סעיפים קטנים א – ו לעיל, או למכשירים פיננסיים שהוכרו ולמכשירים נגזרים הכפופים להסדר להתחשבנות נטו הניתן לאכיפה או הסכם דומה, בין אם הם עומדים בהנחיות הקיזוז ובין אם לאו. עם זאת, הגילויים שנדרשים לפי סעיף קטן 3.ז(א) אינם מתייחסים לסכומים כלשהם שהוכרו כתוצאה מהסדרי ביטחון שאינם עומדים בהנחיות הקיזוז בסעיפים קטנים א – ו לעיל. במקום זאת, סכומים אלה יכללו בהתאם לסעיף 3.ז(ד) לעיל.

גילוי לסכומים שקוזזו בהתאם לסעיפים קטנים א – ו לעיל

8. בהתאם לסעיף קטן 3.ז(ב) נדרש כי תאגידים בנקאיים ייתנו גילוי לסכומים שקוזזו בהתאם להוראות סעיפים קטנים א – ו לעיל על מנת לקבוע את הסכומים המוצגים במאזן. בגין סכומי הנכסים שהוכרו והתחייבויות שהוכרו הכפופים לקיזוז בהתאם לאותו הסדר יינתן גילוי בטבלאות המתאימות; עם זאת, הסכומים שיכללו בטבלאות יוגבלו לסכום שכפוף לקיזוז. לדוגמא, ייתכן כי לתאגיד הבנקאי יהיו נכס שהוכר בגין נגזר והתחייבות שהוכרה בגין נגזר, שעומדים בהנחיות הקיזוז בסעיפים קטנים א – ו לעיל. אם הסכום ברוטו של הנכס בגין הנגזר גבוה מהסכום ברוטו של ההתחייבות בגין הנגזר, טבלת הגילוי על הנכסים תכלול את הסכום הכולל של הנכס בגין הנגזר ואת הסכום הכולל של ההתחייבות בגין הנגזר. אולם, טבלת הגילוי על ההתחייבויות תכלול את הסכום כולל של ההתחייבות בגין הנגזר, אך היא תכלול רק את הסכום של נכס בגין הנגזר השווה לסכום ההתחייבות בגין הנגזר.

גילוי לסכומים נטו שמוצגים במאזן

9. אם לתאגיד הבנקאי יש מכשירים העומדים בתחולת הגילויים, אך אינם עומדים בהנחיות הקיזוז בהתאם לסעיפים א – ו לעיל, או שההנהלה החליטה לא לקזזם, הסכומים שנדרש לתת להם גילוי בהתאם לסעיף 3.ז.ג) יהיו שווים לסכומים שנדרש לתת להם גילוי בהתאם לסעיף 3.ז.א).
10. הסכומים הנדרשים בהתאם לסעיף קטן 3.ז.ג) חייבים להתאים לסכומים המוצגים במאזן בשורות נפרדות. לדוגמא, אם תאגיד בנקאי קובע שקיבוצ או פיצול של סכומים בשורות נפרדות במאזן מספק מידע רלוונטי יותר, עליו להתאים למאזן את הסכומים המקובצים או המפוצלים, שניתן להם גילוי בהתאם להוראות סעיף קטן 3.ז.ג).

גילוי לסכומים הכפופים להסדר להתחשבות נטו הניתן לאכיפה או להסכם דומה שלא נכללו בסעיף 3.ז.ב)

11. בסעיף קטן 3.ז.ד) נדרש כי תאגידים בנקאיים ייתנו גילוי לסכומים אחרים בגין מכשירים שנמצאים בתחולת סעיף קטן 3.ז.א), אך לא נכללו בסעיף קטן 3.ז.ב). סכומים אלה כוללים סכומים שעומדים בהנחיות הקיזוז בהתאם לסעיפים קטנים א – ו לעיל, אך ההנהלה בחרה שלא לקזזם.
12. בנוסף, תאגיד הבנקאי ייתן גילוי לסכומי השווי ההוגן הקשורים לביטחון במזומנים או במכשירים פיננסיים שהתקבל או שועבד כביטחון (ראה סעיף קטן 4.ד.2).

מגבלות על הסכומים שניתן להם גילוי בהתאם לסעיף קטן 3.ז.ד)

13. במתן גילוי לסכומים בהתאם לסעיף קטן 3.ז.ד) תאגיד בנקאי חייב להביא בחשבון את ההשפעה של ביטחון יתר, לפי מכשיר. לשם כך, התאגיד הבנקאי חייב, ראשית, לנכות סכומים להם ניתן גילוי בהתאם להוראות סעיף קטן 3.ז.ד.1) מהסכומים להם ניתן גילוי בהתאם להוראות סעיף קטן 3.ז.ג). לאחר מכן התאגיד הבנקאי צריך להגביל את הסכומים שניתן להם גילוי בהתאם להוראות סעיף קטן 3.ז.ד.2) ליתרת הסכום בגין המכשיר המתייחס. עם זאת, אם ניתן לאכוף זכויות לביטחון על פני מכשירים פיננסיים שונים, ניתן לכלול זכויות אלו בגילוי שניתן בהתאם לסעיף קטן 3.ז.ד).

תיאור של הזכויות לקיזוז הכפופות להסדר להתחשבות נטו הניתן לאכיפה והסכמים דומים

14. תאגיד בנקאי יתאר את הסוגים של זכויות הקיזוז ושל ההסכמים הדומים, שניתן להם גילוי בהתאם להוראות סעיף קטן 3.ז.ד), לרבות המהות של זכויות כאמור. לדוגמא, בגין זכות מותנית לקיזוז, התאגיד הבנקאי יתאר את התנאים הקשורים. התאגיד הבנקאי יתאר את התנאים של הסכם הביטחון, עבור כל ביטחון פיננסי שהתקבל או שועבד (לדוגמא, כאשר הביטחון מוגבל).

גילוי לפי סוג של מכשיר פיננסי או לפי צד נגדי

15. ניתן לקבץ את הגילויים הנדרשים בהתאם לסעיפים קטנים 3.ז.א – 3.ז.ה) לפי סוג המכשיר או העסקה (לדוגמא, נגזרים, הסכמי רכש חוזר ומכר חוזר, והסכמי שאילת ניירות הערך והשאלת ניירות הערך).
16. לחילופין, תאגיד בנקאי יכול לקבץ את המידע הנדרש לפי סעיפים 3.ז.א – 3.ז.ג) בהתאם לסוג המכשיר ואת המידע שנדרש לפי סעיפים 3.ז.ג) – 3.ז.ה) לפי צד נגדי. אם התאגיד הבנקאי מספק את המידע הנדרש לפי צד נגדי, התאגיד הבנקאי לא נדרש לזהות את הצדדים הנגדיים על פי שמם. עם זאת, היעוד של הצדדים הנגדיים (צד נגדי א', צד נגדי ב', צד נגדי ג' וכו') צריך להישאר עקבי משנה לשנה כדי לשמור על השוואתיות, ויש לשקול לתת גילויים איכותיים על מנת לספק מידע נוסף על הסוגים של הצדדים הנגדיים. כאשר גילוי לסכומים בהתאם לסעיפים קטנים 3.ז.ג) – 3.ז.ה) ניתן לפי צד נגדי, יינתן גילוי נפרד לסכומים המתייחסים לצדדים נגדיים שכל אחד מהם משמעותי לעומת סך הסכומים בגין הצדדים הנגדיים, ויתר הסכומים בגין צדדים נגדיים שאינם משמעותיים יקובצו לשורה אחת.

שיקולים נוספים

17. הגילויים הנדרשים בהתאם לסעיפים קטנים 3.ז. – 5.ז הם דרישות מינימאליות, וכדי לעמוד במטרה בסעיף קטן 2.ז ייתכן שהתאגיד יצטרך להשלים את הגילוי באמצעות גילויים נוספים (איכותיים) בהתאם לתנאי ההסדרים להתחשבות נטו הניתנים לאכיפה וההסכמים הקשורים, לרבות המהות של זכויות הקיזוז והשפעתם או השפעתם הפוטנציאלית על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי.
18. תאגיד בנקאי יציג את הגילויים באופן שמסביר בצורה ברורה למשתמשים בדוחות הכספיים שלו את המהות של זכויות הקיזוז ושל הסדרים הקשורים, ואת השפעתם על הנכסים וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי שנמצאים בתחולת סעיף קטן 1.ז ועל מצב הכספי של התאגיד הבנקאי. התאגיד הבנקאי יקבע את היקף הפרטים שהוא חייב לתת כדי לעמוד בדרישות הגילוי. התאגיד הבנקאי חייב לאזן בין טשטוש מידע חשוב בגלל קיבוץ מופרז לבין טשטוש מידע חשוב בגלל פירוט מופרז שלא יעזור למשתמשי הדוחות הכספיים להבין את המצב הכספי של התאגיד הבנקאי. לדוגמא, התאגיד הבנקאי לא ייתן גילוי למידע שהוא כה מקובץ, כך שהוא מטשטש הבדלים חשובים בין סוגים שונים של זכויות קיזוז או הסדרים קשורים.

16. חתימות ותאריך הדוחות הכספיים

- א. הדוחות הכספיים ייחתמו בשם התאגיד הבנקאי, בידי יו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי, כאמור בסעיף ג. להלן. יצוין תאריך החתימה ובצד כל חתימה יצוין שם החותם ותפקידו בתאגיד הבנקאי.
- ב. כאשר נבצר מיו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי או החשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים, התאגיד הבנקאי יפנה אל המפקח על הבנקים שבמקרים מיוחדים יהיה מוכן לשקול להתיר חתימה בידי דירקטור שהדירקטוריון הסמך במקום כל אחד מאלה לצורך חתימה על הדוחות הכספיים למועד מסוים.
- ג. כאשר נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים לעניין הדוח הכספי מקיים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 305 "חשבונאי ראשי", יחתום החשבונאי הראשי ויצוין תוארו.

17. חליפין בניירות ערך

נרכשו ניירות ערך חלף ניירות ערך אחרים שהחזיק התאגיד הבנקאי יובאו פרטי העסקה ונסיבותיה ויצוינו כללי החשבונאות לפיהם נרשמה (ראה, אם רלבנטי, סעיף 21 להוראות הדיווח לציבור). למרות האמור לעיל, בעסקאות בהן החליף בנק ישראל מלווה קצר מועד במלוות מדינה אחרים, יצוינו סך העסקאות וכללי החשבונאות לפיהם נרשמו.

17א. בוטל.

18. חכירות

- א. תאגיד בנקאי יישם את נושא 842 בקודיפיקציה בדבר "חכירות" (להלן – נושא 842). ביישום נושא זה יחול האמור להלן:
- א. כאשר קיימת הגדרה בהוראות הדיווח לציבור למונח שמוגדר בנושא 842, יש להשתמש בהגדרה בהוראות הדיווח לציבור במקום ההגדרה שנכללה בנושא 842.
- ב. במקום הפניות שנכללו בנושא 842 לנושאים בקודיפיקציה שטרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים בישראל.
- ג. בוטל.

18א. ירידת ערך נכסים

א. ירידת ערך רכוש קבוע ונכסים לא מוחשיים

הטיפול החשבונאי בירידת ערך של רכוש קבוע יעשה בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע". הטיפול החשבונאי בירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ייעשה בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים – מוניטין ואחרים". מובהר כי נושאים אלה לא עוסקים בירידות ערך של:

- (1) נכסים פיננסיים לגביהם נדרש גילוי בביאור על שווי הוגן של מכשירים פיננסיים, לרבות ניירות ערך (ירידת שווי ניירות ערך תטופל כמפורט בסעיף 26א.).
- (2) נכסים אחרים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו (נכסים אלה יטופלו כנדרש בסעיף 35א.(4)).
- (3) מוניטין שנרכש בצירוף עסקים (ירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים תטופל כמפורט בסעיף 9(1)(4)).

ב. בוטל.

ג. ירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים

מובהר כי בחינת ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תיערך בהתאם לנושא 40-350 בקודיפיקציה בדבר "תוכנה לשימוש עצמי".

ד. ירידת ערך השקעות בחברות כלולות

(א) הטיפול החשבונאי בירידת ערך של השקעה בחברה כלולה ייעשה בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 323 בקודיפיקציה בדבר "השקעות – שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות" ובהוראות הדיווח לציבור (ראה סעיף 32 להוראות).

(ב) לצורך בחינה אם מתקיימים סימנים לירידת ערך של השקעה בחברה כלולה יש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, את הנחיות הרשות לניירות ערך בארה"ב בדבר ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בהשקעות במניות כפי שהן מובאות ב SAB 111, ואת האמור בהחלטת רשות ניירות ערך בישראל 1-4 קווים מנחים לבחינת צורך בהפחתת השקעות קבע, בשינויים המתחייבים.

ה. במסגרת הביאור על המדיניות החשבונאית יינתן גילוי כמפורט להלן:

(א) הגילוי על המדיניות החשבונאית בנושא ירידת ערך השקעות בחברות כלולות יערך בהתאם להנחיות נושא 323 בקודיפיקציה בדבר "השקעות – שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות".

(ב) הגילוי על המדיניות החשבונאית בנושא ירידת ערך רכוש קבוע, בהתאם להנחיות נושא 10-360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע".

(ג) הגילוי על המדיניות החשבונאית בנושא ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין, לרבות עלויות תוכנה בפיתוח עצמי, יערך בהתאם להנחיות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים – מוניטין ואחרים".

ו. לא ייעשו הפרשות יתר להפסדים או להתחייבויות או הפחתות יתר של נכסים קבועים שלא לפי שיטות פחת ושיעורי פחת או הפחתה מקובלים. הפחתת מלוא העלות של נכסים קבועים בשנת הרכישה אינה נחשבת כשיטת פחת מקובלת.

19. מדידת שווי הוגן¹

א. סקירה כללית ורקע²

1. סעיף זה:

א. מגדיר שווי הוגן.

ב. קובע מסגרת למדידת שווי הוגן.

ג. דורש גילוי לגבי מדידות שווי הוגן.

1א. סעיף זה מסביר כיצד למדוד שווי הוגן למטרות דיווח כספי. הוא אינו דורש מדידות שווי הוגן בנוסף לאלו הנדרשות או מותרות בסעיפים אחרים³, ואינו מיועד ליצור טכניקות הערכה או להשפיע על פרקטיקות הערכה מקובלות מעבר לדיווח כספי.

1ב. שווי הוגן הוא מדידה מבוססת שוק ולא מדידה ספציפית לישות. עבור נכסים והתחייבויות מסוימים, עסקאות נצפות בשוק או מידע מהשוק עשויים להיות זמינים. עבור נכסים והתחייבויות אחרים, ייתכן כי עסקאות נצפות בשוק או מידע מהשוק לא יהיו זמינים. עם זאת, המטרה של מדידת שווי הוגן בשני המקרים זהה – אמידת המחיר בו עסקה רגילה למכירת נכס או להעברת התחייבות תתקיים בין משתתפים בשוק במועד המדידה בתנאי השוק הנוכחיים (דהיינו, מחיר היציאה במועד המדידה מנקודת מבט של משתתף בשוק המחזיק בנכס או החייב בהתחייבות).

1ג. כאשר המחיר עבור נכס או התחייבות זהים אינו נצפה, התאגיד הבנקאי המדווח מודד שווי הוגן באמצעות שימוש בטכניקות הערכה אחרות, תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים רלוונטיים ושימוש מזערי בנתונים לא-נצפים. מאחר ששווי הוגן הוא מדידה מבוססת שוק, הוא נמדד תוך שימוש בהנחות בהם משתתפים בשוק ישתמשו לשם תמחור נכס או התחייבות, לרבות הנחות לגבי סיכון. כתוצאה מכך, כוונת התאגיד הבנקאי המדווח להחזיק בנכס או לסלק או לעמוד בהתחייבות אינה רלוונטית במדידת שווי הוגן.

1ד. הגדרת שווי הוגן מתמקדת בנכסים ובהתחייבויות, מאחר שהם נושא עיקרי במדידות חשבונאיות. כמו כן, יש ליישם סעיף זה עבור מכשירים הנמדדים בשווי הוגן המסווגים בהון בעלי המניות.

¹ סעיף זה מבוסס על תרגום תת נושא 820-10 "Fair Value Measurement" בקודיפיקציה של תקני החשבונאות בארה"ב (להלן- הקודיפיקציה). מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את מספור הסעיפים בקודיפיקציה 820-10. כך לדוגמה:

סעיף 1-820-10-05 בקודיפיקציה תורגם בסעיף 1.19.

² מבוסס על חלק 820-10-05 בקודיפיקציה.

³ בסעיף זה – סעיפים אחרים – פרסומים חשבונאיים שחלים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP) וכן חלקים אחרים בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ב. תחולה וחריגים לתחולה⁴

הנחיות כלליות

1. למעט האמור להלן, סעיף זה חל כאשר סעיף אחר דורש או מתיר מדידות שווי הוגן או גילוי לגבי מדידות שווי הוגן (ומדידות, כגון שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה, המבוססות על שווי הוגן או גילוי לגבי מדידות אלה).

שיקולים נוספים

מקרים שאינם בתחולה

2. הסעיף "מדידת שווי הוגן" אינו מיושם במקרים הבאים:
 - א. עקרונות חשבונאיים המתייחסים לעסקאות תשלום מבוסס מניות.
 - ב. סעיפים אחרים הדורשים או מתירים מדידות, הדומות לשווי הוגן, אולם אינן מיועדות למדוד שווי הוגן.
 - ג. לא נכלל.

חריגים משיקולים מעשיים לסעיף זה

3. הסעיף "מדידת שווי הוגן" אינו מבטל את החריגים משיקולים מעשיים (practicability exceptions) למדידות שווי הוגן הנמצאים בתחולת סעיף זה.
 - א. לא נכלל.
 - ב. לא נכלל.
 - ג. לא נכלל.
 - ד. לא נכלל.
 - ה. לא נכלל.
4. לא נכלל.
5. לא נכלל.

ג. הגדרות⁵

שוק פעיל

שוק בו עסקאות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

שוק בתיווך

שוק בו סוחרים מנסים להתאים בין מוכרים לקונים, אך אינם מוכנים לסחור עבור עצמם. במילים אחרות, סוחרים אינם משתמשים בהון העצמי שלהם בכדי להחזיק מלאי של הפריטים בהם הם עושי שוק. הסוחר יודע מהם מחירי הרכישה והמכירה המוצעים על ידי הצדדים המתייחסים, אך כל צד אינו מודע לדרישות המחיר של צד אחר. מחירי עסקאות שהושלמו הינם זמינים לעתים. שווקים בתיווך כוללים רשתות תקשורת אלקטרוניות, בהן מבוצעת התאמה בין הוראות רכישה ומכירה ושוקי נדל"ן מסחרי ונדל"ן לדיר.

⁴ מבוסס על חלק 820-10-15 בקודיפיקציה.

⁵ מבוסס על חלק 820-10-20 בקודיפיקציה.

גישת העלות

טכניקת הערכת שווי המשקפת את הסכום שהיה נדרש כיום על מנת להחליף את קיבולת השירות (service capacity) של נכס (נקראת לעתים קרובות, עלות השחלוף השוטפת (current replacement cost)).

סיכון אשראי

לצורך פריט המגודר בגידור שווי הוגן, סיכון אשראי הוא הסיכון בשינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר הניתנים לייחוס לכל אחד מהבאים:

- א. שינויים באיכות האשראי של החייב
- ב. שינויים במרווח מעל שיעור הריבית המהווה עוגן להשוואה (benchmark) בהתייחס לענף האשראי של הפריט המגודר בעת יצירת הגידור.
- לצורך עסקת גידור בגידור תזרים מזומנים, סיכון האשראי הוא הסיכון בשינויים בתזרימי המזומנים בעסקת הגידור הניתנים לייחוס לכל אחד מהבאים:
- א. כשל
- ב. שינויים באיכות האשראי של החייב
- ג. שינויים במרווח מעל שיעור הריבית המהווה עוגן להשוואה בהתייחס לענף האשראי של הנכס הפיננסי או התחייבות הקשורים בעת יצירת הגידור.

סיכון מטבע

הסיכון לכך שיהיו תנודות בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי, בשל שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ.

שוק סוחרים (Dealer Market)

שוק בו הסוחרים מוכנים לסחור (לרכוש או למכור עבור עצמם), ולכן מספקים נזילות על ידי שימוש בהונם להחזקת מלאי של הפריטים בהם הם עושים שוק. מחירי רכישה ומכירה מוצעים (המשקפים את המחיר בו הסוחר מוכן לרכוש והמחיר בו הסוחר מוכן למכור, בהתאמה) הינם זמינים בקלות רבה יותר מאשר מחירי הסגירה. שווקים מעבר לדלפק (בהם המחירים מדווחים באופן פומבי על ידי מערכות הנאסד"ק או על ידי Pink Sheets LLC) הינם שוקי סוחרים. לדוגמה, השוק לאגרות החוב של ממשלת ארה"ב הוא שוק סוחרים. שוקי סוחרים קיימים גם עבור נכסים והתחייבויות אחרים, לרבות מכשירים פיננסיים אחרים, סחורות ונכסים פיזיים (למשל, ציוד משומש).

טכניקת התאמת שיעור היוון

טכניקת ערך נוכחי העושה שימוש בשיעור היוון מותאם לסיכון ובתזרימי מזומנים חוזיים, מובטחים או צפויים ביותר.

מחיר כניסה

המחיר המשולם כדי לרכוש נכס או המתקבל בכדי ליטול התחייבות בעסקת חליפין.

שוק בורסאי (exchange market)

שוק בו מחירי הסגירה זמינים בקלות וגם מייצגים באופן כללי שווי הוגן. דוגמה לשוק כזה היא הבורסה לניירות ערך בניו יורק.

מחיר יציאה

המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות.

תזרים מזומנים צפוי

ממוצע משוקלל-הסתברות (דהיינו, ממוצע התפלגות) של תזרימי מזומנים עתידיים אפשריים.

שימוש מיטבי

שימוש בנכס לא-פיננסי על ידי משתתפים בשוק שיביא למקסימום את ערך הנכס או קבוצת הנכסים וההתחייבויות (לדוגמה, עסק) שבה ייעשה שימוש בנכס.

גישת ההכנסה

טכניקת הערכת שווי המבצעת המרת סכומים עתידיים (לדוגמה, תזרימי מזומנים או הכנסות והוצאות) לסכום נוכחי יחיד (מהווה). מדידת השווי ההוגן נקבעת על בסיס השווי שנגזר מהציפיות הנוכחיות של השוק לגבי סכומים עתידיים אלה.

נתונים

ההנחות בהן היו משתמשים משתתפים בשוק לשם תמחור הנכס או ההתחייבות, לרבות הנחות לגבי סיכון, כגון:

א. הסיכון הגלום בטכניקת הערכת שווי מסוימת המשמשת למדידת שווי הוגן (כמו מודל תמחור).

ב. הסיכון הגלום בנתונים בהם משתמשת טכניקת הערכת השווי.

נתונים עשויים להיות נצפים או לא-נצפים.

סיכון שיעור ריבית

סיכון בגין שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של פריט מגודר הניתנים לייחוס לשינויים בשיעור הריבית המהווה עוגן להשוואה.

ישות משפטית

מבנה משפטי כלשהו המשמש לביצוע פעולות או להחזקה בנכסים. חברות, שותפויות, חברות בערבון מוגבל ונאמנויות עם נותן מענק (grantor trusts) הן דוגמאות מסוימות למבנים כאלה.

נתוני רמה 1

מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לתאגיד הבנקאי המדווח יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.

נתוני רמה 2

נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.

נתוני רמה 3

נתונים לא-נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

התחייבות שהונפקה עם חיזוק אשראי של צד שלישי שאינו ניתן להפרדה

התחייבות המונפקת עם חיזוק אשראי המתקבל מצד שלישי, כגון חוב המונפק עם ערבות פיננסית מצד שלישי, המבטיחה את מחויבות המנפיק לתשלום.

הנהלה

אנשים האחראיים על השגת מטרות הישות, שיש להם הסמכות לקבוע מדיניות ולקבל החלטות שבאמצעותן יושגו מטרות אלה. ההנהלה כוללת בדרך כלל את חברי הדירקטוריון, המנכ"ל, סמנכ"ל התפעול, הסמנכ"ל הממונה על פעולות העסק העיקריות (כגון מכירות, מנהלה או כספים) ואנשים אחרים המבצעים פעולות דומות של קבלת החלטות. אנשים ללא תארים רשמיים עשויים גם כן להיות חברי הנהלה.

גישת השוק

טכניקת הערכת שווי המשתמשת במחירים ובמידע רלוונטי אחר המופק מעסקאות בשוק בהן מעורבים נכסים, התחייבויות או קבוצת נכסים והתחייבויות כגון עסק, זהים או בני השוואה (דהיינו, דומים).

משתתפים בשוק

קונים ומוכרים בשוק העיקרי (principal market) (או המועיל ביותר (most advantageous)) עבור הנכס או ההתחייבות שיש להם כל המאפיינים הבאים:

א. הם בלתי תלויים זה בזה, דהיינו הם אינם **צדדים קשורים**, אף על פי שניתן להשתמש במחיר עסקה של צד קשור במדידת שווי הוגן, אם לתאגיד הבנקאי המדווח יש ראיות לכך שהעסקה היתה בהתקשרות בתנאי שוק

ב. הם בעלי-ידע (knowledgeable), בעלי הבנה סבירה לגבי הנכס או ההתחייבות ולגבי העסקה בהתבסס על כל המידע הזמין, לרבות מידע שעשוי להתקבל על ידי פעולות בדיקת נאותות רגילות ומקובלות

ג. הם יכולים להתקשר בעסקה בנכס או בהתחייבות

ד. הם מעוניינים להתקשר בעסקה בנכס או בהתחייבות, דהיינו, יש להם מוטיבציה אך הם אינם מוכרחים או מחויבים בדרך אחרת לעשות זאת.

נתונים הנתמכים על ידי נתוני שוק

נתונים הנגזרים בעיקר מנתוני שוק נצפים, או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים בדרך של מתאם או באמצעים אחרים.

סיכון שוק

הסיכון שיחולו תנודות בשווי ההוגן או בתזרימי מזומנים עתידיים של מכשיר פיננסי בשל שינויים במחירי שוק. סיכון שוק כולל:

א. סיכון שיעור ריבית

ב. סיכון מטבע

ג. סיכון מחיר אחר.

השוק המועיל ביותר

השוק המביא למקסימום את הסכום שהיה מתקבל במכירת הנכס או מביא למינימום את הסכום שהיה משולם בהעברת ההתחייבות, לאחר שהובאו בחשבון עלויות עסקה ועלויות הובלה.

סיכון אי ביצוע (nonperformance risk)

הסיכון שישות לא תעמוד במחויבותה. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי המדווח עצמו, אך אינו מוגבל אליו.

נתונים נצפים

נתונים המפותחים תוך שימוש בנתוני שוק, כגון מידע הזמין באופן פומבי לגבי אירועים או עסקאות שהתרחשו בפועל, המשקפים את ההנחות שמשתתפים בשוק היו משתמשים בהן לשם תמחור הנכס או ההתחייבות.

עסקה רגילה

עסקה המתבססת על ההנחה כי קיימת חשיפה לשוק במהלך פרק זמן לפני מועד המדידה, על מנת לאפשר פעילויות שיווק רגילות ומקובלות (usual and customary) בעסקאות שמעורבים בהן נכסים או

התחייבויות שכאלה; אין מדובר בעסקה כפויה (לדוגמה, פירוק כפוי או מכירה בתנאי מצוקה (distress sale)).

סיכון מחיר אחר

הסיכון שיחולו תנודות בשווי ההון או בתזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי בשל שינויים במחירים בשוק (שאינם נובעים מסיכון שיעור ריבית או מסיכון מטבע), בין אם שינויים אלה ייגרמו על ידי גורמים ספציפיים למכשיר הפיננסי הנפרד (individual) או למנפיק שלו ובין אם על ידי גורמים המשפיעים על כל המכשירים הפיננסיים הדומים הנסחרים בשוק.

שוק עיקרי

השוק שהוא בעל הנפח ורמת הפעילות הגבוהים ביותר עבור הנכס או ההתחייבות.

שוק בין צד עיקרי לצד עיקרי (principal-to-principal market)

שוק בו עסקאות, בין אם מדובר על יצירות (originations) ובין אם מדובר על מכירות חוזרות (resales), נדונות באופן עצמאי ללא תיווך. מידע מועט בלבד על עסקאות אלה עשוי להתפרסם באופן פומבי.

פרמיית סיכון

פיצוי הנדרש על ידי משתתפים בשוק שהם שונאי סיכון (risk averse) על נטילת אי-הוודאות הגלומה בתזרימי המזומנים של נכס או התחייבות. נקרא גם התאמה לסיכון.

סיכון סיסטמתי

הסיכון המשותף שנכס או התחייבות חולקים עם פריטים אחרים בתיק השקעות (portfolio) מגוון. תיאורית תיק ההשקעות גורסת כי בשוק הנמצא בשיווי משקל, המשתתפים בשוק יפוצו רק בגין נטילת הסיכון הסיסטמתי הגלום בתזרימי המזומנים. (בשווקים לא יעילים או שאינם בשיווי משקל, צורות אחרות של תשואה או פיצוי עשויות להיות זמינות). נקרא גם סיכון בלתי ניתן לפיזור (nondiversifiable).

עלויות עסקה

העלויות הנדרשות כדי למכור נכס או להעביר את ההתחייבות בשוק העיקרי (או המועיל ביותר) של הנכס או ההתחייבות, הניתנות לייחוס במישרין להיפטרות מהנכס או להעברת ההתחייבות, ועומדות בשני הקריטריונים הבאים:

א. הן נובעות במישרין מהעסקה והכרחיות לעסקה.

ב. הן לא היו מתהוות לישות אילו ההחלטה למכור את הנכס או להעביר את ההתחייבות לא היתה מתקבלת (בדומה לעלויות מכירה).

עלויות הובלה

העלויות שיתהוו בהעברת הנכס ממקומו הנוכחי לשוק העיקרי (או המועיל ביותר) שלו.

יחידה חשבונאית (unit of account)

הרמה שבה נכס או התחייבות מקובצים (aggregated) או מפוצלים (disaggregated) בסעיפים אחרים לצורך הכרה.

נתונים לא-נצפים

נתונים, שלגביהם נתוני שוק אינם זמינים, המפותחים תוך שימוש במידע הטוב ביותר הזמין לגבי ההנחות שמשתתפים בשוק היו משתמשים בהן בתמחור הנכס או ההתחייבות.

סיכון לא-סיסטמטי

הסיכון הספציפי עבור נכס מסוים או התחייבות מסוימת. נקרא גם סיכון ניתן לפיזור (diversifiable).

ישות בעלת זכויות משתנות

ישות משפטית הכפופה לאיחוד על פי ההוראות שבסעיף 22.

ד. מדידה לראשונה⁶

1. המסגרת למדידת שווי הוגן, שחלה הן במדידה לראשונה והן במדידה העוקבת אם שווי הוגן נדרש או מותר בסעיפים אחרים, נדונה בעיקר בסעיף 19.ה. סעיף זה קובע הנחיות נוספות ספציפיות ליישום המסגרת במדידה לראשונה.
2. כאשר נכס נרכש או התחייבות ניטלת בעסקת חליפין עבור נכס או ההתחייבות, מחיר העסקה הוא המחיר ששולם כדי לרכוש את הנכס או שהתקבל כדי ליטול את ההתחייבות (מחיר כניסה). בניגוד לכך, השווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות הוא המחיר שהיה מתקבל כדי למכור את הנכס או שהיה משולם כדי להעביר את ההתחייבות (מחיר יציאה). ישויות לא בהכרח מוכרות נכסים במחירים ששולמו לצורך רכישתם. בדומה, ישויות לא בהכרח מעבירות התחייבות במחירים שהתקבלו עבור נטילתן.
3. במקרים רבים, מחיר העסקה יהיה שווה לשווי ההוגן (לדוגמה, כך עשוי להיות הדבר כאשר במועד העסקה, העסקה לרכישת נכס מתבצעת בשוק בו הנכס יימכר).
 - א. בוטל.
 - ב. בוטל.
 - ג. בוטל.
 - ד. בוטל.
- 3א. לצורך קביעה אם שווי הוגן במועד ההכרה לראשונה שווה למחיר העסקה, התאגיד הבנקאי המדווח יביא בחשבון גורמים ספציפיים לעסקה ולנכס או להתחייבות. לדוגמה, מחיר העסקה עשוי שלא לייצג את השווי ההוגן של נכס או התחייבות במועד ההכרה לראשונה, אם מתקיים תנאי כלשהו מהתנאים הבאים:
 - א. העסקה היא בין צדדים קשורים, אף על פי שהמחיר בעסקה עם צד קשור עשוי לשמש כנתון למדידת שווי הוגן אם לתאגיד הבנקאי המדווח יש ראיות לכך שההתקשרות בעסקה היתה בתנאי שוק.
 - ב. העסקה מתבצעת תחת לחץ, או שהמוכר מאולץ לקבל את המחיר בעסקה. לדוגמה, כך עשוי להיות הדבר אם המוכר נמצא בקשיים פיננסיים.
 - ג. היחידה החשבונאית המיוצגת על ידי מחיר העסקה שונה מהיחידה החשבונאית של הנכס או ההתחייבות הנמדדים בשווי הוגן. לדוגמה, כך עשוי להיות הדבר אם הנכס או ההתחייבות הנמדדים בשווי הוגן הם רק אחד מהרכיבים שבעסקה (לדוגמה, בצירוף עסקים), אם העסקה כוללת זכויות והטבות לא חוזיות

⁶ מבוסס על חלק 30-10-820 בקודיפיקציה.

(unstated) אותן יש למדוד בנפרד בהתאם לסעיף אחר, או אם מחיר העסקה

כולל עלויות עסקה.

ד. השוק בו מבוצעת העסקה שונה מהשוק העיקרי (או השוק המועיל ביותר). לדוגמה, שווקים אלה עשויים להיות שונים אם התאגיד הבנקאי המדווח הוא סוחר המתקשר בעסקאות עם לקוחות בשוק הקמעונאי, אך השוק העיקרי (או המועיל ביותר) לעסקת היציאה (exit transaction) הוא עם סוחרים אחרים בשוק סוחרים.

4. בוטל.
5. חלק א' בנספח י"ד מדגים מצבים בהם המחיר בעסקה שמעורב בה מכשיר נגזר עשוי (ועשוי שלא) להיות שווה לשווי ההוגן של המכשיר.
6. אם סעיף אחר דורש או מתיר לתאגיד הבנקאי המדווח למדוד לראשונה נכס או התחייבות בשווי הוגן, ומחיר העסקה שונה משווי הוגן, התאגיד הבנקאי המדווח יכיר ברווח והפסד ברווח או בהפסד שנוצר, למעט אם הסעיף האחר קובע אחרת.

ה. מדידה עוקבת⁷

1. מסגרת העבודה למדידת שווי הוגן, המיושמת הן במדידה לראשונה והן במדידה העוקבת אם סעיפים אחרים דורשים או מתירים שווי הוגן, נדונה בעיקר בסעיף זה. סעיף 19.ד קובע הנחיות נוספות ספציפיות ליישום המסגרת במדידה לראשונה. חלק זה מאורגן כדלהלן:

- א. הגדרת שווי הוגן.
- ב. טכניקות שווי הוגן.
- ג. נתונים בהם משתמשות טכניקות הערכת השווי.
- ד. מדרג השווי ההוגן.

הגדרת שווי הוגן

2. שווי הוגן מוגדר כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או כמחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה (orderly) בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

2א. המשך הנחיות אלו מאורגנות כדלהלן:

- א. הנכס או ההתחייבות.
- ב. העסקה.
- ג. משתתפים בשוק.
- ד. המחיר.
- ה. יישום לגבי נכסים לא-פיננסיים.
- ו. יישום לגבי התחייבויות ומכשירים המסווגים בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח.

⁷ מבוסס על חלק 35-10-820 בקודיפיקציה.

2. יישום לגבי נכסים פיננסיים ולגבי התחייבויות פיננסיות עם פוזיציות מקוזזות של **סיכוני שוק** או של סיכון אשראי של צד נגדי.

הנכס או ההתחייבות

2ב. מדידת שווי הוגן מתייחסת לנכס מסוים או להתחייבות מסוימת. לכן, במדידת שווי הוגן, התאגיד הבנקאי המדווח יביא בחשבון את המאפיינים של הנכס או ההתחייבות אם משתתפים בשוק יביאו בחשבון מאפיינים אלה לשם תמחור הנכס או ההתחייבות במועד המדידה. מאפיינים כאלה כוללים, למשל:

- א. המצב והמיקום של הנכס.
- ב. הגבלות, אם ישנן, על המכירה או על השימוש בנכס.
- ג2. ההשפעה על המדידה בגין מאפיין מסוים תשתנה בהתאם לשאלה כיצד מאפיין זה יובא בחשבון על ידי משתתפים בשוק. סעיף 51 בחלק א' בנספח י"ד מדגים את השפעת המגבלה על מדידת השווי ההוגן.
- ד2. הנכס או ההתחייבות הנמדדים בשווי הוגן יכולים להיות אחד מהבאים:
 - א. נכס נפרד (standalone) או התחייבות נפרדת (לדוגמה, מכשיר פיננסי או נכס לא-פיננסי)

- ב. קבוצת נכסים, קבוצת התחייבויות, או קבוצה של נכסים והתחייבויות (לדוגמה, יחידה מדווחת (reporting unit) או עסק).
- ה2. הקביעה אם הנכס או ההתחייבות הם נכס נפרד או התחייבות נפרדת, קבוצת נכסים, קבוצת התחייבויות או קבוצה של נכסים והתחייבויות, למטרות הכרה או גילוי, תלויה ביחידה החשבונאית שלהם. היחידה החשבונאית של הנכס או ההתחייבות צריכה להיקבע על פי הסעיף הדורש או מתיר מדידת שווי הוגן, למעט כפי שנקבע בסעיף זה.

העסקה

- 3. מדידת שווי הוגן מתבססת על ההנחה שהנכס או ההתחייבות מוחלפים בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק, למכירת הנכס או להעברת ההתחייבות במועד המדידה בתנאי השוק הנוכחיים.
- 4. בוטל.
- 5. מדידת שווי הוגן מתבססת על ההנחה שהעסקה למכירת הנכס או להעברת ההתחייבות מתבצעת באחד מהבאים:

- א. בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות
- ב. בהיעדר שוק עיקרי, בשוק המועיל ביותר של הנכס או ההתחייבות.
- א5. התאגיד הבנקאי המדווח אינו צריך לבצע חיפוש ממצה (exhaustive) של כל השווקים האפשריים בכדי לזהות את השוק העיקרי או את השוק המועיל ביותר, בהיעדר שוק עיקרי, אולם עליו להביא בחשבון את כל המידע הזמין באופן סביר. בהיעדר ראיה אחרת, ההנחה היא כי השוק בו התאגיד הבנקאי המדווח יתקשר בדרך כלל בעסקה למכירת הנכס או להעברת ההתחייבות הוא השוק העיקרי, או השוק המועיל ביותר בהיעדר שוק עיקרי.

6. אם קיים שוק עיקרי לנכס או להתחייבות, מדידת השווי הוגן תייצג את המחיר באותו שוק (בין אם מחיר זה נצפה (observable) במישרין או נאמד תוך שימוש בטכניקת הערכת שווי אחרת), גם אם המחיר בשוק אחר עשוי להיות מועיל יותר במועד המדידה.

א.6. לתאגיד הבנקאי המדווח חייבת להיות גישה לשוק העיקרי (או המועיל ביותר) במועד המדידה. מאחר שייתכן כי לישויות שונות (ולעסקים הנמנים על ישויות אלה) עם פעילויות שונות תהיה גישה לשווקים שונים, השוק העיקרי (או המועיל ביותר) של אותו נכס או להתחייבות עשוי להיות שונה עבור ישויות שונות (ועסקים בתוך ישויות אלה). לכן, השוק העיקרי (או המועיל ביותר) (ולכן, משתתפים בשוק) צריכים להיבחן מנקודת המבט של התאגיד הבנקאי המדווח, כך שייתכנו הבדלים בין ובקרב ישויות העוסקות בפעילויות שונות.

ב.6. אף על פי שתאגיד בנקאי מדווח חייב להיות בעל גישה לשוק, התאגיד הבנקאי המדווח לא צריך להיות מסוגל למכור את הנכס המסוים או להעביר את ההתחייבות המסוימת במועד המדידה על מנת למדוד שווי הוגן על בסיס המחיר בשוק זה.

ג.6. גם אם אין שוק נצפה על מנת לתת מידע על תמחור לגבי המכירה של נכס או ההעברה של התחייבות במועד המדידה, מדידת שווי הוגן תתבסס על ההנחה כי עסקה מתבצעת במועד זה ונבחנת מנקודת המבט של משתתף בשוק המחזיק בנכס או חייב בהתחייבות. עסקה זו שנקבעה כהנחה קובעת בסיס לאמידת המחיר למכירת הנכס או להעברת ההתחייבות.

7. בוטל.

8. בוטל.

משתתפים בשוק

9. תאגיד בנקאי מדווח ימדוד את השווי ההוגן של נכס או התחייבות תוך שימוש בהנחות שמשתתפים בשוק היו משתמשים בהן לשם תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה כי משתתפים בשוק פועלים לטובת האינטרס הכלכלי המיטבי שלהם. בפיתוח הנחות אלה, התאגיד הבנקאי המדווח אינו נדרש לזהות משתתפים ספציפיים בשוק. במקום זאת, על התאגיד הבנקאי המדווח לזהות מאפיינים שמייחדים משתתפים בשוק באופן כללי, בהתחשב בגורמים ספציפיים לכל אחד מהבאים:

א. הנכס או ההתחייבות

ב. השוק העיקרי (או המועיל ביותר) של הנכס או ההתחייבות

ג. המשתתפים בשוק שהתאגיד הבנקאי המדווח היה מבצע איתם את העסקה בשוק הזה.

המחיר

א.9. שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בשוק העיקרי (או המועיל ביותר) במועד המדידה בתנאי השוק הנוכחיים (דהיינו, **מחיר יציאה**), בין אם מחיר זה נצפה במישרין ובין אם הוא נאמד תוך שימוש בטכניקת הערכת שווי אחרת.

ב.9. המחיר בשוק העיקרי (או המועיל ביותר) המשמש למדידת השווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות לא יותאם בגין **עלויות עסקה**. עלויות עסקה יטופלו בהתאם לסעיפים

אחרים. עלויות עסקה אינן מאפיין של הנכס או של ההתחייבות; במקום זאת, הן ספציפיות לעסקה והן ישתנו בהתאם לדרך שבה התאגיד הבנקאי המדווח מבצע עסקה בנכס או בהתחייבות.

ג9. עלויות עסקה אינן כוללות **עלויות הובלה**. אם המיקום הוא מאפיין של הנכס (כמו, למשל, לגבי סחורה (commodity)), המחיר בשוק העיקרי (או המועיל ביותר) יותאם בגין העלויות, אם יש כאלה, שהיו מתהוות לצורך העברת הנכס ממיקומו הנוכחי אל השוק הזה.

יישום לגבי נכסים לא-פיננסיים

10. בוטל.

שימוש מיטבי בנכס לא-פיננסי

10א. מדידת שווי הוגן של נכס לא-פיננסי מביאה בחשבון את יכולתו של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות על ידי שימוש בנכס ב**שימוש מיטבי** או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שיעשה בנכס שימוש מיטבי.

10ב. שימוש מיטבי בנכס לא-פיננסי מביא בחשבון שימוש בנכס שהינו אפשרי פיסית, מותר משפטית וישים מבחינה פיננסית, כדלהלן:

א. שימוש אפשרי פיסית מביא בחשבון את המאפיינים הפיסיים של הנכס שמשתתפים בשוק יביאו בחשבון בתמחור הנכס (לדוגמה, מיקום הנכס או גודלו).

ב. שימוש מותר משפטית מביא בחשבון מגבלות משפטיות כלשהן על השימוש בנכס שמשתתפים בשוק יביאו בחשבון בתמחור הנכס (לדוגמה, תקנות איזוריות החלות על הנכס).

ג. שימוש ישים מבחינה פיננסית מביא בחשבון את השאלה האם שימוש בנכס שהינו אפשרי פיסית ומותר משפטית מייצר הכנסות או תזרימי מזומנים מספיקים (תוך הבאה בחשבון של העלויות להסבת הנכס לשימוש זה) על מנת לייצר תשואה על ההשקעה שמשתתפים בשוק ידרשו מהשקעה בנכס זה בשימוש זה.

10ג. שימוש מיטבי נקבע מנקודת המבט של משתתפים בשוק, גם אם התאגיד הבנקאי המדווח מתכוון לבצע שימוש שונה. אולם, ההנחה היא כי השימוש הנוכחי של התאגיד הבנקאי המדווח בנכס לא-פיננסי הוא שימוש מיטבי, אלא אם גורמים בשוק או גורמים אחרים סבורים כי שימוש שונה על ידי משתתפים בשוק יביא למקסימום את ערך הנכס.

10ד. על מנת להגן על עמדתו התחרותית, או מסיבות אחרות, תאגיד בנקאי מדווח עשוי להתכוון לא להשתמש באופן פעיל בנכס לא-פיננסי שנרכש או לא להשתמש בנכס בשימושו המיטבי. לדוגמה, כך עשוי להיות הדבר עבור נכס לא מוחשי שנרכש, שהתאגיד הבנקאי המדווח מתכנן להשתמש בו באופן הגנתי על מנת למנוע מאחרים להשתמש בו. אף על פי כן, התאגיד הבנקאי המדווח צריך למדוד את השווי ההוגן של נכס לא-פיננסי בהנחה כי הוא בשימוש מיטבי על ידי משתתפים בשוק.

הנחת יסוד להערכת שווי של נכסים לא-פיננסיים (valuation premise)

10. השימוש המיטבי בנכס לא-פיננסי קובע את הנחת היסוד להערכת השווי המשמשת למדידת השווי ההוגן של הנכס, כדלהלן:

א. אם השימוש המיטבי של נכס לא-פיננסי עשוי להניב את השווי המרבי למשתתפים בשוק באמצעות שימוש בו ביחד עם נכסים אחרים כקבוצה (כפי שהוא הותקן או הותאם בצורה אחרת לשימוש) או ביחד עם נכסים והתחייבויות אחרים (לדוגמה, עסק).

1. אם השימוש המיטבי בנכס הוא שימוש בו ביחד עם נכסים אחרים או עם נכסים והתחייבויות אחרים, השווי ההוגן של הנכס הוא המחיר שהיה מתקבל בעסקה שוטפת למכירת הנכס בהנחה שהנכס יהיה בשימוש עם נכסים אחרים או עם נכסים והתחייבויות אחרים ושנכסים והתחייבויות אלה (דהיינו, הנכסים המשלימים וההתחייבויות הקשורות שלו) יהיו זמינים למשתתפים בשוק.

2. התחייבויות הקשורות לנכס ולנכסים המשלימים כוללות התחייבויות המממנות הון חוזר (working capital), אך אינן כוללות התחייבויות המשמשות למימון נכסים שאינם בקבוצת הנכסים.

3. הנחות לגבי שימוש מיטבי בנכס לא-פיננסי צריכות להיות עקביות לגבי כל הנכסים (שלגביהם שימוש מיטבי הינו רלוונטי) בקבוצת הנכסים או בקבוצת הנכסים וההתחייבויות שבמסגרתן היה נעשה שימוש בנכס.

ב. שימוש מיטבי בנכס לא-פיננסי עשוי להניב את השווי המרבי למשתתפים בשוק על בסיס נפרד (standalone basis). אם השימוש המיטבי בנכס הוא שימוש בו על בסיס נפרד, השווי ההוגן של הנכס או המחיר שהיה מתקבל בעסקה שוטפת למכירת הנכס למשתתפים בשוק שישתמשו בנכס על בסיס נפרד.

11. בוטל.

11א. מדידת שווי הוגן של נכס לא-פיננסי מתבססת על ההנחה כי הנכס נמכר באופן עקבי ליחידה החשבונאית המוגדרת בסעיפים אחרים (עשויה להיות נכס נפרד). האמור יחול גם אם מדידת השווי ההוגן מתבססת על ההנחה כי השימוש המיטבי בנכס הוא שימוש בו ביחד עם נכסים אחרים או ביחד עם נכסים והתחייבויות אחרים, מאחר שמדידת שווי הוגן מתבססת על ההנחה כי המשתתפים בשוק כבר מחזיקים בנכסים המשלימים ובהתחייבויות הקשורות.

12. בוטל.

13. בוטל.

14. סעיף 25 בחלק א' בנספח י"ד מדגים את יישום השווי המיטבי ואת הנחת היסוד להערכת השווי של נכסים לא-פיננסיים.

15. בוטל.

יישום לגבי התחייבויות ומכשירים המסווגים בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח

עקרונות כלליים

16. מדידת שווי הוגן מתבססת על ההנחה כי התחייבות פיננסית או לא-פיננסית או מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח (לדוגמה, זכויות הוניות (equity interests) המונפקות כתשלום בצירוף עסקים) מועברים למשתתף בשוק במועד המדידה. העברת התחייבות או מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח מתבססת על ההנחות הבאות:

- א. בוטל.
 - ב. ההתחייבות עדיין תעמוד לפירעון והמשתתף בשוק שהוא המקבל (transferee) יידרש לעמוד במחויבות. ההתחייבות לא תסולק עם הצד הנגדי או בדרך אחרת במועד המדידה.
 - ג. מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח יישאר נפרע, והמשתתף בשוק שהוא המקבל ישא בזכויות ובאחריות הקשורות למכשיר. המכשיר לא יבוטל או יסולק בדרך אחרת במועד המדידה.
- 16א. גם כאשר אין שוק נצפה המספק מידע על התמחור לגבי העברת התחייבות או מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי (לדוגמה, בשל הגבלות חוזיות או אחרות המונעות העברת פריטים כאלה), ייתכן כי קיים שוק נצפה לפריטים כאלה אם הם מוחזקים על ידי צדדים אחרים כנכסים (לדוגמה, אגרת חוב קונצרנית או אופציית רכש על מניות התאגיד הבנקאי המדווח).

16אא. בכל המקרים, התאגיד הבנקאי המדווח יביא למקסימום את השימוש בנתונים נצפים רלוונטיים ויביא למינימום את השימוש בנתונים לא-נצפים על מנת לעמוד במטרה של מדידת שווי הוגן, שהיא אמידת המחיר בו תתקיים עסקה רגילה להעברת התחייבות או המכשיר המסווג בהון בעלי המניות בין משתתפים בשוק במועד המדידה בתנאי השוק הנוכחיים.

התחייבויות ומכשירים המסווגים בהון בעלי המניות של תאגיד בנקאי מדווח

המוחזקים על ידי צדדים אחרים כנכסים

16ב. כאשר מחיר מצוטט להעברת התחייבות או מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של תאגיד בנקאי מדווח זהים או דומים אינו זמין, והפריט הזה מוחזק על ידי צד אחר כנכס, תאגיד בנקאי מדווח ימדוד את השווי ההוגן של ההתחייבות או המכשיר ההוני מנקודת המבט של משתתף בשוק המחזיק בפריט הזה כנכס במועד המדידה.

16בב. במקרים כאלה, תאגיד בנקאי מדווח ימדוד את השווי ההוגן של ההתחייבות או המכשיר ההוני כדלהלן:

- א. שימוש במחיר המצוטט בשוק פעיל לנכס זה המוחזק על ידי צד אחר כנכס, אם מחיר זה הינו זמין
- ב. אם מחיר זה אינו זמין, שימוש בנתונים נצפים אחרים, כגון המחיר המצוטט בשוק לא פעיל עבור פריט זה המוחזק על ידי צד אחר כנכס
- ג. אם המחירים הנצפים בסעיפים 19.ה.ב.ב.א עד 19.ה.ב.ב.ב שלעיל אינם זמינים, שימוש בטכניקת הערכת שווי אחרת, כגון:

1. גישת הכנסה (לדוגמה, טכניקת שווי הוגן המביאה בחשבון את תזרימי המזומנים העתידיים שמשתתף בשוק יצפה לקבל מהחזקה בהתחייבות או במכשיר ההוני כנכס. ראה סעיף 820-10-55-3F).
2. גישת שוק (לדוגמה, שימוש במחירים מצוטטים להתחייבויות דומות או למכשירים המסווגים בהון בעלי המניות המוחזקים על ידי צדדים אחרים כנכסים. ראה סעיף 820-10-55-3A).

16ג. בוטל.

16ד. תאגיד בנקאי מדווח יתאים את המחיר המצוטט של התחייבות או מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח המוחזק על ידי צד אחר כנכס רק אם יש גורמים ספציפיים לנכס שאינם מתאימים למדידת השווי ההוגן של ההתחייבות או המכשיר ההוני. תאגיד בנקאי מדווח יוודא כי מחיר הנכס אינו משקף את ההשפעה של מגבלה המונעת מכירת נכס זה. גורמים מסוימים העשויים להצביע על כך שהמחיר המצוטט של הנכס צריך להיות מותאם כוללים:

א. המחיר המצוטט לנכס קשור להתחייבות או למכשיר הוני המוחזק על ידי צד אחר כנכס דומים (אך לא זהים). לדוגמה, ההתחייבות או המכשיר ההוני עשויים להיות בעלי מאפיין מסוים (לדוגמה, איכות האשראי של המנפיק) השונה מזה המשתקף בשווי ההוגן של ההתחייבות או המכשיר ההוני הדומים המוחזקים כנכס.

ב. היחידה החשבונאית של הנכס אינה זהה לזו של ההתחייבות או המכשיר ההוני. לדוגמה, עבור התחייבויות, בחלק מהמקרים מחיר הנכס משקף מחיר משולב לחבילה הכוללת את הסכומים לפירעון על ידי המנפיק וחיזוק אשראי (credit enhancement) של צד שלישי. אם היחידה החשבונאית של ההתחייבות אינה זו של החבילה המשולבת, המטרה היא למדוד השווי ההוגן של התחייבות המנפיק ולא את השווי ההוגן של החבילה המשולבת. לכן, במקרים כאלה, התאגיד הבנקאי המדווח יתאים את המחיר הנצפה לנכס על מנת לבטל את השפעת חיזוק האשראי של צד שלישי. ראה סעיף 820-10-35-18A להנחיות נוספות.

16ה. בוטל.

16ו. בוטל.

16ז. בוטל.

התחייבויות ומכשירים המסווגים בהון בעלי המניות של תאגיד בנקאי מדווח שאינם מוחזקים על ידי צדדים אחרים כנכסים

16ח. כאשר מחיר מצוטט להעברת התחייבות או מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של תאגיד בנקאי מדווח זהים או דומים אינו זמין, והפריט הזהה אינו מוחזק על ידי צד אחר כנכס, תאגיד בנקאי מדווח ימדוד את השווי ההוגן של ההתחייבות או המכשיר ההוני תוך שימוש בטכניקת הערכת שווי מנקודת המבט של משתתף בשוק החייב בהתחייבות או המנפיק את המכשיר ההוני (the claim on equity).

16ט. לדוגמה, ביישום טכניקת שווי הוגן, התאגיד הבנקאי המדווח יביא בחשבון אחד מהבאים:

- א. תזרימי המזומנים העתידיים החוצה שמשתתף בשוק יצפה שיתהוו בכדי לעמוד במחויבות, לרבות הפיצוי שמשתתף בשוק ידרוש על מנת לשאת במחויבות (ראה סעיפים 16.ה.19 עד 16.ה.19יא).
- ב. הסכום שמשתתף בשוק יקבל בכדי להתקשר בהתחייבות זהה או להנפיק מכשיר הוני זהה, תוך שימוש בהנחות בהן ישתמשו משתתפים בשוק בתמחור הפריט הזהה (לדוגמה, בעל אותם מאפייני אשראי) בשוק העיקרי (או המועיל ביותר) להנפקת התחייבות או מכשיר הוני עם אותם תנאים חוזיים.
- 16.י. כאשר משתמשים בטכניקת ערך נוכחי למדידת השווי ההוגן של התחייבות שאינה מוחזקת על ידי צד אחר ככנס, התאגיד הבנקאי המדווח יאמוד, בין היתר, את תזרימי המזומנים העתידיים החוצה שמשתתפים בשוק יצפו כי יתהוו בכדי לעמוד במחויבות. תזרימי מזומנים עתידיים החוצה אלה יכללו ציפיות של משתתפים בשוק לגבי העלויות הנדרשות כדי לעמוד במחויבות והפיצוי שמשתתף בשוק ידרוש בכדי לשאת במחויבות. פיצוי כזה כולל את התשואה שמשתתף בשוק ידרוש עבור הבאים:
- א. ביצוע הפעילות (דהיינו, הערך של הנדרש כדי לעמוד במחויבות – לדוגמה, באמצעות שימוש במקורות שיכלו לשמש לפעילויות אחרות)
- ב. נטילת הסיכון הקשור למחויבות (דהיינו, **פרמיית סיכון** המשקפת את הסיכון שתזרימי המזומנים החוצה בפועל עשויים להיות שונים מתזרימי המזומנים הצפויים החוצה; ראה סעיף 16.ה.19יב).
- 16.יא. לדוגמה, התחייבות לא-פיננסית אינה כוללת שיעור תשואה חוזי ואין תשואת שוק נצפית להתחייבות זו. בחלק מהמקרים, לא ניתן יהיה להבחין בין מרכיבי התשואה שמשתתפים בשוק ידרשו (לדוגמה, כאשר משתמשים במחיר שהיה גובה קבלן (contractor) שהוא צד שלישי על בסיס תעריף קבוע). במקרים אחרים, תאגיד בנקאי מדווח צריך לאמוד מרכיבים אלה בנפרד (לדוגמה, כאשר משתמשים במחיר שהיה גובה קבלן שהוא צד שלישי על בסיס עלות-פלוס (cost plus) מאחר שבמקרה זה הקבלן אינו נושא בסיכון של שינויים עתידיים בעלויות).
- 16.יב. תאגיד בנקאי מדווח יכול לכלול פרמיית סיכון במדידת השווי ההוגן של התחייבות או מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי שאינו מוחזק על ידי צד אחר ככנס באחת מהדרכים הבאות:
- א. על ידי התאמת תזרימי המזומנים (דהיינו, כגידול בהיקף תזרימי המזומנים החוצה)
- ב. על ידי התאמת שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים העתידיים לערכם הנוכחי (דהיינו, כהפחתה בשיעור ההיוון).
- תאגיד בנקאי מדווח יוודא כי אינו סופר פעמיים או משמיט התאמות לסיכון. לדוגמה, אם תזרימי המזומנים הצפויים מוגדלים בכדי להביא בחשבון פיצוי בגין נטילת הסיכון הקשור במחויבות, שיעור ההיוון אינו צריך להיות מותאם בכדי לשקף סיכון זה.

סיכון אי ביצוע

17. השווי ההוגן של התחייבות משקף את ההשפעה של **סיכון אי ביצוע**. סיכון אי ביצוע כולל את **סיכון האשראי** של התאגיד הבנקאי המדווח עצמו, אך אינו מוגבל לסיכון זה. ההנחה היא כי סיכון אי ביצוע הינו זהה לפני העברת ההתחייבות ולאחריה.

18. במדידת השווי ההוגן של התחייבות, תאגיד בנקאי מדווח יביא בחשבון את ההשפעה של סיכון האשראי שלו (איכות אשראי (credit standing)) וכל גורם אחר העשוי להשפיע על הסיכוי שהמחויבות תקוים או לא תקוים. השפעה זו עשויה להשתנות בהתאם להתחייבות, לדוגמה:

א. אם ההתחייבות היא מחויבות למסור מזומנים (התחייבות פיננסית) או מחויבות למסור מוצרים או שירותים (התחייבות לא-פיננסית)

ב. תנאי חיזוקי האשראי הקשורים להתחייבות, אם ישנם.

סעיף 56 בחלק א' בנספח י"ד מדגים את ההשפעה של סיכון אשראי על מדידת השווי ההוגן של התחייבות.

18.א. השווי ההוגן של התחייבות משקף את השפעת סיכון אי ביצוע על בסיס היחידה החשבונאית שלה. בהתאם לנושא 825 בקודיפיקציה, המנפיק של **התחייבות המונפקת עם חיזוק אשראי שאינו ניתן להפרדה של צד שלישי** המטופל חשבונאית בנפרד מההתחייבות, לא יכלול את ההשפעה של חיזוק האשראי (לדוגמה, ערבות של צד שלישי לחוב) במדידת השווי ההוגן של ההתחייבות. אם חיזוק האשראי מטופל חשבונאית בנפרד מההתחייבות, המנפיק יביא בחשבון במדידת השווי ההוגן של ההתחייבות את איכות האשראי שלו ולא את זו של הצד השלישי הערב.

מגבלות המונעות העברה של התחייבות או של מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח

18.ב. במדידת השווי ההוגן של התחייבות או של מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח, תאגיד בנקאי מדווח לא יכלול נתון נפרד או התאמה לנתונים אחרים הקשורים לקיום מגבלה המונעת את העברת הפריט. ההשפעה של מגבלה המונעת העברה של התחייבות או של מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח נכללת במשתמע או במפורש בנתונים האחרים למדידת השווי ההוגן.

18.ג. לדוגמה, במועד העסקה, המלווה והחייב קיבלו את מחיר העסקה להתחייבות בידעה מלאה על כך שהמחויבות כוללת מגבלה המונעת את העברתה. כתוצאה מכך שהמגבלה נכללה במחיר העסקה, נתון נפרד או התאמה לנתון קיים אינם נדרשים במועד העסקה על מנת לשקף את ההשפעה של המגבלה על ההעברה. בדומה, נתון נפרד או התאמה לנתון קיים אינם נדרשים במועדי מדידה עוקבת על מנת לשקף את ההשפעה של מגבלה על ההעברה.

יישום לגבי נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות עם פוזיציות מקזוזת של סיכוני שוק או של סיכון אשראי של צד נגדי

18.ד. תאגיד בנקאי מדווח המחזיק קבוצה של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות חשוף לסיכוני שוק (דהיינו, **סיכון שיעור ריבית**, **סיכון מטבע** או **סיכון מחיר אחר**) ולסיכון האשראי של כל אחד מהצדדים הנגדיים. אם התאגיד הבנקאי המדווח מנהל קבוצה זו

של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות על בסיס החשיפה שלו נטו לסיכוני שוק או לסיכון אשראי, התאגיד הבנקאי המדווח רשאי ליישם במדידת השווי ההוגן את החרג לסעיף זה. חריג זה מתיר לתאגיד בנקאי מדווח למדוד את השווי ההוגן של קבוצה של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות על בסיס המחיר שהיה מתקבל במכירת פוזיציות יתר נטו (net long position) (דהיינו, נכס) של חשיפה מסוימת לסיכון או בהעברת פוזיציות חסר נטו (net short position) (דהיינו, התחייבות) של חשיפה מסוימת לסיכון, בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה בתנאי השוק הנוכחיים. בהתאם לכך, תאגיד בנקאי מדווח ימדוד את השווי ההוגן של קבוצה של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות בעקביות לאופן בו משתתפים בשוק יתמחרו את החשיפה לסיכון נטו במועד המדידה.

18. תאגיד בנקאי מדווח רשאי להשתמש בחרג שבסעיף הקודם רק אם הוא מבצע את כל האמור להלן:

- א. מנהל את קבוצת הנכסים הפיננסיים והתחייבויות הפיננסיות על בסיס החשיפה נטו לסיכון של התאגיד הבנקאי לסיכון שוק מסוים (או סיכוני שוק מסוימים) או לסיכון האשראי של צד נגדי מסוים בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים או השקעה מתועדת של התאגיד הבנקאי המדווח
 - ב. מספק מידע על בסיס זה לגבי קבוצת הנכסים הפיננסיים והתחייבויות הפיננסיות להנהלת התאגיד הבנקאי המדווח
 - ג. נדרש או בחר למדוד נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות אלה בשווי הוגן במאזן בסוף כל תקופת דיווח.
18. החרג בסעיף 18.ה.19 אינו קשור להצגת דוחות כספיים. בחלק מהמקרים, הבסיס להצגת מכשירים פיננסיים במאזן שונה מהבסיס למדידת המכשירים הפיננסיים, לדוגמה, אם סעיף מסוים אינו דורש או מתיר הצגה של מכשירים פיננסיים על בסיס נטו. במקרים כאלה, ייתכן כי תאגיד בנקאי מדווח יצטרך להקצות את ההתאמות ברמת תיק ההשקעות (ראה סעיפים 18.ה.19 ט עד 18.ה.19 יב) לנכסים או להתחייבויות הנפרדים המרכיבים את קבוצת הנכסים הפיננסיים והתחייבויות הפיננסיות המנוהלים על בסיס החשיפה נטו לסיכון של התאגיד הבנקאי המדווח. תאגיד בנקאי מדווח יבצע הקצאות כאלה על בסיס סביר ועקבי תוך שימוש במתודולוגיה המתאימה לנסיבות.
18. תאגיד בנקאי מדווח יחליט מהי המדיניות החשבונאית שלו בדבר שימוש בחרג שבסעיף 18.ה.19. תאגיד בנקאי מדווח העושה שימוש בחרג יישם את המדיניות החשבונאית, לרבות המדיניות החשבונאית שלו להקצאת התאמות בין מחירי רכישה ומכירה מוצעים (ראה סעיפים 18.ה.19 ט עד 18.ה.19 יא) והתאמות אשראי (ראה סעיף 18.ה.19 יב), אם מתאים, בעקביות מתקופה לתקופה בתיק השקעות מסוים.
18. החרג שבסעיף 18.ה.19 חל רק עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שבתחולת חלק א'1 להוראות הדיווח לציבור או סעיף 51א להוראות הדיווח לציבור.

חשיפה לסיכוני שוק

18. כאשר משתמשים בחרג שבסעיף 18.ה.19 למדידת השווי ההוגן של קבוצה של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המנוהלות על בסיס החשיפה נטו של התאגיד הבנקאי

המדווה לסיכון שוק מסוים (או סיכונים), התאגיד הבנקאי המדווה יישם את המחיר בתוך המרווח של מחירי הרכישה והמכירה המוצעים המייצג באופן הטוב ביותר את השווי ההוגן בנסיבות של החשיפה נטו של התאגיד הבנקאי המדווה לסיכונים שוק אלה (ראה סעיפים 19.ה.36 עד 19.ה.36ד).

18. כאשר משתמשים בחריג שבסעיף 19.ה.18ד, תאגיד בנקאי מדווה יוודא כי סיכון השוק (או סיכונים) שהתאגיד הבנקאי המדווה חשוף אליו בקבוצה זו של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות הינו זהה במהותו. לדוגמה, התאגיד הבנקאי המדווה לא ישלב סיכון שיעור ריבית הקשור לנכס פיננסי עם סיכון מחיר סחורות הקשור להתחייבות פיננסית, מאחר שהדבר לא יצמצם את החשיפה של התאגיד הבנקאי המדווה לסיכון שיעור ריבית או לסיכון מחיר סחורה. כאשר משתמשים בחריג שבסעיף 19.ה.18ד, כל סיכון בסיס הנובע מכך שהפרמטרים של סיכון השוק אינם זהים יובא בחשבון במדידת השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים והתחייבויות הפיננסיות בקבוצה.

18.א. בדומה, משך החיים הממוצע (duration) של החשיפה של התאגיד הבנקאי המדווה לסיכון שוק מסוים (או סיכונים שוק מסוימים) הנובע מהנכסים הפיננסיים ומהתחייבויות הפיננסיות צריך להיות זהה במהותו. לדוגמה, תאגיד בנקאי מדווה המשתמש בחוזה עתידי ל-12 חודשים כנגד תזרימי המזומנים הקשורים לשווי של חשיפה לסיכון שיעור ריבית במשך 12 חודשים במכשיר פיננסי ל-5 שנים בתוך קבוצה המורכבת מנכסים פיננסיים ומהתחייבויות פיננסיות אלה בלבד, ימדוד את השווי ההוגן של החשיפה לסיכון שיעור ריבית ל-12 חודשים על בסיס נטו, ואת שאר החשיפה לסיכון שיעור ריבית (דהיינו, שנים 2 עד 5) על בסיס ברוטו.

חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי מסוים

18.ב. כאשר משתמשים בחריג שבסעיף 19.ה.18ד למדידת השווי ההוגן של קבוצת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שהתקשרו בהם מול צד נגדי מסוים, התאגיד הבנקאי המדווה יכלול במדידת השווי ההוגן את ההשפעה של החשיפה נטו של התאגיד הבנקאי המדווה לסיכון האשראי של צד נגדי זה או של החשיפה נטו של הצד הנגדי לסיכון האשראי של התאגיד הבנקאי המדווה, כאשר משתתפים בשוק יביאו בחשבון הסדרים קיימים כלשהם שמצמצמים את החשיפה לסיכון אשראי במקרה של כשל (לדוגמה, הסדר התחשבנות נטו (master netting arrangement) עם הצד הנגדי או הסכם הדורש את ההחלפה של ביטחון על בסיס החשיפה נטו של כל צד לסיכון האשראי של הצד האחר). מדידת השווי ההוגן תשקף את הציפיות של משתתפים בשוק לגבי הסבירות שהסדר כזה יהיה ניתן לאכיפה מבחינה משפטית במקרה של כשל.

19. בוטל.

20. בוטל.

21. בוטל.

22. בוטל.

23. בוטל.

טכניקות הערכת שווי

24. תאגיד בנקאי מדווח ישתמש בטכניקות הערכת שווי המתאימות לאור הנסיבות ושעבורן

יש מספיק נתונים (data) זמינים למדידת שווי הוגן, באופן שיביא למקסימום את השימוש בנתונים נצפים ויביא למינימום את השימוש בנתונים לא-נצפים.

24א. המטרה של שימוש בטכניקות הערכת שווי היא לאמוד את המחיר בו עסקה רגילה

למכירת נכס או להעברת התחייבות תתקיים בין משתתפים בשוק במועד המדידה בתנאי השוק הנוכחיים. שלוש טכניקות הערכת שווי שנמצאת בשימוש נרחב הן **גישת השוק**,

גישת העלות וגישת ההכנסה. ההיבטים העיקריים של גישות אלה מתומצתים בסעיפים 3א עד 3ז בחלק א' בנספח י"ד. ישות תשתמש בטכניקות הערכת שווי העקבית עם אחת או יותר מגישות אלה למדידת שווי הוגן.

24ב. בחלק מהמקרים, טכניקות הערכת שווי יחידה תהיה מתאימה (לדוגמה, כאשר מעריכים

שווי של נכס או התחייבות תוך שימוש במחירים מצוטטים **בשוק פעיל** לנכסים או להתחייבויות זהים). במקרים אחרים, מספר טכניקות הערכת שווי יהיו מתאימות (לדוגמה, כך עשוי להיות הדבר כאשר מעריכים שווי של יחידה מדווחת). אם משתמשים במספר טכניקות הערכת שווי כדי למדוד שווי הוגן, התוצאות (דהיינו, האינדיקציות לשווי ההוגן המתייחסות) יוערכו תוך הבאה בחשבון של מידת הסבירות של טווח הערכים הנגזר מתוצאות אלה. מדידת שווי הוגן היא הנקודה בתוך טווח זה המייצגת באופן הטוב ביותר את השווי ההוגן באותן נסיבות. סעיף 35 בחלק א' בנספח י"ד מדגים את השימוש במספר טכניקות הערכת שווי.

24ג. אם מחיר העסקה הוא השווי ההוגן במועד ההכרה לראשונה וייעשה שימוש במדידת

השווי ההוגן בתקופות העוקבות בטכניקות הערכת שווי המשתמשות בנתונים לא-נצפים, טכניקת הערכת השווי תכויל (calibrated) כך שבמועד ההכרה לראשונה התוצאה של טכניקת הערכת השווי תהיה שווה למחיר העסקה. כיוול מבטיח כי טכניקת הערכת השווי תשקף את תנאי השוק הנוכחיים ויסייע לתאגיד הבנקאי המדווח לקבוע אם נחוצה התאמה לטכניקת הערכת השווי (לדוגמה, עשוי להיות מאפיין לנכס או להתחייבות שאינו נכלל (captured) בטכניקת הערכת השווי). לאחר מועד ההכרה לראשונה, במדידת שווי הוגן תוך שימוש בטכניקת הערכת שווי או בטכניקות המשתמשות בנתונים לא-נצפים, תאגיד בנקאי מדווח יודא כי טכניקות הערכת שווי אלה ישקפו נתוני שוק נצפים (לדוגמה, המחיר של נכס או התחייבות דומים) במועד המדידה.

25. טכניקות הערכת שווי המשמשות למדידת שווי הוגן ייושמו בעקביות. עם זאת, שינוי

בטכניקת הערכת שווי או שינוי ביישומה (לדוגמה, שינוי בשיעורי השקלול כאשר נעשה שימוש במספר טכניקות הערכת שווי או שינוי בהתאמה המיושמת בטכניקת שווי הוגן) יהיה מתאים, אם השינוי יביא למדידה שתייצג במידה זהה או טובה יותר את השווי ההוגן באותן נסיבות. כך עשוי להיות הדבר אם, לדוגמה, אירוע כלשהו מהאירועים הבאים יתקיים:

- א. שווקים חדשים התפתחו.
- ב. מידע חדש נעשה זמין.
- ג. מידע שהיה בשימוש בעבר אינו זמין עוד.

- ד. טכניקות הערכת השווי השתפרו.
- ה. תנאי השוק השתנו.
26. שינויים הנובעים משינוי בטכניקת הערכת השווי או באופן יישומה יטופלו כשינוי אומדן חשבונאי. עם זאת הגילוי הנדרש בגין שינוי אומדן חשבונאי אינו נדרש בגין שינויים הנובעים משינוי בטכניקת הערכת שווי או ביישומה.
27. הדוגמאות בחלק א' בנספח י"ד מדגימות את ההחלטות העשויות להתקבל כאשר תאגיד בנקאי מדווח מודד נכסים והתחייבויות בשווי הוגן במצבים שונים של הערכת שווי.
28. בוטל.
29. בוטל.
30. בוטל.
31. בוטל.
32. בוטל.
33. בוטל.
34. בוטל.
35. בוטל.

הנתונים (inputs) בהם משתמשות טכניקות הערכת השווי

עקרונות כלליים

36. טכניקות הערכת שווי המשמשות למדידת שווי הוגן יביאו למקסימום את השימוש בנתונים נצפים רלוונטיים ויביאו למינימום את השימוש בנתונים לא-נצפים.
- 36א. דוגמאות לשווקים בהם נתונים עשויים להיות נצפים עבור מספר נכסים והתחייבויות (לדוגמה, מכשירים פיננסיים) כוללות **שווקים בורסאיים, שוקי סוחרים, שווקים בתיווך ושווקים בין צד עיקרי לצד עיקרי**.
- 36ב. תאגיד בנקאי מדווח יבחר נתונים העקביים עם המאפיינים של הנכס או ההתחייבות שמשתתפים בשוק יביאו בחשבון בעסקה בנכס או בהתחייבות (ראה סעיפים 19.ה.22 עד 19.ה.32). בחלק מהמקרים, מאפיינים אלה מביאים לידי יישום התאמה, כגון פרמיה או ניכיון (discount) (לדוגמה, פרמיית שליטה או ניכיון של זכויות שאינן מקנות שליטה). עם זאת, מדידת שווי הוגן לא תכלול פרמיה או ניכיון שאינם עקביים עם היחידה החשבונאית שנקבעה בסעיף הדורש או מתיר את מדידת השווי ההוגן. פרמיות או ניכיונות המשקפים גודל כמאפיין של ההחזקה של התאגיד הבנקאי המדווח (באופן ספציפי, פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) המתאים את המחיר המצוטט של נכס או של התחייבות, מאחר שנפח המסחר הנורמאלי היומי בשוק אינו מספיק על מנת לקלוט את הכמות המוחזקת על ידי הישות, כמתואר בסעיף 19.ה.44) יותר מאשר כמאפיין של הנכס או ההתחייבות (לדוגמה, פרמיית שליטה במדידת שווי הוגן של זכויות שמקנות שליטה) אינם מותרים במדידת שווי הוגן. בכל מקרה, אם יש מחיר מצוטט בשוק פעיל (דהיינו, נתון ברמה 1) עבור נכס או התחייבות, תאגיד בנקאי מדווח ישתמש במדידת השווי ההוגן במחיר מצוטט זה ללא התאמות, למעט כפי שמצוין בסעיף 19.ה.41.

נתונים המבוססים על מחירי רכישה ומכירה מוצעים

36ג. אם לנכס או להתחייבות הנמדדים בשווי הוגן יש מחיר רכישה ומחיר מכירה מוצעים (לדוגמה, נתון משוק סוחרים), המחיר בתוך המרווח של מחירי הרכישה והמכירה המוצעים שמשקף באופן הטוב ביותר את השווי ההוגן באותן נסיבות, ישמש למדידת שווי הוגן, ללא תלות במיקום בו הנתון מסווג במדרג השווי ההוגן (דהיינו, רמה 1, 2 או 3). השימוש במחירי רכישה מוצעים בפוזיציות נכס (asset positions) ובמחירי מכירה מוצעים בפוזיציות התחייבות (liability positions) מותר, אך לא נדרש.

36ד. סעיף זה אינו מונע שימוש בתמחור לפי מחיר האמצע בשוק (mid-market pricing) או במוסכמות אחרות לתמחור שמשותפים בשוק משתמשים בהן משיקולים פרקטיים למדידות שווי הוגן בתוך מרווח של מחירי רכישה-מכירה מוצעים.

מדרג השווי ההוגן

37. על מנת להגדיל את העקביות וההשוואתיות במדידות שווי הוגן והגילוי הקשור, סעיף זה קובע מדרג שווי הוגן המסווג בשלוש רמות (ראה סעיפים 40.ה.19 עד 41.ה.19, סעיפים 41.ה.19 עד 44.ה.19, 44.ה.19, 46.ה.19 עד 51.ה.19 ו-52.ה.19 עד 54.ה.19) את הנתונים עבור טכניקות הערכת שווי המשמשות למדידת שווי הוגן. מדרג השווי ההוגן נותן את העדיפות הגבוהה ביותר למחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים (**נתוני רמה 1**) ואת העדיפות הנמוכה ביותר לנתונים לא-נצפים (**נתוני רמה 3**).

37א. בחלק מהמקרים, הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן של נכס או התחייבות עשויים להיות מסווגים ברמות שונות במדרג השווי ההוגן. במקרים אלה, מדידת השווי ההוגן מסווגת בכללותה באותה רמה במדרג השווי ההוגן בה מסווג הנתון שברמה הנמוכה ביותר שהינו משמעותי למדידה בכללותה. הערכת המידה שבה נתון מסווג משמעותי למדידה בכללותה מחייבת הפעלת שיקול דעת, תוך הבאה בחשבון של גורמים ספציפיים לנכס או להתחייבות. התאמות הדרושות בכדי להגיע למדידות המבוססות על שווי הוגן, כגון עלויות מכירה במדידה של שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה, לא יובאו בחשבון בקביעת הרמה במדרג השווי ההוגן אליה מסווגת מדידת השווי ההוגן.

38. מידת הזמינות של נתונים רלוונטיים ומידת הסובייקטיביות שלהם עשויות להשפיע על בחירת טכניקות הערכת השווי המתאימות (ראה סעיף 24.ה.19). עם זאת, מדרג השווי ההוגן קובע לפי סדר עדיפויות את הנתונים בהם משתמשות טכניקות הערכת השווי, ולא את טכניקות הערכת השווי המשמשות למדידת שווי הוגן. לדוגמה, מדידת שווי הוגן שפותחה המשתמשת בטכניקת ערך נוכחי עשויה להיות מסווגת ברמה 2 או ברמה 3, בהתאם לנתונים המשמעותיים למדידה בכללותה ולרמה במדרג השווי ההוגן שלתוכה מסווגים נתונים אלה.

38א. אם נתון נצפה דורש התאמה המשתמשת בנתון לא-נצפה, והתאמה זו מביאה לידי מדידת שווי הוגן גבוהה יותר או נמוכה יותר באופן משמעותי, המדידה הנוצרת תסווג ברמה 3 במדרג השווי ההוגן. לדוגמה, אם משתתף בשוק יביא בחשבון את ההשפעה של מגבלה על מכירת הנכס באמידת מחיר הנכס, התאגיד הבנקאי המדווח יתאים את המחיר המצוטט על מנת שישקף את ההשפעה של מגבלה זו. אם מחיר מצוטט זה הוא

נתון ברמה 2 וההתאמה היא נתון לא-נצפה משמעותי למדידה בכללותה, ההתאמה תסווג ברמה 3 במדרג השווי ההוגן.

39. בוטל.

נתוני רמה 1

40. נתוני רמה 1 הם מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לתאגיד הבנקאי המדווח יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.*

41. מחיר מצוטט בשוק פעיל מהווה את הראיה המהימנה ביותר לשווי הוגן, וישמש ללא התאמות למדידת שווי הוגן בכל עת שבה הוא זמין, למעט כפי שמצוין בסעיף 19.ה.41.

41.א. בוטל.

41.ב. נתון רמה 1 יהיה זמין עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות רבות, אשר חלקם עשויים להיסחר במספר שווקים פעילים (לדוגמה, בבורסות שונות). לפיכך, הדגש בתוך רמה 1 הוא על קביעת שני הגורמים הבאים:

א. השוק העיקרי של הנכס או של ההתחייבות, או – בהיעדר שוק עיקרי – השוק המועיל ביותר של הנכס או של ההתחייבות.

ב. האם התאגיד הבנקאי המדווח יכול להתקשר בעסקה עבור הנכס או ההתחייבות במחיר שבשוק זה במועד המדידה.

41.ג. תאגיד בנקאי מדווח לא יבצע התאמה לנתון רמה 1 למעט בנסיבות שלהלן:

א. כאשר התאגיד הבנקאי המדווח מחזיק במספר רב של נכסים או התחייבויות דומים (אך לא זהים) (לדוגמה, אגרות חוב) הנמדדים בשווי הוגן, ומחיר מצוטט בשוק פעיל הינו זמין, אולם לא נגיש בקלות, לגבי כל אחד מהנכסים או ההתחייבויות האלה בנפרד (דהיינו, בהינתן מספר רב של נכסים והתחייבויות דומים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי המדווח, יהיה קשה להשיג מידע על תמחור עבור כל נכס או התחייבות נפרדים במועד המדידה). במקרה זה, משיקולים פרקטיים, תאגיד בנקאי מדווח עשוי למדוד שווי הוגן תוך שימוש בשיטת תמחור חלופית שאינה מסתמכת בלעדית על מחירים מצוטטים (לדוגמה, מטריצת תמחור). עם זאת, השימוש בשיטת תמחור חלופית גורם לכך שמדידת השווי ההוגן תהיה מסווגת ברמה נמוכה יותר במדרג השווי ההוגן.

ב. כאשר מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו מייצג שווי הוגן במועד המדידה. כך עשוי להיות הדבר אם, לדוגמה, אירועים משמעותיים (כגון עסקאות בשוק בין צד עיקרי לצד עיקרי, מסחר בשוק בתיווך או הודעות) מתרחשים לאחר מועד הסגירה של השוק אבל לפני מועד המדידה. תאגיד בנקאי מדווח יקבע ויישם באופן עקבי מדיניות לזיהוי אירועים אלה, העשויים להשפיע על מדידות שווי הוגן. עם זאת, אם המחיר המצוטט מותאם בשל מידע חדש, ההתאמה מביאה למדידת שווי הוגן המסווגת ברמה נמוכה יותר במדרג השווי ההוגן.

ג. כאשר מודדים את השווי ההוגן של התחייבות או של מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח תוך שימוש במחיר המצוטט עבור פריט זהה הנסחר כנכס בשוק פעיל, ומחיר זה צריך להיות מותאם לגורמים ספציפיים

* תאגיד בנקאי רשאי להמשיך למדוד שווי הוגן של נכסים והתחייבות הנמדדים במאזן בשווי הוגן, תוך שימוש בשער חליפין יציג. שער חליפין יציג יחשב לנתון רמה 1.

עבור הפריט או הנכס (ראה סעיף 19.ה.16ד). אם לא נדרשת התאמה למחיר המצוטט של הנכס, התוצאה היא מדידת שווי הוגן המסווגת ברמה 1 במדרג השווי ההוגן. אולם, התאמות כלשהן למחיר המצוטט של הנכס מביאות לידי מדידת שווי הוגן המסווגת ברמה נמוכה יותר במדרג השווי ההוגן.

42. בוטל.

43. בוטל.

44. אם התאגיד הבנקאי המדווח מחזיק בפוזיציה בנכס בודד או בהתחייבות בודדת (לרבות פוזיציה הכוללת מספר גדול של נכסים או התחייבויות זהים, כגון החזקה במכשירים פיננסיים) והנכס או ההתחייבות נסחרים בשוק פעיל, השווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות יימדד ברמה 1 כמכפלה של המחיר המצוטט של הנכס או ההתחייבות הנפרדים בכמות המוחזקת על ידי התאגיד הבנקאי המדווח. זה המקרה גם אם נפח המסחר היומי הרגיל של שוק נתון אינו מספיק על מנת לספוג את הכמות המוחזקת והעברת הוראות למכירת הפוזיציה בעסקה בודדת עשויה להשפיע על המחיר המצוטט.

45. בוטל.

46. סעיף 42 בחלק א' בנספח י"ד מדגים את השימוש בנתוני רמה 1 למדידת שווי הוגן של נכס פיננסי הנסחר במספר שווקים פעילים במחירים שונים.

נתוני רמה 2

47. **נתוני רמה 2** הם נתונים, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1, שהינם נצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין.

48. אם לנכס או להתחייבות יש תקופה (חוזית) מוגדרת, נתון ברמה 2 חייב להיות נצפה בגין התקופה המלאה, במהות, של הנכס או ההתחייבות. נתוני רמה 2 כוללים:

- א. מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים
- ב. מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות זהים או דומים בשווקים שאינם פעילים
- ג. נתונים שאינם מחירים מצוטטים, שהינם נצפים עבור הנכס או ההתחייבות, לדוגמה:

1. שיעורי ריבית ועקומי תשואה הנצפים במרווחי זמן מקובלים לציטוט

(commonly quoted intervals)

2. תנודתיות גלומה (implied volatilities)

3. בוטל.

4. בוטל.

5. מרווחי אשראי.

6. בוטל.

ד. **נתונים הנתמכים על ידי נתוני שוק.**

49. בוטל.

50. ההתאמות לנתוני רמה 2 ישתנו בהתאם לגורמים ספציפיים לנכס או להתחייבות. גורמים אלה כוללים:

- א. את המצב או המיקום של הנכס
- ב. המידה בה מתייחסים הנתונים לפריטים שהם בני השוואה לנכס או להתחייבות (לרבות הגורמים המתוארים בסעיף 19.ה.16.ד)
- ג. הנפח או רמת הפעילות בשווקים בהם נצפים הנתונים.
51. התאמה לנתון ברמה 2, שהינה משמעותית למדידה בכללותה, עשויה להביא לידי מדידת שווי הוגן המסווגת ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, אם ההתאמה משתמשת בנתונים לא-נצפים משמעותיים.

א51. בוטל.

ב51. בוטל.

ג51. בוטל.

ד51. בוטל.

ה51. בוטל.

ו51. בוטל.

ז51. בוטל.

ח51. בוטל.

נתוני רמה 3

52. נתוני רמה 3 הם נתונים לא-נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.
53. נתונים לא-נצפים ישמשו למדידת שווי הוגן במידה שבה נתונים נצפים רלוונטיים אינם זמינים, על מנת לתת מענה גם למצבים בהם במועד המדידה יש מעט מאוד, אם בכלל, פעילות בשוק עבור הנכס או ההתחייבות. עם זאת, המטרה של מדידת השווי ההוגן נותרה זהה, דהיינו, מחיר יציאה במועד המדידה מנקודת המבט של משתתף בשוק המחזיק בנכס או החייב את ההתחייבות. לפיכך, נתונים לא-נצפים ישקפו את ההנחות בהן ישתמשו משתתפים בשוק בתמחור הנכס או ההתחייבות, לרבות הנחות לגבי סיכון.
54. הנחות לגבי סיכון כוללות את הסיכון הגלום בטכניקת הערכת שווי מסוימת המשמשת למדידת שווי הוגן (כגון מודל תמחור) ואת הסיכון הגלום בנתונים בהם משתמשת טכניקת הערכת השווי. מדידה שאינה כוללת התאמה לסיכון לא תייצג מדידת שווי הוגן, אם משתתפים בשוק היו כוללים התאמה כזו בתמחור הנכס או ההתחייבות. לדוגמה, ייתכן כי יהיה צריך לכלול התאמה לסיכון, כאשר יש אי-ודאות משמעותית במדידה (לדוגמה, כאשר חלה ירידה משמעותית בנפח או ברמת הפעילות בהשוואה לפעילות שוק נורמאלית בנכס או בהתחייבות, או בנכסים או בהתחייבויות דומים, והתאגיד הבנקאי המדווח קבע כי מחיר העסקה או המחיר המצוטט אינם מייצגים שווי הוגן, כמתואר בסעיפים 19.ה.54.ג עד 19.ה.54.י).

- א54. תאגיד בנקאי מדווח יפתח נתונים לא-נצפים תוך שימוש במידע הטוב ביותר הזמין באותן נסיבות, העשוי לכלול נתונים של התאגיד הבנקאי המדווח עצמו. בפיתוח נתונים לא-נצפים, תאגיד בנקאי מדווח עשוי להתחיל עם הנתונים שלו, אך עליו להתאים נתונים אלה אם מידע זמין באופן סביר מצביע על כך שמשתתפים אחרים בשוק ישתמשו בנתונים אחרים או אם קיים גורם שהינו ייחודי לתאגיד הבנקאי המדווח ואינו זמין למשתתפים אחרים בשוק (לדוגמה, סינרגיה ספציפית לישות). תאגיד בנקאי מדווח אינו

נדרש לבצע מאמצים ממצים על מנת לקבל מידע לגבי הנחות של משתתפים בשוק. עם זאת, תאגיד בנקאי מדווח יביא בחשבון את כל המידע לגבי הנחות של משתתפים בשוק שהינו זמין באופן סביר. נתונים לא-נצפים שפותחו באופן שתואר לעיל נחשבים הנחות של משתתפים בשוק והם עומדים במטרה של מדידת שווי הוגן. לא נכלל. 54ב.

מדידת שווי הוגן כאשר הנפח או רמת הפעילות עבור הנכס או ההתחייבות ירדו באופן משמעותי

54ג. השווי ההוגן של נכס או התחייבות עשוי להיות מושפע מירידה משמעותית בנפח או ברמת הפעילות עבור נכס זה או התחייבות זו בהשוואה לפעילות שוק נורמאלית עבור הנכס או ההתחייבות (או נכסים או התחייבויות דומים). על מנת לקבוע, על בסיס הראיות הזמינות, אם חלה ירידה משמעותית בנפח או ברמת הפעילות עבור הנכס או ההתחייבות, תאגיד בנקאי מדווח יעריך את החשיבות והרלוונטיות של גורמים כגון:

- א. מעט עסקאות אירעו לאחרונה.
- ב. ציטוטי מחירים אינם מפותחים תוך שימוש במידע שוטף.
- ג. ציטוטי מחירים משתנים באופן מהותי על פני זמן או בין עושי שוק (לדוגמה, שווקים מסוימים בתיווך).
- ד. מדדים שבעבר היה להם מתאם גבוה עם השווי ההוגן של נכס או התחייבות, אינם מתואמים, באופן ברור (demonstrably), עם אינדיקציות שאירעו לאחרונה לשווי ההוגן של נכס זה או התחייבות זו.
- ה. חלה עלייה משמעותית בפרמיות סיכון הנזילות הגלומות, בתשואות או באינדיקטורים לביצוע (כגון שיעורי הפיגור (delinquencies) או חומרת ההפסדים (loss severities)) עבור עסקאות נצפות או מחירים מצוטטים בהשוואה לאומדן של התאגיד הבנקאי המדווח בדבר תזרימי המזומנים הצפויים, בהתחשב בכל נתוני השוק לגבי סיכון אשראי וסיכון אי ביצוע אחר עבור הנכס או ההתחייבות.
- ו. יש מרווח רחב בין מחיר רכישה מוצע לבין מחיר מכירה מוצע או עלייה משמעותית במרווח בין מחיר רכישה מוצע לבין מחיר מכירה מוצע.
- ז. יש ירידה משמעותית בפעילות או היעדר שוק להנפקות חדשות (דהיינו, שוק ראשוני) של הנכס או ההתחייבות או נכסים או התחייבויות דומים.
- ח. מעט מידע זמין באופן פומבי (לדוגמה, עבור עסקאות המתקיימות בשוק בין צד עיקרי לצד עיקרי).

54ד. אם תאגיד בנקאי מדווח מגיע למסקנה כי חלה ירידה משמעותית בנפח או ברמת הפעילות בנכס או בהתחייבות בהשוואה לפעילות רגילה בנכס או בהתחייבות (או בנכסים או בהתחייבויות דומים), נדרש ניתוח נוסף של העסקאות או של המחירים המצוטטים. ייתכן כי ירידה בנפח או ברמת הפעילות כשלעצמה לא תצביע על כך שמחיר העסקה או המחיר המצוטט אינו מייצג שווי הוגן או שעסקה בשוק זה אינה רגילה. עם זאת, אם תאגיד בנקאי מדווח קובע כי עסקה או מחיר מצוטט אינם מייצגים שווי הוגן (לדוגמה, ייתכנו עסקאות שאינן רגילות), התאמה לעסקאות או למחירים המצוטטים תידרש אם התאגיד הבנקאי המדווח ישתמש במחירים אלה כבסיס למדידת שווי הוגן והתאמה זו עשויה להיות משמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה. ייתכן שיידרשו התאמות גם

- בנסיבות אחרות (לדוגמה, כאשר מחיר של נכס דומה דורש התאמה משמעותית כדי שהוא יהפוך להיות בן השוואה לנכס הנמדד, או כאשר המחיר אינו עדכני (stale)).
54. סעיף זה אינו מכתוב את המתודולוגיה שתשמש לביצוע התאמות משמעותיות לעסקאות או למחירים מצוטטים. ראה סעיפים 19.ה.24 עד 19.ה.27 ו-3א עד 3 בחלק א' בנספח י"ד לדיון בשימוש בטכניקות הערכת שווי כאשר מודדים שווי הוגן. ללא תלות בטכניקת הערכת השווי שבה נעשה שימוש, תאגיד בנקאי מדווח יכלול התאמות מתאימות בגין סיכון, לרבות **פרמיית סיכון** המשקפת את הסכום שמשתתפים בשוק ידרשו כפיצוי על אי-הודאות הגלומה בתזרימי המזומנים של נכס או התחייבות (ראה סעיף 8 בחלק א' בנספח י"ד). אחרת, המדידה אינה מייצגת נאמנה שווי הוגן. במקרים מסוימים, קביעת ההתאמה המתאימה לסיכון עשויה להיות קשה. עם זאת, דרגת הקושי כשלעצמה אינה בסיס מספיק בכדי לא לכלול התאמה לסיכון. ההתאמה לסיכון תשקף עסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה בתנאי השוק הנוכחיים.
154. אם חלה ירידה משמעותית בנפח או ברמת הפעילות בנכס או בהתחייבות, שינוי של טכניקת הערכת שווי או שימוש במספר טכניקות הערכת שווי עשוי להיות מתאים (לדוגמה, שימוש בגישת שוק ובטכניקת ערך נוכחי). כאשר משקללים אינדיקציות לשווי הוגן הנובעות משימוש במספר טכניקות הערכת שווי, תאגיד בנקאי מדווח יביא בחשבון את הסבירות של טווח מדידות השווי ההוגן. המטרה היא לקבוע את הנקודה בתוך הטווח שמייצגת טוב ביותר את השווי ההוגן בתנאי השוק הנוכחיים. טווח רחב של מדידות שווי הוגן עשוי להיות אינדיקציה לכך שנדרש ניתוח נוסף.
154. גם כאשר חלה ירידה משמעותית בנפח או ברמת הפעילות בנכס או בהתחייבות, המטרה של מדידת שווי הוגן נותרת זהה. שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה (דהיינו, לא פירוק כפוי או מכירה בתנאי מצוקה) בין משתתפים בשוק במועד המדידה בתנאי השוק הנוכחיים.
54. ח. אמידת המחיר שבו משתתפים בשוק היו מוכנים להתקשר בעסקה במועד המדידה בתנאי השוק הנוכחיים אם חלה ירידה משמעותית בנפח או ברמת הפעילות בנכס או בהתחייבות, תלויה בעובדות ובנסיבות במועד המדידה ודורשת שיקול דעת. כוונת התאגיד הבנקאי המדווח להחזיק בנכס או לסלק או לעמוד באופן אחר בהתחייבות אינה רלוונטית כאשר מודדים שווי הוגן, מאחר ששווי הוגן הינו מדידה מבוססת שוק, ולא מדידה ספציפית לישות.

זיהוי עסקאות שאינן רגילות

54. ט. הקביעה אם עסקה היא רגילה (או שאינה רגילה) היא קשה יותר אם חלה ירידה משמעותית בנפח או ברמת הפעילות בנכס או בהתחייבות בהשוואה לפעילות שוק נורמאלית בנכס או בהתחייבות (או בנכסים או בהתחייבויות דומים). בנסיבות כאלה, לא ניתן להסיק כי כל העסקאות בשוק זה הן עסקאות שאינן רגילות (דהיינו, פירוקים כפויים או מכירות בתנאי מצוקה). נסיבות העשויות להצביע על כך שעסקה אינה רגילה כוללות את הנסיבות הבאות:

- א. לא היתה חשיפה מספיקה לשוק במשך תקופה לפני מועד המדידה כדי לאפשר פעילויות שיווק רגילות ומקובלות עבור עסקאות בהן מעורבים נכסים או התחייבויות כאלו בתנאי השוק הנוכחיים.

- ב. היתה תקופת שיווק רגילה ומקובלת, אך המוכר שיווק את הנכס או ההתחייבות למשתתף יחיד בשוק.
- ג. המוכר פשט את הרגל או נמצא בכינוס נכסים, או שהוא קרוב למצבים אלה (כלומר, המוכר בתנאי מצוקה).
- ד. המוכר נדרש למכור כדי לעמוד בדרישות רגולטוריות או חוקיות (כלומר, כפויה).
- ה. מחיר העסקה הינו ערך קיצוני (outlier) בהשוואה לעסקאות אחרות שבוצעו לאחרונה עבור נכס או התחייבות זהים או דומים.
- תאגיד בנקאי מדווח יעריך את הנסיבות בכדי לקבוע אם העסקה היא רגילה בהתבסס על משקל הראיות הזמינות.
54. תאגיד בנקאי מדווח ישקול את כל האמור להלן במדידת שווי הוגן או באמידת פרמיות סיכון שוק:

- א. אם הראיות מצביעות על כך שהעסקה אינה רגילה, תאגיד בנקאי מדווח ייתן משקל נמוך (בהשוואה לאינדיקציות אחרות לשווי הוגן), אם בכלל, למחיר של עסקה זו.
- ב. אם הראיות מצביעות על כך שעסקה היא רגילה, תאגיד בנקאי מדווח יביא בחשבון מחיר עסקה זה. המשקל שיינתן למחיר עסקה כאמור בהשוואה למשקל שיינתן לאינדיקציות אחרות לשווי הוגן יהיה תלוי בעובדות ובנסיבות, כגון:

1. נפח העסקה
 2. מידת ההשוואתיות של העסקה לנכס או להתחייבות
 3. מידת הסמיכות של העסקה למועד המדידה.
- ג. אם לתאגיד בנקאי מדווח אין מידע מספיק כדי להסיק אם העסקה רגילה או אינה רגילה, עליו להביא בחשבון את מחיר העסקה. עם זאת, מחיר עסקה כאמור עשוי שלא לייצג שווי הוגן (דהיינו, מחיר עסקה אינו בהכרח הבסיס הבלעדי או העיקרי למדידת שווי הוגן או לאמידת פרמיות סיכון שוק). כאשר לתאגיד הבנקאי המדווח אין מספיק מידע כדי לקבוע אם עסקאות מסוימות הן רגילות, התאגיד הבנקאי המדווח ייחס משקל נמוך יותר לעסקאות אלה בהשוואה לעסקאות אחרות שידוע שהן רגילות.
- תאגיד בנקאי מדווח אינו נדרש לבצע מאמצים ממצים על מנת לקבוע אם עסקה היא רגילה, אולם אסור לו להתעלם ממידע זמין באופן סביר. כאשר תאגיד בנקאי מדווח הוא צד לעסקה, יש להניח כי יהיה לו מידע מספיק בכדי להסיק אם העסקה היא רגילה.

שימוש במחירים מצוטטים המסופקים על ידי צדדים שלישיים

- 54א. סעיף זה אינו מונע שימוש במחירים מצוטטים שסופקו על ידי צדדים שלישיים, כגון שירותי תמחור או סוחרים, אם התאגיד הבנקאי המדווח קבע שהמחירים המצוטטים, שסופקו על ידי צדדים אלה, מפותחים בהתאם לסעיף זה.
- 54ב. אם חלה ירידה משמעותית בנפח או ברמת הפעילות בנכס או בהתחייבות, תאגיד בנקאי מדווח יעריך אם המחירים המצוטטים שסופקו על ידי צדדים שלישיים מפותחים תוך שימוש במידע שוטף המשקף עסקאות רגילות או טכניקת הערכת שווי המשקפת הנחות של משתתפים בשוק (לרבות הנחות לגבי סיכון). בקביעת המשקל של מחיר מצוטט כנתון

במידת שווי הוגן, תאגיד בנקאי מדווח ייתן פחות משקל (בהשוואה לאינדיקציות אחרות לשווי הוגן המשקפות את תוצאות העסקאות) לציטוטים שאינם משקפים את תוצאות העסקאות.

54.ג. יתר על כן, האופי של ציטוט (לדוגמה, אם הציטוט הינו מחיר אינדיקטיבי או הצעה מחייבת) יובא בחשבון בעת שקלול הראיות הזמינות, כאשר יינתן משקל גבוה יותר לציטוטים שסופקו על ידי צדדים שלישיים המייצגים הצעות מחייבות.

55. בוטל.

55.א. סעיף לא בשימוש.

55.ב. סעיף לא בשימוש.

56. בוטל.

57. בוטל.

58. בוטל.

59-62. לא נכללו.

ו. גילוי⁸

1. מטרת דרישות הגילוי של סעיף זה היא לספק למשתמשים בדוחות הכספיים מידע על נכסים והתחייבויות הנמדדים לפי **שווי הוגן** במאזן או שניתן גילוי על השווי ההוגן שלהם בביאורים לדוחות הכספיים:

א. טכניקות הערכת השווי וה**נתונים** המשמשים את התאגיד הבנקאי לפיתוח מדידות אלה, לרבות שיקול הדעת והנחות ששימשו את התאגיד הבנקאי.

ב. אי הוודאות במדידות השווי ההוגן במועד הדיווח.

ג. כיצד שינויים במדידות השווי ההוגן משפיעים על הביצועים של התאגיד הבנקאי ועל תזרימי המזומנים.

1.א. על מנת לעמוד במטרות שבסעיף הקודם, תאגיד בנקאי מדווח ישקול את כל האמור להלן:

א. רמת הפירוט הנדרשת בכדי לעמוד בדרישות הגילוי

ב. כמה דגש לתת לכל אחת מהדרישות השונות

ג. כמה קיבוץ ופיצול יש לבצע

ד. האם משתמשים בדוחות הכספיים זקוקים למידע נוסף בכדי להעריך את המידע הכמותי שניתן עליו גילוי.

1.ב. סעיפים 99 עד 107 בחלק א' בנספח י"ד מדגימים גילוי בדבר מדידות שווי הוגן.

⁸ מבוסס על חלק 50-10-820 בקודיפיקציה.

2. תאגיד בנקאי מדווח ייתן גילוי, למידע שלהלן לגבי כל קבוצה של נכסים והתחייבויות (ראה סעיף 2.ו.19 ב להנחיות לגבי קביעת קבוצות מתאימות של נכסים והתחייבויות) הנמדדים בשווי הוגן (לרבות מדידות המבוססות על שווי הוגן שבתחולת סעיף זה) במאזן, לאחר ההכרה לראשונה:

א. עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות ושאינן חוזרות ונשנות, מדידת השווי ההוגן בסוף תקופת הדיווח. עבור מדידות שווי הוגן שאינן חוזרות ונשנות, הסיבות למדידה זו. מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות של נכסים והתחייבויות הן אלו שסעיפים אחרים דורשים או מתירים לכלול במאזן בסוף כל תקופת דיווח. מדידות שווי הוגן שאינן חוזרות ונשנות של נכסים או התחייבויות הן אלו שסעיפים אחרים דורשים או מתירים לכלול במאזן בנסיבות מסוימות (לדוגמה, כאשר תאגיד בנקאי מדווח מודד נכס בעל אורך חיים ממושך (long-lived asset) או קבוצת מימוש (disposal group) המסווגים כמוחזקים למכירה בשווי הוגן בניכוי עלויות מכירה בהתאם לסעיף 74 ב בהוראות הדיווח לציבור, מאחר שהשווי ההוגן של הנכס בניכוי עלויות מכירה נמוך מיתרתו המאזנית).

ב. עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות ושאינן חוזרות ונשנות, הרמה במדרג השווי ההוגן בה מסווגות מדידות השווי ההוגן בכללותן (רמה 1, 2 או 3) – ראה מתכונת ביאור ב34.

1. בוטל.

2. בוטל.

3. בוטל.

בב. בוטל

1. בוטל.

2. בוטל.

3. בוטל.

בבב. 1. עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות ושאינן חוזרות ונשנות, המסווגות

ברמה 2 או ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, תיאור של טכניקת(ות) הערכת השווי והנתונים המשמשים במדידת השווי ההוגן. אם חל שינוי בטכניקת הערכת השווי (לדוגמה, שינוי מגישת שוק לגישת הכנסה או שימוש בטכניקת הערכת שווי נוספת), התאגיד הבנקאי המדווח ייתן גילוי לשינוי זה ולסיבה(ות) לביצועו.

2. עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות ושאינן חוזרות ונשנות המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, תאגיד בנקאי מדווח יספק מידע כמותי על הנתונים הלא-נצפים המשמעותיים ששימשו במדידת השווי ההוגן (ראה דוגמה תמציתית ליישום דרישה זו במתכונת ביאור ד34). תאגיד בנקאי מדווח אינו נדרש ליצור מידע כמותי על מנת לציית לדרישת גילוי זו, אם נתונים כמותיים לא-נצפים אינם מפותחים על ידי התאגיד הבנקאי

המדווח במדידת שווי הוגן (לדוגמה, כאשר תאגיד בנקאי מדווח משתמש במחירים מעסקאות קודמות או במידע תמחור של צד שלישי ללא התאמות). עם זאת, כאשר נותנים גילוי זה, תאגיד בנקאי מדווח לא יתעלם מנתונים כמותיים לא-נצפים שהינם משמעותיים למדידת שווי הוגן וזמינים באופן סביר לתאגיד הבנקאי המדווח.

כדי לעמוד בדרישות סעיף זה, תאגיד בנקאי ייתן גילוי לטווח ולממוצע המשוקלל של נתונים לא נצפים משמעותיים ששימשו לפיתוח מדידות שווי הוגן ברמה 3. תאגיד בנקאי ייתן גילוי כיצד הוא מחשב את הממוצע המשוקלל (לדוגמה, משוקלל לפי שווי הוגן יחסי). עבור נתונים לא נצפים מסוימים, תאגיד בנקאי עשוי לתת גילוי למידע כמותי אחר, כגון חציון או ממוצע אריתמטי, במקום ממוצע משוקלל, אם מידע כאמור משקף באופן סביר והגיוני יותר את ההתפלגות של הנתונים הלא נצפים ששימשו לפיתוח מדידות שווי הוגן ברמה 3. במקרים אלה, תאגיד בנקאי אינו צריך לתת גילוי לסיבה להשמטת הגילוי על הממוצע המשוקלל.

ג. עבור מדידות חוזרות ונשנות של שווי הוגן המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, התאמה בין יתרות הפתיחה לבין יתרות הסגירה (ראה מתכונת ביאור 34ג), תוך מתן גילוי נפרד לשינויים במהלך התקופה שניתן לייחסם ל:

1. סך כל הרווחים או ההפסדים לתקופה שהוכרו ברווח והפסד, והסעיף(ים) בדוח רווח והפסד בו(בהם) הוכרו רווחים או הפסדים אלה
- א1. סך כל הרווחים או ההפסדים לתקופה שהוכרו ברווח כולל אחר, והסעיף(ים) ברווח כולל אחר בו(בהם) הוכרו רווחים או הפסדים אלה
2. רכישות, מכירות, הנפקות וסילוקים (ייתכן גילוי בנפרד לכל אחד מסוגי שינויים אלה)
3. סכומי העברות לתוך רמה 3 במדרג השווי ההוגן או מחוץ לה, והסיבות להעברות אלה. העברות לתוך רמה 3 יידונו וייתנו עליהן גילוי בנפרד מהעברות מחוץ לרמה 3. להנחיות נוספות ראה סעיף 19.1.2ג.

- I. בוטל
- II. בוטל
- III. בוטל

ד. עבור מדידות חוזרות ונשנות המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, הסכום של סך כל הרווחים או ההפסדים לתקופה שבסעיף 19.1.2ג.1 הכלולים ברווח והפסד וכן ברווח כולל אחר שבסעיף 19.1.2ג.1א הניתנים לייחוס לשינוי ברווחים או בהפסדים שטרם מומשו הקשורים לנכסים או להתחייבויות אלה המוחזקים בסוף תקופת הדיווח, והסעיף(ים) בדוח רווח והפסד או ברווח כולל אחר בו(בהם) הוכרו רווחים או הפסדים שטרם מומשו אלה.

- ה. בוטל.
- ו. בוטל

ז. עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, תיאור מילולי (narrative) של אי הוודאות של מדידות השווי ההוגן כתוצאה משימוש בנתונים לא נצפים משמעותיים, אם נתונים אלה היו יכולים באופן סביר להיות שונים (reasonably could have been different) במועד הדיווח. לדוגמא, כיצד שינוי בנתונים לא נצפים משמעותיים אלה לסכום אחר עשוי להביא למדידת שווי הוגן גבוהה יותר או נמוכה יותר באופן משמעותי, במועד הדיווח. אם יש קשרי גומלין בין נתונים אלה לבין נתונים לא נצפים אחרים המשמשים במדידת שווי הוגן, תאגיד בנקאי מדווח ייתן גם תיאור של קשרי גומלין אלה וכיצד הם עשויים להגדיל או להפחית את ההשפעה של שינויים בנתונים לא נצפים על מדידת השווי ההוגן. על מנת לעמוד בדרישת גילוי זו, התיאור המילולי של אי הוודאות במדידת השווי ההוגן שעשוי לנבוע כתוצאה משימוש בנתונים לא נצפים יכלול את הנתונים הלא נצפים שניתן עליהם גילוי על מנת לעמוד בדרישות סעיף 19.1.2.בב.

ח. עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות ושאינן חוזרות ונשנות, אם השימוש המיטבי בנכס לא פיננסי שונה מהשימוש הנוכחי בו, תאגיד בנקאי מדווח ייתן גילוי לעובדה זו ולסיבה מדוע נעשה שימוש בנכס הלא-פיננסי באופן השונה מהשימוש המיטבי בו.

א2. בוטל.

ב2. תאגיד בנקאי מדווח יקבע קבוצות מתאימות של נכסים והתחייבויות על בסיס:

א. המהות, המאפיינים והסיכונים של הנכס או ההתחייבות

ב. הרמה במדרג השווי ההוגן בה מסווגת מדידת השווי ההוגן.

מספר הקבוצות עשוי להיות גדול יותר עבור מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, מאחר שבמדידות אלה יש רמה גבוהה יותר של אי-ודאות וסובייקטיביות. קביעת קבוצות מתאימות של נכסים והתחייבויות שלגביהם יש לתת גילוי בדבר מדידות שווי הוגן דורשת שיקול דעת. קבוצת נכסים והתחייבויות דורשת לעתים קרובות פיצול רב יותר מאשר בסעיפים המוצגים במאזן. עם זאת, תאגיד בנקאי מדווח ייתן מידע מספיק בכדי לאפשר התאמה לסעיפים המוצגים במאזן. אם סעיף אחר קובע את הקבוצה עבור נכס או התחייבות, תאגיד בנקאי מדווח עשוי להשתמש בקבוצה זו במתן הגילוי הנדרש בסעיף זה, אם קבוצה זו עומדת בקריטריונים שבסעיף זה.

ג2. תאגיד בנקאי מדווח יישם בעקביות את המדיניות שלו לקביעה מתי העברות בין רמות במדרג השווי ההוגן נחשבות ככאלה שהתקיימו. המדיניות לגבי עיתוי ההכרה בהעברות תהיה זהה לגבי העברות לתוך הרמות ומחוץ לרמות. דוגמאות למדיניות לקביעת העיתוי להעברות כוללות:

א. מועד האירוע או השינוי בנסיבות שגרם להעברה

ב. תחילת תקופת הדיווח

ג. סוף תקופת הדיווח.

ד2. אם תאגיד בנקאי מדווח מקבל החלטה לגבי מדיניות חשבונאית בדבר שימוש בחרג שבסעיף 19.ה.18, עליו לתת גילוי לעובדה זו.

ה2. לכל אחת מקבוצות הנכסים וההתחייבויות שאינן נמדדות בשווי הוגן במאזן, אך ניתן גילוי בדבר שוויין ההוגן, תאגיד בנקאי מדווח ייתן גילוי למידע הנדרש בסעיפים 2.1.19.ב, 2.1.19.ו-2.1.19.ח. המידע יינתן בשילוב עם הגילוי שנדרש לפי סעיף 51א להוראות הדיווח לציבור (ראה מתכונת ביאור 34א). עם זאת, תאגיד בנקאי מדווח אינו נדרש לתת את הגילוי הכמותי לגבי נתונים לא-נצפים משמעותיים המשמשים במדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן הנדרש בסעיף 2.1.19.בב. עבור נכסים והתחייבויות כאלה, תאגיד בנקאי מדווח אינו נדרש לתת גילוי אחר הנדרש בסעיף זה. לא נכלל.

3. עבור נכסים והתחייבויות בגין נגזרים, התאגיד הבנקאי המדווח יציג את שני הבאים:

א. גילויי השווי ההוגן הנדרשים בסעיפים 2.1.19.א עד 2.1.19.ב על בסיס ברוטו.

ב. הגילוי על ההתאמה הנדרש בסעיפים 2.1.19.ג עד 2.1.19.ד על בסיס ברוטו או נטו.

4. בוטל.

התחייבות שהונפקה עם חיזוק אשראי של צד שלישי שאינו ניתן להפרדה

4א. עבור התחייבות הנמדדת בשווי הוגן ומונפקת עם חיזוק אשראי של צד שלישי שאינו ניתן להפרדה, התאגיד הבנקאי המדווח שהנפיק את ההתחייבות ייתן גילוי לקיום חיזוק אשראי זה.

5. בוטל.

6. בוטל.

6א. לא נכלל.

שינויים בטכניקות שווי הוגן או ביישומן

7. הגילוי הנדרש עבור שינוי באומדן חשבונאי אינו נדרש עבור שינויים הנובעים משינוי בטכניקת הערכת שווי או ביישומה.

8. לא נכלל.

8א. סעיף לא בשימוש.

9. בוטל.

10. לא נכלל.

20. חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות

20.1. סעיף זה מתיר לתאגידים בנקאיים לבחור למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים, אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן.

20.2. בנוסף, סעיף זה קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוות בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה (measurement attributes) שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות. סעיף זה אינו משפיע על דרישות חשבונאיות קיימות כלשהן שלפיהן נכסים והתחייבויות מסוימים יטופלו בשווי הוגן. סעיף זה אינו קובע דרישות לגבי הכרה ומדידה של הכנסות מדיבידנד, הכנסות ריבית או הוצאות ריבית. סעיף זה אינו מבטל דרישות גילוי הכלולות בחלקים אחרים בהוראות הדיווח לציבור (לרבות סעיפים 19 ו-51א).

חלופת השווי ההוגן

20.3. סעיף זה מתיר לתאגידים הבנקאיים לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, מדידת פריטים כשירים בשווי הוגן ("חלופת השווי ההוגן"). תאגיד בנקאי ידווח על רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין פריטים שלגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם תיבחר חלופת השווי ההוגן יוכרו ברווח והפסד במועד התהוותן ולא יידחו.

20.4. לא נכלל.

20.5. ההחלטה האם לבחור בחלופת השווי ההוגן :

- א. תיושם לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument by instrument), למעט כפי שנדון בסעיף 20.12
- ב. אינה ניתנת לביטול (אלא אם מתרחש מועד בחירה חדש, כפי שנדון בסעיף 20.9)
- ג. תיושם רק לגבי מכשיר בכללותו ולא רק לגבי סיכונים מוגדרים, תזרימי מזומנים מוגדרים או לגבי חלקים של מכשיר זה.

20.6. לא נכלל.

יישום חלופת השווי ההוגן

הפריטים הכשירים

- 20.7. תאגיד בנקאי רשאי לבחור בחלופת השווי ההוגן עבור הפריטים הבאים (פריטים כשירים) * :
 - א. נכס פיננסי והתחייבות פיננסית שהוכרו, למעט אלה המפורטים בסעיף 20.8
 - ב. התקשרות איתנה, שבדרך כלל לא הייתה מוכרת במועד יצירתה, ושמעורבים בה מכשירים פיננסיים בלבד (לדוגמא, חוזה אקדמה לרכישת הלוואה שלא ניתן להמרה בנקל למזומנים. בהתקשרות זו מעורבים מכשירים פיננסיים בלבד – הלוואה ומזומנים – ובדרך כלל היא לא הייתה מוכרת, מכיוון שהיא אינה מכשיר נגזר)
 - ג. התקשרות ליצירת הלוואות שנכתבה (Written loan commitment)
 - ד. הזכויות והמחויבויות על פי חוזה ביטוח שאינו מכשיר פיננסי (מכיוון שהוא דורש מן המבטח או מתיר לו לספק מוצרים או שירותים במקום סילוק במזומן), אולם תנאי מתירים למבטח לבצע סילוק על ידי תשלום לצד שלישי עבור אספקת מוצרים או שירותים אלה
 - ה. הזכויות והמחויבויות על פי הסכם אחריות (warranty) שאינו מכשיר פיננסי (מכיוון שהוא דורש מנותן האחריות (warrantor) או מתיר לו לספק מוצרים או שירותים במקום סילוק במזומן), אולם תנאי מתירים לנותן האחריות לבצע סילוק על ידי תשלום לצד שלישי עבור אספקת מוצרים או שירותים אלה
 - ו. מכשיר פיננסי מארח הנוצר כתוצאה מהפרדה של מכשיר נגזר לא-פיננסי משובץ ממכשיר לא-פיננסי מעורב על פי סעיף 22ג.א., בכפוף לחריגים ליישום שבסעיף 20.8 (דוגמא למכשיר לא-פיננסי מעורב כזה הוא מכשיר שבו השווי של הנגזר המשובץ המפוצל (bifurcated embedded derivative) ניתן לתשלום במזומן, בשירותים או בסחורות, אולם החוב המארח ניתן לתשלום במזומן בלבד).

* תאגיד בנקאי לא יבחר למדוד פריט כלשהו לפי חלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה, שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, תאגיד בנקאי לא יבחר למדוד לפי חלופת השווי ההוגן נכס כלשהו שמתאים לסיווג של רמה 2 או רמה 3 במדרג השווי ההוגן, או התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש של מנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים. דוגמאות לגורמים שיובאו בחשבון על ידי הפיקוח על הבנקים בהקשר זה נכללו בפרסום של ה-BIS מחודש יוני 2006 – "Supervisory Guidance on the Use of the Fair Value Option for Financial Instruments by Banks".

נכסים והתחייבויות פיננסיים מוכרים שאינם פריטים כשירים

20.8. תאגיד בנקאי אינו רשאי לבחור בחלופת השווי ההוגן עבור הנכסים הפיננסיים והתחייבויות הפיננסיות הבאים :

- א. השקעה בחברה בת שהתאגיד הבנקאי נדרש לאחד
- ב. זכויות בישות עם זכויות משתנות (variable interest entity) שהתאגיד הבנקאי נדרש לאחד
- ג. מחויבויות של מעסיקים ושל תכניות (או נכסים המייצגים פוזיציות עודף הפקדות נטו (net overfunded positions)) להטבות פנסיה, הטבות אחרות לאחר פרישה (לרבות הטבות לביטוח בריאות ולביטוח חיים), הטבות לאחר העסקה, תכניות אופציות למניות ורכישת מניות לעובדים, וצורות אחרות של הסדרי תגמול נדחה
- ד. נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוכרים בגין חכירות
- ה. התחייבויות בגין פקדונות (Deposit liabilities), הניתנים למשיכה לפי דרישה, של תאגידים בנקאיים, ומוסדות בנקאיים (depository institutions) דומים אחרים
- ו. מכשירים פיננסיים המסווגים, באופן מלא או חלקי, על ידי המנפיק כרכיב של הון עצמי .

מועדי בחירה

20.9. תאגיד בנקאי רשאי להחליט אם לבחור בחלופת השווי ההוגן לכל פריט כשיר במועד הבחירה שלו. לחילופין, תאגיד בנקאי רשאי לבחור בחלופת השווי ההוגן על פי מדיניות קיימת (preexisting policy) עבור סוגים מוגדרים של פריטים כשירים. תאגיד בנקאי רשאי לבחור בחלופת השווי ההוגן עבור פריט כשיר רק במועד בו מתרחש אחד מן האמורים להלן :

- א. התאגיד הבנקאי מכיר לראשונה בפריט הכשיר.
- ב. התאגיד הבנקאי מתקשר בהתקשרות איתנה כשירה.
- ג. נכסים פיננסיים שדווחו בשווי הוגן כאשר רווחים והפסדים שטרם מומשו נכללים בדוח רווח והפסד בשל עקרונות חשבונאיים ייעודיים, מפסיקים להיות כשירים לטיפול חשבונאי ייעודי זה (לדוגמא, העברת נכסים מחברה בת הכפופה למדריך לביקורת ולחשבונאות של לשכת רואי החשבון האמריקנית (AICPA), *חברות השקעה*, לישות אחרת, שאינה כפופה למדריך זה, הכלולה בדוחות המאוחדים של התאגיד הבנקאי).
- ד. הטיפול החשבונאי בהשקעה בישות אחרת משתנה, עקב כך ש :
 - (1) ההשקעה עוברת לטיפול לפי שיטת השווי המאזני (לדוגמא, יתכן כי קודם לכן, ההשקעה טופלה כהשקעה בנייר ערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור או על פי חלופת השווי ההוגן שבסעיף זה).
 - (2) המשקיע מפסיק לאחד חברה בת או ישות עם זכויות משתנות, אולם משמר זכות (לדוגמא, מכיוון שהמשקיע אינו מחזיק עוד ברוב זכויות ההצבעה, אולם ממשיך להחזיק בחלק מהמניות הרגילות).
- ה. אירוע הדורש כי פריט כשיר יימדד בשווי הוגן במועד האירוע, אולם אינו דורש מדידת שווי הוגן בכל מועד דיווח לאחר מכן, למעט ההכרה בירידת ערך על פי חשבונאות של 'עלות או מחיר שוק – הנמוך מביניהם', או 'ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני' (ראה סעיף 20.10).

20.10. מספר אירועים המחייבים מדידה מחדש של פריטים כשירים בשווי הוגן, הכרה לראשונה בפריטים כשירים, או שניהם, ועל ידי כך יוצרים מועד בחירה לחלופת השווי ההוגן כפי שהדבר נדון בסעיף 9(ה).20, הם :

- א. צירופי עסקים
- ב. איחוד או יציאה מאיחוד (deconsolidation) של חברה בת או של ישות עם זכויות משתנות
- ג. שינויים משמעותיים בחוב, כמוגדר בפרסום מס. 96-19 של ה-EITF, "טיפול חשבונאי של חייב בשינוי או בהחלפה של מכשירי חוב".

20.11. רוכש, חברה אם, או מוטב עיקרי, מחליטים אם ליישם את חלופת השווי ההוגן עבור פריטים כשירים של נרכש, חברה בת או ישות עם זכויות משתנות שאוחדה, אולם החלטה זו חלה רק בדוחות הכספיים המאוחדים. בחירות לגבי חלופת שווי הוגן המתקבלות על ידי ישות נרכשת, חברה בת או ישות עם זכויות משתנות, ימשיכו לחול בדוחות כספיים נפרדים של ישויות אלה אם הן מפרסמות דוחות כספיים נפרדים.

יישום לגבי כל מכשיר בנפרד (Instrument-by-Instrument)

20.12. ניתן לבחור בחלופת השווי ההוגן עבור פריט כשיר בודד מבלי לבחור בה עבור פריטים זהים אחרים, למעט החריגים הבאים :

- א. אם מועברות מספר מקדמות (advances) ללווה אחד, במסגרת חוזה יחיד (כמו קו אשראי או הלוואה לבנייה) והמקדמות הנפרדות מאבדות את זהותן והופכות להיות חלק מיתרת הלוואה גדולה יותר, חלופת השווי ההוגן תיושם רק על היתרה הגדולה יותר ולא על כל אחת מהמקדמות בנפרד.
- ב. אם חלופת השווי ההוגן מיושמת לגבי השקעה אשר בדרך כלל הייתה מטופלת על פי שיטת השווי המאזני, יש ליישם אותה לגבי כל הזכויות הכספיות של המשקיע באותה ישות (הון וחוב, לרבות ערבויות) שהינם פריטים כשירים.
- ג. לא נכלל
- ד. לא נכלל¹

20.13. לא נדרש ליישם את חלופת השווי ההוגן לגבי כל המכשירים שהונפקו או שנרכשו בעסקה בודדת (למעט כנדרש בסעיף א.20.12 או בסעיף ב.20.12. לדוגמא, משקיעים במניות ובאגרות חוב רשומות (registered) יכולים ליישם את חלופת השווי ההוגן רק על חלק מהמניות או אגרות החוב שהונפקו או שנרכשו בעסקה בודדת. למטרה זו, אגרת חוב בודדת נחשבת ליחידה (denomination) המינימלית של אגרת החוב. מכשיר פיננסי שמבחינה משפטית מהווה חוזה אחד לא יכול להיות מופרד לחלקים למטרות יישום חלופת השווי ההוגן. מנגד, הסדר לסינדיקציה של הלוואה יכול ליצור מספר הלוואות לאותו לווה על ידי מלווים שונים. כל אחת מהלוואות אלה מהווה מכשיר נפרד, וניתן לבחור בחלופת השווי ההוגן לגבי חלק מההלוואות ולא לגבי אחרות.

¹ לא נכלל.

20.14. משקיע במניות רשאי לבחור בחלופת השווי ההוגן לגבי מלוא השקעתו במניות אלה, לרבות שברי מניות שהונפקו על ידי הישות המושקעת (לדוגמא, שברי מניות הנרכשים בתכנית להשקעה-מחדש של דיבידנדים).

הצגת פריטים הנמדדים בשווי הוגן בכפוף לסעיף זה

מאזן

20.15. תאגידים בנקאיים ידווחו על נכסים והתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן על פי חלופת השווי ההוגן בסעיף זה, באופן המפריד בין שווי הוגן מדווח זה לבין היתרות המאזניות של נכסים והתחייבויות דומים הנמדדים תוך שימוש בבסיס מדידה אחר. לשם כך, תאגיד בנקאי:

א. יציג את סך הסכומים שנמדדים בשווי הוגן והסכומים שאינם נמדדים בשווי הוגן באותו סעיף במאזן, ובסוגריים יתן גילוי לסכום הנמדד בשווי הוגן הכלול בסכום המצרפי; או

ב. יציג שני סעיפים נפרדים כדי להציג את היתרות המאזניות בשווי הוגן והיתרות המאזניות שלא בשווי הוגן.

20.16. לא נכלל.

הגילוי הרלבנטי לסעיף זה ולתקן 155

20.17. המטרות העיקריות של הגילוי הנדרש בסעיפים 20.18–20.22 הן לסייע להשוואות (א) בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים עבור נכסים והתחייבויות דומים ו-(ב) בין נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים של תאגיד בנקאי הבוחר בבסיסי מדידה שונים עבור נכסים והתחייבויות דומים. דרישות גילוי אלה צפויות לגרום לכך ש:

א. המידע יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי להבין את הסיבות לבחירה, מלאה או חלקית, של ההנהלה בחלופת השווי ההוגן

ב. המידע יאפשר למשתמשים להבין כיצד שינויים בשווי הוגן משפיעים על הרווח וההפסד לתקופה

ג. ינתן אותו מידע לגבי פריטים מסוימים (כגון, השקעות הוניות והלוואות שאינן מבצעות) שהיה ניתן לו גילוי לולא נבחרה חלופת השווי ההוגן

ד. המידע יאפשר למשתמשים להבין את ההבדלים בין שווי הוגן לבין תזרימי מזומנים חוזיים לגבי פריטים מסוימים.

על מנת להשיג מטרות אלה, הגילוי המתואר בסעיפים 20.18–20.22 נדרש לגבי פריטים הנמדדים בשווי הוגן על פי החלופה בסעיף זה ועל פי החלופה בסעיף 22ג.ה. לחלק א'1 להוראות הדיווח לציבור (כפי שתוקן על ידי תקן מס. 155 של ה-FASB, *הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים מעורבים מסוימים*). גילוי זה אינו נדרש לגבי ניירות ערך המסווגים כניירות ערך למסחר לגבי זכויות שירות הנמדדות בשווי הוגן בהתאם לתקן מס. 156 של ה-FASB, *טיפול חשבונאי בשירות לנכסים פיננסיים*¹. תאגידים בנקאיים יתנו את הגילוי הנדרש בסעיפים 20.18–20.22 הן בדוחות

¹ תקנים אלה כוללים דרישות גילוי מסוימות שאינן מושפעות מתקן זה.

הכספיים ביניים והן בדוחות הכספיים השנתיים. מומלץ, אך לא נדרש, כי תאגידים בנקאיים יציגו את הגילוי הנדרש על ידי תקן זה בשילוב עם מידע קשור על שווי הוגן שנדרש לגלות לפי חלקים אחרים של הוראות הדיווח לציבור.

הגילוי הנדרש לכל מועד עבורו מוצג מאזן ביניים או מאזן שנתי

20.18. לכל מועד לגביו מוצג מאזן, תאגידים בנקאיים יתנו גילוי כדלקמן:

- א. נימוקי ההנהלה לבחירה בחלופת שווי הוגן עבור כל פריט כשיר או קבוצה של פריטים כשירים דומים
 - ב. אם חלופת השווי ההוגן נבחרת עבור חלק מהפריטים הכשירים המשתייכים לקבוצה של פריטים כשירים דומים, אולם לא עבור כולם:
 - (1) תיאור פריטים דומים אלה והנימוקים לבחירה חלקית
 - (2) מידע שיאפשר למשתמשים להבין כיצד קבוצת הפריטים הדומים קשורה לסעיפים נפרדים במאזן
 - ג. עבור כל סעיף במאזן הכולל פריט או פריטים עבורם נבחרה חלופת השווי ההוגן:
 - (1) מידע שיאפשר למשתמשים להבין כיצד כל סעיף במאזן קשור לקבוצות עיקריות של נכסים והתחייבויות המוצגים בהתאם לדרישות גילוי שווי הוגן של סעיף 19 להוראות הדיווח לציבור¹
 - (2) הסכום המאזני המצרפי של פריטים הכלולים בכל סעיף במאזן שאינם כשירים לחלופת השווי ההוגן, אם יש כאלה
 - ד. ההפרש בין סך השווי ההוגן לבין סך יתרת הקרן שלא נפרעה של:
 - (1) חובות (למעט ניירות ערך) שיש להם סכומי קרן חוזיים ושחלופת השווי ההוגן נבחרה עבורם
 - (2) חובות שיש להם סכומי קרן חוזיים ושחלופת השווי ההוגן נבחרה עבורם
 - ה. עבור חובות המוחזקים כנכסים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן:
 - (1) סך השווי ההוגן של חובות בפיגור של 90 ימים או יותר
 - (2) סך השווי ההוגן של חובות שאינם נושאים הכנסה
 - (3) ההפרש בין סך השווי ההוגן לבין סך יתרת הקרן שלא נפרעה עבור חובות בפיגור של 90 ימים או יותר, ו/או עבור חובות לא נושאים הכנסה, או שניהם
- ו. לא נכלל.

הגילוי הנדרש לכל תקופה עבורה מוצג דוח רווח והפסד ביניים או דוח רווח והפסד שנתי

20.19. לכל תקופה עבורה מוצג דוח רווח והפסד, תאגידים בנקאיים יתנו גילוי לאמור להלן ביחס לפריטים עבורם נבחרה חלופת השווי ההוגן:

- א. לכל סעיף נפרד במאזן, סכומי הרווחים וההפסדים בגין השינויים בשווי ההוגן הכלולים בדוח רווח והפסד במהלך התקופה והשורה בדוח רווח והפסד שבה כלולים רווחים

¹ בנוסף, בביאור בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נדרש מתאגיד בנקאי לקשר יתרות מאזניות שניתן עליהן גילוי בהתאם לביאור האמור אל הסכומים שמדווחים במאזן.

והפסדים אלה (סעיף זה אינו מונע מתאגיד בנקאי מלעמוד בדרישה זו על ידי גילוי סכומים של רווחים והפסדים הכוללים סכומים של רווחים והפסדים בגין פריטים אחרים הנמדדים בשווי הוגן, כגון פריטים שנדרש למדוד אותם בשווי הוגן).

ב. תיאור אופן המדידה של ריבית ודיבידנדים ומיקומם בדוח רווח והפסד (סעיף זה אינו מטפל בשיטות המשמשות להכרה ולמדידה של סכום ההכנסות מדיבידנד, הכנסות מריבית והוצאות ריבית עבור פריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן).

ג. עבור חובות המוחזקים כנכסים :

(1) הסכום המוערך של רווחים או הפסדים הכלולים ברווח והפסד במהלך התקופה והניתנים לייחוס לשינויים בסיכון אשראי ספציפי-למכשיר

(2) כיצד נקבעו הרווחים או ההפסדים הניתנים לייחוס לשינויים בסיכון אשראי ספציפי-למכשיר

ד. עבור התחייבויות שנמדדות בשווי הוגן שהושפעו באופן משמעותי במהלך תקופת הדיווח משינויים בסיכון האשראי הספציפי-למכשיר :

(1) הסכום המוערך של רווחים והפסדים משינויים בשווי הוגן הכלולים ברווח והפסד והניתנים לייחוס לשינויים בסיכון האשראי הספציפי-למכשיר

(2) מידע איכותי על הסיבות לשינויים אלה

(3) כיצד נקבעו הרווחים וההפסדים הניתנים לייחוס לשינויים בסיכון האשראי הספציפי-למכשיר.

20.20. לא נכלל.

דרישות גילוי נוספות

20.21. בתקופות שנתיות בלבד, תאגיד בנקאי יתן גילוי לשיטות ולהנחות המשמעותיות ששימשו לאמידת השווי ההוגן של פריטים עבורם נבחרה חלופת השווי ההוגן¹.

20.22. אם תאגיד בנקאי בוחר בחלופת השווי ההוגן בקרות אחד מן האירועים שבסעיפים 20.9.ד ו-ה. 20.9.ה, התאגיד הבנקאי יתן גילוי לאמור להלן בדוחות הכספיים לתקופת הבחירה :

א. מידע איכותי על אופי האירוע

ב. מידע כמותי לכל סעיף במאזן, המציין אלו סעיפים בדוח רווח והפסד כוללים את ההשפעה על דוח רווח והפסד של הבחירה לראשונה בחלופת השווי ההוגן עבור הפריט.

¹ סעיף 51א כבר דורש מתאגיד בנקאי לתת גילוי ברמה השנתית לשיטות ולהנחות המשמעותיות ששימשו לאמידת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לפיכך, ההשפעה של דרישת גילוי זו מוגבלת למעשה למכשירים שמחוץ לתחולת סעיף 51א (לדוגמה, חוזה ביטוח מסוימים) שעבורם נבחרה חלופת השווי ההוגן.

21. העברות ושירות של נכסים פיננסיים לפי תקן חשבונאות אמריקאי SFAS 166 – "Accounting for Transfers of Financial Assets an amendment of FASB Statement No.140 (להלן – תקן 166)*"

מבוא ותחולה – scope.

21.1. סעיף זה מתמקד בסוגיות של כללי חשבונאות של העברות¹ ושירות של נכסים פיננסיים, וסילוק של התחייבויות בדוח כספי של תאגיד בנקאי.

21.2. העברות של נכסים פיננסיים מתרחשות בצורות רבות. לא קיימת מחלוקת לגבי הטיפול החשבונאי בהעברות שבהן למעביר (transferor) אין מעורבות נמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו או במקבל (transferee). יחד עם זאת, לעתים קרובות מתרחשות העברות של נכסים פיננסיים שבהן למעביר יש מעורבות נמשכת מסוימת בנכסים שהועברו או במקבל. דוגמאות של מעורבות נמשכת בקשר לנכסים פיננסיים שהועברו כוללות, בין היתר, הסדרי מתן שירות, חזרה (recourse) או הסדרי ערבות, הסכמים לרכישה או לפדיון של נכסים פיננסיים שהועברו, אופציות שנכתבו או אופציות שמוחזקות, מכשירים פיננסיים נגזרים שנקשרו (entered into) בעת ובעונה אחת עם ההעברה או כהשלמה להעברה (Contemporaneously with, or in contemplation of), הסדרים למתן תמיכה פיננסית, שעבודים של ביטחון, וזכויות המוטב (beneficial interests) של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו. העברות של נכסים פיננסיים שבהן קיימת מעורבות נמשכת מעלות סוגיות לגבי הנסיבות שבהן ראוי יהיה להתייחס אל ההעברות כמכירות של כל הנכסים או של חלק שלהם או כחובות מובטחים ולגבי האופן שבו ראוי שמעבירים ומקבלים יטפלו חשבונאית במכירות ובחובות מובטחים. סעיף זה קובע כללים כדי לפתור סוגיות אלו.

21.3. תאגיד בנקאי יכול לסלק התחייבות על ידי העברה של נכסים פיננסיים למלווה או על ידי קבלה של שחרור בלתי מותנה (unconditional release) בדרך אחרת. לחילופין, תאגיד בנקאי יכול להיכנס להסדרים אחרים שתוכננו במטרה להקצות נכסים כך שייועדו באופן בלעדי לסילוק בסופו של דבר של התחייבות. הטיפול החשבונאי בהסדרים אלה העלה סוגיות לגבי העיתוי שבו נחשב שהתחייבות סולקה. סעיף זה קובע כללים כדי לפתור סוגיות אלו.

21.4. סעיף זה אינו מתייחס אל: העברות של נכסים פיננסיים לשמירה במשמורת (custody of financial assets for safekeeping), תרומות², העברות של זכויות בעלות שבמהותן הן מכירות של נכסי דלא-ניידי, או השקעות של בעלים או חלוקות לבעלים של תאגיד בנקאי. סעיף זה אינו מתייחס למדידה של נכסים והתחייבויות לאחר רישום לראשונה,

* הערה: מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את מספור הסעיפים בתקן 166. בהערות שוליים נכללו הערות שוליים מתוך תקן 166, סעיפים מסוימים מתוך דברי ההסבר של תקן 166 ושאלות ותשובות מסוימות שנכללו בקובץ שאלות ותשובות שפורסם בחודש פברואר 2001 על ידי ה-FASB: FASB Special Report, A Guide to Implementation of Statement 140 on Accounting for Transfers and Servicing of Financial Assets and Extinguishments of Liabilities (להלן קובץ שו"ת), כפי שעודכנו על ידי תקן 166.

¹ הערה מספר 1 לתקן 166: מונחים המוגדרים בסעיף ההגדרות (להלן בסעיף 21.364), מודגשים בפעם הראשונה שבה הם מופיעים.

² הערה מספר 2 לתקן 166: תרומות – העברות לא מותנות (unconditional) ולא הדדיות (nonreciprocal) של נכסים.

למעט לגבי (א) נכסי שירות והתחייבויות שירות ו-(ב) רצועות ריבית-בלבד (interest only strips), זכויות מוטב אחרות, הלוואות, חייבים אחרים, או נכסים פיננסיים אחרים שעל פי תנאיהם החוזיים יכול שיפרעו בפרעון מוקדם או יסולקו בדרך אחרת כך שהמחזיק לא יכסה, במהות, את כל (substantially all) השקעתו הרשומה ואשר אינם מטופלים במסגרת חלק א'1 להוראות הדיווח לציבור בדבר מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. סעיף זה אינו משנה את הוראות הדיווח לציבור בדבר זכויות עובדים וחכירות. סעיף זה אינו חל על העברות של נכסים לא פיננסיים, לדוגמה, נכסי שירות, או על העברות של נכסים פיננסיים שלא הוכרו, לדוגמה, תשלומי חכירה מינימליים שיתקבלו בגין חכירה תפעולית.

21.5. המטרה של הטיפול החשבונאי בהעברות של נכסים פיננסיים היא שכל תאגיד בנקאי שהוא צד לעסקה יכיר רק בנכסים שהוא שולט בהם ובהתחייבויות שנגרמו (incurred) לו, יגרע (derecognize) נכסים רק כאשר ויתר על השליטה בהם (control has been surrendered) ויגרע התחייבויות רק כאשר הן סולקו (extinguished). לעיתים, התוצאה של מכירות ושל העברות אחרות של נכסים והתחייבויות פיננסיים עשויה להיות פיצולם (disaggregation) למרכיבים, ההופכים לנכסים ולהתחייבויות נפרדים.

21.6. מטרה אחרת של הטיפול החשבונאי בהעברות של נכסים פיננסיים היא שהכרה בנכסים ובהתחייבויות פיננסיים לא תהיה מושפעת מהסדר של העסקאות, שתוצאתן היא רכישת הנכסים או היגרמות (incurrence) ההתחייבויות, אלא אם התוצאה של עסקאות אלו היא שמירת שליטה אפקטיבית בנכס הפיננסי שהועבר. לדוגמה, אם מעביר מוכר נכסים פיננסיים שבבעלותו ובאותה עת כותב אופציית מכר "בכסף" (כמו ערבות או מחויבות חזרה (recourse obligation)) על נכסים אלו, הוא צריך להכיר במחויבות המכר באותו אופן שבו היה מכיר בה תאגיד בלתי קשור (unrelated) אחר הכותב אופציית מכר זהה על נכסים שמעולם לא היו בבעלותו. באופן דומה, יכול שמלווה ישחרר חייב בתנאי שצד שלישי נוטל על עצמו את המחויבות והחייב המקורי הופך להיות חייב משני. בנסיבות אלו, החייב המקורי הופך להיות ערב והוא צריך להכיר במחויבות הערבות באותו אופן שבו היה מכיר בה ערב צד שלישי, שמעולם לא היה חייב עיקרי למלווה זה, בין אם שולמה בגין ערבות זו תמורה מפורשת ובין אם לאו. עם זאת, הסכמים מסוימים לרכוש חזרה או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו משמרים שליטה אפקטיבית על נכסים אלה ולפיכך צריכים להיות מטופלים באופן שונה מהסכמים לרכוש נכסים שמעולם לא היו בבעלות.

21.7 - 21.8. לא נכלל.

21.8. בוטל.

כללי חשבונאות להעברות ושירות של נכסים פיננסיים

21.א8 מטרת סעיף 21.9 ומדריך היישום הנלווה היא לקבוע אם המעביר והתאגידים המאוחדים (consolidated affiliates) שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים ויתרו על השליטה בנכסים הפיננסיים שהועברו. קביעה זו חייבת להביא בחשבון את המעורבות הנמשכת של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו ומחייבת להפעיל שיקול דעת בהתייחס לכל ההסדרים או ההסכמים שנעשו (Made) בעת ובעונה אחת עם ההעברה, או כהשלמה (in contemplation of) להעברה, גם אם הם לא נקשרו (Entered into) במועד ההעברה.

21.ב8 דרישות סעיף 21.9 חלות על העברות של נכס פיננסי שלם (entire financial asset), על העברות של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, ועל העברות של זכות משתתפת (participating interest) בנכס פיננסי שלם (כולם יחד נקראים בסעיף זה נכסים פיננסיים שהועברו). לזכות משתתפת יש את כל המאפיינים הבאים:

א. מתאריך ההעברה ואילך, היא מייצגת זכות בעלות יחסית (pro rata) בנכס פיננסי שלם. שיעור זכויות הבעלות בנכס הפיננסי השלם המוחזק על ידי המעביר עשוי להשתנות על פני זמן, בשעה שהנכס הפיננסי השלם עדיין לא נפרע (outstanding), ושהחלקים המוחזקים כתוצאה מכך על ידי המעביר (לרבות זכות משתתפת כלשהי הנשמרת על ידי המעביר, התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או על ידי סוכניו (agents)) ועל ידי המקבלים מקיימים את יתר המאפיינים של זכות משתתפת. לדוגמה, אם זכות המעביר בנכס פיננסי שלם משתנה מפני שלאחר מכן המעביר מוכר זכות אחרת בנכס הפיננסי השלם, הזכויות שהוחזקו על ידי המעביר בתחילה ולאחר מכן חייבות לענות על ההגדרה של זכות משתתפת.

ב. ממועד ההעברה ואילך, כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכס הפיננסי השלם מחולקים באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות בסכום השווה לחלקם בבעלות. תזרימי מזומנים שהוקצו כפיצוי בגין שירותים שבוצעו, אם קיימים, לא ייכללו בקביעה זו, בתנאי שאותם תזרימי מזומנים אינם נדחים לעומת (subordinate) תזרימי המזומנים היחסיים של הזכות המשתתפת ואינם גבוהים משמעותית (not significantly above) מהסכום שהיה משולם כפיצוי נאות לספק שירות חלופי, הכולל גם הרווח שהיה נדרש בשוק במידה וספק חלופי היה נדרש. בנוסף, תזרימי מזומנים המתקבלים על ידי המעביר כתקבולים (proceeds) מהעברת הזכות המשתתפת יוחרגו מקביעת תזרימי המזומנים היחסיים בתנאי שההעברה אינה גורמת לכך שהמעביר יקבל זכות בעלות על הנכס הפיננסי, המאפשרת לו לקבל תזרימי מזומנים בלתי יחסיים.

ג. לזכויותיהם של כל אחד ממחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות המעביר, בתפקידו כמחזיק זכויות משתתפות) יש קדימות זהה, ולא קיימת זכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו, הנחותה לעומת זכות של מחזיק זכות משתתפת אחר. קדימות זו

אינה משתנה במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר (receivership) של המעביר, של בעל החייב, או של כל מחזיק זכות משתתפת אחר. למחזיקי זכויות משתתפות אין זכות חזרה למעביר (או לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים או לסוכניו) או זה לזה, למעט **מצגים ומחויבויות סטנדרטיים** (standard representations and warranties), מחויבויות חוזיות שוטפות לתת שירות לנכס הפיננסי השלם ולנהל (administer) את חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בהטבות קיזוז (set-off) כלשהן המתקבלות על ידי מחזיק זכות משתתפת כלשהו. כלומר, לא קיים מחזיק זכות משתתפת כלשהו הזכאי, מתוקף זכויותיו החוזיות כמחזיק זכות משתתפת, לקבל מזומן לפני מחזיק זכות משתתפת אחר. לדוגמה, אם מחזיק זכות משתתפת הוא גם נותן השירות (servicer) לנכס הפיננסי השלם, והוא מקבל מזומן מתוקף תפקידו כנותן שירות, הסדר זה לא יהווה הפרה של דרישה זו.

ד. לאף צד אין את הזכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם, אלא אם כל מחזיקי הזכויות המשתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם.

אם העברה של חלק מנכס פיננסי שלם מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת, המעביר יישם את ההנחיות בסעיף 21.9. אם העברה של חלק מנכס פיננסי לא מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת, המעביר והמקבל יטפלו בהעברה בהתאם להנחיות שבסעיף 21.12. עם זאת, אם המעביר מעביר נכס פיננסי שלם בחלקים, אשר כל אחד מהם אינו מקיים את ההגדרה של זכות משתתפת, סעיף 21.9 יחול על הנכס הפיננסי השלם מהמועד שבו כל החלקים הועברו.

21.9 העברה של נכס פיננסי שלם, של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, או של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, שבה המעביר מוותר על שליטה בנכסים פיננסיים אלה, תירשם כמכירה¹ אם ורק אם מתקיימים כל התנאים הבאים :

א. הנכסים הפיננסיים שהועברו בודדו מהמעביר – סביר להניח שהונחו (put presumptively) מעבר להישג יד של המעביר ונושיו אפילו בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר (receivership)². נכסים פיננסיים שהועברו הינם מבודדים בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר, רק אם הנכסים הפיננסיים שהועברו יהיו מעבר להישג ידו של נאמן פשיטת הרגל או כונס נכסים אחר של המעביר או של כל אחד מהתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים. במקרה של העברות המבוצעות במספר שלבים, ישות שתוכננה כך שתהיה סבירות קלושה שהיא תיקלע לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר (ישות המרוחקת מפשיטת רגל (bankruptcy-remote entity)) לא תחשב לתאגיד מאוחד לצורך ניתוח הבידוד. למרות ניתוח הבידוד, כל ישות המעורבת בהעברה כפופה להנחיות הרלבנטיות בנוגע לשאלה האם יש לאחד אותה (סעיפים 21.27-21.28 וסעיפים 21.84-21.80).

ב. לכל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שמטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות מימון מגובה נכסים וישות זו מוגבלת מלשעבד או להחליף את הנכסים שהיא מקבלת, כל צד שלישי המחזיק בזכויות מוטב של הישות) יש זכות לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ואין תנאי שגם מגביל את המקבל (או את הצד השלישי המחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית (trivial benefit) (סעיפים 21.29-21.33)³.

ג. המעביר, התאגידים המאוחדים הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או סוכניו אינם משמרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו או בזכויות המוטב של צד שלישי הקשורות לאותם נכסים שהועברו (סעיף 21.46א). דוגמאות לשליטה אפקטיבית של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו כוללות, בין היתר :
(1) הסכם שמקנה למעביר זכות וגם מחייב אותו (both entitles and obligates) לחזור ולרכוש או לפדות אותם לפני מועד פירעונם (סעיפים 21.47-21.49),

¹ שאלה : (מס' 21 בקובץ שו"ת) בוטלה במקור.

⁴ שאלה : (מס' 18 בקובץ שו"ת) האם הדרישה בסעיף א.21.9 מתמלאת על ידי כך שהסבירות לפשיטת רגל קלושה? תשובה : לא. הדרישה בסעיף א.21.9 לא מתמלאת רק מפני שנקבע שהסבירות לפשיטת רגל של המעביר היא קלושה. הדרישה בסעיף א.21.9 מתמקדת בשאלה האם הנכסים שהועברו יהיו מבודדים מהמעביר במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר, מבלי שמובאת בחשבון סבירות פשיטת הרגל או כינוס הנכסים האחר במועד ההעברה.

³ סעיף 165 לתקן 140 : לא בכל מקרה ברור האם מגבלה מעניקה למעביר יותר מאשר הטבה טריוויאלית. מעבירים נושאים בעלויות כאשר הם מציבים מגבלות, מפני שסביר להניח שמקבלים ישלמו פחות מהסכום שהם היו מוכנים לשלם בעבור השגת הנכס ללא מגבלה. סביר להניח שמעבירים נושאים בעלויות אלו מסיבות טובות. לפיכך נקבע שבהיעדר ראיות המצביעות אחרת, הצבת מגבלה על ידי המעביר גורמת לכך שהמעביר יקבל יותר מאשר הטבה טריוויאלית.

- (2) הסכם שמקנה למעביר יכולת חד-צדדית (unilateral ability) לגרום לכך שהמחזיק יחזיר נכסים פיננסיים מסוימים וגם הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית המיוחסת ליכולת זו, למעט באמצעות אופציית רכש מנקה (a cleanup call) (סעיפים 21.54-21.50), או
- (3) הסכם המתיר למקבל לדרוש מן המעביר לרכוש מחדש את הנכסים הפיננסיים שהועברו במחיר המקנה תנאים כה עדיפים למקבל כך שצפוי שהמקבל ידרוש מהמעביר לרכוש אותם בחזרה (סעיף 21.54).

טיפול חשבונאי בהעברות של זכויות משתתפות

- 21.10. עם ההשלמה של העברה⁶ של זכות משתתפת המקיימת את התנאים לרישום כמכירה (סעיף 21.9), המעביר (המוכר) :
- א. יקצה את היתרה המאזנית הקודמת של הנכס הפיננסי השלם בין הזכויות המשתתפות שנמכרו לבין הזכות המשתתפת הנשמרת בידי המעביר, לפי השווי ההוגן היחסי שלהן במועד ההעברה (סעיפים 21.58 ו-21.60)
- ב. יגרע את הזכות/יות המשתתפת/ות שנמכרה/ו
- ג. יכיר וימדוד לראשונה לפי שווי הוגן נכסי שירות, התחייבויות שירות, וכל נכסים אחרים שהתקבלו (obtained) והתחייבויות שנגרמו במכירה (כגון מזומן) (סעיפים 21.61-21.64)
- ד. יכיר בדוח רווח והפסד בכל רווח או הפסד בגין המכירה
- ה. ידווח על זכות משתתפת כלשהי או על זכויות כלשהן הנשמרות בידי המעביר כהפרש בין היתרה המאזנית הקודמת של הנכס הפיננסי השלם לבין הסכום שנגרע.
- המקבל יכיר בזכות/יות המשתתפות שהתקבלו, בנכסים אחרים שהתקבלו, ובהתחייבויות אחרות כלשהן שנגרמו, וימדוד אותם לראשונה לפי שווי הוגן.
- 21.10א. עם ההשלמה של העברה של זכויות משתתפות שאינה עומדת בתנאים לרישום כמכירה, יחולו ההנחיות בסעיף 21.12.

טיפול חשבונאי בהעברות של נכס פיננסי שלם או של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים

- 21.11. עם ההשלמה של העברה של נכס⁷ פיננסי שלם או של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, המקיימת את התנאים לרישום כמכירה (סעיף 21.9), המעביר (המוכר) :

⁶ הערה מספר 2א לתקן 166 : למרות שיכול שהעברת ניירות ערך לא תיחשב למושלמת עד למועד הסילוק, סעיף זה אינו משנה כללי חשבונאות מקובלים אחרים, אם לפיהם נדרש טיפול חשבונאי לפי יום העסקה בחוזים מסוימים של רכישה או מכירה של ניירות ערך.

⁷ הערה מספר 3 בתקן 166 : ראה הערת שוליים מספר 6.

- א. יגרע את הנכסים הפיננסיים שהועברו.
- ב. יכיר וימדוד לראשונה לפי שווי הוגן נכסי שירות, התחייבויות שירות, ונכסים אחרים כלשהם שהתקבלו במכירה (לרבות זכות מוטב של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו) והתחייבויות כלשהן שנגרמו⁸ במכירה (סעיפים 21.56, 21.57, וכן 21.65-21.61).
- ג. יכיר בדוח רווח והפסד בכל רווח או הפסד בגין המכירה⁹.
- המקבל יכיר בכל הנכסים שהתקבלו ובכל ההתחייבויות שנגרמו לראשונה וימדוד אותם לראשונה לפי שווי הוגן¹⁰.
- 21.א.11 עם השלמת ההעברה של נכס פיננסי שלם או של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, שאינה מקיימת את התנאים לרישום כמכירה, יחולו ההנחיות בסעיף 21.12.
- 21.ב.11 זכויות נדחות שנשמרו בעסקת איגוח:
- תאגיד בנקאי שיישם סעיף זה, העביר נכסים פיננסיים בעסקת איגוח שנרשמה כמכירה, והכיר בזכויות נדחות שנשמרו בעת ההעברה, יטפל בזכויות אלו לאחר ההכרה לראשונה כמפורט להלן:
- א. היתרה המאזנית של הזכויות הנדחות שנשמרו תופחת לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת הפירעון של הזכויות הנדחות, אך לא יותר מאשר בתוך תקופה של 36 חודשים ממועד יצירתן (בתום החודש הראשון יופחת 1/36 מהיתרה, בתום החודש השני יופחת 1/35 מהיתרה וכן הלאה).
- ב. בכל מועד דיווח יש לבחון את הצורך ברישום ירידת ערך של הזכויות הנדחות, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית.
- ג. לאחר האיגוח, נמכר חלק מהותי מהזכויות הנדחות שנשמרו לצדדים שאינם קרובים למעביר, הזכויות הנדחות שנתרו ימדדו לפי הסעיפים הרלבנטיים בהוראות הדיווח לציבור.

חוב מובטח

- 21.12 אם העברה של נכס פיננסי שלם, של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, או של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם איננה מקיימת את תנאי המכירה שבסעיף 21.9, או אם העברה של חלק מנכס פיננסי שלם אינה מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת (סעיף 21.38), המעביר והמקבל ירשמו את ההעברה כחוב מובטח (secured borrowing) עם שיעבוד של ביטחון (pledge of collateral) (סעיף 21.15). המעביר ימשיך לרשום במאזן את הנכסים הפיננסיים שהועברו, ללא שינוי במדידה שלהם (דהיינו, בסיס הטיפול החשבונאי).

הכרה ומדידה של נכסי שירות והתחייבויות שירות

- 21.13 תאגיד בנקאי יכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות וימדוד אותם לראשונה לפי שווי הוגן, בכל פעם שהוא מתחייב לשרת נכס פיננסי באמצעות התקשרות בחוזה שירות, בכל אחד מהמצבים הבאים:
- א. העברה על ידי נותן שירות של נכס פיננסי שלם, של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים או של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, המקיימת את הדרישות לרישום כמכירה; או
- ב. רכישה או נטילה של מחויבות שירות, שאינה קשורה לנכסים פיננסיים של נותן השירות או של התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים.
- תאגיד בנקאי המעביר נכסים פיננסיים שלו אל ישות שאינה מאוחדת, במסגרת העברה המקיימת את התנאים לרישום כמכירה, שבה המעביר מקבל את כל איגרות החוב שנוצרו, ומסווג אותן, לפי הוראות הדיווח לציבור, כאיגרות חוב המוחזקות לפדיון, רשאי להכיר בנפרד בנכסי השירות או בהתחייבויות השירות שלו, או לחלופין, לדווח על נכסי שירות או התחייבויות שירות אלו יחד עם הנכס שלגביו ניתן שירות.

⁸ הערה מספר 3א לתקן 166: נכסים מסוים שעשויים להתקבל והתחייבויות מסוימות שעשויות להיגרם כוללים מזומן, אופציות רכש או מכר המוחזקות או נכתבות (לדוגמה, ערבות או מחויבות חזרה (recourse obligation)), התקשרויות אקדמה (forward commitments) (לדוגמה, התחייבויות למסור חייבים נוספים במהלך תקופת המיחזור (revolving) של איגוחים מסוימים), חוזי החלפה (swaps) (לדוגמה, הוראות להחלפת שיעורי ריבית קבועה לריבית משתנה).

⁹ הרווח הנובע ממכירת הלוואות יוצג בנפרד בביאור על רווח מפעולות מימון לפני הפרשות לחובות מסופקים במסגרת הסעיף "אחר" (ביאור 20.2).

¹⁰ שאלה: (מס' 58 בקובץ שו"ת) בוטל במקור.

תאגיד בנקאי המעביר נכסים פיננסיים שלו אל ישות שאינה מאוחדת, במסגרת העברה המקיימת את התנאים לרישום כמכירה, שבה המעביר מקבל את כל איגרות החוב שנוצרו, ומסווג אותן, לפי הוראות הדיווח לציבור, כאיגרות חוב המוחזקות לפדיון, רשאי להכיר בנפרד בנכסי השירות או בהתחייבויות השירות שלו, או לחלופין, לדווח על נכסי שירות או התחייבויות שירות אלו יחד עם הנכס שלגביו ניתן שירות.

21.א13 לאחר הרישום לראשונה, תאגיד בנקאי ימדוד כל אחד מסוגי נכסי השירות והתחייבויות השירות באחת מהשיטות הבאות :

א. שיטת ההפחתה (*Amortization method*) : נכסי שירות או התחייבויות שירות יופחתו באופן יחסי לאומדן ההכנסה נטו בגין השירות (אם ההכנסות בגין השירות עולות על העלויות בגין השירות) או לאומדן ההפסד נטו בגין השירות (אם העלויות בגין השירות גדולות מההכנסות בגין השירות), ולאורך התקופה שבה תתקבל ההכנסה נטו או ייגרם ההפסד נטו בגין השירות. יש לבחון ירידות ערך או גידול בהתחייבות בנכסי שירות או התחייבויות שירות על בסיס שוויים ההוגן בכל מועד דיווח.

ב. שיטת מדידה לפי שווי הוגן (*Fair value measurement method*) : מדידת נכסי שירות או התחייבויות שירות לפי שוויים ההוגן בכל מועד דיווח, ודיווח על שינויים בשווי ההוגן של נכסי שירות או של התחייבויות שירות בדוח רווח והפסד בתקופה שבה אירעו השינויים.

הבחירה המתוארת בסעיף זה תבוצע בנפרד עבור כל סוג של נכסי השירות והתחייבויות השירות. ישות תיישם את אותה שיטה למדידה לאחר הרישום לראשונה של כל אחד מנכסי השירות ולכל אחת מהתחייבויות השירות מאותו הסוג. סוגים של נכסי שירות והתחייבויות שירות יזוהו על סמך (א) זמינות נתוני שוק המשמשים לקביעת השווי ההוגן של נכסי השירות או של התחייבויות השירות, (ב) השיטה שמשמשת את התאגיד הבנקאי לניהול הסיכונים של נכסי השירות או של התחייבויות השירות שלו, או (ג) שניהם. מרגע שישות בוחרת את שיטת המדידה לפי שווי הוגן עבור סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות, היא אינה רשאית להחליף את השיטה הנבחרת (סעיף 21.63).

21.ב13 תאגיד בנקאי ידווח על נכסי שירות והתחייבויות שירות שהוכרו, שנמדדים לאחר רישומם לראשונה באמצעות שיטת המדידה לפי שווי הוגן, באופן שמפריד בגוף המאזן בין יתרות מאזניות אלו לבין היתרות המאזניות בגין נכסי שירות והתחייבויות שירות הרישום שהוכרו בנפרד ונמדדים לאחר הרישום לראשונה לפי שיטת ההפחתה. כדי ליישם את הדיווח הנפרד, תאגיד בנקאי עשוי לבחור באחת משתי דרכים : (א) להציג בסעיפים נפרדים את היתרות שנמדדות לאחר רישומן לראשונה על בסיס השווי ההוגן ואת היתרות שנמדדות לאחר רישומן לראשונה לפי שיטת ההפחתה, או (ב) להציג ביחד את הסכום של היתרות שנמדדות לאחר הרישום לראשונה על בסיס השווי ההוגן ושל היתרות שנמדדות לאחר רישומן לראשונה לפי שיטת ההפחתה (סעיף 21.63), ולתת גילוי בסוגריים ליתרה שנמדדה לאחר הרישום לראשונה על בסיס השווי ההוגן, שנכללה בסכום הכולל.

נכסים פיננסיים הניתנים לפירעון מוקדם

21.14. נכסים פיננסיים, למעט מכשירים המטופלים בהתאם לחלק א'1 של הוראות הדיווח לציבור אשר לפי תנאיהם החוזיים יכול שייפרעו בפירעון מוקדם או יסולקו בדרך אחרת כך שהמחזיק לא יכסה במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה, יימדדו כהשקעות באגרות חוב בתיק הזמין למכירה או בתיק למסחר בהתאם לסעיפים 24-27א, בהוראות הדיווח לציבור. דוגמאות של נכסים פיננסיים מסוג זה כוללות, בין היתר, רצועות ריבית-בלבד, זכויות מוטב אחרות, הלוואות או חייבים אחרים.

חוב מובטח וביטחון

21.15. יכול שחייב (debtor) יעניק למלווה (הצד המובטח) זכות ביטחון (security interest) בנכסים מסוימים כדי שישמשו כביטחון למחויבותו על פי הסכם חוב, עם זכות חזרה לנכסים אחרים של החייב, או בלעדית. צד מחויב (obligor) לפי סוגים אחרים של מחויבויות קיימות או פוטנציאליות, לדוגמה חוזי החלפת ריבית, יכול גם הוא להעניק לצד המובטח זכות ביטחון בנכסים מסוימים. אם ביטחון מועבר אל הצד המובטח, מקובל להתייחס אל הסכם המשמורת (custodial arrangement) כאל שיעבוד. צדדים מובטחים רשאים לפעמים למכור או לשעבד (או להעביר בדרך אחרת) את הביטחון שמוחזק על ידם תחת שיעבוד. יחסים דומים, בשמות אחרים, קיימים בהעברות שלפי התיעוד שלהן הן מכירות ולפי הטיפול החשבונאי הן חוב מובטח (סעיף 21.12). הטיפול החשבונאי של החייב (או הצד המחויב) ושל הצד המובטח בביטחון שאינו במזומן¹¹ תלוי בשאלות האם לצד המובטח זכות למכור או לחזור ולשעבד את הביטחון, והאם החייב כשל (defaulted).

¹¹ הערה מספר 4 לתקן 166: "ביטחון" במזומן, בו נעשה לפעמים שימוש, לדוגמה בעסקאות השאלת ניירות ערך (סעיפים 21.91-21.95), יגרע על ידי המשלם ויכור ע"י מקבל המזומן, לא כביטחון, אלא כתקבולים ממכירה או כקבלת הלוואה.

לעניין זה מובהר כי, בהתאם לדוחות כספיים של בנקים בארה"ב:

- הנכס או ההתחייבות שנוצרו בגין תשלום "בטחון" במזומן בגין עסקאות רכש חוזר והשאלות ניירות ערך המטופל כקבלת הלוואה יסווגו במאזן בסעיפים נפרדים שיקראו "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו בכפוף להסכמים למכר חוזר" ו"ניירות ערך שהושאלו או נמכרו בכפוף להסכמים לרכש חוזר", לפי העניין.
- הכנסות בגין "בטחון" במזומן שהתאגיד הבנקאי העביר בעסקת מכר חוזר ובעסקת שאלת ניירות ערך, יסווגו בדוח רווח והפסד בהכנסות ריבית, בסעיף נפרד, במסגרת הכנסות בגין נכסים: "מניירות ערך שנשאלו או נרכשו בכפוף להסכמים למכר חוזר".
- הוצאות בגין "בטחון" במזומן שהתאגיד הבנקאי קיבל בעסקת רכש חוזר ובעסקת השאלת ניירות ערך, יסווגו בדוח רווח והפסד בהוצאות ריבית, בסעיף נפרד, במסגרת הוצאות בגין התחייבויות: "על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו בכפוף להסכמים לרכש חוזר".
- בהסתמך על סעיף 21.94, שאלה מס' 114 בקובץ שו"ת, סעיף 257 לתקן 140, דוחות כספיים של ברוקרים-דילרים בארה"ב, מובהר כי לגבי המשאיל בעסקאות השאלת ניירות ערך (המעביר), האמור חל גם לגבי ניירות ערך אשר ניתן למכור אותם או לשעבד אותם תמורת מזומן, אשר התקבלו מהשואל כ"ביטחון". במצב זה, כאשר העסקה לא מטופלת חשבונאית כמכירה:
- ניירות הערך אשר התקבלו מהשואל כ"ביטחון" ירשמו אצל המשאיל (המעביר) בסעיף "ניירות ערך" והתחייבות המשאיל (המעביר) להשיב אותם לשואל תירשם בסעיף "התחייבויות אחרות". אם המשאיל (המעביר) מסווג את ניירות הערך שהתקבלו כ"ביטחון" כניירות ערך למסחר עליו למדוד את ההתחייבות להשיב אותם לשואל לפי שווי השוק של ניירות הערך.
- השואל לא יגרע את ניירות הערך שהועברו למשאיל כ"ביטחון" ולא יסווג אותם מחדש לפי סעיף 21.15.

- א. אם לצד המובטח (המקבל) קיימת, לפי חוזה או לפי נוהג, זכות למכור או לחזור ולשעבד את הביטחון, אז החייב (המעביר) יסווג מחדש את הנכס ויצג אותו במאזן (למשל, כנייר ערך משועבד למלווים) בנפרד מנכסים אחרים שאינם כאלה^{12, 13}.
- ב. אם הצד המובטח (המקבל) מוכר ביטחון ששועבד לטובתו, הוא יכיר בתקבולים מהמכירה ובמחויבותו להחזיר את הביטחון. המכירה של הביטחון היא העברה הכפופה לדרישות הוראות אלה.
- ג. אם לפי תנאי החוזה המובטח החייב (המעביר) כשל, ואינו זכאי יותר לפדות את הנכס המשועבד, הוא יגרע את הנכס המשועבד, והצד המובטח (המקבל) יכיר בביטחון כנכס שלו ובעת הרישום לראשונה ימדוד אותו לפי שווי הוגן, או אם כבר מכר את הביטחון, יגרע את מחויבותו להחזיר את הביטחון.
- ד. למעט במקרה האמור בסעיף קטן ג., החייב (המעביר) ימשיך לרשום את הביטחון כנכס שלו, והצד המובטח (המקבל) לא יכיר בנכס המשועבד.

סילוק התחייבויות

- 21.16. חייב יגרע התחייבות אם ורק אם היא סולקה. התחייבות סולקה אם אחד משני התנאים הבאים מתקיים:
- א. החייב משלם למלווה ומשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות. תשלום למלווה כולל מסירה של מזומן, נכסים פיננסיים אחרים, סחורות, או שירותים או רכישה מחדש על ידי החייב של אגרות החוב שהנפיק, בין אם אגרות החוב מתבטלות ובין אם הן מוחזקות במה שמכונה - איגרות חוב באוצר (treasury bonds).
- ב. החייב משוחרר משפטית¹⁴ בהליך משפטי או בהסכמת המלווה, מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

¹² בהתאם לדוחות כספיים של בנקים בארה"ב, כאשר הנכס שהועבר הוא נייר ערך, יצוין בגוף המאזן בסעיף ניירות ערך כי ניירות הערך כוללים ניירות ערך המועמדים כבטחון למלווים בסך... ש"ח. נכסים שאינם ניירות ערך יוצגו במסגרת "נכסים אחרים", כ"נכסים המועמדים כבטחון למלווים". הסיווג מחדש אינו משפיע על אופן המדידה של הנכס. הכנסות ריבית, הכנסות מימון שאינן מריבית, רווחים או הפסדים שמומשו ורווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך, שסווגו מחדש כאמור לעיל, יוצגו באותו אופן בו מוצגים ההכנסות, הרווחים או ההפסדים המתייחסים של ניירות ערך שלא סווגו מחדש כאמור לעיל.

¹³ שאלה: (מס' 117 בקובץ שו"ת): כיצד מעביר ימדוד ביטחון שהעביר שנדרש לסווגו מחדש (לדוגמה, כניירות ערך המועמדים כבטחון למלווים)?

תשובה: לפי סעיף א. 21.15 מעביר נדרש לסווג מחדש ולדווח בנפרד על ביטחון שהועבר אשר הצד המובטח יכול, על פי חוזה או על פי נוהג, למכור או לחזור ולשעבד. יחד עם זאת, סעיף זה אינו משנה את האופן שבו המעביר מודד את הביטחון. משום שהמעביר ממשיך באופן אפקטיבי לשלוט בביטחון, הוא לא יגרע את הביטחון ויפעל לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני ההעברה. לדוגמה, ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לניירות ערך המשועבדים למלווים ימשיכו להימדד לפי שווי הוגן, כאשר השינויים בשווי ההוגן ידווחו ברווח כולל, בעוד שאגרות חוב המוחזקות לפדיון שסווגו מחדש לניירות ערך המשועבדים למלווים ימשיכו להימדד לפי עלות מופחתת.

¹⁴ הערה מספר 5 לתקן 166: אם במסגרת מכירה של נכס המשמש כביטחון יחיד לחוב ללא אפשרות חזרה (nonrecourse debt, כגון להלוואות משכנתא מסוימות) צד שלישי מקבל על עצמו מחויבות לשלם את החוב, המכירה ונטילת החוב הקשורה יוצרות, לעניין יישום פרק זה, שחרור משפטי אפקטיבי של המוכר/החייב.

גילוי

21.א.16. המטרות העיקריות של דרישות הגילוי בסעיף זה הן לספק למשתמשי הדוחות הכספיים הבנה לגבי כל הפרטים הבאים :

א. מעורבותו הנמשכת של המעביר (כמוגדר במילון מונחים של סעיף זה), אם קיימת, בנכסים הפיננסיים שהועברו

ב. מהותן של מגבלות כלשהן על הנכסים המדווחים במאזן התאגיד הבנקאי, המתייחסות לנכס פיננסי שהועבר, לרבות היתרה המאזנית של נכסים אלה

ג. כיצד נכסי שירות והתחייבויות שירות מדווחים על פי סעיף זה

ד. האופן שבו משפיעה העברת נכסים פיננסיים על מצבו הכספי של המעביר, על ביצועיו הכספיים, ועל תזרימי המזומנים שלו, לגבי העברות שנרשמו כמכירה, שבהן יש למעביר מעורבות נמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו, ולגבי העברות של נכסים פיננסיים שנרשמו כחובות מובטחים.

מטרות אלו חלות בלא קשר לשאלה אם סעיף זה מחייב גילוי ספציפי. הגילויים הספציפיים הנדרשים בסעיף זה מהווים את דרישת המינימום ויתכן שתאגיד בנקאי יצטרך להוסיף על הגילויים הנדרשים המפורטים בסעיף 21.17 בהתאם לעובדות ולנסיבות ההעברה, למהות המעורבות הנמשכת של התאגיד הבנקאי בנכסים הפיננסיים שהועברו, ולהשפעת מעורבותו הנמשכת של התאגיד הבנקאי על מצבו הכספי של המעביר, על ביצועיו הפיננסיים, ועל תזרימי המזומנים שלו. גילויים הנדרשים מכוח סעיפים אחרים בהוראות הדיווח לציבור לגבי צורה ספציפית של מעורבות נמשכת יובאו בחשבון בעת הקביעה האם התקיימו מטרות הגילוי של סעיף זה.

21.ב.16. ניתן לדווח באופן מקובץ (aggregate) בגין העברות דומות את הגילויים הנדרשים על פי סעיף זה, אם הדיווח בגין כל העברה בנפרד לא מספק מידע שימושי יותר למשתמשי הדוחות הכספיים. המעביר ייתן גילוי לאופן שבו קובצו (aggregated) העברות דומות. המעביר יבחין בין העברות שנרשמו כמכירות, לבין העברות שנרשמו כחובות מובטחים. בעת הקביעה האם יש לקבץ את הגילויים בגין מספר העברות, התאגיד הבנקאי המדווח יביא בחשבון מידע כמותי ואיכותי אודות מאפייני הנכסים הפיננסיים שהועברו. לדוגמה, יובאו בחשבון, בין היתר, הנושאים הבאים :

א. מהות מעורבותו הנמשכת של המעביר

ב. סוגי הנכסים הפיננסיים שהועברו

ג. סיכונים הקשורים לנכסים הפיננסיים שהועברו, שהמעביר ממשיך להיות חשוף אליהם לאחר ההעברה, והשינוי בפרופיל הסיכון של המעביר כתוצאה מההעברה

ד. דרישות תקן ארה"ב FSP SOP 94-6-1, תנאים של מוצרי הלוואה העשויים ליצור ריכוזיות סיכון אשראי (Terms of Loan Products That May Give Rise to Concentration of Credit Risk).

21.ג16. הגילויים יוצגו באופן שמסביר בצורה ברורה ומלאה למשתמשי הדוחות הכספיים את החשיפה לסיכון של המעביר הקשורה לנכסים הפיננסיים שהועברו, והאם ישנן הגבלות כלשהן על נכסי התאגיד הבנקאי. תאגיד בנקאי יקבע, לאור העובדות והנסיבות, כמה פרטים עליו למסור כדי לקיים את דרישות הגילוי בסעיף זה, וכיצד הוא מקבץ את המידע אודות נכסים בעלי מאפייני סיכון שונים. על התאגיד הבנקאי למצוא את האיזון בין טשטוש (obscuring) מידע חשוב כתוצאה מקיבוץ מופרז, לבין פירוט מופרז שעשוי לא לסייע למשתמשי הדוחות הכספיים להבין את מצבו הכספי של התאגיד הבנקאי. לדוגמה, תאגיד בנקאי לא יסתיר יטשטש מידע חשוב על ידי הכללתו יחד עם כמות גדולה של פרטים זניחים. בדומה לכך, תאגיד בנקאי לא ייתן גילוי למידע שמקובץ על כדי כך שהוא מטשטש הבדלים משמעותיים בין סוגים שונים של מעורבות או של סיכונים נלווים.

21.ד16. הגילויים בסעיף ו.21.17 חלים על העברות שנרשמו כמכירות, כאשר למעביר יש מעורבות נמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו כתוצאה מאיגוח, מהסדר מימון מגובה-נכסים, או מהעברה מסוג דומה. אם סעיף אחר בהוראות הדיווח לציבור דורש גילויים ספציפיים בגין צורה מסוימת של מעורבות נמשכת של המעביר, המעביר יספק את המידע הנדרש בסעיפים (א)(1).21.17 ו- (א)(2).21.17 תוך הפניה לביאורים נפרדים בדוחות הכספיים, כך שמשתמש בדוחות הכספיים יוכל להבין את הסיכונים שנשמרו בהעברה. התאגיד הבנקאי אינו חייב לתת את כל אחד מהגילויים הספציפיים הנדרשים בסעיפים (ב)(1).21.17, (i)-(iv)(א)(2).21.17 ו- (ב)(ה)(2).21.17, אם הגילוי אינו נדרש לפי סעיף אחר בהוראות הדיווח לציבור והוראות סעיף 21.16א. מתקיימות. לדוגמה, אם הצורה היחידה של מעורבות נמשכת של המעביר היא נגזר, התאגיד הבנקאי ייתן את הגילויים הנדרשים בסעיפים (א)(1).21.17 ו- (א)(2).21.17 ואת הגילויים הנדרשים בעניין בנושא נגזרים הנדרשים בסעיפים אחרים בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף, על התאגיד להעריך אם נחוץ לתת את הגילויים האחרים המפורטים בסעיף ו.21.17 על מנת שהתאגיד הבנקאי יעמוד במטרות הגילוי המפורטות בסעיף 21.16א..

21.ה16. כדי ליישם את דרישות הגילוי שבסעיף ו.21.17, תאגיד בנקאי יתייחס לכל מעורבות מצד המעביר, מצד התאגידים המאוחדים הכלולים בדוחותיו הכספיים המוצגים, או מצד סוכניו כאל מעורבות של המעביר.

21.17. תאגיד בנקאי ייתן גילוי לפרטים הבאים¹⁵:

א. לגבי ביטחונות:

¹⁵ בנוסף יש לתת גילוי לתנאים העיקריים של עסקה מהותית של מכירת הלוואות ולהיקף תיקי הלוואות של אחרים שהתאגיד הבנקאי מנהל. בביאור יש לפרט את סכומי ההלוואות שנמכרו במשך השנה.

(1) אם תאגיד בנקאי נכנס להסכמי רכש חוזר או לעסקאות השאלת ניירות ערך, מדיניותו לגבי דרישת ביטחונות או בטוחות אחרות.

(2) אם תאגיד בנקאי שיעבד נכס כלשהו מנכסיו כביטחון שאינו מסווג מחדש ואינו מוצג בנפרד במאזן לפי סעיף א.21.15, היתרות המאזניות והסיווגים גם של נכסים אלו וגם של ההתחייבויות הקשורות ביום המאזן האחרון המוצג בדוחות הכספיים, לרבות מידע איכותי אודות הקשרים בין נכסים אלה להתחייבויות קשורות. לדוגמה, אם נכסים הוגבלו אך ורק לצורך פירעון התחייבות ספציפית, יינתן גילוי ליתרה המאזנית של נכסים אלה ושל ההתחייבויות הקשורות, לרבות תיאור מהות המגבלות שהוטלו על נכסים אלו.

(3) אם תאגיד בנקאי קיבל ביטחון שלפי חוזה או לפי נוהג, הוא רשאי למכור או לחזור ולשעבד, השווי ההוגן של הביטחון לכל תאריך מאזן המוצג בדוחות הכספיים ושל החלק של הביטחון שמכר או שיעבד מחדש, ומידע על המקורות והשימושים של ביטחון זה.

ב. לא נכלל.

ג. לגבי כל נכסי השירות והתחייבויות השירות:

(1) שיקולי ההנהלה בקביעת הסוגים של נכסי השירות והתחייבויות השירות (סעיף 21.א13).

(2) תיאור הסיכונים המובנים בנכסי שירות והתחייבויות שירות, ואם רלוונטי, המכשירים ששימשו להפחתת השפעת השינויים בשוויים ההוגן של נכסי שירות והתחייבויות שירות על דוח רווח והפסד. (מומלץ, אך לא נדרש, לתת גילוי למידע כמותי אודות מכשירים המשמשים לניהול הסיכונים המובנים בנכסי שירות והתחייבויות שירות, לרבות השווי ההוגן של מכשירים אלה בתחילת התקופה ובסופה).

(3) סכומים של **עמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה** (Contractually specified servicing fees), עמלות פיגור, ועמלות נלוות (ancillary fees) שהתקבלו בגין כל תקופה לגביה מוצג דוח רווח והפסד, לרבות תיאור המציין את הסעיף בדוח רווח והפסד שבו מדווח כל אחד מהסכומים.

(4) מידע כמותי ואיכותי לגבי ההנחות ששימשו לאמידת השווי ההוגן (לדוגמה, שיעורי היוון, הפסדי אשראי צפויים, וקצב פירעון מוקדם). (לגבי תאגיד בנקאי שנותן מידע כמותי אודות המכשירים ששימשו לניהול הסיכונים המובנים בנכסי השירות ובהתחייבויות השירות, כפי שמומלץ בסעיף 21.17.ג(2), מומלץ בנוסף, אך לא נדרש, לתת גילוי כמותי ואיכותי לגבי ההנחות ששימשו לאמידת השווי ההוגן של מכשירים אלה).

ד. נכסי שירות והתחייבויות שירות שלאחר הרישום לראשונה נמדדו לפי שווי הוגן:

(1) עבור כל סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות, התנועה ביתרת נכסי השירות והתנועה ביתרת התחייבויות השירות (לרבות תיאור המציין את הסעיף בדוח רווח

והפסד שבו מדווחים השינויים בשווי ההוגן, עבור כל אחת מהתקופות שלגביה מוצגות תוצאות הפעולות), לרבות, בין היתר, הפרטים הבאים :

- (א) יתרות פתיחה וסגירה
- (ב) תוספות (באמצעות רכישות של נכסי שירות, נטילה של מחויבויות שירות, והכרה במחויבויות שירות שנוצרו כתוצאה מהעברות של נכסים פיננסיים)
- (ג) מימושים (Disposals)
- (ד) שינויים בשווי ההוגן במהלך התקופה הנובעים מ :

(i) שינויים בנתונים או בהנחות הערכת שווי ששימשו במודל הערכת השווי.

(ii) שינויים אחרים בשווי ההוגן ותיאור השינויים הללו

(ה) שינויים אחרים אשר משפיעים על היתרה המאזנית ותיאור השינויים הללו.

ה. לגבי נכסי שירות והתחייבויות שירות שלאחר הרישום לראשונה הופחתו באופן יחסי לאומדן ההכנסות נטו או ההפסד נטו בגין השירות, ולאורך תקופת ההכנסות נטו או ההפסד נטו, ונבחנו לירידת ערך או לגידול בהתחייבות :

(1) לגבי כל סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות, התנועה ביתרה המאזנית של נכסי השירות והתנועה ביתרה המאזנית של התחייבויות השירות (לרבות תיאור המציין את הסעיפים בדוח רווח והפסד שבהם דווחו השינויים ביתרה המאזנית עבור כל אחת מהתקופות שבגינה מוצגות תוצאות הפעולות) לרבות, בין היתר, הפרטים הבאים :

- (א) יתרות פתיחה וסגירה
- (ב) תוספות (באמצעות רכישות של נכסי שירות, נטילה של מחויבויות שירות, והכרה במחויבויות שירות שנוצרו מהעברות של נכסים פיננסיים)
- (ג) מימושים (Disposals)
- (ד) הפחתה (Amortization)
- (ה) רישום הפרשה לירידת ערך (valuation allowance) לצורך התאמת היתרה המאזנית של נכסי שירות.

(ו) ירידות ערך שהינן בעלות אופי אחר מזמני

(ז) שינויים אחרים שמשפיעים על היתרה המאזנית ותיאור שינויים אלו.

(2) לגבי כל סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות, השווי ההוגן של נכסי שירות והתחייבויות שירות שהוכרו בתחילת התקופה ובסופה.

(3) מאפייני הסיכון של הנכסים הפיננסיים בגינם ניתן השירות אשר שימשו לריבוד (to stratify) נכסי שירות שהוכרו כדי למדוד ירידת ערך בהתאם לנדרש לפי סעיף 21.63.

(4) התנועה לפי סוג בכל הפרשה לירידת ערך של נכסי שירות שהוכרו – לרבות יתרות פתיחה וסגירה, סך הכל תוספות והפחתות (recoveries) שנוקפו לדוח רווח והפסד, וסך הכל מחיקות (write-downs) שנרשמו כנגד ההפרשה – לכל תקופה שלגביה מוצגות תוצאות הפעולות.

ו. לגבי איגוחים, הסדרי מימון מגובי-נכסים, והעברות דומות שנרשמו כמכירות, כאשר יש למעביר מעורבות נמשכת (כמוגדר במילון המונחים) בנכסים הפיננסיים שהועברו:

(1) לכל דוח רווח והפסד שמוצג:

(א) המאפיינים של ההעברה (לרבות תיאור של המעורבות הנמשכת של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו, המהות והשווי ההוגן במועד הרישום לראשונה של הנכסים שהתקבלו כתקבולים בהעברה ושל ההתחייבויות שנגרמו בהעברה, והרווח או ההפסד ממכירה של נכסים פיננסיים שהועברו. לגבי מדידות שווי הוגן בעת הרישום לראשונה של נכסים שהתקבלו והתחייבויות שנגרמו בהעברה, יש לתת גילוי למידע הבא:

(i) הרמה בהיררכיית השווי ההוגן (כמתואר בסעיף 19, *מדידות שווי הוגן*) אליה משתייכות מדידות השווי ההוגן בשלמותן, תוך הפרדה בין מדידות שווי הוגן המתבססות על מחירים מצוטטים בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים (רמה 1), לבין אלה שמשתמשות בנתונים נצפים אחרים משמעותיים (רמה 2), לבין אלה המתבססות על נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3).

(ii) נתונים והנחות המפתח¹⁶ שבהם נעשה שימוש למדידת השווי ההוגן של נכסים שהתקבלו והתחייבויות שנגרמו כתוצאה מהמכירה הקשורים למעורבות הנמשכת של המעביר (כולל, לכל הפחות, אך לא רק, ואם רלבנטי, מידע כמותי על שיעורי היוון, פירעונות מוקדמים צפויים לרבות תקופת החיים הצפויה, לפי ממוצע משוקלל, של נכסים פיננסיים

¹⁶ הערה מספר 7 לתקן 166: אם תאגיד בנקאי קיבץ מספר העברות במהלך תקופה של נכסים בהתאם לסעיפים 21.163 ו-21.164, הוא רשאי לתת גילוי לטווח ההנחות.

הניתנים לפירעון מוקדם¹⁷, והפסדי אשראי חזויים, לרבות הפסדים צפויים מקבוצת נכסים סטטית (expected static pool losses)¹⁸ (19).

(iii) טכניקות/ות הערכת השווי ששימשו למדידת שווי הוגן.

(ב) תזרימי מזומנים בין מעביר לבין מקבל, לרבות תקבולים מהעברות חדשות, תקבולים מגביות שהושקעו מחדש בהעברות בתקופת המיחזור (revolving), רכישות של נכסים פיננסיים שהועברו קודם לכן²⁰, עמלות בגין מתן שירות, ותזרימי מזומנים שהתקבלו מזכויות מוטב של מעביר.

(2) לכל מאזן שמוצג, ללא קשר למועד שבו התרחשה ההעברה :

(א) מידע איכותי וכמותי אודות מעורבותו הנמשכת של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו, שנותן למשתמשי הדוחות הכספיים מידע מספק כדי להעריך את הסיבות למעורבות הנמשכת ואת הסיכונים הקשורים לנכסים הפיננסיים שהועברו, שהמעביר ממשיך להיות חשוף אליהם לאחר ההעברה, ואת מידת השינוי שחל בפרופיל הסיכון של המעביר כתוצאה מההעברה (לרבות, בין היתר, סיכון אשראי, סיכון ריבית, וסיכונים אחרים), לרבות :

(i) סכום הקרן הכולל שטרם נפרע, הסכום שנגרע, והסכום שממשיך להיות מוכר במאזן.

¹⁷ הערה מספר 8 לתקן 166: ניתן לחשב את תקופת החיים הצפויה, לפי ממוצע משוקלל, של נכסים הניתנים לפירעון מוקדם במונחי תקופות (לדוגמה, חודשים או שנים) על ידי הכפלה של גביות הקרן הצפויות בכל תקופה עתידית במספר התקופות שיחלפו עד לתקופה העתידית הזו, סיכום המכפלות, וחלוקת הסכום ביתרת הקרן ההתחלתית.

¹⁸ הערה מספר 8 לתקן 166: הפסדים צפויים מקבוצת נכסים סטטית יכולים להיות מחושבים על ידי סכימת הפסדי האשראי בפועל והפסדי האשראי הצפויים וחלוקת הסכום ביתרה המאזנית המקורית של קבוצת הנכסים.

¹⁹ הערה מספר 8 לתקן 166: העיתוי והסכום של תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מזכויות המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו אינם ודאיים בדרך כלל, בייחוד אם הזכויות הללו נחותות לעומת זכויות מוטב בכירות יותר. לפיכך, אומדנים לגבי תזרימי מזומנים עתידיים שמשמשים למדידת השווי ההוגן תלויים באופן ניכר בהנחות לגבי כשל אשראי ופירעונות מוקדמים של כל הנכסים הפיננסיים שהועברו, בשל התמיכה המשתמעת (implicit enhancement) בסיכון האשראי או בסיכון פירעון מוקדם, הנובעת מנחיתות זו.

מובהר כי השווי ההוגן של זכויות נחותות של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו יחושב על בסיס הנחות סבירות ושמרניות, הניתנות לביסוס באופן אובייקטיבי. יש לשמור תיעוד מדויק התומך בנאותות החישוב של השווי ההוגן ושל הנחות שעמדו בבסיסו, לפי הסטנדרטים שנקבעו על ידי רשויות הפיקוח על בנקים בארה"ב (ראה - "Interagency Guidance on Asset Securitization Activities", מיום 13.12.99). אם לא ניתן לבסס את חישוב השווי ההוגן באופן אובייקטיבי, יש למחוק מיידית את הזכויות הנחותות בנכסים הפיננסיים שהועברו (ראה סעיף 6.2.2.2 בדוח ועדת חיימוביץ' - אשר).

²⁰ תאגיד בנקאי רשאי לרכוש חזרה הלוואה שאוגחה רק לפי כללים ברורים שנקבעו בעסקת האיגוח ואושרו על ידי המפקח על הבנקים.

(ii) תנאיהם של הסדרים כלשהם שעשויים לדרוש מהמעביר לספק תמיכה פיננסית (לדוגמה, הסדרי נזילות ומחויבויות לרכוש נכסים) למקבל או למחזיקי זכות מוטב במקבל, לרבות תיאור אירועים או נסיבות כלשהם שעשויים לחשוף את המעביר להפסד ואת סכום החשיפה המרבית להפסד.

(iii) האם המעביר סיפק למקבל או למחזיקי זכות המוטב במקבל תמיכה פיננסית או תמיכה אחרת במהלך התקופות שהוצגו, אשר על פי חוזה הוא לא נדרש לספק, לרבות במקרה שהמעביר סייע למקבל או למחזיקי זכות המוטב במקבל בקבלת תמיכה, לרבות:

(1) סוג התמיכה וסכומה

(2) הסיבות העיקריות למתן התמיכה

(iv) מומלץ לתת גילוי למידע על הסדרי נזילות, ערבויות, ו/או מחויבויות אחרות שסופקו על ידי צדדים שלישיים הקשורים לנכסים הפיננסיים שהועברו, אשר עשויים להשפיע על חשיפת המעביר להפסד או על הסיכון בזכויות הקשורות של המעביר.

(ב) המדיניות החשבונאית של התאגיד הבנקאי למדידה לאחר הרישום לראשונה של נכסים או של התחייבויות הקשורים למעורבות הנמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו.

(ג) נתונים והנחות המפתח²¹ שבהם נעשה שימוש למדידת שווי הוגן של הנכסים או ההתחייבויות הקשורים למעורבות הנמשכת של המעביר (כולל, לכל הפחות, אך לא רק, ואם רלבנטי, מידע כמותי על שיעורי היוון, פירעונות מוקדמים צפויים לרבות תקופת חיים צפויה, לפי ממוצע משוקלל, של נכסים פיננסיים הניתנים לפירעון מוקדם²², והפסדי אשראי חזויים, לרבות הפסדים צפויים מקבוצת נכסים סטטית (static pool losses)²³ ²⁴.

(ד) עבור זכויות המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו, ניתוח רגישות או מבחן קיצון המראה את ההשפעה ההיפותטית על השווי ההוגן של זכויות אלה (כולל נכסי שירות או התחייבויות שירות כלשהם) של לפחות שתי סטיות (variations) לא רצויות מהרמות הצפויות עבור כל אחת מהנחות המפתח להן ניתן גילוי בהתאם לאמור לעיל

²¹ ראה הערת שוליים מספר 16 – הערת שוליים מספר 8 בתקן 166..

²² ראה הערת שוליים מספר 17 – הערה מספר 18 בתקן 166.

²³ ראה הערת שוליים 18 – הערה מספר 9 בתקן 166.

²⁴ ראה הערת שוליים 19 – הערה מספר 9א בתקן 166.

בסעיף קטן (ג)2ו.21.17, ללא תלות בשינוי כלשהו בהנחת מפתח אחרת, ותיאור של המטרות, השיטה והמגבלות של ניתוח הרגישות או מבחן הקיצון.

(ה) מידע על איכות הנכסים הפיננסיים שהועברו ושל נכסים אחרים כלשהם המנוהלים יחד איתם. מידע זה יופרד בין נכסים שנגרעו לבין נכסים שממשיכים להיות מוכרים במאזן. מידע זה נועד לאפשר למשתמשי הדוחות הכספיים להבין את הסיכונים המובנים בנכסים הפיננסיים שהועברו ובנכסים ובהתחייבויות אחרים המנוהלים יחד עם הנכסים הפיננסיים שהועברו. לדוגמה, מידע בגין חייבים (receivables) יכלול, בין היתר:

- (i) יתרת נכסים בפיגור (Delinquencies) בסוף התקופה.
- (ii) הפסדי אשראי (מחיקות חשבונאיות), בניכוי גביות, במשך התקופה.

ז. דרישות גילוי בגין העברות של נכסים פיננסיים שנרשמו כחובות מובטחים: היתרות המאזניות והסיווגים הן של נכסים והן של התחייבויות קשורות שהוכרו במאזן של המעביר לסוף כל תקופה שהוצגה, לרבות מידע איכותי אודות הקשר/ים שבין נכסים אלה להתחייבויות הקשורות אליהם. לדוגמה, אם הנכסים הוגבלו אך ורק לצורך פירעון התחייבות ספציפית, יינתן גילוי ליתרות המאזניות של נכסים אלה ושל ההתחייבויות הקשורות אליהם, לרבות תיאור מהות המגבלות שהוטלו על נכסים אלו.

מדריך ליישום

21.18. נספח א' מתאר הוראות מסוימות של סעיף זה בפירוט רב יותר ומפרט כיצד יש ליישמן לסוגי עסקאות מסוימות. נספח א' מהווה חלק אינטגרלי של סעיף זה.

21.19-25 לא נכלל.

נספח א'

מדריך ליישום

תוכן עניינים

סעיף	
21.26-21.א26	הקדמה
21.ג26-21.ב26	יחידה חשבונאית
21.ד26-21.ח26	זכויות משתתפות בנכס פיננסי שלם
21.27-21.28	בידוד מעבר להישג ידם של המעביר והנושים שלו
21.29-21.34	תנאים המגבילים מקבל
21.32-21.33	זכויות או מחויבויות של מעביר לרכוש חזרה נכסים או זכויות מוטב שהועברו
21.34-21.46	בוטלו
21.א46-21.54	שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים או זכויות מוטב שהועברו
21.47-21.49	הסכם לרכוש חזרה או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו
21.50-21.54	יכולת חד צדדית לגרום להחזרה של נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו
21.א54	הסדרים לרכישה בחזרה של נכסים פיננסיים שהועברו
21.55-21.א55	שינויים שתוצאתם חזרת השליטה של המעביר על נכסים פיננסיים שנמכרו
21.56-21.60	מדידה של זכויות מוחזקות לאחר ההעברה של נכסים פיננסיים
21.56	נכסים שהתקבלו והתחייבויות שנגרמו כתמורה
21.57	דוגמה (לא נכללה)
21.58-21.59	זכויות משתתפות בנכסים פיננסיים הנשמרות על ידי המעביר
21.60	דוגמה (לא נכללה)
21.61-21.67	נכסי שירות והתחייבויות שירות
21.65-21.66	דוגמה (לא נכללה)
21.67	דוגמה (לא נכללה)

סעיף	
21.68-21.72	בוטלו
21.73-21.84	איגוחים
21.77-21.79	איגוחים עם תקופת מיחזור
21.80-21.84	בידוד של נכסים פיננסיים שהועברו באיגוחים
21.85-21.88	הוראות להסרת נכסים (הל"נ - Removal-of-Accounts Provisions (ROAP
21-89-21.90	חייבים בגין חכירות מסוג מכירה וחכירות מימוניות ישירות (לא נכלל)
21.90	דוגמה (לא נכללה)
21.91-21.95	עסקאות השאלת ניירות ערך
21.95	דוגמה (לא נכללה)
21.96-21.101	הסכמי רכש חוזר ו-WASH SALES
21.102-21.103	התאגדויות אשראי (Loan syndications)
21.104-21.106	השתתפויות באשראי (Loan participations)
21.107-21.111	קיבולים בנקאיים (banker's acceptances) והשתתפויות בסיכונים שבהם
21.111	דוגמה (לא נכללה)
21.112	הסכמי ניכיון (Factoring)
21.113	העברות של חייבים עם זכות חזרה
21.114	סילוק התחייבויות

נספח א'**מדריך ליישום****הקדמה**

21.26. נספח זה מתאר הוראות מסוימות של סעיף זה בפירוט רב יותר ומפרט כיצד יש ליישמן לסוגי עסקאות מסוימות. נספח זה דן במצבים כלליים. בעת היישום של סעיף זה יש להביא בחשבון בזהירות עובדות, נסיבות וחוזים ספציפיים. נספח זה מהווה חלק אינטגרלי של סעיף זה.

21.26.א סעיף 21.א8 קובע כי מטרת סעיף 21.9 ומדריך היישום המתייחס היא לקבוע אם מעביר ותאגידים מאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ויתרו על שליטה (surrendered control over) על הנכסים הפיננסיים שהועברו. כתוצאה מכך, בעת הקביעה אם המעביר ויתר על שליטה על הנכסים הפיננסיים שהועברו, על המעביר לשקול תחילה אם המקבל צריך להיות מאוחד על ידי המעביר. לפיכך, אם כל יתר הוראות סעיף זה מתקיימות ביחס להעברה ספציפית, והמקבל יאוחד על ידי המעביר, אזי הנכסים הפיננסיים שהועברו לא יטופלו כנכסים שנמכרו בדוחות הכספיים המוצגים. אולם, אם המקבל הוא חברה בת מאוחדת של המעביר (המעביר הוא החברה האם של המקבל), המקבל יכיר בנכסים הפיננסיים שהועברו בדוחות הכספיים הנפרדים שלו, אלא אם כן מהות ההעברה היא חוב מובטח עם שיעבוד של ביטחון (לדוגמה, הסכם רכישה חוזרת שלא יטופל כמכירה לפי הוראות סעיפים 21.47-21.49).

יחידה חשבונאית

21.26.ב סעיף 21.ב8 קובע מהי היחידה החשבונאית (unit of account) שעליה יחולו התנאים בסעיף 21.9 לרישום כמכירה. סעיף 21.ב8 קובע כי סעיף 21.9 יחול על העברות של נכס פיננסי שלם, על העברות של קבוצה של נכסים פיננסיים שלמים, ועל העברות של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם. בעיקרון זה גלום התנאי, שכדי שתושג כשירות לרישום כמכירה, לא ניתן לחלק נכס פיננסי שלם לרכיבים לפני ההעברה, אלא אם כל הרכיבים מקיימים את ההגדרה של זכות משתתפת.

21.26.ג בעת הקביעה מהו נכס פיננסי שלם, יש להביא בחשבון את צורתו החוקית של הנכס ואת מה שהנכס מקנה למחזיקים בו. הדוגמאות הבאות ממחישות כיצד לקבוע מהו נכס פיננסי שלם:

א. הלוואה ללווה יחיד (one borrower) לפי חוזה יחיד שהועברה לישות איגור (securitization entity) לפני האיגור תיחשב לנכס פיננסי שלם. באופן דומה, זכות מוטב בנכסים פיננסיים מאוגחים, לאחר שהושלם תהליך האיגור, תיחשב לנכס פיננסי שלם. בניגוד לכך, זכות שהועברה בהלוואה יחידה לא תיחשב לנכס פיננסי שלם, אולם אם הזכות שהועברה מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת, הזכות המשתתפת תהיה כשירה לרישום כמכירה.

ב. בעסקה שבה המעביר יוצר רצועת ריבית-בלבד (interest only strip) מהלוואה ומעביר את רצועת הריבית-בלבד, רצועת הריבית בלבד אינה מקיימת את ההגדרה של נכס פיננסי שלם (ורצועת ריבית-בלבד אינה מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת);

לפיכך, לא ניתן לרשום מכירה). בניגוד לכך, אם נכס פיננסי שלם הועבר לישות איגוח שהוא לא מאחד, וההעברה מקיימת את התנאים לרישום כמכירה, המעביר רשאי לקבל רצועת ריבית-בלבד כתקבולים (proceeds) מהמכירה. רצועת ריבית-בלבד שהתקבלה כתקבולים מהמכירה היא נכס פיננסי שלם לצורך בחינת העברות עתידיות כלשהן, שעשויות אז להיות כשירות לרישום כמכירה.

ג. אם ניתנו מספר מקדמות (advances) ללווה יחיד לפי חוזה יחיד (כגון קו אשראי, הלוואה בכרטיס אשראי, או הלוואה לבנייה), מקדמה בגין חוזה זה תהיה יחידה חשבונאית נפרדת אם המקדמה שומרת על זהותה, אינה הופכת לחלק מיתרה של הלוואה גדולה יותר, ומועברת שלמה. אולם, אם המעביר מעביר מקדמה שלמה והמקדמה מאבדת את זהותה והופכת לחלק מיתרה של הלוואה גדולה יותר, המעביר יהיה כשיר לחשבונאות מכירה רק אם התוצאה של העברת המקדמה תהיה שהמעביר לא ממשיך להחזיק בזכות כלשהי ביתרה הגדולה יותר, או אם התוצאה של ההעברה תהיה שזכות המעביר ביתרה הגדולה יותר תקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. בדומה, אם המעביר מעביר זכות במקדמה שאיבדה את זהותה, הזכות חייבת להיות זכות משתתפת ביתרה הגדולה יותר על מנת שהיא תהיה כשירה לרישום כמכירה.

זכויות משתתפות בנכס פיננסי שלם

21.26. סעיף (ב)21.ב8 דורש שכל תזרימי המזומנים המתקבלים מן הנכס הפיננסי השלם יחולקו בין מחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות זכות כלשהי שנשמרה בידי המעביר, בידי התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או בידי סוכניו) באופן יחסי לחלקם בבעלות. דהיינו, הגדרת הזכות המשתתפת אינה מתירה להקצות תזרימי מזומנים ספציפיים, אלא אם כל תזרים מזומנים מוקצה באופן יחסי למחזיקי הזכויות המשתתפות. לדוגמה, במקרה של הלוואה יחידה שבה החייב נדרש להעביר תשלום חוזי המורכב מסכום קרן ומסכום ריבית על ההלוואה, המעביר והמקבל ישתתפו בתשלומי הריבית והקרן על בסיס זכות הבעלות היחסית שלהם בהלוואה. לעומת זאת, אם המעביר זכאי לקבל סכום המייצג את תשלומי הקרן, והמקבל זכאי לקבל סכום המייצג את תשלומי הריבית על ההלוואה, הסדר זה לא יעלה בקנה אחד עם הגדרת הזכות המשתתפת מפני שהמעביר והמקבל אינם משתתפים באופן יחסי בתזרימי המזומנים המתקבלים מן ההלוואה. במקרים אחרים, יכול שמעביר יעביר חלק מהלוואה מסוימת המייצגת זכות בכורה (senior interest) או זכות נחותה (junior interest) בהלוואה. בשני המקרים, המעביר יטפל חשבונאית בהעברה כחוב מובטח מכיוון שהזכות הבכורה או הזכות הנחותה בהלוואה לא מקיימות את התנאים הנדרשים כדי להיות זכויות משתתפות (ראה סעיף 21.26.ח).

21.26. סעיף (ב)21.ב8 קובע שתזרימי מזומנים שהוקצו כפיצוי בגין שירותים שבוצעו, אם קיימים, לא יכללו בקביעה זו כל עוד שאותם תזרימי מזומנים אינם נדחים לעומת תזרימי המזומנים היחסיים של הזכות המשתתפת ואינם גבוהים משמעותית (not significantly above) מהסכום שהיה משולם כפיצוי הוגן לנותן שירות חלופי, במקרה שיידרש כזה, לרבות רווח כלשהו שיידרש בשוק. תזרימי מזומנים המוקצים כפיצוי בגין שירותים שבוצעו, שסכומם

גבוה משמעותית מהסכום שהיה משולם כפיצוי הוגן לנותן שירות חלופי, יגרמו לחלוקה בלתי יחסית של תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי השלם בין מחזיקי הזכויות המשתתפות, ולפיכך, יגרמו לכך שהחלק בנכס הפיננסי שהועבר לא יקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. דוגמאות לתזרימי מזומנים המהווים פיצוי בגין מתן שירות כוללות עמלות יצירת הלוואה (כהגדרתן בסעיף 10א, עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות) המשולמות על ידי החייב למעביר, עמלות הנחוצות להסדרת ההעברה ולהשלמתה המשולמות על ידי המקבל למעביר, ועמלות בגין השירות לנכס הפיננסי.

21.26. העברת חלק מנכס פיננסי שלם עשויה לגרום לרווח או הפסד על ההעברה כאשר קיים הבדל בין שיעור הריבית החוזי על הנכס הפיננסי השלם לבין ריבית השוק במועד ההעברה. סעיף (ב) 21.ב8 קובע שתזרימי מזומנים כלשהם שהתקבלו על ידי המעביר כתקבולים מהעברת זכות משתתפת יוחרגו בעת הקביעה אם תזרימי המזומנים של הזכות המשתתפת הינם יחסיים, בתנאי שכתוצאה מההעברה המעביר לא יקבל לידיו זכות בעלות בנכס הפיננסי, המתירה לו לקבל תזרימי מזומנים בלתי יחסיים. לדוגמה, אם המעביר מעביר זכות בנכס פיננסי שלם והמקבל מסכים לכלול את הריבית העודפת (ההפרש בין שיעור הריבית החוזי על הנכס הפיננסי השלם לבין שיעור ריבית השוק במועד ההעברה) בעמלות השירות שנקבעו במפורש בחוזה, עודף הריבית צפוי לגרום לוודאי להעברה מהמקבל למעביר של רצועת ריבית-בלבד. רצועת ריבית-בלבד תגרום לחלוקה בלתי יחסית של תזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות ותגרום לכך שאותו חלק לא יקיים את ההגדרה של זכות משתתפת.

21.26. סעיף (ג) 21.ב8 דורש שתהיה קדימות זהה לזכויות של כל אחד ממחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות המעביר בתפקידו כמחזיק זכות משתתפת) וכי זכותו מחזיק זכות משתתפת כלשהו לא תהיה נחותה לעומת הזכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו אחר. בהעברות מסוימות, ניתנת למקבל חזרה (recourse) המחייבת את המעביר לפצות את המקבל בגין פרמיה כלשהי ששולמה על ידי המקבל, אם הנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה נפרע מוקדם בתוך פרק זמן מוגדר מתאריך ההעברה. חזרה כזאת תמנע מהחלק שהועבר לקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. עם זאת, מהמועד שבו תנאי החזרה יפוג, החלק שהועבר יבחן מחדש על מנת לקבוע אם הוא מקיים את ההגדרה של זכות משתתפת.

21.26. כמו כן, סעיף (ג) 21.ב8 דורש שלמחזיקי זכויות משתתפות לא תהיה חזרה למעביר (או לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או לסוכניו) או זה לזה, למעט מצגים ומחויבויות סטנדרטיים, מחויבויות חוזיות שוטפות למתן שירות לנכס הפיננסי השלם ולנהל את חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בהטבות קיזוז כלשהן. חזרה בצורה של ערבות מצד שלישי בלתי תלוי לא תיכלל בעת הערכה אם מתקיימת ההגדרה של זכות משתתפת. באופן דומה, תזרימי מזומנים שהוקצו לצד שלישי ערב בגין עמלת הערבות לא יובאו בחשבון בעת הקביעה אם תזרימי המזומנים חולקו באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות.

בידוד מעבר להישג ידם של המעביר והנושים שלו

21.27. האופי וההיקף של הראיות התומכות הנדרשים כדי לקבוע בדוחות הכספיים שנכס פיננסי

שלם, שקבוצה של נכסים פיננסיים שלמים, או שזכות משתתפת בנכס פיננסי שלם

(הנקראים יחד בסעיף זה נכסים פיננסיים שהועברו) בודדו – סביר להניח (presumptively)

שהונחו מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים של המעביר (למעט ישויות

שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר)

הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו, בין אם ע"י עסקה אחת או ע"י סדרה של

עסקאות שמתייחסים אליהן כמכלול אחד – תלויים בעובדות ובנסיבות. יש לשקול את כל

הראיות הזמינות, התומכות או שוללות קביעה זו, לרבות האם החוזה או הנסיבות מתירים

למעביר לבטל את ההעברה. יכול שתידרש בנוסף הערכה לגבי ההשלכות המשפטיות של

ההעברה בתחום השיפוט שבו פשיטת הרגל או כינוס נכסים אחר עצמם עשויים להתבצע,

האם העברה של נכסים פיננסיים תיחשב למכירה אמיתית לפי חוק (true sale at law)

(כמתואר בסעיף 21.א27) או תבודד בדרך אחרת (21.ב27), האם המעביר קרוב למקבל,

וגורמים חשובים אחרים על פי החוק הרלבנטי. גריעת הנכסים הפיננסיים שהועברו נאותה

רק אם הראיות הקיימות מספקות ביטחון סביר²⁵ שהנכסים הפיננסיים שהועברו יהיו מעבר

להישג ידו של נאמן בפשיטת רגל או כונס נכסים אחר של המעביר או של תאגיד מאוחד

כלשהו שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או

לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ונושיו(סעיף ג.21.83).

21.א27. בהקשר לחוקי פשיטת הרגל בארה"ב, לעתים קרובות נדרשת חוות דעת בדבר מכירה

אמיתית (true sale opinion) מיועץ משפטי (attorney) על מנת לתמוך במסקנה שנכסים

פיננסיים שהועברו בודדו מן המעביר, מכל תאגיד מאוחד שלו הכלול בדוחות הכספיים

המוצגים, ומנושיו. בנוסף, כאשר ההעברה היא לישות קרובה (affiliated entity), לעתים

קרובות נדרשת חוות דעת בדבר אי-איחוד (nonconsolidation) של הישות הקרובה עם

המעביר. בהקשר של חוקי פשיטת רגל בארה"ב:

א. חוות דעת בדבר מכירה אמיתית היא מסקנתו של יועץ משפטי כי הנכסים הפיננסיים

שהועברו נמכרו והינם מעבר להישג ידם של נושי המעביר וכי בית משפט יקבע

(would conclude) כי הנכסים הפיננסיים שהועברו לא יכללו ברכוש (estate) המעביר

בפשיטת הרגל.

ב. חוות דעת בדבר אי-איחוד היא מסקנה של יועץ משפטי כי בית משפט יכיר בכך

שישות המחזיקה בנכסים הפיננסיים שהועברו קיימת בנפרד מהמעביר. בנוסף, חוות

דעת בדבר אי-איחוד היא מסקנה של יועץ משפטי כי בית משפט לא יורה על איחוד

במהות (substantive consolidation) של הנכסים וההתחייבויות של הישות

²⁵ כדי לבחון האם הראיות הזמינות מספקות ביטחון סביר לנכס שהועברו בודדו מעבר להישג ידו של המעביר ושל נושיו, רואה חשבון מבקר של תאגיד בנקאי יישם את האמור בהבהרה שפורסמה בנושא על ידי ה-AICPA בחודש דצמבר 2001, כפי שעודכנה, בהתאמות הנדרשות:

Au Section 9336 - "Using the Work of a Specialist: Auditing Interpretations of Section 336 – 1. The Use of Legal Interpretations As Evidential Matter to Support Management's Assertion That a Transfer of Financial Assets Has Met the Isolation Criterion in Paragraph 9(a) of Financial Accounting Standards Board Statement No. 140."

המחזיקה בנכסים הפיננסיים שהועברו עם הנכסים וההתחייבויות של המעביר (ושל התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים) במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים של המעביר.

יתכן שחוות דעת משפטית לא תידרש אם יש למעביר יסוד סביר להסיק שחוות הדעת המתאימה/ות תנתן/ינתנו במקרה שתתבקש/יתבקשו. לדוגמה, המעביר עשוי להגיע למסקנה מבלי להיוועץ עם היועץ המשפטי אם (1) ההעברה היא העברה שגרתית של נכסים פיננסיים ואינה גורמת למעורבות נמשכת כלשהי על ידי המעביר, או (2) למעביר היה ניסיון בהעברות אחרות עם עובדות ונסיבות דומות תחת אותם חוקים ותקנות החלים בעניין.

21.27. במקרה של ישויות הכפופות לתהליכים אפשריים אחרים של פשיטת רגל, אפוטרופוסות (conservatorship) או כינוס נכסים אחר (לדוגמה, תאגידים בנקאיים הכפופים לכינוס נכסים על ידי ה-Federal Deposit Insurance Corporation בארה"ב [FDIC]) בארצות הברית או בתחומי שיפוט אחרים, יש להפעיל שיקול דעת על מנת להכריע אם נכסים פיננסיים שהועברו בודדו לאור סמכויות בתי המשפט או הנאמנים בפשיטת רגל, האפוטרופוסים או כונסי הנכסים, בתחומי שיפוט אלה.

21.28. קביעה האם נכסים פיננסיים שהועברו באיגוחים בודדו מהמעביר עשויה להיות תלויה בגורמים כגון האם האיגוח בוצע במהלך אחד או במספר העברות (ראה סעיפים 21.80-21.84). עסקאות פיננסיות מקובלות מסוימות, לדוגמה, עסקאות אופייניות של הסכמי רכש חוזר ושל עסקאות השאלת ניירות ערך, עשויות לבדוד נכסים פיננסיים שהועברו מהמעביר, הגם שיכול שהן לא יעמדו בתנאים האחרים של ויתור על שליטה (סעיף 21.9).

תנאים המגבילים מקבל

21.29. חשבונאות מכירה מותרת לפי סעיף 21.9.ב רק אם לכל מקבל (או במקרה שהמקבל הוא ישות שמטרתה היחידה היא לעסוק באיגוח או בהסדרי מימון מגובי-נכסים וישות זו מוגבלת מלשעבד או להחליף את הנכסים שהיא מקבלת, כל אחד מהצדדים השלישיים המחזיקים בזכויות המוטב שלה) יש זכות לשעבד או להחליף את הנכסים או את זכויות המוטב שקיבל, ואין תנאי אשר מגביל את המקבל (או את הצד השלישי המחזיק בזכויות המוטב שלו) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. תנאים רבים שכופים המעביר או אחרים על זכות של מקבל לשעבד או להחליף, מגבילים את המקבל מלשעבד או מלהחליף ובאמצעות מגבלה זו, מעניקים למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. יש להפעיל שיקול דעת על מנת להעריך אם נגרמת מגבלה כתוצאה ממצב מסוים. בנוסף, יש להפעיל שיקול דעת על מנת להעריך אם מגבלה מעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. אם

המקבל הוא ישות שמטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות מימון מגובה-נכסים, ייתכן שישות זו מוגבלת מלשעבד או להעביר את הנכסים הפיננסיים שהועברו כדי להגן על הזכויות של מחזיקי זכות המוטב בנכסים הפיננסיים של הישות. סעיף 21.9.ב דורש שמעביר יסתכל דרך הישות המוגבלת כדי לקבוע אם לכל אחד מהצדדים השלישיים המחזיקים בזכויות המוטב בה יש את הזכות לשעבד או להחליף את זכויות המוטב המוחזקות על ידו. השיקולים בסעיפים 21.32 – 21.29 א. חלים על המקבל או על צדדים שלישיים המחזיקים בזכויות המוטב בישות שמוגבלת מלשעבד או להחליף את הנכסים שהיא מקבלת ואשר מטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות של מימון מגובה-נכסים.

21.29.א. תנאים מסוימים עשויים להגביל מקבל מלשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי ועשויים להעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. לדוגמה, הוראה האוסרת על מכירה או שעבוד של הלוואה שהועברה לא רק מגבילה את המקבל, אלא גם מקנה למעביר את הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, של ידיעה מי מחזיק בנכס הפיננסי (תנאי מוקדם לרכישה חוזרת של הנכס הפיננסי) ושל יכולת לחסום את העברת הנכס הפיננסי לידי מתחרה עסקי של הלקוח/הלווה. מגבלות חוזיות שמטיל המעביר, המגבילות ומצירות באופן משמעותי את העיתוי או את התנאים, כגון מגבלות המתירות למקבל לשעבד את הנכסים אך ורק ביום שבו הם התקבלו או רק לפי תנאים שסוכמו (agreed terms) עם המעביר, מגבילות גם הן את המקבל וסביר להניח (presumptively) שהן מקנות למעביר הטבות גדולות יותר מאשר הטבה טריוויאלית. בנסיבות מסוימות, שבהן אין למעביר מעורבות נמשכת בנכסים הפיננסיים שהועברו, תנאים מסוימים עשויים להגביל את המקבל מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים. אם אין למעביר, לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ולסוכניו מעורבות נמשכת כלשהי בנכסים הפיננסיים שהועברו, מתקיים התנאי בסעיף 21.9.ב. לדוגמה, אם המעביר מקבל מזומן בלבד בתמורה לנכסים הפיננסיים שהועברו ואין למעביר, לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ולסוכניו מעורבות נמשכת כלשהי בנכסים הפיננסיים שהועברו, חשבוונאות מכירה מותרת לפי סעיף 21.9.ב גם במקרה שהישות המקבלת מוגבלת משמעותית ביכולתה לשעבד או להחליף את הנכסים שהועברו.

21.30. יחד עם זאת, תנאים מסוימים עשויים לא להגביל מקבל מלשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי שהועבר. לדוגמה, סביר להניח שזכות סירוב ראשונה של המעביר כאשר למקבל מוגשת הצעה בתום לב (bona fide) של צד שלישי, אינה מגבילה את המקבל. זאת מכיוון שהזכות בפני עצמה אינה מאפשרת למעביר לכפות על המקבל למכור את הנכס הפיננסי והמקבל יהיה במצב שבו יוכל לקבל את הסכום המוצע על ידי החלפת הנכס הפיננסי, הגם שיתכן שהסכום יתקבל מהמעביר ולא מצד שלישי. דוגמאות נוספות של תנאים אשר סביר להניח שאינם מגבילים את המקבל, למטרות סעיף זה, כוללות: (א) דרישה לקבל הסכמה של המעביר למכור או לשעבד, והוא לא יכול להימנע מלתת אותה מסיבות בלתי סבירות,

(ב) איסור מכירה למתחרה של המעביר אם קיימים קונים פוטנציאליים אחרים הרוצים לקנות, (ג) מגבלה פיקוחית, כמו מגבלה על המספר או האופי של מקבלים כשירים ו-(ד) חוסר נזילות, לדוגמה, אי קיומו של שוק פעיל. עם זאת, יש צורך בשיקול דעת כדי להעריך את מידת המשמעותיות של תנאים מסוימים. לדוגמה, איסור מכירה למתחרה של המעביר יחשב למגבלה אם מתחרה זה הוא הקונה הפוטנציאלי היחידי הרוצה לקנות מלבד המעביר.

21.31. סביר להניח שתנאי המגביל את המקבל שנכפה על ידי המעביר מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. תנאי המגביל את המקבל, אך לא נכפה על ידי המעביר, יכול שיעניק למעביר הטבה שגדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, ויכול שלא. לדוגמה, אם המעביר נמנע מלכפות על העברה מסוימת את המגבלות החוזיות המקובלות אצלו כיוון שהוא יודע שצד שלישי כבר הטיל על המקבל מגבלות דומות, סביר להניח שהוא מקבל הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. עם זאת, המעביר אינו יכול ליהנות ממגבלה אם, במועד ההעברה, הוא אינו מודע לכך שהמקבל מוגבל.

זכויות או מחויבויות של מעביר לרכוש חזרה נכסים שהועברו או זכויות מוטב

21.32. זכויות או מחויבויות מסוימות לרכוש חזרה נכסים פיננסיים שהועברו או זכויות מוטב מגבילות את המקבל וגם מעניקות למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, ובכך שוללות חשבונאות מכירה לפי סעיף 21.9. זכות הנובעת מאופציית רכש העומדת בפני עצמה (freestanding call option) שכתב המקבל למעביר, יכול שתעניק למעביר הטבה, ואם הנכסים הפיננסיים שהועברו אינם זמינים להשגה בשוק (not readily obtainable), סביר שמגבילה את המקבל מכיוון שהמקבל עלול להיכשל בקיום מחויבותו אם זכות הרכש תמומש לאחר שהמקבל שיעבד או החליף את הנכסים הפיננסיים. לדוגמה, אם למעביר בעסקת איגוח אופציית רכש לרכוש חזרה זכויות מוטב של צדדים שלישיים במחיר ששולם ועוד תשואה שנקבעה, ההסדר הזה מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית (סעיפים 21.50 ו-21.51). אם צדדים שלישיים המחזיקים בזכויות המוטב שלו מוגבלים מלשעבד או להחליף את זכויות המוטב שלהם בגלל אופציית הרכש, המעביר לא יוכל לטפל חשבונאית כמכירה בהעברת הנכסים הפיננסיים לישות האיגוח. באופן דומה, חוזה אקדמה רכש-מכר העומד בפני עצמו (freestanding forward purchase-sale) contract), בין המעביר ובין המקבל בגין נכסים פיננסיים שהועברו שאינם זמינים להשגה בשוק, מעניק למעביר הטבה וסביר שמגביל את המקבל באופן דומה. לחלופין, סביר להניח שזכויות העומדות בפני עצמן לרכישת נכסים זמינים להשגה בשוק (readily obtainable), אינן מגבילות את המקבל מלשעבד או להחליף אותם ולפיכך אינן שוללות חשבונאות מכירה לפי סעיף 21.9.

21.33. זכויות ומחויבויות אחרות לרכוש חזרה נכסים פיננסיים שהועברו, בין אם הן מגבילות את המקבל ובין אם לאו, יכולות לגרום לשימור שליטה אפקטיבית של המעביר על הנכסים

הפיננסיים שהועברו, כפי שנידון בסעיפים 21.א46 – 21.א54, ובכך למנוע חשבונאות מכירה לפי סעיף ג.21.9. לדוגמה, **אופציית רכש מצורפת (attached call)**, כשלעצמה, אינה מגבילה מקבל אשר יכול להחליף או לשעבד את הנכס שלגביו מתייחסת אופציית הרכש, ובדרך זו לקבל, במהות, את כל ההטבות הכלכליות שלו. עם זאת, אופציית רכש מצורפת יכולה להביא לשימור שליטה אפקטיבית של המעביר על הנכס/ים שהועברו/ מכיוון שאופציית רכש מצורפת נותנת למעביר את היכולת לגרום באופן חד צדדי לכך שכל מי שמחזיק בנכס המסוים יחזיר אותו.

21.34-21.46 בוטל במקור.

שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים שהועברו או על זכויות מוטב

21.46. נדרש שיקול דעת כדי להעריך אם המעביר משמר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו או על זכויות מוטב של צד שלישי. המעביר חייב לבחון האם צירוף של מספר הסדרים גורם לכך שתשמר השליטה האפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו. כאשר המקבל מנפיק זכויות מוטב בנכסים הפיננסיים שהועברו, בהערכה האם המעביר משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו, יש גם להביא בחשבון האם המעביר משמר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו באמצעות שליטתו על זכויות מוטב שבידי צד שלישי. כדי להעריך האם המעביר משמר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו, כל מעורבות נמשכת על ידי המעביר, על ידי התאגידים המאוחדים הכלולים בדוחותיו הכספיים המוצגים, או על ידי סוכניו תיחשב למעורבות נמשכת על ידי המעביר. בעת הערכת השליטה האפקטיבית, המעביר יביא בחשבון את המעורבות של סוכן רק כאשר הסוכן פועל עבור ובשם המעביר. במילים אחרות, אם למעביר ולמקבל אותו סוכן, המעביר לא יתחשב בפעילויות הסוכן בשם המקבל בבואו להעריך אם יש לו שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר. לדוגמה, מנהל השקעות עשוי לפעול כנאמן (fiduciary) (סוכן) עבור המעביר והמקבל גם יחד; לפיכך, המעביר צריך להביא בחשבון רק את המעורבות של מנהל ההשקעות כאשר מנהל ההשקעות פועל בשמו.

הסכם לרכוש חזרה או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו

21.47. הסכם המקנה למעביר זכות וגם מחייב אותו לרכוש חזרה מהמקבל או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו משמר את השליטה האפקטיבית של המעביר על אותם נכסים כמתואר בסעיף 21.9.ג(1) כאשר כל התנאים הבאים מתקיימים:

- א. הנכסים הפיננסיים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות (substantially the same) לנכסים שהועברו (סעיף 21.48).
- ב. בוטל במקור.
- ג. ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה (determinable).
- ד. ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה, או כשהשלמה להעברה (in contemplation).

21.48. כדי שהנכס שהועבר והנכס הפיננסי שירכש חזרה או שיפדה יחשבו זהים במהות²⁶, הם צריכים להיות בעלי כל המאפיינים הבאים:

²⁶ הערה מספר 18 לתקן 166: בסעיף זה, השימוש במונח *זהים במהות* עקבי לשימוש שנעשה במונח זה ב-AICPA Statement of Position 90-3, *Definition of the Term Substantially the Same for Holders of Debt Instruments, as Used in Certain Audit Guides and a Statement of Position*.

- א. אותו חייב עיקרי (למעט חוב בערבות ממשלה, בנק מרכזי, גוף שנתמך על ידי ממשלה או על ידי סוכנות שלה - במקרים אלו הערב ותנאי הערבות חייבים להיות זהים)
- ב. צורה וסוג זהים, באופן שהם יספקו אותם סיכונים וזכויות
- ג. אותה תקופה לפירעון (או, במקרה של ניירות ערך מגובי משכנתא מסוג של העבר-באמצעות (pass-through) ושלם-באמצעות (pay-through), יתרה דומה של תקופות ממוצעות לפירעון, כך שמתקבלת בקירוב אותה תשואה בשוק)
- ד. שיעורי ריבית חוזיים זהים
- ה. נכסים דומים כביטחון
- ו. אותו סכום מצרפי של יתרות קרן בלתי מסולקות (או, בארה"ב, יתרות קרן שעומדות בתקנים של "מסירה טובה" ("good delivery") של נייר ערך מסוג זה).

21.49. בוטל במקור.

יכולת חד צדדית לגרום להחזרה של נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו

21.50. מעביר משמר שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים שהועברו כאשר יש למעביר את היכולת החד צדדית לגרום למחזיק להחזיר נכסים פיננסיים ספציפיים ויכולת זו מעניקה למעביר הטבה גדולה מאשר הטבה טריוויאלית. יחד עם זאת, אופציית רכש מנקה (a cleanup call) מותרת כחריג לעיקרון כללי זה. אופציית רכש על נכס פיננסי שהועבר מעניקה למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי אם, בשל מחירה ותנאיה האחרים, אופציית הרכש מעניקה למעביר את היכולת החד-צדדית לדרוש חזרה את הנכס הפיננסי שהועבר ומעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. אופציית רכש או זכות אחרת מעניקה הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית אם המחיר שישולם קבוע, ניתן לקביעה, או עשוי להעניק יתרון בדרך אחרת (potentially advantageous), אלא אם בעת כתיבת האופציה צפוי שהמעביר לא יממש אותה, כתוצאה מכך שמחירה כל כך רחוק מחוץ לכסף או מסיבות אחרות. היכולת החד צדדית של מעביר לגרום לישות איגוח להחזיר למעביר או לממש בדרך אחרת נכסים פיננסיים ספציפיים שהועברו, לדוגמה, בתגובה להחלטתו לצאת משוק מסוים או מפעילות מסוימת, תקנה למעביר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו אם היא מעניקה למעביר הטבה גדולה מאשר הטבה טריוויאלית. עם זאת, יתכן שאופציית רכש על נכסים זמינים להשגה בשוק (readily obtainable) בשווי הוגן לא תעניק למעביר הטבה גדולה מאשר הטבה טריוויאלית. (סעיף 21.53 מביא דוגמה שבה, עקב צירוף של הסדרים, המעביר ישמר שליטה אפקטיבית).

21.51. שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים שהועברו יכולה להתקיים גם אם הזכות לדרוש חזרה היא עקיפה. לדוגמה, אם אופציית רכש מתירה למעביר לקנות חזרה, במחיר קבוע, את זכויות המוטב, אזי יתכן שנותרת למעביר שליטה אפקטיבית על הנכסים שעומדים בבסיס זכויות מוטב אלו. אם המקבל הינו ישות שמטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות מימון מגובה-נכסים, אזי ייתכן שישות זו מוגבלת מלבחור לשעבד או להחליף את

הנכסים הפיננסיים שהועברו. בנסיבות אלו, כל זכות רכש על זכויות מוטב של צד שלישי המוחזקת על ידי המעביר היא אופציית רכש מצורפת אפקטיבית לנכסים הפיננסיים שהועברו. בהתאם למחירה ולתנאים אחרים של זכות הרכש, יכול שהמעביר ישמר שליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים שהועברו.

21.52. **אופציית רכש משובצת (embedded call)** אינה גורמת לשימור שליטה אפקטיבית של המעביר, מכיוון שהמנפיק מחזיק באופציית הרכש ולא המעביר, ואופציית הרכש אינה מעניקה הטבה גדולה מאשר הטבה טריוויאלית למעביר. לדוגמה, אופציית רכש המשובצת על ידי המנפיק של איגרות חוב שניתנות לפירעון מוקדם על ידי המנפיק (callable bonds) או על ידי החייב בהלוואת משכנתא הניתנת לפירעון מוקדם לא תעניק למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר.

21.53. זכות לדרוש חזרה נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו, על ידי תשלום של שוויים ההוגן בעת הרכישה החוזרת, בדרך כלל אינה משמרת שליטה אפקטיבית כאשר היא לא מעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית. עם זאת, מעביר משמר שליטה אפקטיבית אם יש לו זכות כאמור ובנוסף הוא מחזיק בזכות שייר (residual interest) בנכסים הפיננסיים שהועברו. לדוגמה, אם המעביר מחזיק בזכות שייר בנכסים פיננסיים שאוגחו, ויכול בעת החיסול של ישות האוגח לדרוש חזרה את הנכסים הפיננסיים שהועברו, על ידי רכישתם במכירה פומבית, במחיר שלכאורה נחזה להיות שוויים ההוגן, לא ניתן לרשום כמכירה את ההעברה של אותם נכסים פיננסיים שהוא יכול לדרוש חזרה. נסיבות אלו מעניקות למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית ושליטה אפקטיבית על הנכסים הפיננסיים, משום שבמכירה הפומבית הוא יכול לשלם כל מחיר שיבחר, ולהשיב לעצמו באמצעות זכות השייר בנכסים הפיננסיים שהועברו כל סכום עודף ששילם מעבר שוויים ההוגן.

21.54. הוראות מסוימות להסרת הנכסים אינן משמרות שליטה אפקטיבית של המעביר, כפי שנידון בסעיפים 21.85-21.88. לדוגמה, מחויבות לחזור ולרכוש מישות אוגח נכסים פיננסיים שהועברו, אינה משמרת שליטה אפקטיבית של המעביר, אם הרכישה החוזרת יכולה להתרחש רק לאחר כשלון שנקבע במפורש של נותן השירות במתן שירות נאות לנכסים הפיננסיים שהועברו, אשר עשוי לגרום להפסד של ערבות של צד שלישי, או רק לאחר שמחזיקי זכויות מוטב מצד שלישי דורשים מישות אוגח לרכוש חזרה את זכות המוטב שלהם, משום שהמעביר אינו יכול לגרום באופן חד צדדי לרכישה מחדש.

הסדרים לרכישה בחזרה של נכסים פיננסיים שהועברו

21.54א. מעביר משמר שליטה אפקטיבית על נכס פיננסי שהועבר כמתואר בסעיף 21.9ג(3) באמצעות הסכם המתיר למקבל לדרוש מהמעביר לרכוש בחזרה את הנכס הפיננסי שהועבר במחיר המעניק למקבל תנאים כה עדיפים במועד ההעברה, עד כי צפוי שהמקבל ידרוש מן המעביר לרכוש מחדש את הנכס הפיננסי שהועבר. לדוגמה, אופציית מכר (put option) שנכתבת למקבל בדרך כלל אינה נותנת למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר. אולם,

אופציית מכר תעניק למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר, אם במועד כתיבתה היא מספיק עמוק בתוך הכסף כך שצפוי שהמקבל יממש אותה והמעביר ידרש לרכוש חזרה את הנכס הפיננסי שהועבר. בניגוד לכך, אופציית מכר שנמצאת מספיק מחוץ לכסף, המוחזקת על ידי המקבל, לא תעניק למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר אם במועד כתיבתה צפוי שהאופציה לא תמומש. בדומה לכך, אופציית מכר בשווה הוגן המוחזקת על ידי המקבל לא תעניק למעביר שליטה אפקטיבית על הנכס הפיננסי שהועבר.

שינויים שתוצאתם חזרת השליטה של המעביר על נכסים פיננסיים שנמכרו

21.55. שינוי בחוק או נסיבות אחרות יכולים להביא לכך שחלק שהועבר בנכס פיננסי שלם לא יקיים עוד את התנאים של זכות משתתפת (סעיף 21.38) או שהמעביר יחדש את שליטתו בנכסים פיננסיים שהועברו לאחר שהעברה טופלה קודם לכן כמכירה, מכיוון שאחד או יותר מהתנאים שבסעיף 21.9 אינם מתקיימים יותר. שינויים כאלה, למעט אם הם נובעים רק מיישום לראשונה של סעיף זה, מאיחוד של ישות המעורבת בהעברה לאחר הרישום לראשונה (סעיף 21.55א), או משינוי במחירי שוק (לדוגמה, עליית מחיר הגורמת לאופציית רכש העומדת בפני עצמה על נכס פיננסי שהועבר ואינו זמין להשגה בשוק, שבמקור הייתה מספיק מחוץ לכסף ולכן נקבע שאינה מגבילה את המקבל, להיות בתוך הכסף), מטופלים באותו אופן שבו מטופלת רכישה של הנכסים הפיננסיים שהועברו מהמקבל/ים הקודם/ים בתמורה להתחייבויות שנלקחו (סעיף 21.10 או 21.11). לאחר שינוי כזה, המעביר רושם במאזן שלו נכסים פיננסיים אלו שהועברו יחד עם התחייבויות למקבל/ים הקודם/ים או למחזיקי זכויות מוטב של המקבל/ים הקודם/ים. בעת הרישום לראשונה המעביר מודד את הנכסים הפיננסיים שהועברו ואת ההתחייבויות האלו לפי שוויים ההוגן במועד השינוי, כאילו המעביר רכש את הנכסים הפיננסיים שהועברו ונטל את התחייבויות באותו מועד. המקבל הקודם יגרע את הנכסים הפיננסיים שהועברו באותו מועד, כאילו מכר את הנכסים הפיננסיים שהועברו בתמורה לחוב של המעביר.

21.55א. אם לאחר הרישום לראשונה, המעביר מאחד ישות שהייתה מעורבת בהעברה שטופלה כמכירה, הוא יטפל חשבונאי באיחוד בהתאם לכללי החשבונאות החלים לעניין האיחוד.

מדידה של זכויות מוחזקות לאחר ההעברה של נכסים פיננסיים**נכסים שהתקבלו והתחייבויות שנגרמו כתמורה**

21.56. תקבולים ממכירה של נכסים פיננסיים כוללים מזומן ואת כל הנכסים האחרים שהתקבלו בהעברה, לרבות זכויות מוטב ונכסי שירות המוכרים בנפרד, בניכוי כל ההתחייבויות שנגרמו, לרבות התחייבויות שירות המוכרות בנפרד. כל נכס שהתקבל מהווה חלק מתקבולי המכירה. כל התחייבות שנגרמה, גם אם היא קשורה לנכסים הפיננסיים שהועברו, היא הפחתה של התקבולים. כל מכשיר פיננסי נגזר שנקשר בעת ובעונה אחת עם ההעברה של נכסים פיננסיים הוא נכס שהתקבל או התחייבות שנגרמה ומהווה חלק מהתקבולים שהתקבלו בהעברה. בעת הרישום לראשונה, נדרש למדוד לפי שווי הוגן את כל התקבולים ואת הקטנת התקבולים ממכירה.

21.57. לא נכלל.

זכויות משתתפות בנכסים פיננסיים הנשמרות על ידי המעביר

21.58. זכויות משתתפות בנכסים פיננסיים שהמעביר ממשיך להחזיק בהן אינן חלק מהתקבולים בגין ההעברה, והיתרה המאזנית של זכויות משתתפות אלה תימדד במועד ההעברה על ידי הקצאה של היתרה המאזנית הקודמת בין הזכויות המשתתפות שהועברו ונמכרו, לבין הזכויות המשתתפות שלא הועברו והמעביר ממשיך להחזיק בהן, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי שלהם.

21.59. בוטל במקור.

21.60. לא נכלל.

נכסי שירות והתחייבויות שירות

21.61. שירות של משכנתאות, חייבים בכרטיסי אשראי או נכסים פיננסיים אחרים כולל בדרך כלל, אך אינו מוגבל ל: גבייה מלווים של תשלומי קרן, ריבית ונאמנות (escrow); תשלומי מיסים וביטוח מתוך חשבונות נאמנות (escrowed funds); ניהול חובות בפיגור (delinquencies); תפיסת נכסים אם נדרש; השקעה זמנית של כספים לפני חלוקתם; תשלומי עמלה לערבים, לנאמנים ולנותני שירות אחרים; רישום חשבונאי והעברה של תשלומי קרן וריבית לבעלי זכויות מוטב או זכויות משתתפות בנכסים הפיננסיים. שירות גלום בכל הנכסים הפיננסיים; השירות הופך להיות נכס נפרד או התחייבות נפרדת למטרות חשבונאיות רק בנסיבות המתוארות בסעיף 21.62. אם מעביר מוכר זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, עליו להכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות הקשורים אך ורק לזכות המשתתפת שנמכרה.

21.62. תאגיד בנקאי יכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות בכל פעם שיקבל על עצמו מחויבות לשרת נכס פיננסי אשר (א) נוצר כתוצאה מהעברה על ידי נותן שירות של נכס פיננסי שלם, קבוצה של נכסים פיננסיים שלמים, או זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, המקיימת את הדרישות לטיפול כמכירה, או (ב) נרכש או נלקח והמחויבות לשירות אינה קשורה לנכסים פיננסיים של נותן השירות או של התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים. אולם, אם המעביר מעביר את הנכסים לישות שאינה מאוחדת, בהעברה הכשירה לרישום כמכירה, שבה המעביר מחזיק בכל איגרות החוב שנוצרו, ומסווג אותן כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון בהתאם להוראות הדיווח לציבור, ניתן לדווח על נכס השירות או התחייבות השירות ביחד עם הנכס שלו ניתן השירות ולא להכיר בו בנפרד. נותן שירות לנכסים פיננסיים מקבל בדרך כלל הטבות בגין שירות (benefits of servicing) – הכנסות מעמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה, חלק מהריבית מהנכסים הפיננסיים, תשלומים בגין איחורים, ומקורות נלווים אחרים, לרבות בגין סכומים במעבר (float), שאת כולם הוא זכאי לקבל רק אם הוא מבצע את השירות – ונושא בעלויות השירות של הנכסים הפיננסיים. התוצאה של כל חוזה שירות היא נכס שירות או התחייבות שירות. צפוי שבדרך כלל ההטבות בגין השירות יהיו גבוהות מתיגמול נאות (adequate compensation) לנותן השירות בעבור ביצוע השירות והחוזה יוצר נכס שירות. עם זאת, אם צפוי שהטבות בגין מתן השירות לא יפצו באופן נאות את נותן השירות בעבור ביצוע השירות, התוצאה של החוזה היא יצירת התחייבות שירות. (נכס שירות יכול שיהפוך להתחייבות שירות, או להיפך, אם נסיבות משתנות, והמדידה של שירות בעת הרישום לראשונה יכולה להיות אפס אם ההטבות בגין השירות מספיקות בדיוק כדי להעניק לנותן השירות את התיגמול הנאות בעבור אחריותו (לשירות). תאגיד בנקאי נותן שירות יטפל בחוזה השירות שלו, אשר כשיר להכרה נפרדת, כנכס שירות או כהתחייבות שירות הנמדדים לפי שוויים ההוגן במועד הרישום לראשונה, בלא קשר אם הועברה תמורה מפורשת.

21.א.62. תאגיד בנקאי נותן שירות אשר מעביר או מאגח נכסים פיננסיים בהעברה שאינה מקיימת את הדרישות לטיפול כמכירה ומטופלת כחוב מובטח, כאשר הנכסים הפיננסיים שבבסיס נשארים במאזן של המעביר, לא יכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות.

21.63. תאגיד בנקאי נותן שירות, המכיר בנכס שירות או בהתחייבות שירות ירשום את חוזה השירות של הנכסים הפיננסיים בנפרד מאותם נכסים, כמפורט להלן:

- א. יציג במאזן נכסי שירות בנפרד מהתחייבויות שירות (סעיף 21.ב.13).
- ב. ימדוד לראשונה נכסי שירות והתחייבויות שירות לפי שווי הוגן (סעיפים 21.10 ג'-ו-ג. 21.11).
- ג. ירשום בנפרד זכויות להכנסות ריבית עתידיות מהנכסים לגביהם יינתן שירות, העולות על עמלות השירות שנקבעו במפורש בחוזה²⁷. זכויות אלה אינן נכסי שירות; הן נכסים פיננסיים, למעשה רצונות ריבית-בלבד, שירשמו כאמור בסעיף 21.14. (רצונות ריבית-בלבד מונעות מחלק של נכס פיננסי לקיים את ההגדרה של זכות משתתפת; ראה סעיף 21.ו.26).
- ד. יזהה סוגים של נכסי שירות והתחייבויות שירות על סמך (1) זמינות נתוני שוק המשמשים לקביעת שוויים ההוגן של נכסי השירות והתחייבויות השירות, (2) השיטה שמשמשת את התאגיד הבנקאי לניהול הסיכונים של נכסי השירות או התחייבויות השירות שלה, או (3) שניהם.

- ה. לאחר הרישום לראשונה, ימדוד כל סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות שהוכרו בנפרד לפי שוויים ההוגן או על ידי הפחתת הסכום שהוכר באופן יחסי לאומדן ההכנסה נטו בגין השירות לנכסים (עודף הכנסות משירות על עלויות השירות) או לאומדן ההפסד נטו בגין השירות להתחייבויות (עודף עלויות השירות על הכנסות מהשירות), ולאורך התקופה שבה תתקבל ההכנסה נטו או ייגרם ההפסד נטו בגין השירות. ניתן לבחור באפשרויות שונות לסוגים שונים של נכסי שירות והתחייבויות שירות. תאגיד בנקאי רשאי לקבל החלטה בלתי הפיכה למדוד, לאחר הרישום לראשונה, סוג של נכסי שירות והתחייבויות שירות לפי שוויים ההוגן בתחילת שנה פיסקלית כלשהי. מהמועד שבו נכס שירות או התחייבות שירות דווחו בסוג מסוים של נכסי שירות והתחייבויות שירות, שתאגיד בנקאי בחר למדוד לאחר הרישום הראשונה לפי שווי הוגן, לא ניתן לסווג את אותו נכס שירות או אותה התחייבות שירות לסוג של נכסי שירות או התחייבויות שירות שנמדד לאחר הרישום לראשונה בשיטת ההפחתה. שינויים בשווי ההוגן ידווחו בדוח רווח והפסד בגין נכסי שירות והתחייבויות שירות שנמדדים לאחר הרישום לראשונה לפי שוויים ההוגן (סעיף 21.א.13.ב).

²⁷ סעיף 287 לתקן 140: יש להבחין בין הטבות בגין שירות – סכומים אשר יתקבלו רק אם השירות יבוצע לשביעות רצונו של בעל הנכסים או המוטב – לבין סכומים אחרים שנשמרו לאחר איגוח או העברה אחרת של נכסים פיננסיים. כתוצאה מכך, רצונות ריבית בלבד שנשמרו באיגוחים, אשר אינן תלויות בביצוע השירות באופן משביע רצון, ימדדו לאחר הרישום לראשונה באופן שונה מנכסי שירות הנוצרים מאותם איגוחים.

ו. לאחר הרישום לראשונה, יעריך וימדוד ירידת ערך של כל סוג של נכסי שירות שהוכרו בנפרד, שנמדד לאחר הרישום לראשונה בשיטת ההפחתה המתוארת בסעיף (א) 21.13.א. כדלקמן:

(1) ירבד (startify) נכסי שירות בהתבסס על מאפיין סיכון בולט אחד או יותר של הנכסים הפיננסיים המתייחסים. מאפיינים אלה יכולים לכלול: סוג²⁸ הנכס פיננסי, גודלו, שיעור הריבית, מועד ההתקשרות לראשונה, משך חייו (term) ומיקומו הגיאוגרפי.

(2) יכיר בירידת ערך באמצעות הפרשה לירידת ערך לרובד בודד. סכום ירידת הערך שיוכר יהיה הסכום בו היתרה המאזנית של נכסי השירות לרובד מסוים עולה על שוויים ההוגן. בהערכת ירידת הערך אין להביא בחשבון שווי הוגן של נכסי שירות שלא הוכרו.

(3) יתאים את יתרת ההפרשה כדי לבטא שינויים במדידת ירידת ערך לאחר המדידה המקורית של ירידת הערך. עם זאת, אין להכיר בעודף של השווי ההוגן מעבר ליתרה המאזנית של נכסי שירות לרובד מסוים. סעיף זה אינו מתייחס לשאלה מתי תאגיד בנקאי ירשום מחיקה חשבונאית של נכסי שירות שהוכרו.

ז. עבור התחייבויות שירות הנמדדות לאחר הרישום לראשונה לפי שיטת ההפחתה, אם אירועים לאחר הרישום לראשונה הגדילו את השווי ההוגן של התחייבות שירות מעבר ליתרתה המאזנית, לדוגמה כתוצאה משינויים מהותיים בסכום או בעיתוי תזרימי מזומן שנצפו קודם, על התאגיד הבנקאי נותן השירות לעדכן את הערכתו הקודמת ולהכיר בגידול במחויבות כהפסד בדוח רווח והפסד (סעיף 21.13.א).

21.64. כפי שצוין לעיל, מעבירים לעיתים מסכימים לקבל על עצמם אחריות שירות כאשר הטבות השירות העתידיות אינן צפויות לפצות אותם באופן נאות בגין השירות. במקרים אלה, הדבר מביא להתחייבות שירות ולא לנכס שירות. [ההתייחסות לדוגמה בסעיף 21.57 הושמטה]

21.65. לא נכלל.

21.66. לא נכלל.

21.67. לא נכלל.

21.68-72. בוטלו במקור.

²⁸ הערה מספר 19 לתקן 166: לדוגמה, לגבי הלוואות משכנתא, סוג הנכס הפיננסי מתייחס להלוואות רגילות או בערבות או בביטחון ממשלה וגם להלוואות בריבית משתנה או בריבית קבועה.

איגוחים

21.73. נכסים פיננסיים כגון: הלוואות משכנתא, הלוואות לרכב, חייבים מסחריים, חייבים בגין כרטיסי אשראי, וחשבונות חיוב מתחדשים אחרים הם נכסים פיננסיים, שבדרך כלל מקובלת העברתם באיגוחים. איגוחים של הלוואות משכנתא יכולים לכלול תיקים (pools) של הלוואות משכנתא למגורים של משפחה בודדת או סוגים אחרים של הלוואות משכנתא לנדל"ן, כגון הלוואות משכנתא למבני מגורים מרובי משפחות והלוואות משכנתא לרכוש מסחרי. שכיחים גם איגוחים של הלוואות המובטחות על ידי שעבוד של מיטלטלין כמו כלי רכב ורכוש אחר (לרבות חכירות מימוניות ישירות או חכירות מסוג מכירה). ניתן לאגח נכסים פיננסיים וגם נכסים לא פיננסיים; הלוואות למחזיקי פוליסות ביטוח חיים, תמלוגים מפטנטים וזכויות יוצרים, ואפילו רשיונות להפעלת מוניות הועברו באיגוחים. אבל, סעיף זה אינו חל על איגוחים של נכסים שאינם פיננסיים.

21.74. יזם (originator) באיגוח טיפוסי (המעביר) מעביר תיק של נכסים פיננסיים אל ישות איגוח (בארה"ב, בדרך כלל נאמנות). באיגוחים מסוג "העבר - באמצעות" (pass-through) ו-"שלם - באמצעות" (pay-through), חייבים מועברים אל הישות בתחילת האיגוח, ולא נעשות העברות נוספות; כל גביות המזומן משולמות למחזיקים בזכויות מוטב בישות. באיגוחים עם "תקופת מיחזור" (revolving-period), חייבים מועברים בתחילת האיגוח וגם במועדים קבועים (יומי או חודשי) לאחר מכן במשך תקופה מוגדרת (בדרך כלל שלוש עד שמונה שנים), שמקובל להתייחס אליה כאל תקופת המיחזור. במשך תקופת המיחזור, הישות משתמשת במרב גביות המזומן כדי לרכוש מהמעביר חייבים נוספים בתנאים שהוסדרו מראש.

21.75. זכויות מוטב בישות איגוח נמכרות למשקיעים והתקבולים משמשים כדי לשלם למעביר עבור הנכסים הפיננסיים שהועברו. יתכן שתהיה קבוצה אחת של זכויות מוטב עם מאפייני הון עצמי (equity), ויתכן שתהיינה קבוצות אחדות של זכויות, שלחלקן מאפיינים של חוב ולחלקן מאפייני הון עצמי. המזומן שנגבה מהתיק מחולק למשקיעים ולאחרים כפי שנקבע במפורש במסמכים המשפטיים שהקימו את הישות.

21.76. איגוחים מסוג העבר-באמצעות, שלם-באמצעות ועם תקופת מיחזור המקיימים את התנאים שבסעיף 21.9 כשירים לחשבונאות מכירה בהתאם לפרק זה, ובתנאי שישות האיגוח אינה מאוחדת על ידי המעביר או על ידי התאגידים המאוחדים שלו בדוחות הכספיים המוצגים. כל הנכסים הפיננסיים שהתקבלו וההתחייבויות שנגרמו על ידי המעביר של איגוח הכשיר למכירה יוכרו ויימדדו בהתאם לאמור בסעיפים 21.10 ו-21.11; כולל הכרה בחוזה אקדמה משתמע (implicit forward contract) למכור נכסים פיננסיים נוספים במהלך תקופת המיחזור, אשר יכול שיהפוך בעל ערך למעביר או יגרום לו הפסד כתוצאה משינויים בשיעורי ריבית ובתנאי שוק אחרים.

איגוחים עם תקופת מיחזור

21.77. השווי של חוזה אקדמה משתמע באיגוח עם תקופת מיחזור נובע מההפרש בין שיעור התשואה שהוסכם מראש שינתן למשקיעים על זכויות המוטב שלהם בישות (בארה"ב – בנאמנות) לבין שיעורי תשואה שוטפים בשוק על השקעות דומות. לדוגמה, אם שיעור התשואה השנתי שהוסכם מראש שינתן למשקיעים בישות (בארה"ב – בנאמנות) הוא 6 אחוז, ולאחר מכן שיעורי תשואה בשוק על השקעות אלו עלו ל 7 אחוז, השווי של חוזה האקדמה למעביר (והנטל למשקיעים) יהיה בקירוב הערך הנוכחי של אחוז אחד מסכום ההשקעה לכל שנה שנותרה למבנה המתחדש לאחר שהחייבים שהועברו בעבר נגבו. אם חוזה אקדמה למכירת חייבים נעשה בתשואת השוק, שוויו במועד יצירתו הוא אפס. צפוי שהשינויים בשווי ההגון של חוזה אקדמה שבו משקיעים מקבלים תשואה קבועה יהיו גדולים יותר לעומת משקיעים המקבלים שיעור משתנה בהתבסס על שינויים בתשואות שוק.

21.78. הכרה ברווח או הפסד בגין חייבים עם תקופת-מיחזור שנמכרו לישות (בארה"ב – לנאמנות) איגוח מוגבלת לחייבים הקיימים שנמכרו. בדומה, הכרה בנכסי שירות או בהתחייבויות שירות לחייבים בתקופת-מיחזור מוגבלת למתן שירות לחייבים הקיימים שנמכרו. כאשר נמכרים חייבים חדשים, הזכויות לשרת אותם יכול שיהפכו לנכסים או להתחייבויות המוכרים במאזן.

21.79. בוטל במקור.

בידוד של נכסים פיננסיים שהועברו באיגוחים

21.80. איגוח המבוצע באמצעות העברה אחת או באמצעות סדרה של העברות עשוי לבדד נכסים פיננסיים שהועברו מעבר להישג ידו של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו, ועשוי שלא לבדד אותם. כדי לקבוע האם ההעברה מבודדת יש לבחון את המבנה של עסקת האיגוח בכללותה, תוך התחשבות בגורמים כגון סוג והיקף המעורבות הנמשכת בהסדרים להגנת המשקיעים מפני סיכון אשראי, סיכון ריבית וסיכונים אחרים, הזמינות של נכסים פיננסיים אחרים, והסמכויות שמוקנות לבתי משפט ולכונסי נכסים אחרים בפשיטות רגל. הדיון בסעיפים 21.81-21.83 קשור רק לתנאי הבידוד המפורט בסעיף א.21.9 יש לבחון גם את התנאים בסעיפים ב.21.9 ו-ג.21.9 כדי לקבוע אם מעביר ויתר על שליטה בנכסים הפיננסיים שהועברו.

21.81. באיגוחים מסוימים, תאגיד שאם יכשל יהיה כפוף למצב חוקי כדוגמת חוק פשיטות הרגל בארה"ב (U.S. Bankruptcy Code), מעביר נכסים פיננסיים לישות איגוח (בארה"ב – נאמנות), בתמורה למזומן. הישות (בארה"ב – הנאמנות) מגייסת מזומן על ידי הנפקה למשקיעים של זכויות מוטב, שבאמצעותן מועברים כל תקבולי המזומן שיתקבלו מהנכסים הפיננסיים, ולמעביר אין מעורבות נמשכת כלשהי בישות (בארה"ב – בנאמנות) או בנכסים

הפיננסיים שהועברו. נראה שאיגוחים אלו יחשבו בדרך כלל כעסקאות שבודדו את הנכסים, מפני שבשל העדר מעורבות נמשכת כלשהי קיים ביטחון סביר (reasonable) שימצא שההעברה היא מכירה אמיתית לפי חוק (true sale at law) המבודדת את הנכסים מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו, אפילו בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר.

21.82. באיגוחים אחרים, תאגיד דומה מעביר נכסים פיננסיים אל ישות איגוח כנגד מזומן וזכויות מוטב בנכסים הפיננסיים שהועברו. הישות מגייסת את המזומן על ידי הנפקה למשקיעים של ניירות ערך מסחריים, אשר מעניקים למשקיעים זכות מוטב בכורה למזומן המתקבל מהנכסים הפיננסיים. זכויות המוטב שהתקבלו על ידי התאגיד המעביר מייצגות זכות נחותה שתקטן בעקבות הפסדי אשראי כלשהם בשל הנכסים הפיננסיים שבישות. זכויות המוטב הבכירות (ניירות ערך מסחריים) מקבלות דירוג גבוה על ידי סוכנויות דירוג אשראי רק אם (א) תמיכת האשראי (credit enhancement) הנובעת מהזכות הנחותה היא מספקת, וגם (ב) למעביר דירוג אשראי גבוה. בהתחשב בעובדות ובנסיבות, נראה שאיגוחים כאלו של "שלב אחד" ("single step"), יחשבו לעתים קרובות בארה"ב כעסקאות שלא בודדו את הנכסים הפיננסיים, מפני שלאור האופי של המעורבות הנמשכת בנכסים, קשה להשיג ביטחון סביר שייקבע שההעברה הינה מכירה אמיתית לפי חוק, המניחה את הנכסים הפיננסיים מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו בפשיטת רגל בארה"ב (סעיף 21.113). אם המעביר יכנס לפשיטת רגל וימצא שההעברה אינה מכירה אמיתית לפי חוק, משקיעים בנכסים הפיננסיים שהועברו עשויים להיות כפופים לצו הקפאת הליכים (automatic stay) אשר יעכב תשלומים המגיעים להם, והם עשויים להידרש לקחת חלק בהוצאות פשיטת הרגל ולספוג הפסדים נוספים אם ההעברה תאופיין מחדש כהלוואה מובטחת.

21.83. באיגוחים אחרים, עושים שימוש במספר העברות שנועדו כדי לבדד נכסים פיננסיים שהועברו מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ו נושיו, אפילו במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר. לדוגמה, במבנים "דו שלביים" ("two step") :

א. ראשית, התאגיד מעביר קבוצה של נכסים פיננסיים אל תאגיד למטרה מיוחדת, אשר, למרות היותו בבעלות מלאה, נבנה כך שקיימת סבירות קלושה שהמעביר, התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או נושיו יוכלו לחזור ולדרוש את הנכסים הפיננסיים. העברה ראשונה זו מתוכננת כך שיימצא שהיא מכירה אמיתית לפי חוק, בין היתר לאור העובדה שהמעביר לא מעניק לתאגיד

למטרה מיוחדת הגנה "עודפת" על אשראי או על תשואה, וסביר שייקבע משפטית שאפילו בעת פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר, הנכסים הפיננסיים שהועברו בודדו מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או של נושיו.

ב. שנית, התאגיד למטרה מיוחדת מעביר קבוצת נכסים פיננסיים לנאמנות או לישות משפטית אחרת עם תוספת מספקת של הגנת האשראי או התשואה בהעברה השניה (באמצעות זכות מוטב נחותה למעביר או בשיטה אחרת) בכדי לקבל את דירוג האשראי הגבוה שצדדים שלישיים משקיעים מבקשים כאשר הם קונים זכויות מוטב בכירות בישות (בארה"ב – בנאמנות). בשל מאפיין זה של תכנון המבנה, יתכן שיקבע משפטית שההעברה השנייה אינה מכירה אמיתית לפי חוק, ולפיכך, לפחות בתיאוריה, נאמן פשיטת רגל של התאגיד למטרה מיוחדת יוכל להשיג את הנכסים הפיננסיים שהועברו.

ג. עם זאת, התאגיד למטרה מיוחדת תוכנן כך שקיימת סבירות קלושה שהוא ייקלע לפשיטת רגל, שלו עצמו או כתוצאה של איחוד במהות (substantive consolidation) אם תתרחש פשיטת רגל של חברת האם שלו. לדוגמה, מסמכי ההתאגדות שלו אוסרים עליו לעסוק בעסקים אחרים כלשהם או ליטול התחייבויות כלשהן, כך שלא יכולים להיות נושים אשר יבקשו להגדירו כפושט רגל. יתר על כן, אפילו במצב שבו התאגיד יוגדר כפושט רגל בדרך כלשהי, המגבלה של היותו תאגיד למטרה אחת מיועדת לגרום לכך שזה יהיה לא סביר באופן קיצוני, לפי המצב החוקי כדוגמת חוק פשיטות הרגל בארה"ב, שכונס נכסים יוכל לדרוש חזרה את הנכסים הפיננסיים שהועברו משום שאין לו נכסים פיננסיים אחרים שיחליפו את הנכסים שהועברו.

נראה שלפי החוקים הקיימים היום בארה"ב, איגוחים "דו שלביים" המתוארים לעיל, כשרואים אותם כמכלול אחד, יחשבו בדרך כלל כאיגוחים שבודדו את הנכסים הפיננסיים מעבר להישג ידם של המעביר, של התאגידים המאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים ושל נושיו, אפילו בעת פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר²⁹. עם זאת, יש לבחון כל אחת מן הישויות המעורבות בהעברה בהתאם לכללים החשבונאות הרלוונטיים בנושא איחוד. בהתאם לכך, יתכן שמעביר יידרש לאחד את הנאמנות או את הישות המשפטית האחרת המשמשת בשלב השני של האיגוח, למרות ניתוח הבידוד של ההעברה.

²⁹ כדי לבחון האם הראיות הזמינות מספקות ביטחון סביר לכך שהנכסים שהועברו בודדו מעבר להישג ידו של המעביר ושל נושיו, רואה חשבון מבקר של תאגיד בנקאי יישם את האמור בהבהרה שפורסמה בנושא על ידי ה-AICPA בחודש דצמבר 2001, כפי שעודכנו בהתאמות הנדרשות:

Au Section 9336 - "Using the Work of a Specialist: Auditing Interpretations of Section 336 – 1. The Use of Legal Interpretations As Evidential Matter to Support Management's Assertion That a Transfer of Financial Assets Has Met the Isolation Criterion in Paragraph 9(a) of Financial Accounting Standards Board Statement No. 140."

21.84. הסמכויות של כונסי נכסים של יישויות שאינן כפופות לחוק פשיטות הרגל בארה"ב (לדוגמה, בנקים בארה"ב שכפופים לכינוס נכסים על ידי ה- FDIC) שונות באופן ניכר, ולפיכך כונסי נכסים מסוימים עשויים להיות מסוגלים להשיג נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו בהסכם ספציפי, בעוד שכונסי נכסים אחרים לא יהיו מסוגלים. איגוח עשוי לבדד נכסים פיננסיים שהועברו ממעביר הכפוף לכונס נכסים כזה ומנושיו גם אם האיגוח מבוצע באמצעות העברה ישירה אחת אל ישות איגוח שמנפיקה זכויות מוטב למשקיעים, כאשר המעביר מספק הגנת אשראי או תשואה. כאשר הישות כפופה בארה"ב או באזורי שיפוט אחרים, להליכי פשיטת רגל או כינוסי נכסים אחרים יש להפעיל שיקול דעת בכדי לקבוע האם נכסים פיננסיים שהועברו בודדו, בהתחשב בסמכויות המוקנות באזור השיפוט הרלבנטי לבתי משפט או לנאמנים בפשיטות רגל ולכונסי נכסים.

הוראות להסרת נכסים – ה"נ (Removal-of-Accounts Provisions - ROAP)

21.85. העברות רבות של נכסים פיננסיים הכרוכות בהעברות של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים לישות שמטרתה היחידה היא לעסוק בפעילויות איגוח או בפעילויות של מימון מגובה-נכסים, מסמיכות את המעביר לדרוש חזרה נכסים בכפוף למגבלות מסוימות. סמכות מסוג זה נקראת לעתים "הוראה להסרת נכסים" – ה"נ. הקביעה האם הוראה להסרת נכסים מונעת חשבונאות מכירה תלויה האם ההוראה גורמת למעביר לשמר שליטה אפקטיבית בנכסים פיננסיים שהועברו (סעיף ג.21.9).

21.86. להלן דוגמאות של ה"נ שמונעות רישום של העברות כמכירה:

א. ה"נ בלתי מותנה, או הסכם רכש חוזר, המאפשרים למעביר לציין במפורש את הנכסים הפיננסיים שניתן להסירם ומעניקים למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, משום שהוראה כזו מאפשרת למעביר להסיר נכסים פיננסיים מסוימים (specific assets) באופן חד צדדי.

ב. ה"נ המותנה בהחלטה של מעביר לצאת מחלק מסוים של עסקיו המעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, בין אם היא מונעת על ידי ביטול של יחסי קרבה (affinity relationship), פיצול (spin off) של מגזר עסקי, או קבלה של הצעת צד שלישי לרכישה של חלק (לדוגמה: גיאוגרפי) שנקבע במפורש של עסקיו, משום שהוראה כזו מאפשרת למעביר להסיר נכסים פיננסיים מסוימים (specific assets) באופן חד צדדי.

21.87. להלן דוגמאות של ה"נ שאינן מונעות רישום של העברות כמכירה:

א. הוראה להסרה אקראית של נכסים פיננסיים עודפים, אם ההוראה מוגבלת מספיק כך שהמעביר לא יכול להסיר נכסים פיננסיים מסוימים שהועברו, לדוגמה על ידי הגבלה של הסרת הנכסים להסרה אחת בכל חודש ולסכום הזכויות של המעביר.

ב. הל"נ של חייבים עם כשל אשראי, משום שההסרה תתאפשר רק לאחר פעולה של צד שלישי (כשל אשראי) ולא תוכל להיגרם באופן חד צדדי על ידי המעביר.³⁰

ג. הל"נ המותנה בביטול על ידי צד שלישי, או בפקיעה ללא חידוש, של הסדר קבוצת לקוחות או של הסדר מותג-פרטי (an affinity or private-label arrangement),³¹ משום שההסרה תהיה מותרת רק לאחר פעולה של צד שלישי (ביטול) או לאחר החלטה של צד שלישי שלא לפעול (פקיעה) ולא תוכל להיגרם באופן חד צדדי על ידי המעביר.

21.88. הל"נ שניתן לממשה רק בתגובה לפעולה של צד שלישי שלא התרחשה עדיין אינה משמרת שליטה אפקטיבית של המעביר על נכסים פיננסיים שפוטנציאלית כפופים להל"נ זו. עם זאת, כאשר פעולה של צד שלישי (כגון כשל אשראי או ביטול) או החלטה של צד שלישי לא לפעול (פקיעה) מתרחשת ומאפשרת למעביר להסיר נכסים פיננסיים לפי יוזמה שלו לבדו ופעולה זו מעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, על המעביר להכיר בכל הנכסים הפיננסיים הכפופים ל- הל"נ, בין אם ה- הל"נ ממומשת ובין אם לאו. אם ה- הל"נ ממומשת, הנכסים הפיננסיים מוכרים במאזן המעביר משום שהמעביר דרש את הנכסים הפיננסיים בחזרה. אם ה- הל"נ לא ממומשת, הנכסים הפיננסיים הכפופים ל- הל"נ מוכרים במאזן המעביר, משום שכעת המעביר יכול לגרום באופן חד צדדי לישות המקבלת להחזיר את הנכסים הפיננסיים המסוימים האלו ולפיכך המעביר משיג שוב שליטה אפקטיבית על נכסים פיננסיים אלו שהועברו (סעיף 21.55).

חייבים בגין חכירות מסוג מכירה וחכירות מימוניות ישירות

21.89. לא נכלל.

21.90. לא נכלל.

עסקאות השאלת ניירות ערך

21.91. עסקאות השאלת ניירות ערך מתבצעות ביוזמת ברוקרים-דילרים ומוסדות פיננסיים אחרים שזקוקים לניירות ערך מסוימים כדי לכסות מכירה בחסר או בגין כשל של לקוח למסור ניירות ערך שמכר. מקבלי ניירות ערך (שואלים - borrowers) נדרשים בדרך כלל לספק "ביטחון" למעביר ניירות הערך (משאיל - lender), בדרך כלל מזומן אך לעיתים ניירות ערך אחרים או כתבי ערבות בנקאית (standby letters of credit), עם ערך הגבוה במעט מזה של ניירות הערך.

³⁰ תאגיד בנקאי רשאי לרכוש חזרה הלוואה שאוגחה רק לפי כללים ברורים שנקבעו בעסקת האיגוח ואושרו על ידי המפקח על הבנקים.

³¹ הסדר קבוצת לקוחות מסוימת בקשר עם כרטיסי אשראי שהונפקו לקבוצה מתייחס לכרטיסים שהונפקו לחברי קבוצה מסוימת של לקוחות, לדוגמה ארגון בוגרי אוניברסיטה, ארגונים מקצועיים וכו'. הסדר מותג-פרטי בקשר עם כרטיסי אשראי מתייחס לכרטיסים שמכובדים על ידי ספק יחיד בלבד.

"שנשאלו". אם "הביטחון" הוא מזומן, המעביר בדרך כלל מרוויח תשואה על ידי השקעת אותו מזומן בשיעורים הגבוהים מהשיעור המשולם או ה"מוחזר" (rebated) למקבל. אם "הביטחון" אינו מזומן, המעביר מקבל בדרך כלל עמלה. מחזיקי ניירות ערך במשמורת (securities custodians) או סוכנים אחרים בדרך כלל מבצעים פעולות השאלת ניירות ערך בעבור לקוחותיהם. בגלל ההגנה של "הביטחון" (שככלל משוערך יומית ומותאם לעיתים תכופות לשינויים במחיר שוק של ניירות הערך שהועברו) והתקופה הקצרה של העסקאות, מרבית עסקאות השאלת ניירות ערך כשלעצמן אינן יוצרות סיכוני אשראי משמעותיים לאף אחד מהצדדים. סיכונים אחרים נוצרים כתוצאה ממה שהצדדים לעסקה עושים עם הנכסים שהם מקבלים. לדוגמה, השקעות המבוצעות עם המזומן המשמש "ביטחון" יוצרות למעביר סיכוני שוק ואשראי.

21.92. אם מתקיימים תנאי המבחנים בסעיף 21.9, עסקאות השאלת ניירות ערך יירשמו (א) על ידי המעביר כמכירה של ניירות הערך ש"הושאלו" תמורת תקבולים הכוללים את "ביטחון" המזומן³² והתקשרות אקדמה לרכש חוזר (forward repurchase commitment) ו – (ב) על ידי המקבל כרכישה של ניירות הערך ה"מושאלים" בתמורה לביטחון והתקשרות אקדמה למכר חוזר (forward resale commitment). במשך תקופת ההסכם הזה, המעביר מסר את השליטה בניירות הערך שהועברו והמקבל השיג שליטה בניירות ערך אלה עם היכולת למוכרם או להעבירם לפי רצונו. במקרה זה, לנושים של המעביר יש תביעה רק ל"ביטחון" ולהתקשרות האקדמה לרכש חוזר.

21.93. עם זאת, בעסקאות רבות של השאלת ניירות ערך המעביר משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו באמצעות הסכם שנלווה לעסקה, המקנה למעביר זכות וגם מחייב אותו לרכוש חזרה או לפדות את הנכסים הפיננסיים שהועברו לפני מועד פירעונם (סעיפים 21.47-21.49). עסקאות אלו יירשמו כחוב מובטח, שבו מזומן (או ניירות ערך שהמחזיק³³ רשאי על פי חוזה או נוהג למכור או לחזור ולשעבד) שנתקבל כ"ביטחון" יחשב כסכום החלואה, ניירות הערך ש"הושאלו" יחשבו משועבדים כביטחון כנגד המזומן שנתקבל כחלואה ויסווגו מחדש כאמור בסעיף א.21.15, וכל "הנחה מוחזרת" (rebate) שתשולם למקבל ניירות הערך היא ריבית על סכום המזומן שנחשב שהמעביר לוה.

³² הערה מספר 22 לתקן 166 : אם ה"ביטחון" בעסקה המקיימת את המבחנים בסעיף 21.9 הוא נכס פיננסי שהמחזיק רשאי לפי חוזה או נוהג למכור או לחזור ולשעבד, נכס פיננסי זה הוא תקבולים ממכירת ניירות הערך ש"הושאלו". במידה בה ה"ביטחון" מורכב מערבות בנקאית או מכשירים פיננסיים אחרים שהמחזיק אינו רשאי לפי חוזה או נוהג למכור או לחזור ולשעבד, עסקת השאלת ניירות ערך אינה מקיימת את מבחני המכירה ותטופל כחלואה של ניירות ערך (loan of Securities) שנתן המעביר למקבל.

מובהר כי עסקאות השאלת ניירות ערך המנוהלות כעסקאות אשראי, כלומר עסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונית הכלליים של השואל, והשואל אינו מעביר אל המשאיל ביטחונית נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, יטופלו בהתאם לכללים המפורטים בנספח א' להוראות הדיווח לציבור.

³³ כלומר, משאיל ניירות הערך (המעביר).

21.94. המעביר של ניירות הערך ש"הושאלו" רושם את המזומן שנתקבל באותו אופן בין אם ההעברה נרשמת כמכירה ובין אם היא נרשמת כחוב מובטח. המזומן שנתקבל יוכר כנכס של המעביר – כמו גם ההשקעות שבוצעו במזומן זה, גם אם בוצעו על ידי סוכנים או במצורף (pools) עם משאילי ניירות ערך אחרים - יחד עם המחויבות להחזיר את המזומן. אם מתקבלים ניירות ערך שיכולים להימכר או להיות משועבדים מחדש, המעביר של ניירות הערך ש"הושאלו" רושם את ניירות הערך האלו באותו אופן בו היה רושם מזומן שהיה מתקבל³⁴.

21.95. לא נכלל.

הסכמי רכש חוזר ו-WASH SALES

21.96. דילרים של ניירות ערך ממשלתיים, תאגידים בנקאיים, מוסדות פיננסיים אחרים ותאגידים משקיעים (corporate investors) בדרך כלל משתמשים בהסכמי רכש חוזר כדי לקבל או להשתמש במקורות לטווח קצר. לפי הסכמים אלה, המעביר (הצד הרוכש חזרה repo party) מעביר נייר ערך למקבל (הצד הנגדי לרכש חוזר repo counterparty או reverse party) כנגד מזומן³⁵ ומסכים בעת ובעונה אחת לרכוש חזרה את אותו נייר ערך בתאריך עתידי בסכום השווה למזומן שקיבל בתוספת גורם "ריבית" שנקבע (stipulated "interest" factor).

21.97. אפשר לבצע הסכמי רכש חוזר במגוון דרכים. הסכמי רכש חוזר אחדים דומים לעסקאות השאלת ניירות ערך בכך שלמקבל יש זכות למכור או לחזור ולשעבד את ניירות הערך לצד שלישי במשך תקופת הסכם הרכש החוזר. בהסכמי רכש חוזר אחרים, למקבל אין זכות למכור או לחזור ולשעבד את ניירות הערך במשך תקופת הסכם הרכש החוזר. לדוגמה, בהסכם רכש חוזר תלת-צדדי (tri-party), המעביר מעביר ניירות ערך למשמורת של צד שלישי בלתי תלוי המחזיק את ניירות הערך במשך תקופת הסכם הרכש החוזר. בנוסף, מספר רב של הסכמי רכש חוזר הם לזמן קצר, לעיתים קרובות לילה אחד (overnight), או לזמן בלתי מוגבל באופן שמאפשר לכל צד לסיים את ההסדר בהודעה קצרת מועד. עם זאת, הסכמי רכש חוזר אחרים הינם לתקופות ארוכות יותר, לעיתים עד לפירעון הנכס הפיננסי שהועבר. הסכמי רכש חוזר אחדים מאפשרים רכישה חוזרת של ניירות ערך שאינם צריכים להיות זהים לניירות הערך שהועברו.

21.98. אם התנאים שבסעיף 21.9 מתקיימים, המעביר (שאינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו) ירשום את הסכם הרכש החוזר כמכירה של נכסים פיננסיים והתקשרות

³⁴ כלומר, ניירות הערך אשר התקבלו מהשואל כ"ביטחון" ירשמו אצל המשאיל (המעביר) בסעיף "ניירות ערך".

³⁵ הערה מספר 23 לתקן 166: במקום מזומן, לעיתים מוחלפים ניירות ערך אחרים או כתבי ערבות בנקאית. עסקאות אלו נרשמות באותו אופן כמו עסקאות השאלת ניירות ערך (סעיפים 21.92-21.94).

אקדמה לרכישה חוזרת, והמקבל ירשום את ההסכם כרכישה של נכסים פיננסיים והתקשרות אקדמה למכירה חוזרת. העברות אחרות שנלווה להן הסכם רכש חוזר של הנכסים הפיננסיים שהועברו ואשר יכול שיירשמו כמכירה כוללות העברות עם הסכם לרכישה חוזרת במועד הפירעון.

21.99. נוסף על כך, "Wash sales", שקודם לכן לא הוכרו אם נכס פיננסי זהה נרכש בסמוך לפני או אחרי המכירה, ירשמו כמכירה בהתאם לפרק זה. המעביר משמר שליטה אפקטיבית בנכסים שהועברו, רק אם במקביל נעשה עם המקבל הסכם רכש חוזר או פדיון של הנכסים הפיננסיים שהועברו.

21.100. כמו בעסקאות השאלת ניירות ערך, בהסכמים רבים של רכש חוזר של נכסים פיננסיים שהועברו לפני מועד פירעונם, המעביר משמר שליטה אפקטיבית בנכסים פיננסיים אלה. הסכמי רכש חוזר שאינם מקיימים את כל התנאים בסעיף 21.9 יירשמו כחוב מובטח. הסכמי רכש חוזר מסוג fixed-coupon ומסוג dollar-roll, וחוזים אחרים שלפיהם ניירות הערך שירכשו חזרה אינם צריכים להיות זהים לניירות הערך שנמכרו, כשירים להירשם כקבלת חוב, אם ניירות ערך אלו זהים במהותם (סעיף 21.48) לאלו שהועברו. לפיכך, עסקאות אלו ירשמו כחוב מובטח על ידי שני הצדדים להעברה בתנאי שמתקיימים התנאים האחרים לשליטה אפקטיבית.

21.101. אם מעביר העביר ניירות ערך למשמורת של צד שלישי בלתי תלוי, או למקבל, בכפוף לתנאים שמונעים מהמקבל למכור או לחזור ולשעבד את הנכסים במשך תקופת הסכם הרכש החוזר (כמו במרבית הסכמי רכש חוזר תלת-צדדיים), המעביר לא ויתר על שליטה בנכסים אלה.

התאגדויות אשראי (Loan Syndications)

21.102. לוויים מסוימים לוויים לעיתים קרובות סכומים גבוהים יותר מהסכום שכל מלווה יחיד מוכן להלוות להם. לפיכך מקובל שקבוצות מלווים מממנות ביחד הלוואות אלו. זאת אפשר לבצע באמצעות התאגדות שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מלווה ללווה סכום מסוים ויש לו את הזכות להיפרע ממנו.

21.103. התאגדות אשראי אינה העברה של נכסים פיננסיים. כל מלווה בהתאגדות ירשום את הסכומים שאותם חייב לו הלווה. יתכן שהלווה יעביר את תשלומי הפירעון למלווה ראשי (lead lender), שיחלק לאחר מכן למלווים האחרים בהתאגדות את הסכומים שגבה. בנסיבות אלה, המלווה הראשי משמש כנותן שירות, ולפיכך לא יכיר בהלוואה המצרפית כנכס פיננסי.

השתתפויות באשראי (Loan Participations)

21.104. קבוצות של תאגידים בנקאיים או של תאגידים אחרים יכולות גם הן לממן ביחד הלוואות גדולות באמצעות השתתפויות בהלוואה בה מלווה יחיד מעמיד הלוואה גדולה ללווה ולאחר מכן מעביר לתאגידים אחרים זכויות בהלוואה.

21.105. העברות על ידי המלווה היזם (originating lender) יכולות להתבצע משפטית בדרך של הקצאות (assignments) או בדרך של השתתפויות. ההעברות הן בדרך כלל ללא חזרה (nonrecourse), והמעביר (המלווה היזם) ממשיך לשרת את ההלוואה. למקבל (לתאגיד המשתתף) יכול שתהיה או לא תהיה זכות למכור או להעביר את ההשתתפות שלו במשך תקופת ההלוואה בהתאם לתנאי הסכם ההשתתפות.

21.106. אם הסכם ההשתתפות בהלוואה מעביר זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם (כמתואר בסעיף 21.38) ומתקיימים התנאים בסעיף 21.9, ההעברה תירשם על ידי המעביר כמכירה של זכות משתתפת. זכות סירוב ראשונה של המעביר להצעה בתום לב של צד שלישי, דרישה לקבל את ההסכמה של המעביר ושהמעביר לא יכול להימנע מלתת אותה מסיבות בלתי סבירות, או איסור לגבי מכירה למתחרה של המעביר אם קיימים קוונים מרצון פוטנציאליים אחרים, הן מגבילות על הזכויות של המקבל אך סביר להניח שאינן מגבילות את המקבל מלממש את הזכות שלו לשעבד או להחליף. יחד עם זאת, אם הסכם ההשתתפות בהלוואה מגביל את המקבלים מלשעבד או מלהחליף את הזכות המשתתפת שלהם והגבלה זו מעניקה למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית, המעביר לא וויתר על שליטתו, וירשום את ההעברה כחוב מובטח.

קיבולים בנקאיים (Banker's Acceptances) והשתתפויות בסיכון שבהם

21.107. קיבולים בנקאיים מאפשרים לתאגיד בנקאי לממן ללקוח רכישה של סחורות מספק (vendor) לפרק זמן שבדרך כלל אינו עולה על ששה חודשים. על פי הסכם בין התאגיד הבנקאי, הלקוח והספק, התאגיד הבנקאי מסכים לשלם את ההתחייבות של הלקוח לספק בעת הצגת מסמכים שנקבעו במפורש שמהווים ראיה למסירה ולקבלה של הסחורות שנרכשו. המסמך הבסיסי הוא שטר חליפין (draft or bill of exchange) שערך הלקוח ונחתם על ידי התאגיד הבנקאי כסימון "לקבלת" ההתחייבות לשלם את השטר במועד הפירעון שלו.

21.108. מעת שבה תאגיד בנקאי קיבל שטר, הלקוח אחראי לשלם לתאגיד הבנקאי במועד שבו השטר נפרע. התאגיד הבנקאי מכיר באשראי בגין הלקוח והתחייבות בגין הקיבול שאותו הוא הנפיק לספק. השטר שקובל הופך למכשיר פיננסי סחיר. הספק בדרך כלל מוכר את השטר שקובל בניכיון לתאגיד הבנקאי המקבל או לגורם אחר בשוק.

21.109. השתתפות בסיכון היא חוזה בין התאגיד הבנקאי המקבל ובין התאגיד הבנקאי המשתתף, שבו התאגיד הבנקאי המשתתף מסכים, בתמורה לעמלה, לשפות את התאגיד הבנקאי המקבל במקרה שבו הלקוח יכשל בביצוע ההתחייבות שלו לתאגיד הבנקאי המקבל הנובעת

מהקיבול הבנקאי. התאגיד הבנקאי המשתתף הופך להיות ערב לאשראי שניתן ללקוח של התאגיד הבנקאי המקבל.

21.110. תאגיד בנקאי מקבל שרוכש השתתפות בסיכון לא יגרע את ההתחייבות בגין הקיבול הבנקאי, למרות שהוא יסופה בגין הערבות של התאגיד הבנקאי המשתתף, משום שהתאגיד הבנקאי המקבל עדיין הינו החייב העיקרי למחזיק בקיבול הבנקאי. התאגיד הבנקאי המקבל לא יגרע את האשראי בגין הלקוח משום שהוא לא העביר אותו: הוא שולט בהטבות הגלומות באשראי הזה והוא עדיין זכאי לקבל תשלום מהלקוח. במקום זאת, התאגיד הבנקאי המקבל ירשום את הערבות שנרכשה, והתאגיד הבנקאי המשתתף ירשום התחייבות בגין הערבות שנכתבה.

21.111. לא נכלל.

הסכמי ניכיון (Factoring)

21.112. הסכמי ניכיון הינם אמצעי לנכות חייבים ללא זכות חזרה, על בסיס הודעה (notification basis). חייבים שלמים נמכרים באופן מוחלט, בדרך כלל למקבל (המנכה), שנוטל על עצמו את מלוא סיכון הגבייה, מבלי שתהיה זכות חזרה למעביר באירוע של הפסד. החייבים מקבלים הוראה להעביר את התשלומים למקבל. הסדרי ניכיון שמקיימים את התנאים בסעיף 21.9 ירשמו כמכירה של נכסים פיננסיים מאחר שהמעביר מוותר על שליטה בחייבים לטובת המקבל.

העברות של חייבים עם זכות חזרה

21.113. בהעברה עם זכות חזרה של חייב שלם (entire receivable), של קבוצת חייבים שלמים, או של חלק מחייב שלם, המעביר מעניק למקבל זכות חזרה מלאה או חלקית. העברת חלק בחייב עם זכות חזרה אינה מקיימת את התנאים לרישום כזכות משתתפת ותטופל חשבונאית כחוב מובטח. בנסיבות מסוימות, לפי תנאי זכות החזרה, המעביר מחויב לשלם למקבל או לרכוש חזרה את החייבים שנמכרו, בדרך כלל כאשר חלו כשלי אשראי עד אחוז מסוים שנקבע במפורש. ההשפעה של זכות החזרה על היישום של סעיף 21.9 יכולה להשתנות בין אזור שיפוט אחד למשנהו. באזורי שיפוט מסוימים, העברות עם זכות חזרה מלאה עשויות שלא לבודד נכסים פיננסיים שהועברו מעבר להישג ידו של המעביר, של תאגידים מאוחדים שלו (למעט ישויות שתוכננו כך שקיימת סבירות קלושה שהן ייקלעו לפשיטת רגל או לכינוס נכסים אחר) הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, ושל נושיו, לעומת העברות עם זכות חזרה חלקית שעשויות לבודד אותם. העברה עם זכות חזרה של חייבים שלמים תירשם כמכירה אם התנאים בסעיף 21.9 מתקיימים, תוך הפחתה של השווי ההוגן של המחויבות בגין זכות החזרה מהתקבולים שהתקבלו בגין המכירה. אם התנאים בסעיף 21.9 לא מתקיימים, העברה של חייבים עם זכות חזרה תירשם כקבלת חוב מובטח.

סילוק התחייבויות

21.114. אם מלווה משחרר חייב ממחויבות ראשונית בתנאי שצד שלישי נוטל את המחויבות ושהחייב המקורי הופך להיות אחראי באופן משני, פעולה זו מסלקת את ההתחייבות של החייב המקורי. יחד עם זאת, בנסיבות אלו החייב המקורי הופך להיות ערב, בין אם שולמה תמורה מפורשת עבור ערבות זו ובין אם לאו. כערב, עליו להכיר במחויבות בגין הערבות באופן זהה לערב שמעולם לא היה החייב העיקרי למלווה זה, ולבחון היטב את הסבירות שהצד השלישי יעמוד במחויבויות שלו. המחויבות בגין הערבות תימדד לראשונה לפי שווי הוגן, וסכום זה יקטין את הרווח או יגדיל את ההפסד שהוכר בשל סילוק ההתחייבות.

נספח ב' – לא נכלל

נספח ג' – לא נכלל

נספח ד' – לא נכלל

נספח ה' - הגדרות

21.364. נספח זה מגדיר (לפי סדר א"ב) את המושגים שבהם נעשה שימוש בסעיף זה.

אופציית רכש העומדת בפני עצמה (Freestanding call) - אופציית רכש שאינה משובצת ואינה מצורפת לנכס הכפוף לאופציית רכש זו.

אופציית רכש מנקה (Cleanup call) - אופציה המוחזקת על ידי נותן השירות או ישויות קרובות אליו, שיכול שיהיה המעביר, לרכוש את היתרה של הנכסים הפיננסיים שהועברו, או את היתרה של זכויות המוטב בישות שאינן מוחזקות על ידי המעביר, ישויות קרובות אליו או סוכנים שלו (או בסדרות של זכויות מוטב בנכסים פיננסיים שהועברו בתוך ישות), אם יתרת הסכום של הנכסים הפיננסיים או זכויות המוטב יורדת לרמה שבה העלות בגין מתן השירות לנכסים או לזכויות מוטב אלו הופכת להיות לנטל ביחס להטבות בגין מתן השירות.

אופציית רכש מצורפת (Attached call) - אופציית רכש המוחזקת על ידי המעביר של נכס פיננסי שהופכת להיות חלק ממכשיר הבסיס ונסחרת עמו. במקום להיות מחויבות של המקבל, אופציית רכש מצורפת נסחרת עם מכשיר הבסיס שהועבר הכפוף לאופציית רכש זו ומפחיתה את שוויו.

אופציית רכש משובצת (Embedded call) - אופציית רכש המוחזקת על ידי המנפיק של מכשיר פיננסי שהיא חלק מהמכשיר המונפק ונסחרת עמו. לדוגמה, יכול שאיגרת חוב תאפשר למנפיק לרכוש אותה זמן רב לפני מועד הפירעון הנקוב שלה באמצעות הודעה לציבור הקוראת למי שמחזיק עתה באיגרת החוב למסור אותה לפדיון מוקדם וקובעת כי איגרת החוב תפסיק לצבור ריבית לאחר מועד הפדיון המוקדם. במקום להיות מחויבות של הרוכש הראשוני של איגרת החוב, אופציית רכש משובצת נסחרת עם אגרת החוב ומפחיתה את שוויה.

איגוח (Securitization) - התהליך שבו נכסים פיננסיים הופכים לניירות ערך.

ביטחון (Collateral) - רכוש אישי או רכוש מוחשי (personal or real property) אשר לגביו ניתנה זכות ביטחון (security interest).

גריעה (Derecognize) - הסרה מהמאזן של נכסים או התחייבויות שהוכרו קודם לכן.

הטבות בגין שירות (Benefits of servicing) - הכנסות מעמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה, תשלום בגין איחורים וממקורות נלווים אחרים, לרבות בגין סכומים במעבר (float)¹.

העברה (Transfer) - מסירה של נכס פיננסי שאינו מזומן על ידי ולמישהו אחר שאינו המנפיק של מכשיר פיננסי זה. בהתאם לכך, העברה כוללת מכירת חוב (receivable), העברתו לישות (בארה"ב -

¹ הכנסות בגין סכומים במעבר (float) הן הכנסות שמהן נהנה נותן שירות כתוצאה מפער הזמן בין המועד שבו הוא גובה את המזומן מהנכסים לגביהם ניתן השירות ובין המועד שבו כנותן השירות הוא מעביר את המזומן אל המשקיעים בזכויות מוטב.

נאמנות) איגוח, או מסירתו כביטחון, אך אינה כוללת את יצירת החוב, סילוק החוב, או את הארגון מחדש של החוב כנייר ערך במסגרת ארגון מחדש של חובות בעייתיים.

מצגים ומחויבויות סטנדרטיים (Standard representations and warranties) – מצגים ומחויבויות המצהירים במועד ההעברה כי הנכס הפיננסי שמועבר הוא אכן הנכס שהוא מתיימר להיות. דוגמאות כוללות מצגים ומחויבויות בדבר (א) המאפיינים, המהות והאיכות של הנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה, לרבות מאפיינים של הלווה שבבסיס ההעברה וסוג ומהות הביטחון המבטיח את הנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה, (ב) האיכות, מידת הדיוק, והמסירה של תיעוד הקשור להעברה ולנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה, ו- (ג) מידת הדיוק של מצגי המעביר ביחס לנכס הפיננסי שבבסיס ההעברה.

התחייבות שירות (Servicing liability) - חוזה שירות של נכסים פיננסיים שלפי האומדן של ההכנסות העתידיות מעמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה, מחויבים בגין איחורים וממקורות נלווים אחרים לא צפוי שיעניקו לנותן השירות פיצוי נאות בעבור ביצוע השירות.

זכויות מוטב (Beneficial interests) - זכויות לקבל, במלואם או בחלקם, תזרימי מזומנים שנקבעו במפורש שהתקבלו על ידי נאמנות או ישות אחרת, לרבות, בין היתר, זכויות בכורה וזכויות נחותות לריבית, קרן או תקבולי מזומנים אחרים המיועדים להיות "מועברים-באמצעות" ("passed-through") או "משולמים-באמצעות" ("paid-through"), עמלות לערבים, מחויבויות בגין ניירות ערך מסחריים וזכויות שייר; בין אם בצורה של חוב ובין אם בצורה של הון.

זכות ביטחון (Security interest) - צורה של זכות ברכוש לפיה במקרה כשל של המחויבות שבגינה ניתנה זכות הביטחון, הרכוש יכול להימכר כדי למלא אחר המחויבות הזו.

זכות משתתפת

לזכות משתתפת יש את כל המאפיינים הבאים:

א. מתאריך ההעברה ואילך, היא מייצגת זכות בעלות יחסית (pro rata) בנכס פיננסי שלם שלם. שיעור זכויות הבעלות בנכס הפיננסי השלם המוחזק על ידי המעביר עשוי להשתנות על פני זמן, בשעה שהנכס הפיננסי השלם עדיין לא נפרע (outstanding), ושהחלקים המוחזקים כתוצאה מכך על ידי המעביר (לרבות זכות משתתפת כלשהי הנשמרת על ידי המעביר, התאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים, או על ידי **סוכניו** (agents)) ועל ידי המקבלים מקיימים את יתר המאפיינים של זכות משתתפת. לדוגמה, אם זכות המעביר בנכס פיננסי שלם משתנה מפני שלאחר מכן המעביר מוכר זכות אחרת בנכס הפיננסי השלם, הזכויות שהוחזקו על ידי המעביר בתחילה ולאחר מכן חייבות לענות על ההגדרה של זכות משתתפת.

ב. ממועד ההעברה ואילך, כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכס הפיננסי השלם מחולקים באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות בסכום השווה לחלקם בבעלות. תזרימי מזומנים שהוקצו כפיצוי בגין שירותים שבוצעו, אם קיימים, לא ייכללו בקביעה זו, בתנאי שאותם

תזרימי מזומנים אינם נדחים לעומת (subordinate) תזרימי המזומנים היחסיים של הזכות המשתתפת ואינם גבוהים משמעותית (not significantly above) מהסכום שהיה משולם כפיצוי נאות לספק שירות חלופי, הכולל גם הרווח שהיה נדרש בשוק במידה וספק חלופי היה נדרש. בנוסף, תזרימי מזומנים המתקבלים על ידי המעביר **כתקבולים** (proceeds) מהעברת הזכות המשתתפת יוחרגו מקביעת תזרימי המזומנים היחסיים בתנאי שההעברה אינה גורמת לכך שהמעביר יקבל זכות בעלות על הנכס הפיננסי, המאפשרת לו לקבל תזרימי מזומנים בלתי יחסיים.

ג. לזכויותיהם של כל אחד ממחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות המעביר, בתפקידו כמחזיק זכויות משתתפות) יש קדימות זהה, ולא קיימת זכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו, הנחותה לעומת זכות של מחזיק זכות משתתפת אחר. קדימות זו אינה משתנה במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר (receivership) של המעביר, של בעל החיב, או של כל מחזיק זכות משתתפת אחר. למחזיקי זכויות משתתפות אין זכות חזרה למעביר (או לתאגידים המאוחדים שלו הכלולים בדוחות הכספיים המוצגים או לסוכניו) או זה לזה, למעט **מצגים ומחויבויות סטנדרטיים** (standard representations and warranties), מחויבויות חוזיות שוטפות לתת שירות לנכס הפיננסי השלם ולנהל (administer) את חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בהטבות קיזוז (set-off) כלשהן המתקבלות על ידי מחזיק זכות משתתפת כלשהו. כלומר, לא קיים מחזיק זכות משתתפת כלשהו הזכאי, מתוקף זכויותיו החוזיות כמחזיק זכות משתתפת, לקבל מזומן לפני מחזיק זכות משתתפת אחר. לדוגמה, אם מחזיק זכות משתתפת הוא גם נותן השירות (servicer) לנכס הפיננסי השלם, והוא מקבל מזומן מתוקף תפקידו כנותן שירות, הסדר זה לא יהווה הפרה של דרישה זו.

ד. לאף צד אין את הזכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם, אלא אם כל מחזיקי הזכויות המשתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם.

חזרה (Recourse) - הזכות של מקבל חייבים לקבל ממעביר החייבים תשלום, בגין (א) כשל של חייבים לשלם במועד, (ב) ההשפעות של פירעונות מוקדמים, או (ג) התאמות הנובעות מפגמים בכשירות (eligibility) של החייבים שהועברו.

ישות קרובה (Affiliate)¹ צד (party) השולט בתאגיד, נשלט על ידי תאגיד, או נמצא תחת שליטה משותפת עם תאגיד, באופן ישיר או עקיף באמצעות מתווך אחד או מספר מתווכים.

יכולת חד צדדית (Unilateral ability) - יכולת (capacity) פעולה שאינה מותנית בפעולות (או בכשל ביצוע פעולה) של כל צד אחר.

¹ ההגדרה לפי סעיף 24(a) של SFAS 57, Related Party Disclosures.

מוכר (Seller) – מעביר שמוותר על שליטה בנכסים פיננסיים על ידי העברתם למקבל כנגד קבלת תמורה עבורם.

מכשיר פיננסי נגזר (Derivative financial instrument) – מכשיר נגזר (כהגדרתו בחלק א'1 של הוראות הדיווח לציבור, בדבר מכשירים נגזרים ופעילויות גידור) שהינו מכשיר פיננסי, כהגדרתו בסעיף 1 של הוראות הדיווח לציבור.

מעביר (Transferor) – ישות שמעבירה נכס פיננסי, זכות בנכס פיננסי, או קבוצה של נכסים פיננסיים שעליהם היא שולטת (controls) לישות אחרת.

מעורבות נמשכת (Continuing involvement) – מעורבות כלשהי בנכסים הפיננסיים שהועברו המאפשרת למעביר לקבל תזרימי מזומנים או הטבות אחרות הנובעים מהנכסים הפיננסיים שהועברו או המחייבת את המעביר לספק תזרימי מזומנים נוספים או נכסים אחרים לצד כלשהו הקשור להעברה. יש להביא בחשבון את כל הראיות הזמינות, לרבות, בין היתר, הסדרים מפורשים בכתב, תקשורת בין המעביר למקבל או למחזיקי זכות המוטב בו, והסדרים לא כתובים הנהוגים בהעברות דומות. דוגמאות למעורבות נמשכת בנכסים פיננסיים שהועברו כוללות, בין היתר, הסדרי מתן שירות, הסדרי חזרה או ערבות, הסכמים לרכוש או לפדות נכסים פיננסיים שהועברו, אופציות שנכתבו או אופציות שמוחזקות, מכשירים פיננסיים נגזרים שנקשרו בעת ובעונה אחת עם ההעברה או כהשלמה להעברה (in contemplation of), הסדרים להענקת תמיכה פיננסית, שעבודים של ביטחון, וזכויות המוטב של המעביר בנכסים הפיננסיים שהועברו.

מקבל (Transferee) – ישות שמקבלת ממעביר נכס פיננסי, זכות בנכס פיננסי, או קבוצה של נכסים פיננסיים.

נכס שירות (Servicing asset) – חוזה שירות של נכסים פיננסיים שלפי האומדן של ההכנסות העתידיות מעמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה, חיובים בגין איחורים ומקורות נלווים אחרים צפוי שיעניקו לנותן השירות יותר מאשר פיצוי נאות בעבור ביצוע השירות. חוזה שירות (א) נוצר בד בבד עם מכירה או איגוח של הנכסים הפיננסיים אשר לגביהם ניתן השירות, או (ב) נרכש או נגרם (assumed) בנפרד.

סוכן (Agent) - צד הפועל בעבור (for) ובשם (on behalf) צד אחר. לדוגמה, צד שלישי (third-party intermediary) הוא סוכן של המעביר אם הוא פועל בשמו של המעביר.

עמלות שירות שנקבעו במפורש בחוזה (Contractually specified servicing fees) – כל הסכומים, שלפי חוזה, נותן השירות יקבל בתמורה למתן שירות לנכס פיננסי ולא ימשיכו להתקבל על ידי נותן השירות אם הבעלים המוטבים של הנכסים שלהם ניתן השירות (או הנאמנים או הסוכנים שלהם) יממשו את סמכותם בפועל או בכח לפי החוזה להעביר את השירות לנותן שירות אחר. בהתאם לחוזה

השירות, עמלות אלו עשויות לכלול חלק או את מלוא ההפרש שבין שיעור הריבית הנגבית בגין הנכס הפיננסי שלגביו ניתן השירות לבין השיעור המשולם לבעלים המוטבים של אותם נכסים פיננסיים.

רצועת ריבית-בלבד (Interest-only strip) - זכות חוזית לקבל חלק או את מלוא הריבית בגין אגרת חוב, הלוואת משכנתא, מחויבות מגובת משכנתא (collateralized mortgage obligation) או נכס פיננסי נושא ריבית אחר.

שווי הוגן (Fair Value) - ראה הגדרת שווי הוגן בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור.

תאגיד מאוחד של המעביר (Consolidated affiliate of the transferor) - ישות אשר נכסיה והתחייבויותיה נכללים ביחד עם הנכסים וההתחייבויות של המעביר בדוחות כספיים מאוחדים.

תגמול נאות (Adequate compensation) - סכום ההטבות בגין שירות אשר יפצו באופן הוגן נותן שירותים מחליף, באם ידרש כזה, הכולל את הרווח שיידרש בשוק.

תקבולים (Proceeds) - מזומנים, זכויות מוטב, נכסי שירות, נגזרים, או נכסים אחרים המתקבלים בהעברה של נכסים פיננסיים, בניכוי התחייבויות כלשהן שנגרמו.

רשימת ראשי תיבות בהן נעשה שימוש בסעיף זה (לפי סדר א"ב):

הל"נ – הוראה להסרת נכסים (Removal-of-Accounts Provision - ROAP).

22. איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות לפי פרשנות אמריקאית (FIN 46(R), כפי שתוקנה על ידי תקן חשבונאות אמריקאי מספר 167 (להלן – תקן 167))

הקדמה

22.1. לא נכלל.

22.2. להלן הגדרתם של מונחים המשמשים בסעיף זה:

א. **ישות בעלת זכויות משתנות** (variable interest entity) (VIE) היא ישות הכפופה להוראות האיחוד בהתאם לסעיף זה.

ב. **הפסדים צפויים ותשואות שיריות צפויות** (Expected losses and expected residual returns) הם סכומים הנגזרים מתזרימי המזומנים הצפויים כמתואר בתקן FASB Concepts Statement No. 7, שימוש בתזרימי מזומנים וערך נוכחי במדידות חשבונאיות. אולם, הפסדים צפויים ותשואות שיריות צפויות מתייחסים לסכומים שהוונו והותאמו בדרכים אחרות לגורמים והנחות בשוק, ולא לאומדני תזרימי מזומנים שלא הוונו. סעיף 22.8 מציין אילו סכומים יובאו בחשבון בקביעת הפסדים צפויים ותשואות שיריות צפויות של ישות בעלת זכויות משתנות. **השונוּת הצפויה** (Expected variability) היא סכום הערכים המוחלטים של התשואה השירית הצפויה ושל ההפסד הצפוי.

ג. **זכויות משתנות** (Variable interests) בישות בעלת זכויות משתנות הינן זכויות חוזיות, זכויות בעלות או זכויות כספיות אחרות בישות שמשתנות בהתאם לשינויים בשווי ההגון של הנכסים נטו של הישות, שאינם כוללים זכויות משתנות. זכויות בהון העצמי של הישות, עם או בלי זכויות הצבעה, יחשבו כזכויות משתנות, אם הישות היא ישות בעלת זכויות משתנות ובמידה שההשקעה היא בסיכון כמתואר בסעיף 22.5. סעיף 22.12 מסביר כיצד יש לקבוע אם זכות משתנה בנכסים מסוימים של ישות היא זכות משתנה בישות. נספח ב' בנספח ט"ו להוראות הדיווח לציבור מתאר סוגים שונים של זכויות משתנות ומסביר באופן כללי כיצד הן עשויות להשפיע על קביעת זהותו של הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות.

ד. **נהנה עיקרי** (Primary beneficiary) הוא תאגיד שמאחד ישות בעלת זכויות משתנות בהתאם להוראות סעיף זה.

ה. **תמיכה פיננסית נחותה** (Subordinated financial support) מתייחסת לזכויות משתנות שיספגו את ההפסדים הצפויים של הישות, כולם או חלקם.

בחינה של תנאים, עסקאות והסדרים מהותיים

22.א2. לצורך יישום סעיף זה, יובאו בחשבון אך ורק תנאים, עסקאות והסדרים מהותיים (substantive), בין אם הם חוזיים ובין אם הם אינם חוזיים. ביישום הוראות סעיף זה יש להתעלם מכל תנאי, עסקה או הסדר שאין להם השפעה מהותית על (א) מעמדה של ישות כישות

* הערה: מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את מספור הסעיפים בתקן 167.

בעלת זכויות משתנות, (ב) כוחו (power) של תאגיד על ישות בעלת זכויות משתנות, או (ג) מחויבותו של תאגיד לספוג הפסדים או זכותו לקבל הטבות של הישות. יש להפעיל שיקול דעת, על סמך ניתוח של כל העובדות והנסיבות, כדי להבחין בין תנאים, עסקאות והסדרים מהותיים לבין תנאים, עסקאות והסדרים שאינם מהותיים.

השימוש במונח ישות (Entity)

22.3. לשם הנוחות, בסעיף זה, המונח ישות (entity) מתייחס לכל מבנה משפטי המשמש לניהול פעילויות או להחזקת נכסים. דוגמאות למבנים מסוג זה הם תאגידים, שותפויות, חברות בעירבון מוגבל, נאמנויות עם נותן מענק (grantor trusts) ונאמנויות אחרות. חלקים מישויות או קבוצת נכסים בתוך ישות לא יטופלו כישויות נפרדות לצורך יישום סעיף זה, אלא אם כן הישות כולה היא ישות בעלת זכויות משתנות. דוגמאות מסוימות כוללות: חטיבות, מחלקות, סניפים, וקבוצות נכסים הכפופים להתחייבויות שאינן מעניקות לנושה זכות חזרה (recourse) כלשהי לנכסים אחרים של הישות. חברות בנות בבעלות הרוב (majority-owned subsidiaries) הן ישויות נפרדות מחברות האם שלהן הכפופות לסעיף זה ועשויות להיות ישויות בעלות זכויות משתנות.

תחולה

22.4. סעיף זה מבהיר את היישום של סעיף 9 להוראות הדיווח לציבור. הסעיף חל על כל הישויות, למעט החריגים הבאים:

א. לא נכלל.

ב. לא נכלל.

ג. בוטל במקור.

ד. בוטל במקור.

ה. לא נכלל.^א

ו. לא נכלל.

ז. לא נכלל.

ח. תאגיד בנקאי אינו נדרש להעריך ישות המוגדרת כעסק (business) לפי הגדרת נושא 805 בקודיפיקציה בדבר צירופי עסקים, על מנת לקבוע אם הישות היא ישות בעלת זכויות משתנות לפי דרישות סעיף זה, אלא אם אחד או יותר מהתנאים הבאים מתקיימים (עם זאת, עבור ישויות שהוחרגו לפי סעיף קטן זה, יחולו כללי חשבונאות מקובלים אחרים):²

^א הערה a לתקן 167: לא נכלל.

² הערה מספר 2 לתקן 167: ישות שלא הוערכה בעבר כדי לקבוע אם היא ישות בעלת זכויות משתנות בשל סעיף קטן זה אינה נדרשת לעבור הערכה בתקופות עתידיות, כל עוד הישות ממשיכה לקיים את התנאים בסעיף קטן זה.

- (1) התאגיד הבנקאי המדווח ו/או הצדדים הקשורים שלו (related parties)³ השתתפו באופן משמעותי בתכנון (design) או בתכנון מחדש (redesign) של הישות. אולם, תנאי זה לא יחול אם הישות היא מיזם משותף פעיל, הנשלט במשותף על ידי התאגיד הבנקאי המדווח ועל ידי צדדים בלתי תלויים, אחד או יותר, או על ידי זכין (franchisee)⁴.
 - (2) הישות תוכננה כך שבמהות כל פעילויותיה כרוכות במעורבות של התאגיד הבנקאי המדווח והצדדים הקשורים שלו, או מבוצעות בשמם.
 - (3) התאגיד הבנקאי המדווח והצדדים הקשורים שלו מספקים לישות יותר ממחצית מהסכום של ההון העצמי, החוב הנחות וצורות אחרות של תמיכה פיננסית נחותה, בהתבסס על ניתוח של השווי ההוגן של הזכויות בישות.
 - (4) הפעילויות של הישות קשורות בעיקר לאיגוחים או לצורות אחרות של מימון מגובה נכסים (asset-backed) או להסכמי חכירה מסוג חוכר יחיד (single-lessee).
- ט. תאגיד בנקאי לא יאחד ארגון ממשלתי או ישות פיננסית שהוקמה על ידי ארגון ממשלתי אלא אם הישות הפיננסית (1) אינה ארגון ממשלתי, ו- (2) משמשת את התאגיד העסקי באופן דומה לישות בעלת זכויות משתנות, תוך ניסיון לעקוף הוראות סעיף זה.

ישויות בעלות זכויות משתנות

- 22.5. ישות תהיה כפופה להוראות האיחוד בהתאם לסעיף זה, אם בהתאם לתכנון שלה (by design)⁵ מתקיים אחד או יותר מהתנאים המנויים בסעיפים א', ב' ו-ג' שלהלן:
- א. סך ההשקעה בהון העצמי⁶ בסיכון אינה מספיקה כדי לאפשר לישות לממן את פעילויותיה מבלי שתמיכה פיננסית נחותה נוספת תסופק על ידי צדדים כלשהם, לרבות המחזיקים בהון העצמי (equity holders). למטרה זו, סך ההשקעה בהון העצמי שבסיכון:
- (1) כוללת רק השקעות בהון העצמי בישות שמשתתפות באופן משמעותי ברווחים ובהפסדים, גם אם השקעות אלה אינן כוללות זכויות הצבעה.
 - (2) אינה כוללת זכויות בהון העצמי שהנפיקה הישות תמורת זכויות נחותות בישויות בעלות זכויות משתנות אחרות.

³ הערה מספר 3 לתקן 167: המונח **צדדים קשורים** (related parties), כפי שהוא משמש ברשימת תנאים זו, מתייחס לכל הצדדים המוגדרים בסעיף 22.16, למעט סוכנים דה-פקטו בהתאם לסעיף 22.16(ד).

⁴ הערה מספר 4 לתקן 167: המונח **זכין** (franchisee) מוגדר בסעיף 26 של FASB 45, **הטיפול החשבונאי בהכנסות מעמלת זיכיון**.

⁵ הערה מספר 5 לתקן 167: המונח "בהתאם לתכנון שלה" – מתייחס לישויות שמקיימות את התנאים המנויים בסעיף זה בגלל האופן שבו נבנו. לדוגמה ישות הנמצאת תחת שליטת המשקיעים בהון העצמי שלה, אשר במקור לא הייתה ישות בעלת זכויות משתנות, לא תיהפך לכזו בשל הפסדים תפעוליים.

⁶ הערה מספר 6 לתקן 167: ההשקעות בהון העצמי (equity investments) בישות הן זכויות שיש לדווח עליהן כהון עצמי (equity) בדוחות כספיים של ישות זו.

(3) אינה כוללת סכומים שניתנו למשקיע בהון העצמי במישרין או בעקיפין על ידי הישות או צדדים אחרים המעורבים בישות (לדוגמה באמצעות עמלות, תרומות או תשלומים אחרים וכו'), אלא אם נותן הסכום הינו חברה אם, חברה בת או ישות קרובה (affiliate) של המשקיע, אשר נדרש כי דוחותיהם הכספיים יכללו באותו סט של דוחות כספיים מאוחדים שבו נכללים הדוחות הכספיים של המשקיע.

(4) אינה כוללת סכומים שמימנו את המשקיע בהון העצמי (לדוגמה באמצעות הלוואות או ערבויות להלוואות) במישרין על ידי הישות או על ידי צדדים אחרים המעורבים בישות, אלא אם הצד האמור הינו חברה האם, חברה בת או ישות קרובה של המשקיע, אשר נדרש כי דוחותיהם הכספיים יכללו באותו סט של דוחות כספיים מאוחדים שבו נכללים הדוחות הכספיים של המשקיע.

סעיפים 22.9 ו- 22.10 דנים בסכום סך ההשקעה בהון העצמי בסיכון, הנדרשת על מנת לאפשר לישות לממן את פעילויותיה ללא תמיכה פיננסית נחותה נוספת.

ב. כקבוצה, חסר למחזיקים בהשקעה בהון העצמי בסיכון מאפיין כלשהו משלושת המאפיינים הבאים⁷:

(1) הכוח, באמצעות זכויות הצבעה או זכויות דומות, לכוון את הפעילויות של הישות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. למשקיעים אין כוח כאמור באמצעות זכויות הצבעה או זכויות דומות אם אין בעלים כלשהם המחזיקים בזכויות הצבעה או בזכויות דומות (כגון זכויות המוקנות לבעלי מניות רגילות בחברה או זכויות המוקנות לשותף כללי בשותפות).⁸ זכויות סילוק (kick-out rights)⁸ או זכויות משתתפות⁸ המוחזקות על ידי המחזיקים בהשקעה בהון העצמי בסיכון, לא ימנעו מזכויות, שאינן ההשקעה בהון העצמי, מלקיים מאפיין זה, אלא אם למחזיק יחיד בהון העצמי (לרבות צדדים קשורים וסוכנים בפועל (de facto) שלו) יש את היכולת החד-צדדית לממש זכויות כאלה. לחלופין, זכויות שאינן ההשקעה בהון העצמי בסיכון, אשר מקנות למחזיקי אותן זכויות סילוק או זכויות משתתפות, לא ימנעו מהמחזיקים בהון העצמי לקיים מאפיין זה, אלא אם לתאגיד יחיד (לרבות צדדים קשורים וסוכנים בפועל שלו) יש את היכולת החד-

⁷ הערה מספר 7 לתקן 167 : אם זכויות שאינן ההשקעה בהון העצמי בסיכון, מקנות למחזיקים באותה השקעה מאפיינים אלה, או שזכויות שאינן ההשקעה בהון העצמי בסיכון מונעות מהמחזיקים בהשקעה להיות בעלי מאפיינים אלה, אזי הישות היא ישות בעלת זכויות משתנות.

⁸ הערה מספר 8 לתקן 167 : תאגידים שאינם נשלטים על ידי המחזיק ברוב זכויות ההצבעה בגלל זכויות וטו של המיעוט, כפי שנידון ב- EITF Issue No. 96-16, "Investor's Accounting for an Investee When the Investor Has a Majority of the Voting Interest but the Minority Shareholder or Shareholders Have Certain Approval or Veto Rights", אינם ישויות בעלות זכויות משתנות, אם לבעלי המניות כקבוצה יש את הכוח לשלוט בתאגיד וההשקעה בהון העצמי מקיימת את הדרישות האחרות בסעיף זה.

⁸ הערה 8 לתקן 167 : ראה הערות שוליים 15 ו-16 לתקן 167 בדבר הגדרות של זכויות סילוק (kick-out rights) וזכויות משתתפות (participating rights).

צדדית לממש זכויות אלה. בנוסף, מקבל ההחלטות (decision maker) לא ימנע מהמחזיקים בהון העצמי לקיים מאפיין זה, אלא אם העמלות המשולמות למקבל ההחלטות מייצגות זכות משתנה בהתבסס על סעיפים 22 ו- 23 בנספח ט"ו בהוראות הדיווח לציבור.

(2) המחויבות לספיגת הפסדים צפויים של הישות.⁹ למשקיע או למשקיעים אין מחויבות כזאת אם הם מוגנים במישרין או בעקיפין מפני ההפסדים הצפויים או שמובטחת להם תשואה על ידי הישות עצמה או על ידי צדדים אחרים שישי להם מעורבות בישות.

(3) הזכות לקבל את התשואות השיריות הצפויות של הישות. למשקיעים אין זכות זו אם תשואתם מוגבלת במסמכי ההתאגדות (governing documents) של הישות או בהסדרים עם מחזיקי זכויות משתנות אחרים או עם הישות.¹⁰

ג. בנוסף, המשקיעים בהון העצמי כקבוצה יחשבו כמשקיעים שאין להם את המאפיין שצוין בסעיף קטן ב. (1) לעיל אם (i) זכויות ההצבעה של חלק מהמשקיעים אינן פרופורציונאליות למחויבות שלהם לספוג את ההפסדים הצפויים של הישות, ו/או לזכויותיהם לקבל את התשואות השיריות הצפויות של הישות, וכן ו - (ii) במהות כל פעילויות הישות (לדוגמה, מתן מימון או רכישת נכסים) כרוכות במעורבות של או מנוהלות בשמו של, משקיע, שיש לו זכויות הצבעה מועטות באופן לא פרופורציונלי.¹¹ לצורך יישום דרישה זו, תאגידים בנקאיים צריכים להביא בחשבון את המחויבויות של כל צד לספוג הפסדים צפויים ואת הזכויות של כל צד לקבל תשואות שיריות צפויות, הקשורות לכל הזכויות של צד זה בישות, ולא רק להשקעה שלו בהון העצמי בסיכון.

22.6. ישות שחלות עליה הוראות סעיף זה נקראת ישות בעלת זכויות משתנות (Variable interest entity). ההשקעות או הזכויות האחרות שיספגו חלקים מההפסדים הצפויים של ישות בעלת זכויות משתנות או שיקבלו חלקים מהתשואות השיריות הצפויות של הישות נקראות זכויות משתנות (variable interests). הקביעה לראשונה אם ישות היא ישות בעלת זכויות משתנות תיעשה במועד שבו התאגיד הבנקאי הופך להיות מעורב (involved)¹² בישות. קביעה זו תתבסס

⁹ הערה מספר 9 לתקן 167: ראה דיון בהפסדים צפויים בסעיפים 22.8 ו- 22.12.

¹⁰ הערה מספר 10 לתקן 167: לצורך זה, התשואה למשקיעים בהון העצמי אינה נחשבת מוגבלת כתוצאה מקיומן של אופציות למניות, חוב הניתן להמרה, או זכויות דומות מפני שאם האופציות במכשירים אלה ימומשו, המחזיקים בהן יהפכו למשקיעים נוספים בהון העצמי.

¹¹ הערה מספר 11 לתקן 167: הוראה זו הכרחית כדי למנוע מנהנה העיקרי להתחמק מאיחוד של ישות בעלת זכויות משתנות על ידי ארגון הישות עם זכויות הצבעה שאינן מהותיות. פעילויות, הכרוכות במעורבות או מנוהלות בשם, צדדים קשורים של משקיע שיש לו זכויות הצבעה מועטות באופן לא פרופורציונלי, יטופלו כאילו הן כרוכות במעורבות או מנוהלות בשם אותו משקיע. המונח **צדדים קשורים** בהערת שוליים זו מתייחס לכל הצדדים המוגדרים בסעיף 22.16, למעט סוכנים דה-פקטו תחת פריט 22.16 (ד).

¹² הערה מספר 12 לתקן 167: לצורך סעיף זה, **מעורבות בישות** מתייחסת לזכויות בעלות, לזכויות חוזיות, או לזכויות כספיות אחרות שיתכן שיקבע שהן זכויות משתנות.

על הנסיבות באותו מועד, לרבות שינויים עתידיים הנדרשים במסמכי התאגדות קיימים ובהסדרים חוזיים קיימים.

- 22.7. סעיף זה לא יחול על ישות, שסעיף זה לא חל עליה בעבר, רק בגלל הפסדים שעולים על הפסדיה הצפויים שהקטינו את ההשקעה בהון העצמי. הקביעה לראשונה אם ישות הינה ישות בעלת זכויות משתנות תישקל מחדש אם מתרחש אחד או יותר מהאירועים הבאים:
- א. נערך שינוי במסמכי ההתאגדות של הישות או בהסדרים החוזיים, באופן שמשנה את המאפיינים או את ההלימות של ההשקעה בהון העצמי בשיכון בישות.
 - ב. ההשקעה בהון העצמי או חלק ממנה מוחזרים למשקיעים בהון העצמי, וזכויות אחרות הופכות להיות חשופות להפסדים צפויים של הישות.
 - ג. הישות מבצעת פעילויות נוספות או רוכשת נכסים נוספים, מעבר לאלו שהיו צפויים בעת הקמת הישות או במועד האחרון שבו התרחש אירוע שחייב לשקול מחדש, כמאוחר, אשר מגדילים את ההפסדים הצפויים של הישות.
 - ד. הישות קיבלה השקעה נוספת בהון העצמי בשיכון, או שהישות הפחיתה או שינתה את פעילויותיה באופן שהקטין את ההפסדים הצפויים שלה.
 - ה. שינויים בעובדות או בנסיבות התרחשו כך שמחזיקי ההשקעות בהון העצמי בשיכון, כקבוצה, איבדו את הכוח שנבע מזכויות הצבעה או מזכויות דומות באותן השקעות, לכוון (direct) את הפעילויות של הישות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

הפסדים צפויים ותשואות שיוריות צפויות

- 22.8. הפסדים צפויים של ישות בעלת זכויות משתנות הינם השונות השלילית הצפויה בשווי ההוגן של הנכסים נטו שלה, שאינם זכויות משתנות. תשואות שיוריות צפויות של ישות בעלת זכויות משתנות הינן השונות החיובית הצפויה בשווי ההוגן של הנכסים נטו שלה, שאינם זכויות משתנות. השונות הצפויה בשווי ההוגן של הנכסים נטו כוללת שונות צפויה שנובעת מהתוצאות התפעוליות של הישות.
- 22.9. השקעה בהון עצמי בשיכון, הנמוכה מ- 10 אחוזים מסך נכסי הישות, לא תיחשב כמספקת כדי לאפשר לישות לממן את פעילויותיה ללא תמיכה פיננסית נחותה מעבר להשקעה בהון העצמי, אלא אם ניתן להוכיח (demonstrated) שההשקעה בהון העצמי מספקת. ההוכחה שההון העצמי מספק עשויה להתבסס על ניתוח כמותי או איכותי או צירוף של שניהם. במקרים מסוימים, הערכות איכותיות, לרבות, בין היתר, ההערכות האיכותיות המתוארות בסעיפים קטנים 9(א) ו-9(ב), יהיו ההערכות המכריעות בקביעה שההון העצמי בשיכון בישות הינו מספק. אם, לאחר מאמץ ראוי, לא ניתן להגיע למסקנה סבירה לגבי השאלה באיזו מידה ההון העצמי בשיכון בישות מספק, בהתבסס על שיקולים איכותיים בלבד, יש לבצע את הניתוחים כמותיים המשתמעים מסעיף קטן 9(ג) להלן. במקרים שבהם ההערכה האיכותית וההערכה הכמותית, כאשר הן נבחנות בנפרד, אינן מכריעות, יש לבסס את הקביעה בנוגע לשאלה האם ההון בשיכון מספק על שילוב של הניתוח האיכותי והכמותי.

- א. הישות הוכיחה שהיא יכולה לממן את פעילויותיה ללא תמיכה פיננסית נחותה נוספת.
- ב. לישות יש הון עצמי מושקע שגדול לפחות כמו ההון העצמי שיש לישויות אחרות המחזיקות רק נכסים דומים באיכות דומה, בסכומים דומים ופועלות ללא תמיכה פיננסית נחותה נוספת.
- ג. סכום ההון העצמי המושקע בישות עולה על אומדן ההפסדים הצפויים של הישות בהתבסס על ראיות כמותיות סבירות.
- 22.10. ישויות מסוימות עשויות לדרוש השקעה של הון עצמי בסיכון, העולה על 10 אחוזים מנכסיהן כדי לממן את פעילויותיהן, במיוחד אם הן עוסקות בפעילויות בעלות סיכון גבוה או מחזיקות בנכסים בעלי סיכון גבוה, או שיש להן חשיפה לסיכונים שאינם משתקפים בסכומים המדווחים של הנכסים או ההתחייבויות של הישויות. החזקה (presumption) בסעיף 22.9 אינה פוטרת תאגיד בנקאי מהאחריות לקבוע האם ישות מסוימת, שיש לתאגיד הבנקאי מעורבות בה, זקוקה להשקעה הונית בסיכון העולה על 10 אחוזים מנכסיה כדי לממן את פעילויותיה ללא תמיכה פיננסית נחותה מעבר להשקעה בהון העצמי.

תאגידים בשלב פיתוח

- 22.11. משום שבחינה מחדש האם על ישות חל סעיף זה נדרשת רק בנסיבות מסוימות, ישנה חשיבות רבה ליישום הפרשנות לראשונה לגבי ישות שנמצאת בשלב הפיתוח¹³. ישות בשלב פיתוח היא ישות בעלת זכויות משתנות אם מתקיים אחד התנאים בסעיף 22.5. ישות בשלב פיתוח אינה מקיימת את התנאי בסעיף 22.5(א) לעיל אם ניתן להראות שההון העצמי שהושקע בישות מספק כדי לאפשר לה לממן את פעילויותיה הנוכחיות (לדוגמה, אם ישות השיגה כבר מימון ללא תמיכה פיננסית נחותה נוספת) והוראות במסמכי ההתאגדות ובהסדרים חוזיים של הישות מאפשרים השקעות נוספות בהון העצמי. יחד עם זאת, השאלה האם קיימת כמות מספקת של השקעה בהון העצמי תיבחן מחדש כנדרש בסעיף 22.7, לדוגמה, כאשר הישות מבצעת פעילויות נוספות או רוכשת נכסים נוספים.

זכויות משתנות וזכויות בנכסים מסוימים (specified) של ישות בעלת זכויות משתנות

- 22.12. זכות משתנה בנכסים מסוימים (specified) של ישות בעלת זכויות משתנות (כגון ערבות או זכות שיורית נחותה "subordinated residual interest") תיחשב כזכות משתנה בישות רק אם השווי ההוגן של הנכסים המסוימים עולה על מחצית מסך השווי ההוגן של נכסי הישות או אם למחזיק יש זכות משתנה אחרת בישות בכללותה (למעט זכויות שאינן משמעותיות או שהשוויות

¹³ הערה מספר 13 לתקן 167: קווים מנחים לזיהוי תאגיד בשלב הפיתוח מובאים בסעיפים 8 ו-9 לתקן 7 FASB, טיפול חשבונאי ודיווח על ידי ארגונים בשלב הפיתוח (Accounting and Reporting by Development Stage Enterprises).

שלהן נמוכה או לא קיימת).¹⁴ ההפסדים הצפויים והתשואות השיוריות הצפויות המיוחסים לזכויות המשתנות בנכסים מסוימים של ישות בעלת זכויות משתנות ייחשבו כהפסדים צפויים וכתשואות שיוריות צפויות של הישות, רק אם הזכות המשתנה הזו תיחשב לזכות משתנה בישות. הפסדים צפויים הקשורים לזכויות משתנות בנכסים מסוימים לא ייחשבו כחלק מההפסדים הצפויים של הישות כדי לקבוע את הלימות (adequacy) ההון בסיכון בישות או כדי לזהות את הנהנה העיקרי, אלא אם הנכסים המסוימים מהווים את מרבית נכסי הישות. לדוגמה, הפסדים צפויים שנספגים על ידי ערב (guarantor) לערך השירי של נכס מוחקר, לא ייחשבו להפסדים צפויים של ישות בעלת זכויות משתנות אם השווי ההוגן של הנכס המוכר לא מהווה את רוב השווי ההוגן מסך נכסי הישות.

22.13. תאגיד בנקאי עם זכות משתנה בנכסים מסוימים של ישות בעלת זכויות משתנות יטפל בחלק מהישות כישות נפרדת בעלת זכויות משתנות אם הנכסים המסוימים (וחיזוקי אשראי קשורים, אם ישנם) הינם במהות (essentially) המקור היחיד לתשלום התחייבויות מסוימות (specified) או זכויות אחרות מסוימות (specified).¹⁵ דרישה זו לא תחול אלא אם נקבע שהישות היא ישות בעלת זכויות משתנות. אם תאגיד אחד נדרש לאחד חלק נפרד מישות בעלת זכויות משתנות, שאר המחזיקים בזכויות משתנות לא יראו באותו חלק כחלק מהישות בעלת הזכויות המשתנות הגדולה יותר.

איחוד בהתבסס על זכויות משתנות

22.14. תאגיד בנקאי יאחד ישות בעלת זכויות משתנות, כאשר יש לתאגיד הבנקאי זכות משתנה (או צירוף (combination) של זכויות משתנות) המעניקה לתאגיד בנקאי זכות פיננסית שמקנה שליטה בהתבסס על הוראות סעיפים 22.14 – 22.14. התאגיד הבנקאי שמאחד ישות בעלת זכויות משתנות ייקרא הנהנה העיקרי (primary beneficiary) של אותה ישות.

22.14.א. תאגיד בנקאי שיש לו זכויות משתנות בישות בעלת זכויות משתנות יעריך האם התאגיד הבנקאי מחזיק בזכות פיננסית שמקנה שליטה בישות, והאם, כתוצאה מכך, הוא הנהנה העיקרי של הישות. הערכה זו תכלול בחינה של מאפייני הזכויות המשתנות של התאגיד הבנקאי ומעורבות אחרות (לרבות מעורבות של צדדים קשורים וסוכנים בפועל (de facto)¹⁵), אם קיימות, בישות בעלת הזכויות המשתנות, וכן בחינה של המעורבות של שאר מחזיקי הזכויות המשתנות. בנוסף, הערכה זו תביא בחשבון את מטרת הישות ואת תכנונה (design), לרבות הסיכונים שהישות תוכננה ליצור ולהעביר אל מחזיקי הזכויות המשתנות שלה. התאגיד

¹⁴ הערה מספר 14 לתקן 167: החרגה זו נחוצה כדי למנוע מתאגיד, שהיה עשוי להיחשב הנהנה העיקרי (primary beneficiary) של ישות בעלת זכויות משתנות, אפשרות לעקוף את דרישות האיחוד על ידי הסדרת החזקה בזכויות שוליות לצדדים אחרים בנכסים מסוימים בישות בעלת זכויות משתנות.

¹⁵ הערה מספר 15 לתקן 167: החלקים של ישות בעלת זכויות משתנות המוזכרים בסעיף זה לעתים נקראים "silos".

¹⁵ הערה מספר 15 לתקן 167: ראה בסעיף 22.16 הנחיות בדבר צדדים קשורים וסוכנים בפועל (de facto).

הבנקאי ייחשב לבעל זכות פיננסית שמקנה שליטה בישות בעלת זכויות משתנות אם יש לו את שני המאפיינים הבאים :

א. הכוח (the power) לכוון (direct) את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר (most significantly impact) על ביצועיה הכלכליים של הישות.

ב. המחויבות לספוג הפסדים של הישות, שעשויים פוטנציאלית להיות משמעותיים (potentially significant) לישות בעלת הזכויות המשתנות, או הזכות לקבל הטבות מהישות שעשויות פוטנציאלית להיות משמעותיות לישות בעלת הזכויות המשתנות. הגישה הכמותית המתוארת בסעיף 22.8 אינה נדרשת ולא תהיה הגורם היחיד שיקבע האם לתאגיד הבנקאי יש מחויבויות או זכויות כאמור.

רק תאגיד אחד, אם בכלל, צפוי להיות מזוהה כנהנה העיקרי (primary beneficiary) של ישות בעלת זכויות משתנות. למרות שיתכן שליותר מתאגיד אחד יהיה את המאפיין המפורט בסעיף 22.14 א.ב., רק לתאגיד אחד, אם בכלל, יהיה את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

22.14 ב. תאגיד בנקאי חייב לזהות אילו פעילויות משפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, ולקבוע אם יש לו את הכוח לכוון פעילויות אלו. יכולת (ability) של תאגיד לכוון פעילויות של ישות כאשר עולות נסיבות או מתרחשים אירועים, מהווה כוח, אם יכולת זו מתייחסת לפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. תאגיד לא חייב לממש את כוחו כדי שיהיה בידיו הכוח לכוון את הפעילויות של ישות.

22.14 ג. הקביעה של תאגיד בנקאי, בנוגע לשאלה האם יש לו את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, לא תושפע מקיומן של זכויות סילוק (kick-out)¹⁵ או זכויות משתנות¹⁵, אלא אם לתאגיד יחיד (לרבות צדדים קשורים וסוכנים בפועל שלו) יש יכולת חד-צדדית לממש זכויות

¹⁵ הערה מספר 15 בתקן 167 : זכויות סילוק (kick-out rights) הן היכולת לסלק את התאגיד שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. דרישה זו מוגבלת לניתוח ספציפי זה ואינה חלה על עסקאות המטופלות בהתאם לכללי חשבונאות אחרים, כגון EITF Issue No. 04-5, "קביעה אם השותף הכללי, או השותפים הכלליים כקבוצה, שולטים בשותפות מוגבלת או בישות דומה כאשר לשותפים המוגבלים יש זכויות מסוימות"

¹⁵ הערה מספר 15 בתקן 167 : זכויות משתנות (participating rights) הן היכולת לחסום את הפעולות שבאמצעותן תאגיד מממש את יכולתו לכוון את פעילויות ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. דרישה זו מוגבלת לניתוח ספציפי זה ואינה חלה על עסקאות המטופלות בהתאם לכללי חשבונאות אחרים, כגון EITF Issue No. 96-16, "טיפול חשבונאי על ידי משקיע במושקע כאשר המשקיע מחזיק ברוב זכויות ההצבעה אך לבעל מניות המיעוט זכויות אישור מסוימות או זכויות וטו".

סילוק או זכויות משתתפות אלו. תאגיד יחיד (לרבות צדדים קשורים וסוכנים בפועל שלו), שיש לו יכולת חד-צדדית לממש זכויות סילוק או זכויות משתתפות, עשוי להיות הצד בעל הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתתפות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. זכויות הגנה (protective right) המוחזקות על ידי צדדים אחרים אינן שוללות מתאגיד את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. זכויות הגנה מתוכננות כדי להגן על הזכויות של הצד המחזיק באותן זכויות, מבלי להעניק לצד זה זכות פיננסית שמקנה שליטה בישות אליה הן מתייחסות.. זכויות הגנה כוללות, לדוגמה:

א. זכויות אישור או זכויות וטו המוענקות לצדדים אחרים שאינן משפיעות על הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. לעיתים קרובות, זכויות הגנה חלות על שינויים יסודיים (fundamental changes) בפעילויות של ישות או חלות רק בנסיבות יוצאות דופן. לדוגמה:

(1) יתכן שלמלווה יהיו זכויות המגנות עליו מפני הסיכון שהישות תשנה את פעילויותיה לרעת המלווה, כגון מכירת נכסים חשובים או ביצוע פעילויות שמשנות את סיכון האשראי של הישות.

(2) יתכן שלבעלי זכויות אחרים תהיה זכות לאשר יציאת הון מעל סכום מסוים או זכות לאשר הנפקת מניות או מכשירי חוב.

ב. היכולת להדיח את התאגיד שיש לו זכות פיננסית שמקנה שליטה בישות, בנסיבות כגון פשיטת רגל או הפרת חוזה על ידי אותו תאגיד.

ג. הגבלות על הפעילויות התפעוליות של ישות. לדוגמה, הסכם זיכיון, שבו הישות היא הזכיון (franchisee), עשוי להגביל פעילויות מסוימות של הישות, אך יתכן שלא ייתן למעניק הזיכיון (franchisor) זכות פיננסית שמקנה שליטה בזכיון. יתכן שזכויות אלו עשויות יגנו רק על המותג של מעניק הזיכיון.

22.14. אם תאגיד בנקאי קובע כי הכוח, למעשה, משותף (shared) בין מספר צדדים לא קשורים כך שלאף אחד מהצדדים אין את הכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, אזי אין צד כלשהו שהוא הנהנה העיקרי. הכוח משותף אם יש לשני צדדים לא קשורים או יותר, את הכוח לכוון ביחד את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, ואם ההחלטות לגבי אותן פעילויות דורשות את הסכמת כל אחד הצדדים שחולקים את הכוח. אם תאגיד בנקאי הסיק כי הכוח אינו משותף, אך הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות מכוונות על ידי מספר צדדים לא קשורים, ואופי הפעילויות שכל אחד מהצדדים מכוון הוא זהה, אזי הצד, אם קיים, שיש לו את הכוח לגבי רוב הפעילויות הללו ייחשב לצד שיש לו את המאפיין המפורט בסעיף א.14.22.

22.14. אם הפעילויות שמשפיעות על ביצועיה הכלכליים של הישות מכוונות על ידי מספר צדדים לא קשורים, ואופי הפעילויות שכל אחד מהצדדים מכוון אינו זהה, אזי התאגיד הבנקאי יזהה לאיזה צד הכוח לכוון את פעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. לצד אחד יהיה את הכוח זה, ואותו הצד ייחשב לצד שיש לו את המאפיין המפורט בסעיף א.22.14.

22.14.1. למרות שיתכן שתאגיד יהיה מעורב באופן משמעותי בתכנון (design) של ישות, מעורבות זו, כשלעצמה, אינה קובעת שתאגיד זה הוא התאגיד שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. עם זאת, מעורבות זו עשויה להצביע על כך שלתאגיד היו הזדמנות ותמריץ לקבוע הסדרים שכתוצאה מהם התאגיד יהיה המחזיק בזכויות משתנות שיש לו כוח כאמור. לדוגמה, אם למממן (sponsor) יש אחריות פיננסית מפורשת או משתמעת (implicit) להבטיח שהישות פועלת כמתוכנן, יתכן שהמממן ערך הסדרים שכתוצאה מהם המממן הוא התאגיד שיש לו את הכוח לכוון את הפעילויות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות.

22.14.2. יש לתת את הדעת למצבים שבהם זכות כלכלית של תאגיד בישות בעלת זכויות משתנות, לרבות מחויבותו לספוג הפסדים או זכותו לקבל הטבות, גדולה באופן בלתי פרופורציונאלי מהכוח המוצהר שלו (stated power) לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות. למרות שגורם זה לא נועד להיות גורם מכריע בזהויה הנהנה העיקרי, רמת הזכות הכלכלית של תאגיד עשויה להיות אינדיקציה לכמות הכוח שמחזיק תאגיד זה.

22.15. בוטל במקור.

צדדים קשורים

22.16. לצורך הקביעה האם תאגיד בנקאי הוא הנהנה העיקרי בישות בעלת זכויות משתנות, תאגיד בנקאי עם זכויות משתנות יטפל בזכויות משתנות באותה ישות המוחזקות על ידי הצדדים הקשורים שלו כזכויות משתנות שלו. לצורך סעיף זה, המונח **צדדים קשורים** (related parties) כולל בעלי עניין וצדדים קשורים, כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור, וכן צדדים אחרים מסוימים שפועלים כסוכנים בפועל (de facto agents) של המחזיק בזכויות המשתנות, או שהמחזיק בזכויות המשתנות הוא סוכן בפועל שלהם (de facto principals). הצדדים המפורטים להלן ייחשבו סוכנים בפועל (de facto) של תאגיד :

א. צד שאינו יכול לממן את פעילויותיו ללא תמיכה פיננסית נחותה מהתאגיד, לדוגמא: ישות בעלת זכויות משתנות אחרת שבה התאגיד הינו הנהנה העיקרי.

ב. צד שקיבל את זכויותיו כתרומה או הלוואה מהתאגיד.

- ג. מנהל, עובד או חבר בדירקטוריון של התאגיד (governing board).
- ד. צד שיש לו הסכם לפיו הצד לא יכול למכור, להעביר או לשעבד את זכויותיו בישות ללא אישור מוקדם מהתאגיד. הזכות לאישור מוקדם יוצרת קשרי סוכנות בפועל רק אם זכות זו יכולה להגביל את היכולת של צד אחר לנהל את הסיכונים הכלכליים או לממש את ההטבות הכלכליות מהזכויות שלו בישות בעלת זכויות משתנות באמצעות מכירה, העברה או שעבוד של אותן זכויות. אולם, קשרי סוכנות בפועל לא יתקיימו, אם לתאגיד ולצד יש זכות לאישור מוקדם והזכויות מבוססות על תנאים שסוכמו הדדית בין צדדים בלתי תלויים שפועלים מרצון.
- ה. צד שיש לו קשר עסקי קרוב כגון הקשר בין ספק שירות מקצועי לבין אחד מלקוחותיו המשמעותיים.
- 22.17. במצבים שבהם התאגיד הבנקאי מסיק כי אין לו ואין לאף אחד מהצדדים הקשורים שלו את המאפיינים המפורטים בסעיפים א.14.22 ו- ב.14.22, אך כקבוצה, התאגיד הבנקאי והצדדים הקשורים שלו (כולל הסוכנים בפועל המתוארים בסעיף 22.16) יש את המאפיינים הללו, אזי הצד בתוך הקבוצה של הצדדים הקשורים שקרוב באופן ההדוק ביותר (most closely associated) לישות בעלת הזכויות המשתנות, הוא הנהנה העיקרי. הקביעה איזה צד, בתוך קבוצה של צדדים קשורים, הוא הצד שקרוב באופן ההדוק ביותר לישות בעלת הזכויות המשתנות, דורשת שיקול דעת ותבוסס על ניתוח של כל העובדות והנסיבות הרלוונטיות, לרבות:
- א. קיום של קשרי סוכנות (principal-agency) בין הצדדים בתוך הקבוצה של הצדדים הקשורים.
- ב. הקשרים והחשיבות של פעילויות הישות בעלת הזכויות המשתנות לצדדים השונים בתוך קבוצת הצדדים הקשורים.
- ג. החשיפה של צד לשונות הקשורה לביצועים הכלכליים הצפויים של הישות בעלת הזכויות המשתנות.
- ד. התכנון של הישות בעלת הזכויות המשתנות.

מדידה לראשונה

22.18. במצב שבו הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות והישות בעלת הזכויות המשתנות נמצאים תחת שליטה משותפת, הנהנה העיקרי ימדוד לראשונה את הנכסים, ההתחייבויות ואת הזכויות שאינן מקנות שליטה¹⁶ של הישות בעלת הזכויות המשתנות, בסכומים שבהם הם רשומים בספרי התאגיד ששולט בישות בעלת הזכויות המשתנות (או היו נרשמים אם התאגיד היה מפרסם דוחות כספיים הערוכים לפי כללי חשבונאות מקובלים).

22.19. 22.20 סעיפים ו- 22.21 קובעים הנחיות למקרים שבהם הנהנה העיקרי והישות בעלת הזכויות המשתנות אינם נמצאים תחת שליטה משותפת.

22.20. האיחוד לראשונה של ישות בעלת זכויות משתנות המהווה עסק (business)^{N16} הינו צירוף עסקים ויטופל חשבונאית בהתאם להוראות סעיף 9 להוראות הדיווח לציבור.

22.21. אם תאגיד בנקאי הופך לנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות שאיננה עסק :

א. התאגיד הבנקאי (הנהנה העיקרי) ימדוד ויכיר לראשונה בנכסים (למעט מוניטין) ובהתחייבויות של הישות בעלת הזכויות המשתנות בהתאם לסעיף 9. אולם, הנהנה העיקרי ימדוד לראשונה נכסים והתחייבויות, שהוא העביר לאותה ישות בעלת זכויות משתנות במועד שבו התאגיד הבנקאי הפך לנהנה העיקרי, לאחריו או זמן קצר לפניו, בסכומים זהים לסכומים שבהם הנכסים וההתחייבויות היו נמדדים, אילו הם לא היו מועברים. לא יוכר רווח או הפסד כלשהו בשל ההעברות האמורות.

ב. הנהנה עיקרי יכיר ברווח או בהפסד בגין ההפרש שבין (1) סכום השווי ההוגן של תמורה כלשהי ששולמה, השווי ההוגן של זכויות שאינן מקנות שליטה, והסכום המדווח של זכויות כלשהן שהוחזקו קודם לכן, לבין (2) הסכום נטו של הנכסים המזוהים וההתחייבויות של ישות בעלת זכויות משתנות שהוכרו ונמדדו בהתאם לסעיף 9. אם הישות בעלת הזכויות המשתנות איננה עסק (business), לא יוכר מוניטין כלשהו.

הטיפול החשבונאי לאחר המדידה לראשונה

22.22. הכללים לאיחוד דוחות כספיים בסעיף 9 להוראות הדיווח לציבור חלים על הטיפול החשבונאי של נהנה עיקרי בעת איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות. לאחר המדידה לראשונה, הנכסים, ההתחייבויות והזכויות שאינן מקנות שליטה של ישות בעלת זכויות משתנות שאוחדה, יטופלו חשבונאית בדוחות הכספיים המאוחדים כאילו הישות אוחדה בהתבסס על זכויות הצבעה. כל הכללים החשבונאיים הייחודיים שחלים על סוג העסק שבו פועלת הישות בעלת הזכויות המשתנות, ייושמו באותו אופן שהיו מיושמים על חברה בת מאוחדת. התאגיד הבנקאי יפעל בדוחות הכספיים המאוחדים על פי הדרישות לעניין ביטול יתרות ועסקאות הדדיות ולעניינים אחרים המתוארים בסעיף 9. עמלות או מקורות אחרים של הכנסות או הוצאות בין הנהנה העיקרי לבין הישות המאוחדת בעלת הזכויות המשתנות יבוטלו מול הוצאות או הכנסות קשורות של ישות בעלת הזכויות המשתנות. כתוצאה מכך ההשפעה של הביטול על ההכנסה או הוצאה נטו של ישות בעלת זכויות משתנות ייוחסו לנהנה העיקרי (ולא לזכויות שאינן מקנות שליטה) בדוחות הכספיים המאוחדים. אם התאגיד הבנקאי נדרש להפסיק לאחד

¹⁶ הערה מספר 16 לתקן 167: לא נכלל.

^{N16} בוטל.

(deconsolidate) ישות בעלת זכויות משתנות, הוא יפעל בהתאם להנחיות להפסקת איחוד של חברות בנות בהוראות הדיווח לציבור.

הצגה

22.א. תאגיד בנקאי יציג בנפרד בגוף המאזן (א) נכסים של ישות מאוחדת בעלת זכויות משתנות שניתן להשתמש בהם רק לצורך סילוק מחויבויות של הישות המאוחדת בעלת הזכויות המשתנות ו (ב) התחייבויות של ישות מאוחדת בעלת זכויות משתנות שעבורן לנושים (או למחזיקים בזכויות המוטב) אין חזרה לרכוש הכללי (general credit) של הנהנה העיקרי.

גילוי

22.ב. המטרות העיקריות של הגילויים הנדרשים בסעיפים 22.ג.22-22.26. הן לספק למשתמשי הדוחות הכספיים הבנה בדבר :

א. ההחלטות וההנחות המשמעותיות ששימשו את התאגיד בנקאי כדי לקבוע אם הוא חייב לאחד ישות בעלת זכויות משתנות ו/או לגלות מידע על מעורבותו בישות בעלת זכויות משתנות.

ב. מהות ההגבלות על נכסי ישות מאוחדת בעלת זכויות משתנות ועל הסילוק של התחייבויותיה שדווחו על ידי התאגיד הבנקאי במאזן, לרבות היתרות המאזניות של נכסים והתחייבויות אלה.

ג. המהות והסיכונים הקשורים למעורבות התאגיד הבנקאי בישות בעלת הזכויות המשתנות, והשינויים בהם.

ד. כיצד מעורבות התאגיד הבנקאי בישות בעלת הזכויות המשתנות משפיעה על מצבו הכספי של התאגיד הבנקאי, על ביצועיו הפיננסיים, ועל תזרימי המזומנים שלו.

תאגיד בנקאי יתחשב במטרות כלליות אלו בעת מתן הגילויים הנדרשים בסעיף זה. כדי להשיג מטרות אלו, ייתכן שיהיה על התאגיד הבנקאי להוסיף על הגילויים הנדרשים כמפורט בסעיפים 22.ג.22-22.26, בהתאם לעובדות ולנסיבות הקשורות לישות בעלת הזכויות המשתנות ובהתאם לזכויותיו של התאגיד הבנקאי באותה ישות.

22.ג. ניתן לדווח על הגילויים על ישויות בעלות זכויות משתנות על ידי קיבוץ (in the aggregate) של ישויות דומות, אם הדיווח הנפרד לא יספק מידע שימושי יותר למשתמשי הדוחות הכספיים. התאגיד הבנקאי ייתן גילוי לאופן הקיבוץ של ישויות דומות ויבחין בין :

א. ישויות בעלות זכויות משתנות שלא אוחדו מפני שהתאגיד הבנקאי אינו הנהנה העיקרי, אך מחזיק בזכויות משתנות.

ב. ישויות בעלות זכויות משתנות שאוחדו.

בעת הקביעה האם לקבץ ישויות בעלות זכויות משתנות, התאגיד הבנקאי ישקול מידע כמותי ואיכותי אודות מאפייני הסיכונים וההטבות השונים של כל ישות בעלת זכויות משתנות ואת החשיבות של כל ישות בעלת זכויות משתנות לתאגיד הבנקאי. הגילויים יוצגו באופן שמבהיר היטב למשתמשי הדוחות הכספיים את מהות ואת מידת המעורבות של התאגיד הבנקאי בישויות בעלות זכויות משתנות.

22.22 תאגיד בנקאי יקבע, לאור העובדות והנסיבות, מהי רמת הפירוט שעליו לספק כדי למלא את הדרישות המפורטות בסעיף זה. תאגיד בנקאי יקבע גם כיצד עליו לקבץ מידע כדי להציג את המעורבויות הכוללות שלו בישויות בעלות זכויות משתנות שיש להן מאפייני סיכון שונים. על התאגיד הבנקאי למצוא את האיזון בין הסתרת מידע חשוב כתוצאה מקיבוץ מופרז לבין העמסת יתר של הדוחות הכספיים בפרטים עודפים שיתכן שלא יסייעו למשתמשי הדוחות הכספיים בהבנת מצבו הכספי של התאגיד הבנקאי. לדוגמה, תאגיד בנקאי לא יסתיר מידע חשוב על ידי הכללתו יחד עם כמות גדולה של פרטים לא משמעותיים. בדומה, תאגיד בנקאי לא ייתן גילוי למידע שהוא כה מקובץ כך שהוא יטשטש הבדלים חשובים בין סוגי המעורבות או הסיכונים הנלווים.

22.22ה. בנוסף לגילויים הנדרשים בהוראות אחרות, תאגיד בנקאי שהינו הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות¹⁶ או תאגיד בנקאי, המחזיק בזכויות משתנות בישות בעלת זכויות משתנות, אך אינו הנהנה העיקרי של הישות, ייתן גילוי בדבר :

א. השיטה שלו לקביעה האם התאגיד הבנקאי הינו הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות, לרבות בין היתר, ההחלטות וההנחות המשמעותיות בהן נעשה שימוש. לדוגמה, אחת הדרכים למלא דרישת גילוי זו תהיה לספק מידע לגבי סוגי המעורבויות שהתאגיד הבנקאי חושב שהן משמעותיות, בתוספת מידע על האופן בו נבחנו מעורבויות משמעותיות כדי לקבוע אם התאגיד הבנקאי הוא הנהנה העיקרי.

ב. אם חל שינוי בעובדות ובנסיבות, כך שבדוחות הכספיים האחרונים השתנתה המסקנה לאחד ישות בעלת זכויות משתנות (לדוגמה, ישות בעלת זכויות משתנות אוחדה בעבר וכעת היא אינה מאוחדת), הגורמים העיקריים שגרמו לשינוי וההשפעה על הדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.

ג. האם התאגיד הבנקאי סיפק לישות בעלת זכויות משתנות תמיכה פיננסית או תמיכה אחרת (במפורש או במשתמע) במהלך התקופות המוצגות, שלא נדרש ממנו לספק חוזית בעבר, או האם יש בכוונת התאגיד הבנקאי לספק תמיכה כזאת, לרבות :

(1) סוג התמיכה וסכומה, לרבות מצבים שבהם התאגיד הבנקאי סייע לישות בעלת

הזכויות המשתנות בהשגת סוג אחר של תמיכה.

(2) הסיבות העיקריות להענקת התמיכה.

¹⁶ הערה מספר 16ג לתקן 167 : ישות בעלת זכויות משתנות יכולה להנפיק זכויות הצבעה הוניות, והתאגיד שמחזיק במרבית זכויות ההצבעה עשוי גם להיות הנהנה העיקרי של הישות. במצב האמור, ואם הישות עונה על ההגדרה של עסק (business) ונכסי הישות יכולים לשמש למטרות אחרות מלבד לצורך סילוק מחויבויות הישות, לא נדרשים הגילויים המפורטים בסעיפים 22.22 ו-22.23.

ד. מידע איכותי וכמותי לגבי מעורבות התאגיד הבנקאי(בהתחשב בהסכמים מפורשים ובזכויות משתנות משתמעות¹⁶) בישות בעלת זכויות משתנות, לרבות אך ללא רק, האופי, המטרה, ההיקף, והפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות, וכיצד הישות ממומנת.

22.23. הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות שהיא עסק (business) ייתן את הגילויים הנדרשים בסעיף 9. הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות שאינה עסק ייתן גילוי לסכום רווח או הפסד כלשהו שהוכר באיחוד לראשונה של ישות בעלת זכויות משתנות.

22.24. בנוסף לגילוי שנדרש לפי הוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים, הנהנה העיקרי של ישות בעלת זכויות משתנות¹⁷ ייתן גילוי בדבר :

א. היתרות המאזניות והסיווג של הנכסים וההתחייבויות של ישות בעלת זכויות משתנות במאזן שאוחדו בהתאם לסעיף זה, לרבות מידע איכותי בדבר הקשרים בין נכסים והתחייבויות אלו. לדוגמה, אם ניתן להשתמש בנכסי הישות בעלת הזכויות המשתנות אך ורק לצורך סילוק מחויבויות של ישות בעלת זכויות משתנות, התאגיד הבנקאי יגלה מידע איכותי על מהות ההגבלות על נכסים אלו.

ב. אם לנושים (או למחזיקי זכויות המוטב) של ישות בעלת זכויות משתנות שאוחדה אין חזרה לרכוש הכללי (general credit) של הנהנה העיקרי, יש לתת גילוי לעובדה זו.

ג. תנאי ההסדרים, תוך מתן ביטוי להסדרים מפורשים ולזכויות משתנות משתמעות שעשויות לדרוש מהתאגיד הבנקאי לספק תמיכה פיננסית (לדוגמה, הסדרי נזילות ומחויבויות לרכישת נכסים) לישות בעלת הזכויות המשתנות, לרבות אירועים או נסיבות שעשויים לחשוף את התאגיד הבנקאי להפסד.

22.24. בנוסף לגילויים הנדרשים בהוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים אחרים, תאגיד בנקאי שמחזיק זכויות משתנות בישות בעלת זכויות משתנות, אך אינו הנהנה העיקרי בישות בעלת זכויות משתנות, ייתן גילוי בדבר :

א. היתרות המאזניות והסיווג של הנכסים וההתחייבויות במאזן התאגיד הבנקאי הקשורים לזכויות המשתנות של התאגיד הבנקאי בישות בעלת הזכויות המשתנות.

ב. החשיפה המקסימלית של התאגיד הבנקאי להפסדים כתוצאה ממעורבותו בישות בעלת הזכויות המשתנות, לרבות האופן שבו נקבעת החשיפה המקסימלית והמקורות המשמעותיים של חשיפת התאגיד הבנקאי לישות בעלת הזכויות המשתנות. אם לא ניתן לכמת את החשיפה המקסימלית של התאגיד הבנקאי להפסד כתוצאה ממעורבותו בישות בעלת הזכויות המשתנות, ייתן גילוי לעובדה זו.

ג. השוואת היתרות המאזניות של הנכסים וההתחייבויות בטבלה, כנדרש בסעיף קטן (א) לעיל, והחשיפה המקסימלית של התאגיד הבנקאי להפסד, כנדרש בסעיף קטן (ב) לעיל.

¹⁶ הערה מספר 16 תד לתקן 167 : תקן FSP FIN 46(R)-5, זכויות משתנות משתמעות תחת פרשות FASB 46 (מתוקן בדצמבר 2003), מספק הנחיות כיצד לקבוע אם תאגיד מחזיק בזכויות משתנות משתמעות בישות בעלת זכויות משתנות.

¹⁷ הערה מספר 17א לתקן 167 : ראה הערת שוליים 16.

תאגיד בנקאי יספק מידע איכותי וכמותי כדי לאפשר למשתמשי הדוחות הכספיים להבין את ההבדלים בין שני הסכומים. דיון זה יכלול, בין היתר, את תנאי ההסכמים, תוך מתן ביטוי להסכמים מפורשים וגם לזכויות משתנות משתמעות, שעשויות לחייב את התאגיד לספק תמיכה פיננסית (לדוגמה, הסכמי נזילות ומחויבויות לרכישת נכסים) לישות בעלת הזכויות המשתנות, לרבות אירועים או נסיבות שעשויים לחשוף את התאגיד הבנקאי להפסד.

ד. מומלץ לתת מידע אודות הסדרי נזילות כלשהם, ערבויות ו/או מחויבויות אחרות מצדדים שלישיים שעשויים להשפיע על השווי ההוגן או על הסיכון של הזכויות המשתנות של התאגיד הבנקאי בישות בעלת הזכויות המשתנות.

ה. אם רלוונטי, גורמים משמעותיים שנשקלו והחלטות משמעותיות שהתקבלו לצורך הקביעה כי קיים שיתוף בכוח לכוון את הפעילויות של ישות בעלת זכויות משתנות שמשפיעות באופן המשמעותי ביותר על ביצועיה הכלכליים של הישות, בהתאם להוראות המפורטות בסעיף 22.14.

22.25 הגילוי הנדרש בסעיף זה יכול להינתן במספר ביאורים לדוחות הכספיים, כל עוד מתקיימות המטרות המפורטות בסעיף 22.22. אם ניתנו גילויים ביותר מביאור אחד לדוחות הכספיים, התאגיד הבנקאי יכלול הפניה לביאורים האחרים לדוחות הכספיים שכוללים את הגילויים הנדרשים בסעיף זה עבור ישויות דומות.